

HANDBÖCKER

# Handbok för beräkning av arbetspensioner 2007

Pensionsskyddscentralens handböcker 2007

---

## HANDBÖCKER

---

# Handbok för beräkning av arbetspensioner 2007

Pensionsskyddscentralens handböcker 2007



**Eläketurvakeskus**

00065 ELÄKETURVAKESKUS

Telephone +358 10 7511 • Fax +358 9 148 1172

---

**Pensionsskyddscentralen**

00065 PENSIONSSKYDDSCENTRALEN

Tfn 010 7511 • Fax (09) 148 1172

---

**Finnish Centre for Pensions**

FI-00065 Eläketurvakeskus Finland

Tel. +358 10 7511 • Fax +358 9 148 1172

Edita Prima Oy

Helsinki 2008

ISBN 978-951-691-088-1 (inbunden)

ISBN 978-951-691-089-8 (PDF)

ISSN 1795-9578

## TILL LÄSAREN

APL, KAPL och KoPL sammanfördes till lagen om pension för arbetstagare (ArPL) 1.1.2007. Denna handbok behandlar de beräkningsregler som tillämpas på pensioner vilka börjar år 2007 eller senare.

Den lagstadgade arbetspensionsförsäkringen ger skydd i fall av ålderdom, arbetsoförmåga, familjeförsörjarens frånfälle och äldre personers arbetslöshet. Handboken behandlar de olika pensionsförmånerna.

Handboken år 2007 avviker till sin uppbyggnad från de tidigare handböckerna för beräkning av arbetspensionen. I denna handbok har man övergått från en uppställning enligt pensionslag till en uppställning enligt pensionsförmån. I varje kapitel behandlas de gemensamma beräkningsprinciperna för pensionsförmånerna och skillnaderna mellan de olika pensionslagarna i huvuddrag. Handboken innehåller detaljinformation som inte är nödvändig för att förstå pensionsberäkningen, men den kan vara nyttig tilläggsinformation för pensionsanstaltarnas arbetstagare. Sådan detaljinformation har utmärkts med indragen rad och skrivits med mindre fontstorlek.

Handboken för beräkning av arbetspensioner 2007 är avsedd som en lärobok för dem som studerar socialförsäkring och som en handbok för dem som behöver grundkunskaper i pensionsberäkning. Den som är i behov av mera djupgående information hittar de viktigaste källorna i källförteckningen.

Handboken har utarbetats av en arbetsgrupp som bestod av utvecklingschef Marjukka Hietaniemi och pensionsberäkningschef Johanna Kujanpää på Pensionsskyddscentralens planeringsavdelning, Pasi Ahonen från Statskontoret och Hannele Kantanen från Kommunernas pensionsförsäkring.

Handboken har skrivits av Johanna Kujanpää. Mikko Putilin, Annika Wermundsen och Leila Virtanen från pensionsberäkningsenheten har dessutom bistått med att granska och konstruera räkneexemplen. Handboken har kommenterats av flera personer på PSC och likaså har pensionsanstaltarnas representanter gett sina kommentarer. Ett stort tack till dem alla för samarbetet.

*Helsingfors maj 2007  
Marjukka Hietaniemi  
Johanna Kujanpää*

# INNEHÅLL

<b>1</b>	<b>Inledning</b>	<b>11</b>
<b>2</b>	<b>Pensionsberäkningen i sammandrag</b>	<b>13</b>
2.1	2004 års bestämmelser	13
2.2	2005 års bestämmelser	14
<b>3</b>	<b>Till pension berättigande förvärvsinkomster och pensionstillväxt</b>	<b>17</b>
3.1	Till pension berättigande förvärvsinkomster	17
3.2	Pensionsgrundande förvärvsinkomster fr.o.m. år 2005	18
3.2.1	Multiplikering av inkomsterna för ålderspensionen inom den offentliga sektorn	21
3.2.2	FöPL-företagares pensionsgrundande inkomster	21
3.2.3	LFöPL-företagares pensionsgrundande arbetsinkomst	29
3.3	Pensionsgrundande förvärvsinkomster före år 2005	30
3.4	Pensionstillväxt på förvärvsinkomsterna	33
3.4.1	Pensionstillväxt på förvärvsinkomsterna för tiden före år 2005	33
3.4.2	Pensionstillväxt på förvärvsinkomsterna fr.o.m. år 2005	35
3.4.3	Samordning av fribrevet enligt 2005 års bestämmelser inom den offentliga sektorn	41
3.4.4	Pensionstillväxt från arbete och från företagarkerksamhet vid sidan av pension	49
3.4.5	Beräkning av skyddat belopp i APL	51
3.4.6	Arbetstagaren har uppnått pensionsåldern före 1.1.2005	55
3.5	Oavlönade perioder som berättigar till pension	56
3.5.1	Villkor för pensionstillväxten	57
3.5.2	Inkomst som används som grund för pensionen	57
3.5.3	Andra förmåner än sådana som fastställs enligt den faktiska inkomstgrunden	58
3.5.4	Proportionering av de förmånsgrundande inkomsterna	58
3.5.5	Socialförsäkringsförmån som fastställs på basis av föregående förmån	58
3.5.6	Uppräkning av förmånsgrundande inkomster	59
3.5.7	Intjänad pension för oavlönade perioder	59
3.5.8	Förmåner för oavlönade perioder utbetalda under tiden med pension	62



3.5.9	Förmånsgrundande inkomster i inkomsten för återstående tid .....	63
3.6	Inkomster för pensionsförhållandet .....	63
3.6.1	Pensionsförhållande enligt 2004 års bestämmelser .....	64
3.6.2	Pensionsförhållande enligt 2005 års bestämmelser .....	66
3.6.3	Intjäning av pension för deltidspensionsförhållandet .....	67
3.7	Avdrag av primära förmåner från pensionen fr.o.m. 1.1.2007 .....	67
3.8	Uppräkning av pensioner med arbetspensionsindex .....	71
<b>4</b>	<b>Ålderspension .....</b>	<b>73</b>
4.1	Rätt till ålderspension .....	73
4.1.1	Privata sektorn .....	73
4.1.2	Offentliga sektorn .....	74
4.1.3	SjPL .....	74
4.2	Ålderspensionens belopp .....	75
4.3	Ålderspension på tidigare grunder .....	79
4.4	Förtida ålderspension .....	81
4.5	Jämförelse av ålderspension och förtida ålderspension inom den offentliga sektorn .....	82
4.5.1	Förtida ålderspension enligt de gamla bestämmelserna inom den offentliga sektorn (förtida uttag fem år) .....	83
4.5.2	Förtida uttag tre år inom den offentliga sektorn för personer födda 1940–1959 .....	83
4.6	Uppskjuten ålderspension .....	85
4.7	Annan pension ändras till ålderspension .....	87
4.8	Förändringar i ålderspensionen .....	88
4.8.1	Den intjänade pensionen under tiden i pension läggs till pensionen .....	88
4.8.2	Indragning av ålderspensionen i vissa situationer .....	89
4.9	Tillämpning av livslängdskoefficienten då ålderspensionen börjar .....	89
4.9.1	Livslängdskoefficienten vid sänkt pensionsålder .....	90
4.9.2	Pensionen ändras till ålderspension .....	90
4.9.3	När tillämpas inte livslängdskoefficienten .....	90
<b>5</b>	<b>Invalidpension .....</b>	<b>91</b>
5.1	Rätt till invalidpension .....	91
5.2	Invalidpensionens belopp .....	92
5.2.1	Privata sektorn .....	92
5.2.2	Offentliga sektorn .....	93
5.3	Invalidpension på tidigare grunder .....	93
5.4	Invalidpensionen ändras till ålderspension .....	94
5.5	Engångsförhöjning .....	94

5.6	Återstående tid .....	94
5.6.1	Granskningsperiod på fem år vid beräkning av inkomsten för återstående tid .....	95
5.6.2	Beräkningssättet för inkomsten för återstående tid träder i kraft .....	96
5.6.3	Inkomsten för återstående tid enligt FöPL och LFöPL .....	97
5.6.4	Pensionstid i inkomsten för återstående tid.....	97
5.6.5	Förmåner för oavlönade perioder i inkomsten för återstående tid .....	98
5.6.6	Inkomsterna under det år då arbetsoförmågan inträder i inkomsten för återstående tid (Undantagsregel).....	99
5.6.7	Inkomsten för återstående tid i fråga om unga personer .....	99
5.6.8	Inverkan av barnavårdstid på inkomsten för återstående tid .....	100
5.7	Förmåner .....	102
5.7.1	Invalidpension och rehabiliteringsstöd .....	102
5.7.2	Individuell förtidspension .....	106
5.7.3	Rehabiliteringspenning .....	107
5.7.4	Rehabiliteringsunderstöd .....	107
5.7.5	Rehabiliteringstillägg .....	108
<b>6</b>	<b>Arbetslöshetspension.....</b>	<b>109</b>
6.1	Rätt till arbetslöshetspension .....	109
6.2	Arbetslöshetspensionens pensionsfall och begynnelse tidpunkt.....	110
6.3	Arbetslöshetspensionens belopp .....	110
6.3.1	Intjänad pension .....	110
6.3.2	Arbetspensionstillägg och samordning.....	111
6.3.3	Pensionstillväxten för pensionsförhållandet .....	111
6.3.4	Pensionen för återstående tid .....	112
6.3.5	Rätten till pension för återstående tid fixeras 31.12.2006.....	112
6.4	Skyddad arbetstagare född före år 1945.....	119
6.5	Arbetslöshetspension och situationer då pensionen ändras .....	121
<b>7</b>	<b>Familjepension .....</b>	<b>127</b>
7.1	Rätt till familjepension.....	127
7.1.1	Villkoren för att beviljas efterlevandepension .....	127
7.1.2	Villkoren för att beviljas barnpension.....	128
7.2	Familjepensionens belopp .....	129
7.2.1	Efterlevandepensionens belopp .....	130



7.2.2	Livslängdskoefficienten vid minskning av efterlevandepensionen .....	134
7.2.3	Barnpensionens belopp.....	136
7.3	Engångsbetalning av familjepension.....	136
7.3.1	Förmånsåtagarens pension som tas till grund för engångsbetalningen .....	137
7.3.2	När pensionen betalas som engångsbetalning till endast en del av förmånstagarna.....	138
7.3.3	Engångsbetalning av efterlevandepension som skall dras in till följd av nytt äktenskap .....	138
7.4	Samordning av familjepension och minskning av LITA-förmån .....	139
<b>8</b>	<b>Deltidspension.....</b>	<b>142</b>
8.1	Villkoren för att beviljas deltidspension .....	142
8.1.1	Privata sektorn.....	142
8.1.2	Offentliga sektorn .....	144
8.1.3	Företagare .....	145
8.2	Deltidspensionens pensionsfall .....	146
8.3	Stabiliserad inkomstnivå i deltidspensioner som börjar år 2007 .....	146
8.4	Inkomstminskning .....	147
8.5	Deltidspensionens belopp .....	148
8.6	Pensionstillväxt för tiden i deltidspension .....	153
8.7	Avbrott, indragning och ny beräkning av deltidspensionen .....	154
8.8	Rätt till deltidspension inom den offentliga sektorn för personer som valt den yrkesbaserade särskilda pensionsåldern .....	155
8.9	Pension som beviljas efter deltidspensionen .....	156
8.9.1	Ålderspension efter deltidspensionen, personer födda 1946 och tidigare .....	156
8.9.2	Ålderspension efter deltidspensionen, personer födda 1947 och senare.....	156
8.9.3	Invalidpension eller arbetslöshetspension efter deltidspensionen.....	159
<b>9</b>	<b>Beräkning av EU/EES-pension.....</b>	<b>164</b>
9.1	Nationell pension .....	164
9.2	Teoretisk pension .....	165
9.3	Pro rata -pension .....	166
9.4	Samordning av EU-pension .....	168
9.5	Förhöjd intjäningsprocent .....	168
9.6	Återstående tid .....	170
9.6.1	Villkor för återstående tid.....	170
9.6.2	Inkomst för återstående tid i EU-situationer .....	170

9.7	EU-familjepension .....	172
9.7.1	Efterlevandepension .....	172
9.7.2	Barnpension .....	173
<b>10</b>	<b>Ansvarsfördelning .....</b>	<b>176</b>
10.1	Finansiering av arbetspensionerna .....	176
10.1.1	Den privata sektorns delvis fonderade system .....	176
10.1.2	Företagare .....	177
10.1.3	Offentliga sektorn .....	177
10.1.4	Oavlönade perioder .....	177
10.2	Ansvarsfördelning mellan pensionsanstalterna .....	178
10.3	Indelning av pensionen i delar för ansvarsfördelningen .....	180
10.3.1	Alderspension .....	180
10.3.2	Invalidpension, individuell förtidspension och rehabiliteringsstöd .....	181
10.3.3	Rehabiliteringspenning .....	186
10.3.4	Arbetslöshetspension .....	186
10.3.5	Deltidspension och familjepension .....	187
10.3.6	Överskjutande del i SjPL .....	187
10.3.7	Pensioner enligt registrerad tilläggsförmån i APL och i FöPL .....	187
<b>11</b>	<b>Engångsbetalning .....</b>	<b>190</b>
11.1	Alderspension som beviljas som fortsättning på invalidpension .....	190
11.2	Gränsbeloppet uppräknas med lönekoeficienten .....	191
11.3	Beräkning av engångsbetalningen .....	191
11.4	Tidpunkten för beräkning av engångsbetalningen .....	191
<b>12</b>	<b>Dröjsmålsförhöjning .....</b>	<b>193</b>
<b>13</b>	<b>Tilläggsexempel .....</b>	<b>195</b>
<b>Bilagor .....</b>		<b>209</b>
Bilaga 1	Index, lönekoeficient och avdragskoeficient .....	210
Bilaga 2	Barn tillägg i procent och minskad efterlevande- pension år 2007 .....	211
Bilaga 3	Förmåner som berättigar till arbetspensions- tillägg och som förlänger efterkarenstiden vid beräkning enligt 2004 års bestämmelser .....	212
Bilaga 4	Beräkningen av den pensionsgrundande lönen enligt APL .....	214
Bilaga 5	Pensionsgrundande lön i APL enligt 2004 års bestämmelser .....	218
Bilaga 6	Gränsbeloppen för att omfattas av APL, KAPL och KoPL .....	228

Bilaga 7	Arbetslöshetspensionen i 2005 års pensions- reform .....	229
Bilaga 8	Gränsbeloppen för försäkring enligt FöPL, LFöPL och ArPL .....	230
Bilaga 9	Skillnader i pensionsberäkningen enligt StaPL och APL .....	231
Bilaga 10	Skillnader i pensionsberäkningen enligt KomPL och APL .....	234
Bilaga 11	Koefficienter för sänkt pensionsålder .....	236
Bilaga 12 A	Koefficienter för engångsbetalning i fråga om ålders- och efterlevandepensioner .....	237
Bilaga 12 B	Koefficienter för engångsbetalning i fråga om invalidpensioner .....	238
Bilaga 12 C	Koefficienter för engångsbetalning i fråga om rehabiliteringsstöd .....	239
Bilaga 12 D	Koefficienter för engångsbetalning i fråga om barnpension .....	240
Bilaga 13	Gränserna för förvärvsinkomster under tiden som pensionerad .....	241
Bilaga 14	Gällande överenskommelser om social trygghet 1.1.2007 .....	242
<b>Tilläggsuppgifter .....</b>		<b>243</b>
	PSC:s cirkulär som berör pensionsberäkningen .....	243
	PSC:s meddelanden som berör pensionsberäkningen .....	248
	Anvisningar och meddelanden publicerade i webbtjänsten Arbetspensionslagstiftningen fr.o.m. 1.1.2005 .....	249
	Övriga publikationer .....	250



## 1 Inledning

I Finland betalas arbetspensioner, som tillväxer på basis av förvärvsarbete, och bosättningsbaserade folkpensioner. Arbetspensioner utbetalas från både den privata och den offentliga sektorn, och arbetspensionsskyddet omfattar allt förvärvsarbete med undantag av mycket ringa förvärvsverksamhet. Pensionstagaren kan också få förmåner till följd av arbetsolycksfall på basis av arbetsgivarens olycksfallsförsäkring och till följd av trafikolycka på basis av trafikförsäkringen. Dessa så kallade LITA-förmåner kan också betalas i form av pensioner efter de kortvariga förmånerna.

Arbetspensioner är:

- ArPL-pension enligt lagen om pension för arbetstagare (före år 2007 APL, KAPL och KoPL)
- SjöPL-pension enligt lagen om sjömanspensioner
- FöPL-pension enligt lagen om pension för företagare
- LFöPL-pension enligt lagen om pension för lantbruksföretagare samt specialpensioner för lantbruksföretagare (generationsväxlingspension, avträdelsestöd, avträdelseersättning)
- Pension enligt lagen om kommunala pensioner (KomPL)
- Pension enligt lagen om statens pensioner (StaPL)
- Pension beviljad med stöd av Finlands Banks pensionsstadga
- Pension enligt Folkpensionsanstaltens pensionsstadga eller pensionsreglemente eller pension till Folkpensionsanstaltens styrelsemedlem
- Pension beviljad med stöd av pensionslagen för evangelisk-lutherska kyrkan (KyPL)
- Pension beviljad med stöd av lagen om ortodoxa kyrkosamfundet
- Pension från landskapet Åland

År 2007 och senare kan man ännu bevilja pensioner enligt tilläggpensionsordningarna i APL, i FöPL och i LFöPL, vilka baserar sig på tilläggpensionsordningar som ingåtts före år 2001. Likaså kan man inom den offentliga sektorn

fortfarande bevilja tilläggpensioner fastän deras pensionstillväxt har slutat i slutet av år 1994.

Arbete är utgångspunkten för arbetspensionsskyddet, och arbetspensionen beräknas på basis av förvärvsinkomsterna. Arbetspensionsavgifter betalas i proportion till personens förvärvsinkomster. Om det inte finns förvärvsinkomster, säkrar den bosättningsbaserade folkpensionen en minimiutkomst under pensions-tiden.

Arbetspensionens belopp påverkas av årsinkomsterna och av den ålders-relaterade intjäningsprocenten. Pensionen beräknas på förvärvsinkomsterna och på företagarens arbetsinkomster enligt alla pensionslagar från och med 1.1.2005 samt på den fram till 1.1.2005 intjänade pensionen.

De under yrkesbanan intjänade pensionerna och pensionerna som är under utbetalning efter pensioneringen uppräknas automatiskt på basis av förändringarna i inkomstnivån och i konsumentpriserna.

**Begrepp som används i fortsättningen är bl.a.:**

Förvärvsinkomst = lön o.dyl. samt företagarpensionsförsäkringens arbetsinkomst

Arbetstagare = en person som är anställd av en annan

Anställning = både anställning inom den privata sektorn och den offentliga sektorns anställnings- och tjänsteförhållande eller uppdragsförhållande

Försäkrad = arbetstagare och företagare som är försäkrade enligt arbetspensionslagarna

Fribrev = pensionsrätt från ett avslutat arbete vilken väntar på att pensionen skall beviljas

Pensionsförhållande = tid med pension för vilken ny pension tillväxer

Pensionsperiod/pensionstid = tid med pension vilken påverkar den pension som tjänas in för arbete samtidigt med tiden i pension

2004 års bestämmelser = de bestämmelser i arbetspensionslagarna vilka gällde före år 2005

2005 års bestämmelser = de bestämmelser i arbetspensionslagarna vilka varit i kraft sedan år 2005



## 2 Pensionsberäkningen i sammandrag

I början av år 2005 trädde stegvis de nya bestämmelserna om pensionstillväxt, om beräkning och om villkoren för beviljande i kraft.

Före år 2005 gällde de så kallade 2004 års bestämmelserna. 2004 års beräkningsregler används vid beräkning av en pension som börjar efter år 2004 fram till 31.12.2004 samt också senare vid beräkning av pensionen i särskilda situationer där skyddsbestämmelser tillämpas.

### 2.1 2004 års bestämmelser

Enligt 2004 års bestämmelser skulle arbetstagaren försäkras fr.o.m. början av det år då han fyllde 14 år. Betalningen av APL-avgifter upphörde vid 65-årsdagen, men KAPL- och KoPL-avgifterna skulle betalas också för arbetstagare som fyllt 65 år fastän arbetstagaren inte längre tjänade in ny pension för arbetet efter 65 års ålder. Företagaren var försäkringsskyldig mellan 18 och 65 års ålder.

Intjäningen av APL-, FöPL- och LFöPL-pensionen började vid arbetstagarens 23-årsdag och av KAPL- och KoPL-pensionen fr.o.m. början av den månad då personen fyllde 23 år. I SjöPL fanns ingen nedre åldersgräns för pensions-tillväxten. Pensionen tillväxte med 1,5 procent om året.

Intjäningsprocenten för både arbetstagarens och företagarens pension var 2,5 procent fr.o.m. början av det år då personen fyllde 60 år. Intjänings-procenterna för återstående tid och för pensionsförhållandet var 1,5 procent om året fram till 50-årsdagen, 1,2 procent om året från dagen efter 50-årsdagen fram till 60-årsdagen och 0,8 procent om året från dagen efter 60-årsdagen fram till pensionsåldern, högst fram till 65-årsdagen. För återstående tid och för pensionsförhållandet tillväxte pensionen dock med 1,5 procent, om en arbetstagare född 1942 eller tidigare hade rätt till arbetslöshetsdagpenning 1.1.1996. För arbete vid sidan av heffektivt invalid- eller arbetslöshetspension tillväxte pensionen inte.

APL-pensionen beräknades separat för varje anställning på basis av anställningens längd och den pensionsgrundande lönen. Den pensionsgrundande lönen beräknades på basis av inkomsterna för högst anställningens tio sista

kalenderår. Den intjänade pensionen enligt KAPL och enligt KoPL beräknades på de inkomster som översteg det nedre gränobeloppet och pensionen för återstående tid på de inkomster som översteg det övre gränobeloppet. Vid beräkningen av pensionen uppräknades den pensionsgrundande lönen och KAPL- och KoPL-inkomsterna med APL-index för personer i förvärvsaktiv ålder och minskades med ett belopp som motsvarar löntagares pensionsavgiftsprocent fr.o.m. 1.1.1996. Företagarnas pension beräknades på den indexjusterade pensionsgrundande arbetsinkomsten.

Pensionen samordnades, d.v.s. begränsades till 60 procent av samordningsgrunden.

Förtida ålderspension beviljades tidigast vid 60 års ålder. Pensionen minskades för varje månad som pensionen togs ut i förtid före början av den månad som följde på den månad då pensionsåldern uppnåddes. Förtidsminskningsprocenten var 0,4 procent per månad och den beräknades på den fram till pensioneringstidpunkten intjänade och samordnade pensionen.

Om personen sköt upp sin pensionering över 65 års ålder, lades en uppskovsförhöjning till den samordnade ålderspensionen. Förhöjningen var 0,6 procent per månad på pensionens belopp.

För arbetslöshets-, utbildnings- och rehabiliteringsperioder tjänade man in pension genom arbetspensionstillägget. För företagare tillväxte pensionen genom arbetspensionstillägget endast för rehabiliteringsperioder.

I bilagorna 9 och 10 behandlas de viktigaste avvikelserna inom den offentliga sektorn från dessa bestämmelser.

## **2.2 2005 års bestämmelser**

2005 års beräkningsregler tillämpas på ålderspensioner fr.o.m. år 2005 samt på invalid- och arbetslöshetspensioner där pensionsfallet inträffar år 2006 eller senare.

Enligt de ändringar i arbetspensionslagarna vilka trädde i kraft 1.1.2005 beräknas pensionen på basis av inkomsterna för hela yrkesbanan och de åldersrelaterade intjäningsprocenterna. Arbetspension tjänas i regel in för allt arbete från början av månaden efter 18-årsdagen till slutet av den månad då 68-årsdagen infaller. Också försäkringsskyldigheten följer dessa åldersgränser.

Vid beräkningen av pensionen uppräknas inkomsterna för de föregående åren till nivån för den tidpunkt då pensionen börjar med den lönekoeficient som social- och hälsovårdsministeriet fastställer och där ändringen i lönerna beaktas till 80 procent och ändringen i priserna till 20 procent.

Man kan gå i ålderspension flexibelt mellan 62 och 68 års ålder. En person som tar ut ålderspensionen i 63–68 års ålder betalas den fram till pensioneringstidpunkten intjänade pensionen från hela yrkesbanan utan förtidsminskning. Åldersgränsen för förtida ålderspension är 62 år och förtidsminskningen är 0,6 procent för varje månad som pensionen tas ut i förtid. Förtidsminskningen beräknas för varje månad med vilken personens ålder understiger 63 år. Om ålderspensionen börjar senare än fr.o.m. början av månaden efter 68-årsdagen, höjs pensionen med 0,4 procent för varje månad med vilken pensionen skjuts upp.

Vikten av arbetsåren som utförs vid mogen ålder betonas i pensionstillväxten så att man tjänar in pension med 1,5 procent på årsinkomsterna fram till slutet av den månad då man fyller 53 år, varefter procenten stiger för tio års tid till 1,9. Efter 63 års ålder är intjäningsprocenten 4,5. För inkomster vid sidan av pension tjänar man i regel in pension med 1,5 procent om året. Om emellertid företagaren tar ut ålderspension eller förtida ålderspension eller tar ut ålderspension enligt det registrerade tilläggsskyddet vid den sänkta pensionsåldern, upphör försäkringsskyldigheten och pensionstillväxten enligt FöPL och enligt LFöPL. Företagaren kan dock försäkra sig frivilligt enligt FöPL eller enligt LFöPL. Om pensionsåldern i tilläggsskyddet är lägre än 60 år, är företagaren försäkringsskyldig för sin företagarkerksamhet fram till 60 års ålder i fråga om grundskyddet enligt FöPL.

Arbetspensioner som beviljas enligt 2005 års bestämmelser samordnas endast med ersättningar enligt olycksfallsförsäkrings- och trafikförsäkringslagarna. Inom den offentliga sektorn görs samordningen med den pension som tjänats in fram till slutet av år 2004.

2005 års bestämmelser omfattar arbete fr.o.m. början av år 2005. Anställningar som har börjat före år 2005 avslutas tekniskt i slutet av år 2004 och den pension som har tjänats in fram till dess på basis av dessa anställningar beräknas enligt 2004 års bestämmelser (2004 års fribrev).

För APL-anställningar som är i kraft 1.1.2005 och som fortgår utan avbrott fram till pensionsfallet (skyddad anställning) beräknas emellertid andra pensioner



än deltidspension enligt både 2005 års bestämmelser och 2004 års bestämmelser. Förutsättningen för tillämpning av två beräkningssätt är att pensionsfallet inträffar senast år 2011. Då man beräknar den pension som har tjänats in från en sådan skyddad anställning enligt 2004 års bestämmelser anses anställningen inte ha avbrutits 31.12.2004.

Arbetstagare födda före 1945 har fortfarande rätt till förtida ålderspension tidigast vid 60 års ålder. Förtida ålderspension som börjar innan personen fyllt 62 år minskas med förtidsminskning enligt 2004 års bestämmelser.

Från och med början av år 2005 tillväxer pensionen också för oavlönade perioder vilka närmare fastställts i lagen, d.v.s. för de inkomster på vilka förmånerna under de oavlönade perioderna baserar sig. Också studier som lett till examen och vård av barn under 3 år ger pension. För perioder med socialförsäkringsförmån tillväxer ålderspensionen med 1,5 procent om året mellan 18 och 68 års ålder, med undantag av perioder med arbetslöshetsdagpenning, där pensionen tillväxer mellan 18 och 63 års ålder.

Invalidpensioner där pensionsfallet inträffar 1.1.2006 eller senare innehåller alltid pensionsdel för återstående tid, om villkoret för att få den uppfylls. Villkoret uppfylls när den försäkrade har förvärvsinkomster på minst 13 823,37 euro (12 566,70 euro i nivån för år 2004) under de tio kalenderår som föregår det år då arbetsoförmågan inträder. I villkoret för återstående tid beaktas också inkomster från andra EU-länder.

Fr.o.m. 1.1.2006 kan ålderspensionen beviljas på tidigare grunder, om ålderspensionen börjar innan det har gått två år sedan invalidpensionen eller arbetslöshetspensionen upphörde. Då fastställs ålderspensionen på samma grunder som invalid- eller arbetslöshetspensionen.

På en ålderspension som beviljas efter en invalid- eller arbetslöshetspension som beviljats enligt 2004 års bestämmelser tillämpas också regeln om ålderspension på tidigare grunder enligt 2005 års bestämmelser.

Om pensionsanstalten betalar en invalidpension som beviljats tills vidare i ett för allt, betalar den samtidigt i ett för allt också den ålderspension som beviljas efter invalidpensionen. Också en full invalidpension som inkluderar återstående tid och där pensionsfallet inträffar 1.1.2006 eller senare kan betalas i ett för allt.

## 3 Till pension berättigande förvärvsinkomster och pensionstillväxt

### 3.1 Till pension berättigande förvärvsinkomster

Arbetsgivaren är skyldig att ordna arbetspensionsskydd för sin arbetstagare, om den pensionsgrundande förvärvsinkomst som arbetsgivaren betalar till arbetstagaren uppgår till minst 46,08 euro per månad år 2007 (41,89 euro i nivån för år 2004).

Som årsinkomster beaktas utöver normal tids- eller ackordlön bl.a. betjäningssavgifter, naturaförmåner, olika tillägg och ersättningar, semesterpremier, ersättningar enligt lönegarantin, resultatpremier, försäkringspremier för sparlivförsäkring som tecknats för arbetstagaren och med vissa förutsättningar också premier för individuell pensionsförsäkring. Fr.o.m. 1.1.2005 beaktas vid beräkningen av pensionen också semesterersättning som betalas då anställningen upphör. Denna förvärvsinkomst anses vara inkomst för det kalenderår då den har betalats ut (kontantprincipen). Om hänförandet av förvärvsinkomsten som inkomst för utbetalningsåret förvränger pensionsbeloppet, kan inkomsten anses vara inkomst för det kalenderår då den har förtjänats. (*Anvisningarna om Pensionsgrundande inkomst i webbtjänsten Arbetspensionslagstiftningen*)

Företagarverksamhet ger rätt till pension, om den fortgår minst 4 månader och om den årliga arbetsinkomsten är minst 6 054,55 euro år 2007 (5 504,14 i nivån för år 2004). Lantbruksföretagarnas arbetsinkomst skall uppgå till minst 3 027,27 euro år 2007 (2 752,07 i nivån för år 2004). Företagare kan teckna frivillig försäkring också med en lägre arbetsinkomst och den ger rätt till pension på samma sätt som lagstadgad försäkring.

Inom den offentliga sektorn finns ingen nedre gräns för arbetsgivaren i fråga om att ordna pensionsskydd.

De förvärvsinkomster och företagarincomester ger rätt till pension vilka arbetstagaren har förtjänat från början av kalendermånaden efter att han fyllt 18 år till slutet av den månad då han fyller 68 år.



### **3.2 Pensionsgrundande förvärvsinkomster fr.o.m. år 2005**

Vid beräkningen av ålderspensionen beaktas förvärvsinkomsterna till slutet av den månad som föregår ålderspensionens början. Vid beräkningen av invalid- och arbetslöshetspensioner beaktas förvärvsinkomsterna till slutet av det år som föregår pensionsfallsåret, om personen får pension också för den återstående tiden. Om pension för återstående tid inte ingår, beaktas förvärvsinkomsterna till slutet av pensionsfalls månaden.

Fr.o.m. 1.1.2005 beräknas pensionen på basis av förvärvsinkomsten och intjäningsprocenten för varje år. Alla anställningar och perioder av företagarverksamhet avbröts tekniskt i slutet av år 2004 och den fram till dess intjänade pensionen enligt 2004 års bestämmelser (2004 års fribrev) sparas i Areks intjäningsregister. I handboken för beräkning av arbetspensionen avses med anställning alltså också den offentliga sektorns tjänste- och anställningsförhållanden eller uppdragsförhållanden.

Vid beräkningen av pensionen uppräknas 2004 års fribrev till nivån för den tidpunkt då pensionen börjar med lönekoeficienten fr.o.m. år 2004. De årsinkomster som förtjänats fr.o.m. år 2005 uppräknas likaså med lönekoeficienten till nivån för den tidpunkt då pensionen börjar.

Uppräkningen med lönekoeficienten görs så att beloppet som skall uppräknas multipliceras med lönekoeficienten för det år till vilket man vill omräkna beloppet (betalningsåret) och divideras med lönekoeficienten för det år från vilket man vill omräkna beloppet (utgångsåret). Om utgångsåret är år 2004 kan beloppet direkt multipliceras med lönekoeficienten för betalningsåret.

Fr.o.m. år 2005 uppräknas också de olika belopp som anges i arbetspensionslagarna med lönekoeficienten. Trots namnet och den avvikande formen sker uppräkningen med lönekoeficienten helt enligt samma principer som uppräkningen med index. År 2004 har lönekoeficienten värdet 1,000. I koeficienten beaktas ändringen i inkomstnivån med vikten 0,8 och ändringen i prisnivån med vikten 0,2.

Uppräkning med lönekoeficienten:

$$\text{penningbelopp} \times \frac{\text{lönekoeficient betalningsåret}}{\text{lönekoeficient utgångsåret}}$$

**Exempel 3.1.** Uppräkning av fribrevet med lönekoeficienten.

2004 års fribrev är 2 000 euro/mån i nivån för år 2004. Det uppräknas till nivån för år 2007 med lönekoeficienten.

$$2\,000,00 \times 1,100 = 2\,200,00 \text{ euro/mån.}$$

...

**Exempel 3.2.** Uppräkning av årsinkomsterna med lönekoeficienten.

Arbetstagaren är född 14.6.1947. Han har inkomster åren 2006–2010 och han går i pension 1.7.2010. Vid beräkningen av pensionen uppräknas årsinkomsterna med lönekoeficienten till nivån för pensionens begynnelseår 2010. I exemplet är lönekoeficientens värde för åren 2008–2010 uppskattningar.

År	Löne- koeff.	Årsinkomster under förtjänståret	Inkomsterna i nivån för år 2010
2006	1,063	3 108,00 euro	$3\,108,00 \times \frac{1,184}{1,063} = 3\,461,78 \text{ euro}$
2007	1,100	10 160,00 euro	$10\,160,00 \times \frac{1,184}{1,100} = 10\,935,85 \text{ euro}$
2008	1,113	9 410,00 euro	$9\,410,00 \times \frac{1,184}{1,113} = 10\,010,28 \text{ euro}$
2009	1,149	11 400,00 euro	$11\,400,00 \times \frac{1,184}{1,149} = 11\,747,26 \text{ euro}$
2010	1,184	7 210,00 euro	7 210,00 euro

Efter att inkomsterna har uppräknats med lönekoeficienten dras ännu ett belopp som motsvarar arbetstagarens pensionsavgiftsprocent av innan pensionen beräknas.

...

Från inkomsterna som uppräknats med lönekoeficienten och som avrundats till två decimalers noggrannhet gör man ett avdrag som motsvarar arbetstagares pensionsavgift, också det med två decimalers noggrannhet. Avdraget görs från ArPL-inkomsterna samt från inkomsterna som omfattas av den offentliga sektorns lagar. Avdragets storlek räknas med en koeficient, som PSC årligen meddelar. Vid beräkningen av sjömanspension och företagarpensioner görs inget avdrag motsvarande arbetstagarens avgiftsprocent. Avdragskoeficienterna finns som bilaga.

Storleken på avdraget för arbetstagares pensionsavgift beror fr.o.m. 1.1.2005 på arbetstagarens ålder. Från början av månaden efter 53-årsdagen är avdraget 19/15 gånger pensionsavgiften och avdraget för personer under 53 år. Avdrag för arbetstagares pensionsavgift görs också från inkomster vid sidan av pension.

**Exempel 3.3.** *Inverkan av arbetstagarens arbetspensionsavgift på inkomsterna.*

Arbetstagarens (under 53 år) inkomster åren 2005 och 2006 i nivån för lönekoeficienten för pensionsfallsåret 2007 är:

2005	22 750 euro/år
2006	23 500 euro/år

Vid fastställandet av pensionen utgår man från de inkomster från vilka avdrag för arbetstagares arbetspensionsavgift görs på följande sätt:

2005	$22\,750 - (22\,750 \times 0,046) = 21\,703,50$ euro/år
2006	$23\,500 - (23\,500 \times 0,043) = 22\,489,50$ euro/år

...



### **3.2.1 Multiplikering av inkomsterna för ålderspensionen inom den offentliga sektorn**

Den intjänade pensionen för det år då anställningsförhållandet upphör beräknas på basis av föregående års inkomster, om personen har haft inkomster som omfattas av lagen i fråga till ett belopp av minst 6 600 euro årligen i nivån för år 2007 (6 000 euro i nivån för år 2004) tre kalenderår i rad före pensionsfallsåret. När pensionsfallsåret är 2007, skall den nämnda inkomstgränsen uppnås åren 2004, 2005 och 2006. För år 2004 granskas den pensionsgrundande lönen för det anställningsförhållande där pensionen har omvandlats till fribrev multiplicerat med tolv.

När arbetstagaren går i ålderspension eller i förtida ålderspension år 2007 (1.2. eller senare), beräknas pensionstillväxten för år 2007 på basis av inkomsterna år 2006. Om inkomsten år 2006 emellertid avviker mer än 10 procent från den genomsnittliga inkomsten av den pensionsgrundande lönen för det anställningsförhållande som omvandlades till fribrev i slutet av år 2004 (= den pensionsgrundande lönen x 12) och av inkomsterna år 2005, beräknas pensionstillväxten på basis av de faktiska inkomsterna år 2007. Inkomsterna multipliceras inte heller, om det finns förmånsgrundande inkomster under pensionsfallsåret.

### **3.2.2 FöPL-företagares pensionsgrundande inkomster**

#### **Fastställd arbetsinkomst**

Då företagarkerksamheten börjar fastställs en årlig arbetsinkomst för företagaren (euro/år). Som företagarens arbetsinkomst fastställs ett belopp som motsvarar den lön som skäligen skulle betalas som lön till en anställd med motsvarande yrkeskunskap och samma arbetsuppgifter. Som arbetsinkomst kan också fastställas en ersättning som annars kan anses i genomsnitt motsvara sådant arbete som företagaren utför. Arbetsinkomsten kan inte fastställas till ett högre belopp än 137 500 euro år 2007 (125 000 euro om året i nivån för år 2004).

Om det sker en väsentlig förändring i företagarkerksamheten, skall företagaren meddela om detta till pensionsanstalten så att arbetsinkomsten kan justeras. Arbetsinkomsten kan ändras retroaktivt endast i samband med att pensionen beviljas.

Den pensionsgrundande arbetsinkomsten för varje kalenderår är det med arbetsinkomstperiodernas längd vägda medeltalet för ifrågavarande år av de under året gällande, fastställda och med lönekoeficienten uppräknade årliga arbetsinkomsterna. Dessutom kan företagaren fr.o.m. 1.1.2005 påverka sin pensionsgrundande arbetsinkomst, sin s.k. totala arbetsinkomst, antingen genom att betala mera avgifter än den fastställda arbetsinkomsten förutsätter eller genom att betala mindre avgifter än den fastställda arbetsinkomsten förutsätter (se *Flexibel betalning av pensionsavgift* nedan i detta kapitel).

Obetalda pensionsavgifter för det år då ett beviljande pensionsbeslut ges och för de fem föregående åren drivs in från företagarens pension. Obetalda pensionsavgifter från tiden före dessa år leder däremot till att den pensionsgrundande arbetsinkomsten blir permanent mindre.

Arbetsinkomsten minskas i proportion till de obetalda avgifterna årligen. Om inga pensionsavgifter har betalats för något år, är arbetsinkomsten för det året noll euro. Om pensionsavgifterna har betalats till hälften, är arbetsinkomsten för det året 50 procent av den fastställda arbetsinkomsten. Obetalda pensionsavgifter leder till att företagarens arbetsinkomst minskar från och med år 1993 (A 41/97).

För FöPL-verksamheten beräknas pensionen separat för den pensionsrätt som tjänats in fram till slutet av år 2004. Vid beräkningen av detta fribrev beaktas av de företagarprioriter som fortgick 31.12.2004 också sådana som 31.12.2004 inte hade fortgått fyra månader men som uppfyllde lagens krav på minst fyra månaders längd när man beaktar den tid som de fortgick på 2005 års sida.

Om det vid tidpunkten för omvandling till fribrev finns öppna indrivbara obetalda pensionsavgifter, vet man vid tidpunkten för omvandling till fribrev inte ännu arbetsinkomstens faktiska belopp. För den offentliga sektorns modifierade samordning beräknas fribrevet dock under antagande att företagaren betalar alla sina pensionsavgifter.

#### ***Exempel 3.4. Ändring i arbetsinkomsten.***

Företagarens fastställda, med lönekoeficienten uppräknade arbetsinkomst i början av år 2007 är 18 678,63 euro/år. Företagaren höjer sin arbetsinkomst till 22 000 euro om året fr.o.m. 15.5.2007.



Period	Period
1.1.2007–	15.5.2007–
14.5.2007	31.12.2007
134 dagar	226 dagar

Vägd arbetsinkomst

$$\frac{(18\,678,63 \times 134) + (22\,000,00 \times 226)}{(134 + 226)} = 20\,763,71 \text{ euro/år}$$

...

**Exempel 3.5.** Företagarens totala arbetsinkomst, knappt kalenderår.

Företagarens fastställda, med lönekoeficienten uppräknade arbetsinkomst år 2007 är 18 678,63 euro/år. Företagarverksamheten upphör 5.10.2007.

Tiden 1.1.2007–5.10.2007 är 275 dagar.

Den fastställda arbetsinkomsten för hela året är 18 678,63 euro.

Den sammanlagda arbetsinkomsten år 2007:

$$18\,678,63 \times \frac{275}{360} = 14\,268,40 \text{ euro/år}$$

...

**Exempel 3.6.** Företagaren fyller 53 eller 63 år, periodisering av arbetsinkomsten, helt kalenderår.

Företagarens fastställda, med lönekoeficienten uppräknade arbetsinkomst år 2007 är 18 678,63 euro/år. Företagaren fyller 53 år 5.8.2007. Företagarens pensionsavgift stiger först året efter det år då företagaren fyllde 53 år.

Period	Period
1.1.2007-	1.9.2007-
31.8.2007	31.12.2007
8 månader	4 månader

Arbetsinkomsten motsvarande pensionstillväxt med 1,5 procent är

$$18\,678,63 \times \frac{8}{12} = 12\,452,42 \text{ euro}$$

Arbetsinkomsten motsvarande pensionstillväxt med 1,9 procent

$$18\,678,63 \times \frac{4}{12} = 6\,226,21 \text{ euro}$$

Intjänad pension för år 2007:

$$\frac{(12\,452,42 \times 1,5\%) + (6\,226,21 \times 1,9\%)}{12} = 25,42 \text{ euro/mån}$$

...

**Exempel 3.7.** Företagaren fyller 53 eller 63 år, periodisering av arbetsinkomsten, knappt kalenderår.

Företagarverksamheten börjar 26.6.2007, den fastställda arbetsinkomsten är 22 000,00 euro/år. Företagaren fyller 53 år 5.8.2007. Företagarens pensionsavgift stiger först året efter det år då företagaren fyllde 53 år.

Företagarverksamheten har fortgått: 26.6.2007–31.12.2007, d.v.s. 185 dagar

$$\text{Arbetsinkomst för det knappa året: } 22\,000,00 \times \frac{185}{360} = 11\,305,56 \text{ euro}$$

Förtjänstmånaderna är sju till antalet, av vilka tre har intjäningsprocenten 1,5 och fyra månader intjäningsprocenten 1,9.

Arbetsinkomsten motsvarande pensionstillväxt med 1,5 procent

$$11\,305,56 \times \frac{3}{7} = 4\,845,24 \text{ euro}$$

Arbetsinkomsten motsvarande pensionstillväxt med 1,9 procent

$$11\,305,56 \times \frac{4}{7} = 6\,460,32 \text{ euro}$$

Intjänad pension för år 2007

$$\frac{(4\,845,24 \times 1,5\%) + (6\,460,32 \times 1,9\%)}{12} = 16,29 \text{ euro/mån}$$

...

### **Flexibel betalning av pensionsavgift**

Från början av 2005 har företagaren som är försäkrad enligt FöPL på vissa villkor möjlighet att betala mera avgift än vad den fastställda arbetsinkomsten förutsätter. På motsvarande sätt är det möjligt att minska avgiften. Företagaren skall meddela pensionsanstalten att han tänker använda möjligheten till flexibel betalning av avgift. Den flexibla avgiftsbetalningen gäller endast ett kalenderår i sänder och den påverkar inte den fastställda arbetsinkomstens belopp. Den extra avgiften och den minskade avgiften påverkar däremot den pensionsgrundande totala arbetsinkomsten de kalenderår då företagaren använt sig av möjligheten till flexibel betalning av avgifter.

Antalet kalenderår under vilka företagaren kan flexa nedåt med avgiften är begränsat. Under varje period på sju på varandra följande kalenderår vilken man granskar kan högst tre år vara år då man betalar minskade avgifter. Granskningsperioden på sju år innefattar alltid det pågående kalenderåret. Antalet kalenderår då man betalar höjda avgifter begränsas inte.

Rätten till flexibel betalning av avgift kan användas endast en gång under samma år. Således är det inte möjligt att under ett och samma kalenderår flexa både uppåt och nedåt.

Den flexibla avgiftsbetalningen har begränsats också på annat sätt än endast till antalet. En företagare som är pensionerad kan inte betala flexibel avgift, och likaså förhindrar avgiftsrabatt för nya företagare och obetalda avgifter



betalningen av flexibla avgifter. Under det år då man byter pensionsanstalt är betalning av flexibla avgifter inte tillåten. Användande av rätten att betala flexibla avgifter tillåts inte heller under tiden med 4,5 procents pensionstillväxt, d.v.s. företagaren har inte rätt att betala flexibla avgifter efter det år då han fyllt 62 år. Den flexibla avgiftsbetalningen kan användas endast under kalenderår då försäkringen är i kraft hela året.

Den flexibla avgiften har ett lägre och ett högre gränobelopp. Gränserna har fastställts som procenter av avgiften som fastställs på basis av den fastställda arbetsinkomsten på följande sätt:

	<b>Minimiflexibilitet</b>	<b>Maximiflexibilitet</b>
Flexibilitet uppåt	+ 10 %	+ 100 %
Flexibilitet nedåt	– 10 %	– 20 %

Förutom dessa gränser begränsas den flexibla avgiftens minimi- och maximibelopp också av det nedre gränobeloppet för att omfattas av FöPL (6 054,55 euro år 2007) och det i lagen föreskrivna övre gränobeloppet för FöPL-arbetsinkomsten (137 500 euro år 2007). Beloppet av avgifterna som sammanlagt betalats under kalenderåret skall vara sådant att den motsvarande totala arbetsinkomsten inte blir mindre än det nedre gränobeloppet för att omfattas av FöPL och å andra sidan inte heller överstiger det övre gränobeloppet för FöPL-arbetsinkomsten.

I och med bestämmelserna om flexibel betalning av pensionsavgift kom ett nytt begrepp in i FöPL, total arbetsinkomst. Det betyder den pensionsgrundande arbetsinkomsten för ett enskilt kalenderår. Under de år då företagaren inte använt rätten att betala flexibel avgift är den totala arbetsinkomsten lika stor som den arbetsinkomst som fastställts för företagaren eller i fråga om ett knappt kalenderår den andel av den fastställda arbetsinkomsten som motsvarar den tid som företagaverksamheten fortgick. När företagaren har använt rätten att betala flexibel avgift beaktas i den totala arbetsinkomsten förutom den fastställda arbetsinkomsten också den extra avgiftens höjande inverkan på arbetsinkomsten eller den minskade avgiftens sänkande inverkan på arbetsinkomsten.

När den försäkrade fyllt 53 år stiger hans avgiftsprocent från början av därpåföljande kalenderår.

**Exempel 3.8.** *Företagarens flexibla betalning av pensionsavgiften.*

Den fastställda arbetsinkomsten är 20 000,00 euro/år. År 2007 är avgiftsprocenten för personer under 54 år 20,8. Avgiftsprocenten för personer över 53 år är 21,9 år 2007.

Den fastställda arbetsinkomsten är 20 000,00 euro.

Pensionsavgift (person under 54 år) av den fastställda arbetsinkomsten:

$$20\,000,00 \times \frac{20,8}{100} = 4\,160,00 \text{ euro}$$

Pensionsavgift (person över 53 år) av den fastställda arbetsinkomsten:

$$20\,000,00 \times \frac{21,9}{100} = 4\,380,00 \text{ euro}$$

Företagaren betalar extra avgift 2 000,00 euro.

Personens ålder	Beräkning	Totalarbetsinkomst
Under 54 år	$\frac{4\,160,00 + 2\,000,00}{20,8} \times 100$	29 615,38 euro
Över 53 år	$\frac{4\,380,00 + 2\,000,00}{21,9} \times 100$	29 132,42 euro

Företagaren sänker sin avgift med 800 euro

Personens ålder	Beräkning	Totalarbetsinkomst
Under 54 år	$\frac{4\,160,00 - 800,00}{20,8} \times 100$	16 153,85 euro
Över 53 år	$\frac{4\,380,00 - 800,00}{21,9} \times 100$	16 347,03 euro

...

**Exempel 3.9.** Företagarens pensionstillväxt det år då han fyller 53 år och när han under det året har betalat sänkt pensionsavgift.

Då företagaren fyller 53 år kvarstår hans avgiftsprocent på nivån för avgiften för personer under 54 år till slutet av kalenderåret, men pensionens intjäningsprocent ändras från början av månaden efter den månad då han fyllt 53 år. För kalenderåret beräknas en total arbetsinkomst och denna samma arbetsinkomst används vid beräkningen av den intjänade pensionen för tiden efter den månad då företagaren fyllde 53 år och för tiden före det.

Företagaren fyller 53 år 5.8.2007. Använder de totala arbetsinkomster som beräknats i exempel 3.8 både vid betalning av höjd och sänkt pensionsavgift, när företagaren är under 54 år.

Tiden med intjäningsprocenten 1,5 1.1.2007–31.8.2007 är 8 månader

Tiden med intjäningsprocenten 1,9 1.9.2007–31.12.2007 är 4 månader

Om företagaren betalar höjd avgift, är den totala arbetsinkomsten 29 615,38 euro och pensionen:

$$\frac{\left(29\,615,38 \times \frac{8}{12} \times 1,5\%\right) + \left(29\,615,38 \times \frac{4}{12} \times 1,9\%\right)}{12} = 40,31 \text{ euro/mån}$$



Om företagaren betalar sänkt avgift, är den totala arbetsinkomsten 16 153,85 euro och pensionen:

$$\frac{\left(16\,153,85 \times \frac{8}{12} \times 1,5\%\right) + \left(16\,153,85 \times \frac{4}{12} \times 1,9\%\right)}{12} = 21,99 \text{ euro/mån}$$

...

### 3.2.3 LFöPL-företagares pensionsgrundande arbetsinkomst

Vid fastställandet av lantbruksföretagarens arbetsinkomst är utgångspunkten odlingens arbetsinkomst. Den beräknas på följande sätt:

Brukningseenhetens arbetsinkomst =  
 arbetsinkomsten av odlad jordbruksjord + arbetsinkomsten av skog

Till arbetsinkomst fastställs den inkomst som lantbruksföretagaren skäligen kan antas kontinuerligt få för sitt arbete som lantbruksföretagare. I fråga om gårdsbruk beräknas basarbetsinkomsten av odlad jordbruksjord och skog och det normala arbetsinkomstområdet för odlad jordbruksjord på basis av hela gårdens, brukningseenhetens, yta. Brukningseenhetens arbetsinkomst fördelas enligt arbetsinsats mellan de personer som idkar gårdsbruk på enheten.

För en fiskare fastställs den arbetsinkomst som han skäligen bedöms få fortgående från sin fiskeverksamhet. Arbetsinkomsten fastställs individuellt på basis av fiskarens arbetsinsats med beaktande av företagarkerksamhetens omfattning.

Den pensionsgrundande arbetsinkomsten för lantbruksföretagare fr.o.m. 1.1.2005 är i regel det vägda medeltalet av de arbetsinkomster som fastställts efter 18 års ålder beräknat med en dags noggrannhet, liksom enligt FöPL.

Till skillnad från FöPL är det enligt LFöPL inte möjligt att fr.o.m. 1.1.2005 betala flexibla avgifter. Obetalda LFöPL-avgifter minskar arbetsinkomsten och drivs in från pensionen på samma sätt som i FöPL. (A 41/97)

### 3.3 Pensionsgrundande förvärvsinkomster före år 2005

I APL, i SjöPL och inom den offentliga sektorn beräknas den pensionsgrundande lönen för anställningen i regel på basis av inkomsterna för de tio sista åren, eller om anställningen har fortgått högst tio år, på basis av inkomsterna för hela anställningen. Mera detaljerad information om detta finns i bilaga fyra i den här handboken samt om beräkningssättet inom den privata sektorn i de tidigare beräkningshandböckerna.

Eftersom omvandlingen till fribrev av den fortgående anställningen eller företagaperioden görs 31.12.2004, tas också inkomsterna för år 2004 med i beräkningen av den pensionsgrundande lönen. Beräkningen av den pensionsgrundande lönen kan högst inkludera inkomsterna för åren 1995–2004. Om automatiskt avbrytande (se nedan) har gjorts i anställningen före 1.1.2004, kan i beräkningen av den pensionsgrundande lönen ingå också löner för åren före 1995.

För företagare är den pensionsgrundande arbetsinkomsten det vägda medeltalet av de fastställda arbetsinkomsterna. Om företagaren har obetalda pensionsavgifter, minskar pensionsavgifter som har varit obetalda i mer än fem år arbetsinkomsten.

För en arbetstagare över 54 år har man gjort automatiskt avbrytande om villkoren uppfylls, och på det sättet har man försökt förhindra ett försämrat pensionsskydd i en högre ålder till följd av att inkomsterna eventuellt minskar. Pensionen beräknas för anställningen med användande av antingen den pensionsgrundande lönen för den kontinuerliga anställningen eller de pensionsgrundande lönerna beräknade för de två anställningsperioderna som grund för pensionen och den högre av dessa totalpensioner väljs. Om automatiskt avbrytande har gjorts i APL- eller SjöPL-anställningen, förblir den gällande. Automatiskt avbrytande kan göras ännu i slutet av år 2003. Efter det är det möjligt att göra automatiskt avbrytande endast i situationer där ett skyddat belopp i APL beräknas för en skyddad ArPL/APL-anställning eller där man inom den privata sektorn till följd av skyddsbestämmelserna beräknar pensionen

enligt 2004 års bestämmelser. I lagen om kommunala pensioner finns inte automatiskt avbrytande. I StaPL avbryts tjänstgöringen inte, om det är mindre än två hela kalenderår kvar till arbetstagarens pensionsålder eller avgångsålder eller om tjänstgöringen upphör eller pensionsfallet inträffar innan det har gått ett år sedan den normala tidpunkten för automatiskt avbrytande.

Om automatiskt avbrytande har gjorts i anställningen, jämförs vid omvandlingen till fribrev det sammanlagda beloppet av den intjänade pensionen för anställningsperioden före det automatiska avbrytandet och av den intjänade pensionen för anställningsperioden efter det automatiska avbrytandet vilken avslutats 31.12.2004 samt beloppet av den intjänade pensionen för den kontinuerliga anställningen fram till 31.12.2004. I Areks intjäningsregister införs uppgift om de inkomster som har använts för anställningen, antingen K0 (kontinuerlig) eller K1/K2 (den högre pensionsgrundande lönen av de avbrutna anställningsperioderna).

Om arbetstagaren i en fortlöpande anställning övergår från heltidsarbete till deltidarbete eller tvärtom, kan anställningen avbrytas tekniskt. Vid tekniskt avbrytande har det faktum att anställningen upphör ingen betydelse. Således förblir det tekniska avbrytandet gällande även om det hade gjorts till exempel endast en månad före tidpunkten för omvandlingen till fribrev 31.12.2004. Det tekniska avbrytandet upphävs emellertid för en anställning för vilken fribrev bildats 31.12.2004, om pensionsfallet inträffar innan två år har gått sedan avbrytandet.

Enligt de bestämmelser som gällde före år 2005 skulle försäkringen enligt FöPL avbrytas tekniskt, om det skedde väsentliga förändringar i arbetsinkomsten medan företagaverksamheten fortgick. Trots att företagaverksamheten var kontinuerlig fortsatte försäkringen enligt FöPL efter att arbetsinkomsten justerats som en ny period, om arbetsinkomsten höjdes med minst en tredjedel ( $1/3$ ) eller sänktes med en fjärdedel ( $1/4$ ). FöPL-försäkringen ansågs dock vara kontinuerlig om företagarens verksamhet efter att arbetsinkomsten justerats inte fortgick minst fyra månader eller om det inte hunnit gå fyra år från det att den nya försäkringsperioden började tills pensionsfallet inträffade. Om företagarens pensionsfall inträffar innan fyra år har gått sedan det tekniska avbrytandet, upphävs det.

Bestämmelsen om tekniskt avbrytande har sammanhängt med periodtekniken som användes i FöPL-beräkningen. I 2005 års bestämmelser ingår inte längre



tekniskt avbrytande. Tekniskt avbrytande tillämpas inte heller fr.o.m. 1.1.2005 på fortgående företagarverksamhet i det fall att pensionen i övrigt beräknas enligt 2004 års bestämmelser.

Från APL-, KAPL- och KoPL-inkomsterna samt från den offentliga sektorns förvärvsinkomster dras ett belopp av som motsvarar arbetstagarens pensionsavgiftsprocent. Vid beräkningen av sjömanspension och företagarpensioner görs inget avdrag motsvarande arbetstagarens avgiftsprocent. Avdragskoefficienterna finns som bilaga (se bilaga 1). Avdraget för arbetstagarens pensionsavgift görs för första gången från inkomsterna för år 1996. Inkomsterna ger rätt till pension om de överskrider det nedre gränslönet i lagen i fråga innan avdraget görs (A 2/92, A 47/92, A 65/93).

**APL-index för personer i förvärvsaktiv ålder**, d.v.s. **APL-hälftenindex**, som användes fram till år 2005, används ännu för uppräkningsindex av inkomsterna under tid i arbete i fall där pensionen skall beräknas enligt 2004 års bestämmelser. För dessa situationer uppräknas också penningbeloppen i arbetspensionslagarna med APL-hälftenindex fastän penningbeloppen efter år 2004 i regel uppräknas med lönekoefficienten. Också fribrev som har beräknats enligt 2004 års bestämmelser uppräknas till nivån för år 2004 med hälftenindex och därefter med lönekoefficienten, om pensionen beräknas enligt 2005 års bestämmelser.

Då man beräknar pensionen enligt 2004 års bestämmelser kan det hända att man blir tvungen att tillämpa justering av den pensionsgrundande lönen enligt prövning. Den pensionsgrundande lönen kan alltså beräknas på basis av andra än de sista årens löner, såsom huvudregeln lyder. Om lönen t.ex. på grund av sjukdom har minskat betydligt så att den pensionsgrundande lönen inte motsvarar den stabiliserade inkomstnivån, kan den pensionsgrundande lönen justeras enligt prövning i samband med pensionsfallet.

Justering enligt prövning kan ännu tillämpas på en anställning som var gällande under tiden före år 2005 också före pensionsfallet, om begäran om justering enligt prövning görs före år 2012. Pensionens belopp beräknas för jämförelsen på samma sätt som invalidpensionen skulle beräknas, om pensionsfallet inföll den dag då begäran om tillämpning av justering enligt prövning inkommer till pensionsanstalten.

### **3.4 Pensionstillväxt på förvärvsinkomsterna**

#### **3.4.1 Pensionstillväxt på förvärvsinkomsterna för tiden före år 2005**

Beloppet av den intjänade pensionen i slutet av år 2004 beräknas enligt 2004 års bestämmelser för alla anställningar och företagarperioder som fortgår vid denna tidpunkt. Beräkningen av fribrevet 31.12.2004 sker i regel på samma sätt som när en anställning upphör. Samordning görs inte av den privata sektorns intjänade pension fram till 31.12.2004, men den offentliga sektorn samordnar sin intjänade pension fram till 31.12.2004 med alla arbetspensioner.

Fribrevets belopp beräknas och sparas i Areks intjäningsregister. Detta fribrev behövs vid pensionsfallstidpunkten för beräkning av det slutliga pensionsbeloppet samt också för beräkning av arbetspensionstillägget som tjänats in fram till 31.12.2004 och för samordningen 31.12.2004 inom den offentliga sektorn. (*Anvisningarna om Omvandlingen till fribrev 31.12.2004 i webbtjänsten Arbetspensionslagstiftningen.*)

#### **Pensionstillväxt inom den privata sektorn**

Enligt 2004 års bestämmelser tillväxte pensionen från personens 23-årsdag till personens 65-årsdag. Inom den privata sektorn var intjäningsprocenten 1,5 procent om året till slutet av det år då personen fyllde 59 år. Från början av det år då personen fyllde 60 år steg intjäningsprocenten till 2,5.

#### **Intjäning av SjPL-pension**

Enligt huvudregeln i SjPL tillväxte pensionen med 2,0 procent om året både före och efter fyllda 60 år. För tiden före 1.6.1956 tillväxte pensionen med en procent om året. Fribrevspensionen tillväxte fram till 31.12.1990 på samma sätt som enligt huvudregeln, men därefter enligt de nämnda intjäningsprocenterna inom den privata sektorn.

#### **Intjäning av kommunal pension**

Enligt lagen om kommunala pensioner tillväxte pensionen för anställningsförhållanden som har börjat efter 1.1.1993 med 1,5 procent om året fram till fyllda 55 år. Från början av månaden efter 55-årsdagen tillväxte pensionen med 2,0 procent om året. För anställningsförhållanden som börjat före år 1993 var

intjäningsprocenten 2,2 fram till 31.12.1994 och fr.o.m. 1.1.1995 1,5 och 2,0 procent på samma sätt som för nya arbetstagare.

I lagen om kommunala pensioner fanns ingen övre åldersgräns för pensions-tillväxten.

### **Pensionstillväxt för statligt anställda**

Statligt anställda födda efter 1.1.1940 vilka varit statligt anställda före 1.1.2005 delas in i nya och gamla arbetstagare. Indelningen i nya och gamla arbetstagare har betydelse särskilt vid fastställandet av pensionsåldern och pensionstillväxten.

**Tabell 3.1. Ny och gammal förmånstagare vid staten.**

<b>Gammal förmånstagare</b>	<b>Ny förmånstagare</b>
<ul style="list-style-type: none"> <li>Arbetstagaren har haft oavbruten anställning 31.12.1992 och</li> <li>Anställningen fortgår utan avbrott fram till pensionsfallet</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Arbetstagaren omfattas av statens pensionssystem för första gången efter 31.12.1992.</li> <li>Arbetstagare vars anställning avbryts för mer än en månad efter 31.12.1992 innan den nya StaPL-anställningen börjar. 1.1.1999–31.12.2004 betyder redan ett avbrott på en dag att arbetstagaren blir ny förmånstagare.</li> </ul>
Pensionen tillväxer (gäller också personer födda efter 31.12.1959 om villkoren ovan uppfylls): <ul style="list-style-type: none"> <li>Fram till 31.12.1994 med 2,2 procent årligen (11/60 procent per månad)</li> <li>Fr.o.m. 1.1.1995 med 1,5 procent årligen (1/8 procent per månad)</li> <li>Fr.o.m. början av månaden efter den månad då personen fyller 55 år med 2 procent årligen (1/6 procent per månad)</li> </ul>	Pensionen tillväxer: <ul style="list-style-type: none"> <li>Fram till 31.12.1994 med 2 procent årligen (1/6 procent per månad)</li> <li>Fr.o.m. 1.1.1995 med 1,5 procent årligen (1/8 procent per månad)</li> <li>Fr.o.m. början av det år då personen fyller 60 år med 2,5 procent årligen (5/24 procent per månad).</li> </ul>
Den gamla förmånstagarens personliga pensionsålder är 63–65 år. För gamla förmånstagare födda efter 31.12.1959 är den personliga pensionsåldern 65 år.	Den nya förmånstagarens personliga pensionsålder är 65 år.
Taket för intjäningen av fribrev, d.v.s. taklönen, beräknas för både nya och gamla förmånstagare från den högsta pensionsgrundande lönen för StaPL-fribrev där det ingår minst två år pensionstid.	



### **3.4.2 Pensionstillväxt på förvärvsinkomsterna fr.o.m. år 2005**

Fr.o.m. år 2005 börjar intjäningen av pension från början av kalendermånaden efter den försäkrades 18-årsdag och upphör i slutet av den månad då han fyller 68 år. Pensionen beräknas på basis av förvärvsinkomsten och den åldersrelaterade intjäningsprocenten för varje år.

- **Person i åldern 18–52 år**

Pensionen tillväxer med 1,5 procent från de förvärvsinkomster som den försäkrade haft från början av kalendermånaden efter att han fyllt 18 år till slutet av den månad då han fyller 53 år. Då Sjömanspensionskassan är den pensionsanstalt som beviljar pension är intjäningsprocenten 1,6.

- **Person i åldern 53–62 år**

Pensionen tillväxer med 1,9 procent från de förvärvsinkomster som den försäkrade haft från början av kalendermånaden efter att han fyllt 53 år till slutet av den månad då han fyller 63 år. Då Sjömanspensionskassan är den pensionsanstalt som beviljar pension är intjäningsprocenten 2,0. Inom den offentliga sektorn tillväxer pensionen för gamla förmånstagare födda före 1950 med 2,0 procent från fyllda 55 år till slutet av den månad då personen fyller 63 år.

- **Person i åldern 63–68 år**

Pension tjänas in med 4,5 procent från de förvärvsinkomster som den försäkrade haft från början av kalendermånaden efter den månad då han fyllde 63 år till slutet av den månad då han fyller 68 år.

### **Periodisering av förvärvsinkomsterna**

Den förvärvsinkomst som hör till de olika perioderna med olika intjäningsprocenter beräknas med en månads noggrannhet. Inkomsterna fördelas på perioderna med olika intjäningsprocenter i proportion till antalet kalendermånader i perioderna sådana år då intjäningsprocenten ändras.

Arbetstagarens förvärvsinkomster förtjänade fr.o.m. 1.1.2007 anses vara inkomster för hela året sådana år då intjäningsprocenten ändras, fastän arbetet hade fortgått mindre än tolv månader. Om arbetstagaren alltså arbetar 11 månader av året och pensionstillväxten beräknas på basis av årsinkomsterna, blir vid

beräkningen av pensionen nämnaren 12 då man fördelar inkomsterna på perioderna med olika intjäningsprocent sådana år då intjäningsprocenten ändras. Inom den offentliga sektorn fås intjäningsprocenten för året sådana år då intjäningsprocenten ändras genom att beräkna genomsnittet för intjäningsprocenterna beräknade per månad för månaderna från årets början till årets slut eller tills pensionen börjar och genom att multiplicera detta tal med tolv. Med detta vägda procenttal ger pensionstillväxten samma slutresultat som när man periodiserar årsinkomster på perioder med olika intjäningsprocenter.

För företagare beaktas inkomsterna enligt den faktiska försäkrade tiden. Om företagarens försäkring är i kraft endast en del av året under det år då intjäningsprocenten ändras, t.ex. till slutet av oktober, fördelas inkomsterna från företagarens verksamhet på perioderna med olika intjäningsprocent med användande av i detta fall talet 10 som nämnare.

Vid beräkningen av ålderspensionen beaktas förvärvsinkomsterna emellertid högst till slutet av den månad som föregår ålderspensionens början.

**Exempel 3.10.** *Periodisering av förvärvsinkomsterna det år då personen fyller 53 år.*

Inkomsten under året är 24 000 euro. Personen fyller 53 år 17.5.2007. Personen har haft en anställning som upphör 31.10.2007.

Månaderna med intjäningsprocenten 1,5 är 1.1.2007–31.5.2007, d.v.s. fem månader. Inkomsten för perioden med intjäningsprocenten 1,5 blir

$$24\,000,00 \times \frac{5}{12} = 10\,000,00 \text{ euro}$$

Från detta avdras ett belopp som motsvarar arbetstagarens pensionsavgiftsprocent för arbetstagare under 53 år

$$10\,000,00 - (10\,000,00 \times 0,043) = 9\,570,00 \text{ euro}$$

Den intjänade pensionen från dessa inkomster blir

$$\frac{9\,570,00 \times 1,5\%}{12} = 11,96 \text{ euro/mån}$$

Månaderna med intjäningsprocenten 1,9 är 1.6.2007–31.12.2007, d.v.s. sju månader

Inkomsten för perioden med intjäningsprocenten 1,9 blir

$$24\,000 \times \frac{7}{12} = 14\,000,00 \text{ euro}$$

Från detta avdras ett belopp som motsvarar arbetstagarens pensionsavgiftsprocent för arbetstagare över 53 år

$$14\,000,00 - (14\,000,00 \times 0,054) = 13\,244,00 \text{ euro}$$

Den intjänade pensionen från dessa inkomster

$$\frac{13\,244,00 \times 1,9\%}{12} = 20,97 \text{ euro/mån}$$

Den intjänade pensionen år 2007 är sammanlagt  $11,96 + 20,97 = 32,93$  euro/mån.

...

**Exempel 3.11.** Personen har fyllt 63 år samma år, slutar arbeta och går i ålderspension.

Personen fyllde 63 år 23.2.2007, han slutar arbeta 31.5.2007 och går i ålderspension 1.6.2007. Inkomsterna för år 2007 efter avdrag för ett belopp som motsvarar arbetstagarens pensionsavgiftsprocent är 48 240,00 euro. Inkomsterna



periodiseras enligt de olika intjäningsprocenterna. Nämnaren är fem, eftersom personen går i ålderspension.

Tiden med intjäningsprocenten 1,9 är 1.1.2007–28.2.2007, d.v.s. för två månader blir inkomsten med intjäningsprocenten 1,9

$$48\,240,00 \times \frac{2}{5} = 19\,296,00 \text{ euro}$$

Den intjänade pensionen från dessa inkomster

$$\frac{19\,296,00 \times 1,9\%}{12} = 30,55 \text{ euro/mån}$$

Tiden med intjäningsprocenten 4,5 är 1.3.2007–31.5.2007, d.v.s. för tre månader blir inkomsten med intjäningsprocenten 4,5

$$48\,240,00 \times \frac{3}{5} = 28\,944,00 \text{ euro}$$

Den intjänade pensionen från dessa inkomster:

$$\frac{28\,944,00 \times 4,5\%}{12} = 108,54 \text{ euro/mån}$$

Den intjänade pensionen år 2007 är  $30,55 + 108,54 = 139,09$  euro/mån.

...

**Exempel 3.12.** Personen fyller 63 år och slutar arbeta, men ansöker om pensionen att börja först senare under samma år.

Personen fyller 63 år 20.5.2007 och han slutar arbeta då. Han ansöker dock om ålderspension med början först fr.o.m. 1.12.2007. Inkomsterna för år 2007 efter

avdrag för ett belopp som motsvarar arbetstagarens pensionsavgiftsprocent är 48 240 euro.

I ålderspensionen beaktas förvärvsinkomsterna till slutet av den månad som föregår ålderspensionens början. Inkomsterna måste fördelas på perioder med olika intjäningsprocent (1,9 procent och 4,5 procent). Som nämnare används 11 månader, eftersom ålderspensionen börjar 1.12.2007.

Tiden med intjäningsprocenten 1,9 är 1.1.2007–31.5.2007, d.v.s. för fem månader blir inkomsten med intjäningsprocenten 1,9

$$48\,240,00 \times \frac{5}{11} = 21\,927,27 \text{ euro}$$

Den intjänade pensionen från dessa inkomster

$$\frac{21\,927,27 \times 1,9\%}{12} = 34,72 \text{ euro/mån}$$

Tiden med intjäningsprocenten 4,5 är 31.5.2007–30.11.2007, d.v.s. för sex månader blir inkomsten med intjäningsprocenten 4,5

$$48\,240,00 \times \frac{6}{11} = 26\,312,73 \text{ euro/mån}$$

Den intjänade pensionen från dessa inkomster

$$\frac{26\,312,73 \times 4,5\%}{12} = 98,67 \text{ euro/mån}$$

Pensionen år 2007 blir sammanlagt  $34,72 + 98,67 = 133,39$  euro/mån.

...

**Exempel 3.13.** *Periodisering av inkomsterna det år då pensionen upphör, personen fyller 53 år.*

Personens rehabiliteringsstöd upphör i slutet av maj och han fyller 53 år i juli det år då rehabiliteringsstödet upphör. Inkomsten för det arbete som började det år då pensionen upphörde anses vara inkomst som förtjänats efter att pensionen upphörde. Inkomsterna hänförs till tiden 1.6.–31.12., varvid perioden med intjäningsprocenten 1,5 är två månader och perioden med intjäningsprocenten 1,9 fem månader, sammanlagt sju månader. På motsvarande sätt fördelas den höjda pensionsavgiften enligt samma modell, två månader med avgiftsprocenten för personer under 53 år och fem månader med avgiftsprocenten för personer över 53 år. Personens inkomst år 2007 uppgår till 12 000,00 euro.

Perioden med intjäningsprocenten 1,5 är 1.6.2007–31.7.2007, d.v.s. för två månader blir inkomsten med intjäningsprocenten 1,5

$$12\,000,00 \times \frac{2}{7} = 3\,428,57 \text{ euro}$$

Från inkomsterna avdras ett belopp som motsvarar arbetstagarens pensionsavgiftsprocent för arbetstagare under 53 år

$$3\,428,57 - (3\,428,57 \times 0,043) = 3\,281,14 \text{ euro}$$

Den intjänade pensionen från dessa inkomster

$$\frac{3\,281,14 \times 1,5\%}{12} = 4,10 \text{ euro/mån}$$

Perioden med intjäningsprocenten 1,9 är 1.8.2007–31.12.2007, d.v.s. för fem månader blir inkomsten med intjäningsprocenten 1,9

$$12\,000,00 \times \frac{5}{7} = 8\,571,43 \text{ euro}$$



Från inkomsterna avdras ett belopp som motsvarar arbetstagarens pensionsavgiftsprocent för arbetstagare över 53 år

$$8\,571,43 - (8\,571,43 \times 0,054) = 8\,108,57 \text{ euro}$$

Den intjänade pensionen från dessa inkomster

$$\frac{8\,108,57 \times 1,9\%}{12} = 12,84 \text{ euro/mån}$$

År 2007 har pensionen tillväxt på förvärvsinkomsterna sammanlagt  
 $4,10 + 12,84 = 16,94 \text{ euro/mån.}$

...

### **3.4.3 Samordning av fribrevet enligt 2005 års bestämmelser inom den offentliga sektorn**

Den offentliga sektorns grundpensioner samordnas med övriga lagstadgade grundpensioner. Detta kallas ibland även modifiering eller modifierad samordning. I samordningen beaktas alla de pensioner som har tjänats in enligt den offentliga sektorns och den privata sektorns pensionslagar fram till 31.12.2004, d.v.s. avslutade fribrev, samt i fråga om anställningar eller företagarverksamhet som fortgick 31.12.2004 deras fribrev i slutet av 2004.

Samordningen görs på samma sätt för alla pensionsslag. Det har till exempel inte betydelse huruvida APL-pensionen innehåller tilläggsskydd eller i vilken ålder personen går i ålderspension. Intjänade FöPL-pensioner beaktas också, fastän pensionsavgifter inte har betalats.

Om arbetstagaren 31.12.2004 har en lägre pensionsålder än 63 år för den privata sektorns tilläggsförmån, omvandlas arbetstagarens alla pensioner från den privata sektorn intjänade före 1.1.2005 att motsvara pensionsåldern för tilläggsförmånen. Det har ingen betydelse i vilken ålder den försäkrade i verkligheten går i pension från den privata sektorn, och modifieringen görs inte heller på nytt.

SjPL-pensionen beaktas vid samordning av fribrevet enligt fribrevet med intjäningsprocenten 1,5 procent.

### **Begränsning och samordning av grundpensionen**

Grundpensionens samordningsgräns fastställs på basis av födelsetiden på följande sätt: Man räknar först hur många dagar det är från arbetstagarens 23-årsdag till slutet av år 2004. Sedan räknar man hur många procent detta tal utgör av talet 14 400 (= 40 år). Därefter tar man lika många procent av talet 60.

$$\frac{(23\text{år} \rightarrow 31.12.2004)}{14\,400} \times 60 = \text{samordningsgräns}$$

Om arbetstagarens pensionsålder är lägre än 63 år, läggs till samordningsgränsen 1/8 procent för varje månad med vilken pensionsåldern understiger 63 år. Samordningsgränsen kan dock inte vara högre än 60 procent. Om arbetstagaren inte har valt personlig pensionsålder, kan samordningsgränsen överstiga 60 procent.

Om arbetstagaren är född 1940–1944 och han har inte rätt till den tilläggspensionsandel som tjänats in före år 1995, höjs samordningsgränsen med 1–5 procent. För personer födda år 1940 är höjningen fem procent, för personer födda 1941 fyra procent osv.

Före samordningen begränsas KomPL-grundpensionen så att den uppgår till högst den samordningsgräns som beräknats på det sätt som beskrivits ovan. Vid begränsningen beräknas samordningsgränsen från den högsta pensionsgrundande lönen enligt KomPL för en anställning som fortgått minst två år. Om arbetstagaren har samtida anställningsförhållanden, beaktas vid beräkningen av maximibeloppet vad gäller perioden med samtida anställningar den pension vars pensionsgrundande lön är störst. Statlig grundpension begränsas inte före samordningen.

Vid samordningen beräknas maximibeloppet från den högsta pensionsgrundande lönen för ett anställningsförhållande där pensionstiden har varit minst ett år före 31.12.2004. Då kan det alltså bli fråga om också en pensionsgrundande lön beräknad på basis av någon annan anställning än ett anställningsförhållande inom den offentliga sektorn. De pensionsgrundande lönerna för anställningsförhållanden som fortgått samtidigt minst ett år adderas ihop. Den andel som

överstiger maximibeloppet dras av från pensionen. Om personen har beviljats flera pensioner från den offentliga sektorn, dras det överskjutande beloppet av från alla pensioner från den offentliga sektorn i proportion till deras belopp.

### **Skyddat belopp**

Enligt de bestämmelser som gällde före år 2005 var maximibeloppet för alla grundpensioner 60 procent. Om pensionerna beräknade 31.12.2004 enligt det nya maximibeloppet tillsammans med den intjänade pensionen fr.o.m. 1.1.2005 och pensionen för återstående tid är mindre än pensionen beräknad enligt de gamla reglerna 31.12.2004, läggs skillnaden till pensionen.

Vid beräkningen av det skyddade beloppet beaktas också vilande pension för återstående tid.

### **Gottgörelse**

Om personen har beviljats ålderspension från den offentliga sektorn före 63 års ålder och man har vid samordningen beaktat pensioner från den privata sektorn (där pensionsåldern är 65 år), vilka har minskat pensionen från den offentliga sektorn, gottgörs den minskning som orsakats av pensionen från den privata sektorn. Gottgörelse betalas tills personen får pensionen från den privata sektorn, dock högst till 63 års ålder.

### **Exempel 3.14. Gottgörelse i StaPL.**

Den äldre konstapeln är född 28.8.1948. Hans pensionsålder i StaPL är 58 år, i APL/ArPL är pensionsåldern 63 år. Samordning har gjorts i nivån för det år då pensionen beviljas.

Statens pension

StaPL fram till 31.12.2004

Beloppet av grundskyddet i StaPL	1 523,42 euro
tilläggs pensionsandel	131,52 euro
pensionsgrundande lön i StaPL	2 614,40 euro
Intjänad pension fr.o.m. 1.1.2005	93,15 euro



Intjänad pension från den privata sektorn

APL/ArPL-pension 7,05 euro

Modifierad samordning

Gränsprocent  $12003/14400 \times 60 + 7,5 = 57,51$  procent

Modifierad samordningsgräns  $2\,614,40 \times 57,51 = 1\,503,54$  euro

Grundskydd i StaPL + APL/ArPL  $1\,523,42 + 7,05 = 1\,530,47$  euro

överskjutande del  $1\,530,47 - 1\,503,54 = 26,93$  euro

Samordnad StaPL-pension  $1\,523,42 - 26,93 = 1\,496,49$  euro

Skyddat belopp

samordning enligt 2004 års bestämmelser

samordningsgräns  $2\,614,40 \times 60 \% = 1\,568,64$  euro

grundskydd i StaPL + APL 1 530,47 euro

Överskjutande del 0 euro

samordnat grundskydd i StaPL 1 523,42 euro

$1\,523,42 - 1\,496,49 = 26,93 < 93,15$ , d.v.s. skyddat belopp betalas inte ut  
gottgörelse 7,05 euro

Den beviljade pensionen sammanlagt

$1\,496,49 + 131,52 + 93,15 + 7,05 = 1\,728,21$  euro/mån.

StaPL-pensionen beviljas i 58 års ålder. Gottgörelsen upphör i 63 års ålder, och då skall personen ansöka om APL/ArPL-pensionen.

...

**Beräkning av tilläggspensionsandelen**

Om personen har rätt till tilläggspensionsandel intjänad före år 1995, beräknas dess maximibelopp så att den utgör skillnaden mellan det personliga maximibelopp för totalpensionen vilket gällde före år 2005 och talet 60, d.v.s. 1–6 procent. Tilläggspensionen beaktas inte vid samordningen av grundpensionen.

**Utanför den modifierade samordningen blir**

Modifierad samordning görs inte, om personen får ålderspension från den offentliga sektorn då lagen träder i kraft (1.1.2005). Om en sådan person beviljas pension enligt någon annan lag, görs samordning enligt de gamla reglerna, dock så att den överskjutande delen dras av från pensionerna från den offentliga sektorn. För försvarsmaktens och gränsbevakningens militärpersonal görs inte heller modifierad samordning.

**Exempel 3.15. Ålderspension enligt tilläggsskyddet inom den offentliga sektorn.**

Intjänad grundpension i KomPL fram till 31.12.2004	2 326,42 euro
Intjänad APL-pension fram till 31.12.2004	46,51 euro
Samordningsgrunden är den pensionsgrundande lönen i KomPL	3 515,31 euro

Den modifierade samordningsgränsen är 59 procent.

Personen fyller 23 år 31.8.1965, därifrån till 31.12.2004 är det 14 161 dagar dvs

$$\frac{14\,161}{14\,400} \times 60\% = 59,00 \text{ procent}$$

KomPL-pensionen begränsas till 59 procent:  $3\,515,31 \times 0,59 = 2\,074,03$  euro

Den överskjutande delen fås genom att från KomPL-pensionen dra av den modifierade samordningsgränsen

$$2\,326,42 - 2\,074,03 = 252,39 \text{ euro}$$

KomPL-grundpensionen fås genom att dra av den överskjutande delen från den intjänade pensionen

$$2\,326,42 - 252,39 = 2\,074,03 \text{ euro}$$

Räknar ihop KomPL-pensionen och APL/ArPL-pensionen:

$$2\,074,03 + 46,51 = 2\,120,54 \text{ euro}$$

Från de ihopräknade pensionerna fås den överskjutande delen genom att från det sammanlagda beloppet dra av den begränsade KomPL-pensionen

$$2\,120,54 - 2\,074,03 = 46,51 \text{ euro}$$

Den modifierade KomPL-pensionen är den begränsade KomPL-pensionen minskad med den överskjutande delen av det sammanlagda beloppet:

$$2\,074,03 - 46,51 = 2\,027,52 \text{ euro}$$

Den intjänade KomPL-pensionen fr.o.m. 1.1.2005 är 85,28 euro.

Grundpensionerna är enligt den gamla regeln högst 60 procent av den pensionsgrundande lönen i KomPL:  $0,6 \times 3\,515,31 = 2\,109,19$  euro.

Modifierad KomPL-pension + APL/ArPL-pension blir 2 074,03 euro.

Det fulla skyddade beloppet i KomPL är  $2\,109,19 - 2\,074,03 = 35,16$ . Eftersom det skyddade beloppet är mindre än pensionen som tjänats in fr.o.m. 1.1.2005, kvarstår inget skyddat belopp att betala ut.

Personen kan tjäna in tilläggspension högst fem procent av samordningsgrunden (= skillnaden mellan den tidigare personliga samordningsgränsen för totalpensionen 65 och procenttalet 60). Maximibeloppet är  $5\% \times 3\,515,31 = 175,77$  euro.

Tilläggspensionsandelen i KomPL intjänad 31.12.1994 blir 172,83 euro (inte överskjutande del)



Pensionerna sammanlagt: 2 027,52 (grundpension i KomPL) + 172,83 (tilläggs pensionsandel i KomPL) + 46,51 (APL/ArPL) + 85,28 (intjänad fr.o.m. 1.1.2005) = 2 332,14 euro/mån.

...

**Exempel 3.16.** Ålderspension enligt tilläggsskyddet.

Intjänad grundpension i KomPL fram till 31.12.2004	1 054,67 euro
Intjänad grundpension i KyPL fram till 31.12.2004	479,09 euro
Intjänad pension i APL fram till 31.12.2004	7,69 euro
Sammanlagt:	1 541,45 euro

Samordningsgrund den pensionsgrundande lönen i KomPL 2 235,68 euro

Personen fyller 23 år 10.3.1967 och därifrån till 31.12.2004 är det 13 611 dagar.

$$\frac{13\,611}{14\,400} \times 60\% = 56,71 \text{ procent}$$

Pensionsåldern är 61 år 7 månader och 9 dagar, d.v.s. 16 månader före 63 års ålder, och således lägger man till 1/8 procent per månad.

$$\frac{1 \times 16}{8} = 2,00$$

Den modifierade samordningsgränsen blir  $56,71 + 2,00 = 58,71$  procent.

KomPL-pensionen begränsas till 58,71 procent.

$2\,235,68 \times 0,5871 = 1\,312,57$  (inte överskjutande del)

Den överskjutande delen för totalpensionen blir  $1\,541,45 - 1\,312,57 = 228,88$  euro

Den överskjutande delen fördelas i proportion till pensionerna enligt den offentliga sektorns pensionslagar

Överskjutande del i KomPL 1 054,67/1 533,76 x 228,88 = 157,39 euro

Överskjutande del i KyPL 479,09/1 533,76 x 228,88 = 71,49 euro

Modifierad KomPL 1 054,67 – 157,39 = 897,28 euro

Modifierad KyPL 479,09 – 71,49 = 407,60 euro

APL 7,69 euro

Pensionerna sammanlagt 1 312,57 euro/mån

Den intjänade pensionen fr.o.m. 1.1.2005 blir 37,26 euro/mån

Grundpensionerna är enligt den gamla regeln 60 procent av den pensionsgrundande lönen i KomPL:  $0,6 \times 2\,235,68 = 1\,341,41$  euro.

Modifierad KomPL + KyPL + APL = 1 312,57 euro

Fullt skyddat belopp i KomPL  $1\,341,41 - 1\,312,57 = 28,84$  euro. Det skyddade beloppet är mindre än den intjänade pensionen 1.1.2005, och således kvarstår inget skyddat belopp att betala ut.

Intjänad tilläggspensionsandel i KomPL 31.12.1994:	99,83 euro
--	------------

max 4 procent av pensionsgrundande lönen i KomPL 2 235,68	89,43 euro
---	------------

Intjänad tilläggspensionsandel i KyPL 31.12.1994:	48,06 euro
---	------------

Gottgörelse betalas, eftersom APL-pensionen, 7,69 euro, har beaktats vid modifieringen, men personen får inte ännu pensionen.

Pensionerna sammanlagt: 897,28 (grundpension i KomPL) + 89,43 (tilläggspensionsandel i KomPL) + 407,60 (grundpension i KyPL) + 48,06 (tilläggspensionsandel i KyPL) + 37,26 (intjänad fr.o.m. 1.1.2005) + 7,69 (gottgörelse) = 1 487,30 euro.

...

#### **3.4.4 Pensionstillväxt från arbete och från företagarkerksamhet vid sidan av pension**

I regel tjänas pension in för allt arbete vid sidan av pension fr.o.m. 1.1.2005 enligt 2005 års bestämmelser med 1,5 procent om året. Begränsningar finns för arbete vid sidan av pension i fråga om arbetslöshets- och invalidpensioner. Närmare beskrivning av detta finns i bilaga 14.

För arbete vid sidan av ålderspension och förtida ålderspension tjänas pension in med 1,5 procent om året till slutet av den månad då personen fyller 68 år. Om arbetstagaren har samtidiga anställningar och han ansöker om ålderspension från endast en del av dem, ändras intjäningsprocenten för den anställning som fortgår till 1,5 procent från början av pensionens begynnelsemånad.

Den försäkrade har rätt till den pension som tjänats in under tiden med invalidpension vid 63 års ålder eller inom den offentliga sektorn vid den lägre personliga pensionsåldern när pensionen ändras till ålderspension eller ålderspensionen beviljas på tidigare grunder. Om ny pension skall beviljas på nya grunder, läggs den intjänade pensionen för arbete samtidigt med den tidigare pensionen till denna pension som beviljas på nya grunder.

Pension som intjänats under tid med invalidpension vilken fastställts enligt 2004 års bestämmelser har man dock rätt till först vid 65 års ålder eller vid den sänkta pensionsåldern, varvid en invalidpension enligt 2004 års bestämmelser ändras till ålderspension. Inom den offentliga sektorn ändras invalidpensionen till ålderspension vid den personliga pensionsåldern.

Arbetslöshetspensionen betalas inte ut för månader då pensionstagaren arbetar och hans inkomster uppgår till minst 575,97 euro år 2007. Ny pension tjänas in också för arbete vid sidan av arbetslöshetspensionen.

Pension tjänas in för deltidarbetet vid sidan av deltidspensionen för en person född 1946 och tidigare enligt 2004 års bestämmelser beroende på personens ålder med 1,5 och 2,5 procent på den pensionsgrundande lönen för anställningen och fr.o.m. 1.1.2005 på årsinkomsterna. I lagen om kommunala pensioner har alla deltidspensionstagare intjäningsprocenter enligt ålder 2 procent eller 4,5 procent. Se närmare kapitel 8 Deltidspension.

Intjäning av ny pension under tiden med lantbruksföretagarens generationsväxlingspension, avträdelseersättning och avträdelsestöd har varit möjlig redan



tidigare enligt alla andra lagar men inte enligt LFöPL. Möjligheten till intjänning av ny pension fortsatte som förut 1.1.2005, men bestämmelserna om intjänning ändrades. De nämnda förmånerna jämföras med pension, och således är intjäningsprocenten för arbete vid sidan av den 1,5 procent.

En utländsk pension jämföras med de nationella pensionerna, och således tjänas ny pension in för arbete vid sidan av den med 1,5 procent om året.

Rehabiliteringspenningen är inte någon pension utan den jämföras med förmåner för oavlönade perioder, varvid pension tjänas in för arbete vid sidan av rehabiliteringspennning med de åldersrelaterade intjäningsprocenterna. Likaså tjänas pension in för arbetet med de åldersrelaterade intjäningsprocenterna, om arbetstagaren endast får icke förbunden tilläggspension.

Efter en pension som betalas i ett för allt och som beviljats tills vidare anses personen vara pensionerad, och således är intjäningsprocenten för förvärvsinkomster 1,5 procent om året. När pensionen har beviljats för en viss tid och betalas i ett för allt, ändras intjäningsprocenten efter tidsfristen till åldersrelaterad intjäningsprocent. Inkomsten för det år då pensionen upphör anses ha förtjänats efter att pensionen upphört, om det inte är fråga om rehabiliteringsstöd som fortgått kortare tid än ett år.

Pension tjänas in på inkomsterna för begynnelseåren för pensionsperioderna för pension som beviljats på tidigare grunder också med åldersrelaterade intjäningsprocenter, om man efter dessa pensionsperioder beviljar pension på nya grunder.

Fr.o.m. 1.1.2007 anses förvärvsinkomster och förmånsgrundande inkomster under det år då pensionen upphör vara förtjänade efter att pensionen upphört och pension tjänas in för dem med åldersrelaterade intjäningsprocenter vid beräkningen av den följande pensionen som beviljas på nya grunder. När pensionen upphör vid årets slut (31.12.) anses inkomsterna för arbete vid sidan av pensionen vara samtidiga med pensionen (pensionstillväxt för förvärvsinkomsterna 1,5 procent) och de högre åldersrelaterade intjäningsprocenterna börjar först från början av följande år.

Företagarverksamheten anses hänföra sig till den tid då försäkringen är i kraft, och inkomsterna för företagarverksamheten periodiseras alltså inte på andra



perioder. Förmåner för oavlönade perioder vilka företagaren fått periodiseras emellertid på det sätt som beskrivs ovan för arbetstagare.

Om personens första rehabiliteringsstödsperiod börjar och upphör under samma kalenderår och den återstående tiden har beaktats i pensionen, tillväxer inte pensionen på inkomsterna efter pensionen för pensionsfallsåret. Sådana situationer kan uppstå till exempel om rehabiliteringsstödet dras in på grund av för höga förvärvsinkomster.

### **3.4.5 Beräkning av skyddat belopp i APL**

#### ***Skyddad anställning***

En annan pension än deltidspension eller pension som följer på deltidspensionen beräknas enligt både 2004 års bestämmelser och 2005 års bestämmelser för en APL-anställning som var gällande 1.1.2005 och som fortgår utan avbrott fram till pensionsfallet, som inträffar senast år 2011. Vid beräkningen av pensionen anses APL-anställningen fortgå fram till pensionsfallet, om det under kalendermånaden som föregår pensionsfallet finns pensionsgrundande förvärvsinkomster förtjänade i denna samma APL-anställning. En sådan APL-anställning kallas skyddad anställning. Den skyddade anställningen anses vara kontinuerlig i enlighet med 2004 års bestämmelser. Till exempel en anställning där det ingår en oavlönad period på högst ett år medan den arbetsrättsliga anställningen fortgår är en kontinuerlig anställning.

En APL-anställning på minst en månad som upphört efter 1.1.2005 och som på 2004 års sida fortgått mindre än en månad kan vara en skyddad anställning. Däremot är inte en anställning som fortgått efter 31.12.2004 över den sänkta pensionsåldern men där personen uppnått den sänkta pensionsåldern före 1.1.2005 en skyddad anställning, eftersom pensionsfallet inträffar när personen uppnår den sänkta pensionsåldern. En anställning som har börjat före 1.1.2005 vid sidan av en heffektiv pension är inte en skyddad anställning, eftersom försäkringen av och intjäningen av pension från en sådan anställning börjar först 1.1.2005.

### ***Jämförelsepension enligt 2004 års bestämmelser från en skyddad anställning***

Vid beräkningen av det skyddade beloppet i APL avbryts inte anställningen 31.12.2004, utan pensionen beräknas från den kontinuerliga anställningen enligt bestämmelserna om pensionsgrundande lön, om pensionstillväxt, om förtidsminskning och om uppskovsförhöjning vilka gällde år 2004 utan arbetspensionstillägg och utan samordning. Om pensionen börjar vid någon annan ålder än 65 års ålder, höjs pensionen med uppskovsförhöjning eller minskas med förtidsminskning från 65 års ålder oberoende av vilken anställningens pensionsålder var 31.12.2004.

Vid beräkningen av den pensionsgrundande lönen uppräknas förvärvsinkomsterna till nivån för det år då anställningen upphör med APL-index för personer i förvärvsaktiv ålder, d.v.s. hälftenindex. Avdraget för arbetstagarens pensionsavgift fastställs på basis av de arbetstagarens pensionsavgifter som har betalats, d.v.s. avdraget är högre för personer som har fyllt 53 år än för yngre personer. Också semesterersättning som betalas då anställningen upphör beaktas vid beräkningen av den pensionsgrundande lönen.

I en skyddad anställning kan automatiskt och tekniskt avbrytande göras. Också reglerna om justering av den pensionsgrundande lönen enligt prövning och om den pensionsgrundande lönen för barnavårdstid kan bli tillämpliga på en skyddad anställning.

### ***Jämförelsepension enligt 2005 års bestämmelser från en skyddad anställning***

Till det 31.12.2004 bildade fribrevet för anställningen beräknat utan arbetspensionstillägg läggs pensionen beräknad enligt 2005 års bestämmelser på basis av förvärvsinkomsterna och förmånerna för oavlönade perioder fr.o.m. början av år 2005. Beräkningen av ålderspensionen och av invalidpensionen skiljer sig från varandra. (Se kapitel 4 och 5.)

### ***Skyddat APL-belopp***

Om pensionen från en skyddad anställning beräknad enligt 2004 års bestämmelser är större än pensionen beräknad enligt 2005 års bestämmelser,

läggs skillnaden till pensionen beräknad enligt 2005 års bestämmelser. Skillnaden benämns skyddat belopp i APL och det meddelas till PSC:s pensionsregister. Vid beräkningen av en pension som beviljas på nya grunder läggs det skyddade beloppet till den nya pensionens belopp uppräknat med lönekoeficienten.

Om arbetstagaren har flera skyddade anställningar, beräknas ett gemensamt skyddat belopp i APL för de samtidiga anställningarna, och beloppet meddelas till Pensionsskyddscentralens pensionsregister. Det skyddade beloppet i APL beräknas alltid separat för varje anställning. De erhållna skyddade beloppen för de olika anställningarna räknas ihop, varvid man erhåller ett gemensamt skyddat belopp.

Arbetstagaren kan ansöka om ålderspensionen eller den förtida ålderspensionen vid olika tidpunkt från de samtidiga skyddade anställningarna. Då den första pensionen beviljas beräknas det skyddade beloppet i APL för anställningen som upphör. Vid beräkningen av pensionen enligt 2005 års bestämmelser beaktas också det pensionsbelopp som har tjänats in på basis av förmåner för oavlönade perioder vilka har betalats 31.12.2004 och vilka hänför sig till anställningen i fråga.

När arbetstagaren ansöker om ny pension för en anställning som fortgått vid sidan av pensionen beaktas inte vid beräkningen av pensionen enligt 2005 års bestämmelser de förmåner för oavlönade perioder vilka har tagits med vid beräkningen av det tidigare skyddade beloppet. Vid beräkningen beaktas inte heller förmåner för oavlönade perioder under tiden med pension.

### ***Exempel 3.17. Skyddat belopp i APL.***

Det skyddade beloppet i APL har beräknats för den sista anställningen. Tidigare pensionstillväxt före den sista anställningen har inte beaktats i exemplet.

Pensionen beräknad enligt 2004 års bestämmelser (för den kontinuerliga anställningen) är 263,47 euro/mån.

Pensionen beräknad enligt 2005 års bestämmelser (2004 års fribrev + den intjänade pensionen från förvärvsinkomster förtjänade efter 31.12.2004) är 257,34 euro/mån.



Pensionen beräknad enligt 2004 års bestämmelser är större, och således läggs det skyddade beloppet i APL till pensionen beräknad enligt 2005 års bestämmelser. Det skyddade beloppet är skillnaden mellan pensionen beräknad enligt 2004 års bestämmelser och enligt 2005 års bestämmelser.

Det skyddade beloppet i APL är  $263,47 - 257,34 = 6,13$  euro/mån

Pensionen blir  $257,34 + 6,13 = 263,47$  euro/mån

...

**Exempel 3.18.** Skyddat belopp i APL.

Personen är född 1.6.1946, han går i pension efter att ha fyllt 65 år 1.7.2011. Automatiskt avbrytande har inte beaktats i detta exempel. Indextalen och pensionsavgifterna är uppskattningar fr.o.m. år 2008.

År	Nivån för förtjänst- året	Hälften -index	Löneko efficient	Arbetstagarens pensionsavgift (enligt ålder)	Beräkning 2004 avgift avdragen (nivån år 2011)	Beräkning 2005 avgift avdragen (nivån år 2011)
1995	19 000	1712			28 056,07	29 123,94
1996	20 000	1760		0,0343	27 741,92	28 797,83
1997	22 000	1791		0,045	29 655,65	30 784,40
1998	23 000	1825		0,047	30 362,32	31 517,96
1999	24 000	1868		0,047	30 953,12	32 131,24
2000	25 000	1903		0,047	31 649,82	32 854,47
2001	26 000	1981		0,045	31 686,14	32 892,17
2002	27 000	2054		0,044	31 768,62	32 977,78
2003	28 000	2103		0,046	32 110,29	33 332,46
2004	29 000	2151	1,000	0,046	32 514,94	33 752,52
2005	30 000	2191	1,028	0,058	32 606,70	33 538,13
2006	35 000	2246	1,063	0,054	37 267,18	38 000,19
2007	40 000	2311	1,100	0,054	41 393,13	41 968,00
2008	45 000	2341	1,113	0,057	45 824,73	46 514,56
2009	50 000	2403	1,149	0,058	49 550,07	50 010,44
2010	55 000	2465	1,184	0,060	53 021,34	53 271,96
2011	30 000	2528	1,220	0,061	28 170,00	28 170,00



Pension enligt 2004 års bestämmelser	2 398,40 euro/mån
Pension enligt 2005 års bestämmelser	2 256,49 euro/mån
Skillnad	141,91 euro/mån

Ett skyddat belopp kvarstår att betala ut till pensionen.

Pensionen blir 2 256,49 (andel beräknad enligt 2005 års bestämmelser) + 141,91 (skyddat belopp i APL) = 2 398,40 euro/mån.

...

#### **3.4.6 Arbetstagaren har uppnått pensionsåldern före 1.1.2005**

Om en arbetstagare inom den privata sektorn som har fyllt 65 år fortsätter arbeta i samma anställning efter 31.12.2004, tillämpas på denna anställning 2004 års bestämmelser. Pension tjänas in fram till 65-årsdagen och den höjs med uppskovsförhöjning fram till pensioneringen med koefficienten för år 2004. Pensionen samordnas också enligt 2004 års bestämmelser. Fr.o.m. år 2005 uppräknas pensionen med arbetspensionsindex.

Om en arbetstagare som har fyllt 65 år och som inte får pension påbörjar en ny anställning efter 31.12.2004, tjänas pension in från denna anställning med 4,5 procent om året på de pensionsgrundande inkomsterna. Inkomsterna uppräknas med lönekoeficienten till nivån för pensionens begynnelseår. Om anställningen fortgår efter att personen fyllt 68 år, höjs pensionen med uppskovsförhöjning enligt koefficienten för år 2005.

Om arbetstagaren har uppnått den sänkta pensionsåldern enligt det registrerade tilläggsskyddet före år 2005 och fortsätter arbeta för samma arbetsgivare efter 1.1.2005, upphör arbetsgivarens försäkringsskyldighet när arbetstagaren fyller 65 år. Den intjänade pensionen från anställningen beräknas enligt 2004 års bestämmelser.

Enligt KTAPL, KPS (kommunala pensionsanstaltens pensionsstadga) och KomPL som var i kraft före år 2005 tillväxte pensionen för anställningar som har börjat före arbetstagarens 65-årsdag. Pensionstillväxten upphörde inte vid 65-årsdagen, utan pensionstillväxten fortsatte så länge som anställningen fortgick. Samma princip gällde för både personer som arbetar över pensionsåldern och

personer som redan gått i ålderspension. Eftersom KomPL inte omfattar personer födda före 1940, tillämpas de nämnda bestämmelserna fortfarande på dem. Pensionen samordnas också enligt de gamla reglerna.

Om en statligt eller kommunalt anställd född 1940 eller senare har uppnått sin pensionsålder före år 2005 och fortsatt arbeta efter 31.12.2004, tillväxer pensionen fr.o.m. 1.1.2005 enligt 2005 års bestämmelser. Om arbetstagaren har gått i ålderspension före år 2005 och återvänt till arbetet, har pensionen tillväxt fram till 31.12.2004 enligt den nämnda gamla regeln och fr.o.m. 1.1.2005 enligt den nya regeln. Den före år 2005 intjänade pensionen modifieras.

När pensionsfallet för ålderspensionen enligt 2004 års bestämmelser i StaPL inträffat före 1.1.2005, och fastän personen ansöker om ålderspensionen först år 2005 eller senare, fastställs personens ålderspension under tillämpning av 2004 års bestämmelser. Då tillämpas bland annat en retroaktiv period på ett år.

Ålderspensionens pensionsfall inträffar enligt 2005 års bestämmelser den sista dagen i den månad som föregår pensionens början. Enligt 2004 års bestämmelser inträffar ålderspensionens pensionsfall den dag då arbetstagaren som har uppnått sin pensionsålder avgått ur statens tjänst. I praktiken inträffar pensionsfallet ofta på anställningsförhållandets sista dag (om personen då har uppnått pensionsåldern). Om anställningen emellertid har upphört innan personen uppnått pensionsåldern, infaller tidpunkten för pensionsfallet på personens 65-årsdag.

### **3.5 Oavlönade perioder som berättigar till pension**

Arbetspensionen tillväxer förutom för förvärvsinkomster också på basis av inkomsterna som vissa förmåner för oavlönade perioder baserar sig på. Också på basis av stöd för vård av barn i hemmet och avlagd examen tillväxer egen förmån enligt en fast inkomstgrund. Arbetspension tjänas in på basis av följande förmåner:

- sjukdagpenning, partiell sjukdagpenning
- specialvårdspenning
- moderskaps-, specialmoderskaps-, faderskaps- och föräldrapenning (också partiell föräldrapenning och dagpenningar till minimibelopp)

- ersättningar för inkomstbortfall från trafikförsäkrings- och olycksfallsförsäkringslagarna (LITA)
- altemneringsersättning
- inkomstrelaterad arbetslöshetsdagpenning (också minskad och jämkad)
- inkomstrelaterad utbildningsdagpenning
- utbildningsstöd enligt lagen om offentlig arbetskraftsservice
- vuxenutbildningsstöd
- rehabiliteringspenning enligt arbetspensionslagarna och från FPA (också partiell rehabiliteringspenning)
- rehabiliteringspenning enligt trafikförsäkrings- och olycksfallsförsäkringslagarna (LITA) (också partiell)

### **3.5.1 Villkor för pensionstillväxten**

Pensionen intjänad på basis av förmåner för oavlönade perioder beviljas förmånstagaren, om förvärvsinkomsterna som har försäkrats enligt arbetspensionslagarna under yrkesbanan före pensionsfallsåret uppgår till minst 13 823,37 euro i nivån för år 2007 (12 566,70 euro i nivån för år 2004). Samma villkor i euro gäller också för den särskilda lagen om pensionstillväxt för barnavårdstid och för tid av studier.

Vid beräkningen av det nämnda inkomstvillkoret beräknas inkomsterna för tiden före år 2005 på basis av registeruppgifterna på samma sätt som motsvarande eurobelopp som är ett villkor för återstående tid. Då man granskar inkomstvillkoret räknas inkomsterna, till skillnad från villkoret för återstående tid, emellertid för hela den försäkrade tiden före pensionsfallsåret.

### **3.5.2 Inkomst som används som grund för pensionen**

Eftersom förmånsgrunden kan vara på års- eller månadsnivå medan förmånen i allmänhet betalas per dag, måste förmånsgrunderna omräknas till dagsnivå för beräkningen av pensionen. Förmånsgrunden ändras till dagsnivå med nämnaren för förmånen i fråga. Inkomsten per dag multipliceras med antalet dagar under året i fråga då förmånen har betalats ut och vilka framgår ur intjäningsregistret. Då får man fram den pensionsgrundande förmånsgrundande inkomsten (härefter kortare förmånsgrundande inkomst) för året i fråga. Vid beräkningen av



pensionen dras arbetstagares pensionsavgift inte av från de förmånsgrundande inkomsterna.

### **3.5.3 Andra förmåner än sådana som fastställs enligt den faktiska inkomstgrunden**

På basis av företagarnas vuxenutbildningsstöd och föräldrapenning till miniminivå tjänas pension in från en förmånsgrund som år 2007 uppgår till 575,97 euro/mån (523,61 i nivån för år 2004). Också för vård av barn under 3 år och för tid av studier intjänas förmån enligt samma förmånsgrund. När föräldrapenningen till följd av arbete har betalats till miniminivå utgörs förmånsgrunden av beloppet av minimidagpenningen.

### **3.5.4 Proportionering av de förmånsgrundande inkomsterna**

Pension tjänas in från förmånsgrunden för den tid för vilken förmånen har betalats till personen själv. När förmånen till följd av egna förvärvsinkomster eller erhållandet av annan egen förmån betalas jämkad eller minskad, beaktas av den förmånsgrundande inkomsten den andel som förmånen som betalats till personen själv utgör av den beviljade fulla förmånen. Likaså när en del av förmånen har betalats till arbetsgivaren och en del till arbetstagaren, beaktas av den förmånsgrundande inkomsten den andel som det belopp som betalats till arbetstagaren utgör av hela den beviljade förmånen.

Förmån kan ha betalats för tid för vilken man senare beviljar någon annan förmån. Då erlägger förmånssystemen sinsemellan genom regressbetalningar kostnaderna till varandra. Pensionen tillväxer i regel från den förmån till vilken personen vore berättigad fastän den först betalda förmånen kvarstår som personens inkomst i beskattningen.

### **3.5.5 Socialförsäkringsförmån som fastställs på basis av föregående förmån**

Dagpenning från sjukförsäkringen, rehabiliteringspenning och föräldradagpenningar vilka betalas av FPA kan fastställas på basis av beloppet av någon annan föregående socialförsäkringsförmån.

Eftersom det i den föregående förmånen inte finns någon egentlig förvärvsinkomst som grund för förmånen, används i sådana fall som grund för den pension som tjänas in från den senare förmånen den förvärvsinkomst enligt vilken den senare förmånen skulle ha fastställts om det inte hade funnits någon föregående förmån. Om dock den föregående förmånen fastställs på samma grunder som den senare (till exempel sjukdagpenning och rehabiliteringspenning) används då denna grund för den föregående förmånen också som grund för den senare förmånen.

### **3.5.6 Uppräkning av förmånsgrundande inkomster**

Den förmånsgrundande inkomsten för varje år uppräknas vid beräkningen av pensionen med lönekoeficienten till nivån för pensionens begynnelsestartpunkt på samma sätt som man uppräknar den pensionsgrundande förvärvsinkomsten.

Förmånen kan betalas under flera års tid på basis av samma inkomst såsom ofta rehabiliteringspenning eller arbetslöshetsdagpenning. Den som betalar förmånen gör den eventuella indexjusteringen årligen endast till det förmånsbelopp som betalas till förmånstagaren men inte till förmånsgrunden. Förmånsgrunden för varje år för vilket förmånen har betalats på basis av samma förvärvsinkomst är då den inkomst på basis av vilken förmånen första gången har beräknats och den indexjusteras inte under utbetalningen.

Till exempel förmånsgrunden för rehabiliteringspenning som betalats utan avbrott i tre års tid uppgår i registret till samma belopp under alla de tre åren. Först då pensionen beräknas uppräknas förmånsgrunderna för de olika åren med lönekoeficienten.

### **3.5.7 Intjänad pension för oavlönade perioder**

#### **Pensionstillväxt**

På basis av den förmånsgrundande inkomsten tillväxer arbetspensionen med 1,5 procent årligen från början av månaden efter att personen fyllt 18 år högst fram till slutet av det år som föregår pensionsfallet eller i fråga om ålderspension till slutet av pensionsfallsmånaden. Arbetslöshetsdagpenningar beaktas högst till slutet av den månad då personen fyller 63 år.

Av de förmånsgrundande inkomsterna beaktas vid beräkningen av pensionen följande andelar:

- Av de förmånsgrundande inkomsterna för föräldradagpenning 117 procent (för de förmåner som betalats till arbetsgivaren 17 procent)
- Av de förmånsgrundande inkomsterna för inkomstrelaterad arbetslöshetsdagpenning och altemneringsersättning 75 procent
- Av de övriga pensionsgrundande förmånsgrundande inkomsterna 65 procent.

**Exempel 3.19.** *Pensionstillväxt för arbetslöshetsdagpenning.*

Personen får inkomstrelaterad arbetslöshetsdagpenning under tiden 2.5.–31.12.2005 och 2.1.–3.5.2006. Förmånsgrunden är 2 100 euro per månad (i nivån för år 2005) och antalet förmånsdagar år 2005 är 172 och 88 dagar år 2006. Pensionsfallet inträffar år 2007, och då börjar också pensionen.

Förmånsgrunden för varje år uppräknas till nivån för beräkningstidpunkten med lönekoeficienten. Med hjälp av förmånsgrunden beräknas den förmånsgrundande inkomsten per år och på basis av den beräknas beloppet av den pension som årligen har tjänats in:

Förmånsgrunden uppräknas till nivån för beräkningstidpunkten (2007)

$$\text{År 2005: } 2\,100,00 \times \frac{1,100}{1,028} = 2\,247,08 \text{ euro/mån}$$

$$\text{År 2006: } 2\,100,00 \times \frac{1,100}{1,063} = 2\,173,10 \text{ euro/mån}$$

De förmånsgrundande inkomsterna för åren 2005 och 2006 i nivån för år 2007:

$$2005 \quad \frac{2\,247,08}{21,5} \times 172 = 17\,976,64 \text{ euro/mån}$$

$$2006 \quad \frac{2\,173,10}{21,5} \times 88 = 8\,894,55 \text{ euro/mån}$$

Av dessa förmånsgrundande inkomster är 75 procent pensionsgrundande med 1,5 procent om året:

Intjänad pension år 2005 i nivån för år 2007:

$$\frac{17\,976,64 \times 0,75 \times 1,5\%}{12} = 16,85 \text{ euro/mån}$$

Intjänad pension år 2006 i nivån för år 2007:

$$\frac{8\,894,55 \times 0,75 \times 1,5\%}{12} = 8,34 \text{ euro/mån}$$

Pensionen tillväxte för arbetslöshetsdagpenningperioden åren 2005–2006:

$$16,85 + 8,34 = 25,19 \text{ euro/mån.}$$

...

**Exempel 3.20.** *Pensionstillväxt för jämkad arbetslöshetsdagpenning.*

Jämkad arbetslöshetsdagpenning har betalats ut för tiden 1.3.–13.5.2007 och den uppgår till 45 procent av den fulla dagpenningen. Inkomstgrunden är 2 500 euro per månad och antalet förmånsdagar är 53. Vid beräkningen av pensionen uppräknas inkomstgrunden till nivån för beräkningstidpunkten. I exemplet har beräkningen gjorts enligt nivån för år 2007.

Den förmånsgrundande inkomsten blir

$$\frac{2\,500}{21,5} = 116,28 \qquad 116,28 \times 0,45 \times 53 = 2\,773,28 \text{ euro/mån}$$

Av dessa inkomster är 75 procent pensionsgrundande med 1,5 procent om året:

$$\frac{2\,773,28 \times 0,75 \times 1,5\%}{12} = 2,60 \text{ euro/mån}$$



Pensionen tillväxte för perioden med jämkad arbetslöshetsdagpenning år 2007 med 2,60 euro per månad.

...

### ***Förmåner under ålderspensionens pensionsfallsår***

När ålderspensionen börjar 1.2.2007 eller senare, beaktas också de förmånsgrundande inkomsterna för ålderspensionens pensionsfallsår vid beräkningen av den intjänade pensionen. De förmånsgrundande inkomsterna beaktas på samma sätt som förvärvsinkomster till slutet av den månad som föregår ålderspensionens början.

Den intjänade pensionen för oavlönade perioder är pension som omfattas av den lag som den sista anstalten (VILMA-anstalten) tillämpar. Således skall vid behov den intjänade pensionen för oavlönade perioder minskas med förtidsminskning, uppskjutas eller i övrigt omräknas enligt lagen i fråga.

### ***3.5.8 Förmåner för oavlönade perioder utbetalda under tiden med pension***

Pension tjänas inte in från de förmånsgrundande inkomsterna överhuvudtaget för tiden mellan början av invalid- eller arbetslöshetspensionens pensionsfallsår och slutet av det år som föregår den tidpunkt då pensionen upphör. Pensionen tillväxer inte heller för de förmånsgrundande inkomsterna under tiden med ålderspension. Pensionen tillväxer för de förmånsgrundande inkomsterna för tiden med deltidspension och familjepension.

Om socialförsäkringsförmån har betalats det år då invalid- eller arbetslöshetspensionen upphör och ny pension beviljas senare på nya grunder, anses de förmånsgrundande inkomsterna följa på pensionen och pensionen tillväxer för de förmånsgrundande inkomsterna. Huvudregeln är att när man tillämpar åldersrelaterade intjäningsprocenter för arbete, tillväxer pensionen också för oavlönade perioder. Enda undantaget är pension från utlandet, under vilken pension tillväxer för oavlönade perioder, fastän ny pension tjänas in från förvärvsinkomsterna oberoende av ålder med 1,5 procent om året.

### **3.5.9 Förmånsgrundande inkomster i inkomsten för återstående tid**

I inkomsten för återstående tid beaktas de förmånsgrundande inkomsterna alltid till minst 100 procent. Vid beräkningen av inkomsten för återstående tid beaktas de förmånsgrundande inkomsterna i regel fram till slutet av det år som föregår pensionsfallsåret såsom också förvärvsinkomster. I de undantagsfall då inkomsterna för pensionsfallsåret beaktas i inkomsten för återstående tid beaktas också de förmånsgrundande inkomsterna för pensionsfallsåret.

Vissa arbetslöshets- och utbildningsförmåner som inte är inkomstrelaterade beaktas endast vid beräkningen av inkomsten för återstående tid. Då är år 2007 förmånsgrunden 1 151,94 euro/mån (1 047,22 i nivån för år 2004). Dessa förmåner som endast beaktas i inkomsten för återstående tid är:

- grunddagpenning enligt lagen om utkomtskydd för arbetslösa
- arbetsmarknadsstöd
- sjukdagpenning till samma belopp vilken beviljas efter grunddagpenning enligt lagen om utkomtskydd för arbetslösa
- basstöd enligt lagen om offentlig arbetskraftsservice
- utbildningsdagpenning betald av FPA vilken avses i 10 kap. lagen om utkomtskydd för arbetslösa.

I inkomsten för återstående tid beaktas till beloppet 1 151,94 euro alltså endast förmåner för vilka pension inte annars tjänas in. De förmåner för vilka pension tjänas in enligt det fasta beloppet 575,97 euro (523,61 euro i nivån för år 2004) (företagares vuxenutbildningsstöd och föräldradagpenning till minimibelopp) beaktas också i inkomsten för återstående tid till samma belopp som vid beräkningen av den intjänade pensionen.

Förmånsgrunden enligt den särskilda lagen om pensionstillväxt för barnavårdstid och för tid av studier, vilken år 2007 är 575,61 euro/mån (523,61 euro i nivån för år 2004), beaktas inte alls vid beräkningen av inkomsten för återstående tid.

## **3.6 Inkomster för pensionsförhållandet**

Pensionsförhållande avser tid med pension för vilken ny pension tjänas in. Som pensionsförhållandets pensionsgrundande inkomst används den inkomst för

återstående tid som var grunden för den återstående tiden för pensionsförhållandet i fråga. Beräkningen av den intjänade pensionen för pensionsförhållanden enligt 2004 och enligt 2005 års bestämmelser avviker i viss mån från varandra.

### **3.6.1 Pensionsförhållande enligt 2004 års bestämmelser**

En person som går i pension år 2007 kan ha tjänat in pension för en avslutad heleggeffektiv pensionsförhållandeperiod enligt 2004 års bestämmelser. Heleggeffektiva pensioner som baserar sig på arbetstagarens eget förvärvsarbete är invalidpension, individuell förtidspension och arbetslöshetspension enligt bestämmelserna från år 1994 vilka inkluderar återstående tid samt arbetslöshetspension enligt bestämmelserna från år 2000 med vilande återstående tid.

Om en sådan heleggeffektiv pension upphör före pensionsåldern t.ex. för att personen börjar arbeta, blir perioden med heleggeffektiv pension ett fribrev. När man beräknar dess belopp använder man som lön lönen från den anställning eller arbetsinkomsten från den företagareverksamhet på basis av vilken den här heleggeffektiva pensionen har beräknats. Ny pension tjänas in för pensionsförhållandet, om den nya pensionen beviljas på nya grunder. Pensionen beviljas på tidigare grunder när den tidigare pensionen har upphört och ett nytt pensionsfall inträffar innan två år har gått sedan den tidigare pensionen upphörde. I fråga om invalidpensioner kan avbrottet också vara längre, om den nya arbetsförmågan beror på samma sjukdom som den tidigare arbetsförmågan.

Pensionsförhållandetiden för vilken ny pension tjänas in börjar från pensionsfallsdagen och upphör då pensionen upphör. Pensionen tillväxer med intjäningsprocenterna enligt 2004 års bestämmelser. Intjäningsprocenten är 1,5 procent för personer som omfattas av 1996 års skyddsbestämmelse. Om pensionsfallet har inträffat efter 1.1.1996 och personen omfattas inte av 1996 års skyddsbestämmelse, är intjäningsprocenterna 1,5, 1,2 eller 0,8 procent beroende på personens ålder. Intjäningsprocenterna för pensionsförhållandet för en delinvalidpension är de samma som intjäningsprocenterna för en full invalidpension. Vid beräkningen av den intjänade pensionen för pensionsförhållandet uppräknas den pensionsgrundande lönen för den återstående tiden med



hälftenindex till nivån för år 2004 och därefter med lönekoeficienten till den nya pensionens begynnelsepunkt.

**Exempel 3.21.** *Intjänning av ny pension för pensionsförhållande enligt 2004 års bestämmelser.*

Personen är född 10.4.1943. Hans APL-anställning började 1.2.1996 och anställningen upphör i och med pensionsfallet när personen blir arbetsoförmögen 31.7.2002. På grund av arbetsoförmågan beviljas personen rehabiliteringsstöd fr.o.m. 1.8.2002. Rehabiliteringsstödet upphör 31.3.2005 när personen återgår till arbetslivet.

Den intjänade pensionen för pensionsförhållandet beräknas på basis av den pensionsgrundande lön som utgör grunden för den återstående tiden. Den pensionsgrundande lönen är 2 000 euro/mån i nivån för år 2002.

Pensionstillväxt för tiden med heleggeffektiv pension:

Den pensionsgrundande lönen indexeras med APL-index till nivån för år 2004:

$$\frac{2151}{2054} \times 2\,000,00 = 2\,094,45 \text{ euro/mån}$$

Pensionen tillväxer med 1,2 procent under tiden 31.7.2002–10.4.2003

$$\frac{8 \frac{10}{30} \times 2\,094,45 \times 1,2\%}{12} = 17,45 \text{ euro/mån}$$

Pensionen tillväxer med 0,8 procent under tiden 11.4.2003–31.3.2005

$$\frac{23 \frac{20}{30} \times 2\,094,45 \times 0,8\%}{12} = 33,05 \text{ euro/mån}$$

Pensionstillväxten för pensionsförhållandet är sammanlagt  $17,45 + 33,05 = 50,50$  euro/mån.

...

### 3.6.2 Pensionsförhållande enligt 2005 års bestämmelser

Om pensionen har beviljats enligt 2005 års bestämmelser, börjar pensionsförhållandet för vilket ny pension tillväxer från början av pensionsfallsåret och den därifrån intjänade pensionen beräknas med inkomsterna för återstående tid. Ett pensionsförhållande enligt 2005 års bestämmelser som pensionsgrundande är möjligt tidigast år 2009, eftersom pensionen tillväxer på basis av pensionsförhållandet endast om ny pension beviljats på nya grunder. Intjäningsprocenten till slutet av den månad då personen fyller 50 år är 1,5 procent och 1,3 procent från början av följande månad till slutet av den månad då personen fyller 63 år.

**Exempel 3.22.** *Intjäning av ny pension för pensionsförhållande enligt 2005 års bestämmelser.*

Personen är född 6.4.1951. Hans APL-anställning började 1.3.1996. Personen konstateras vara arbetsoförmögen 21.5.2006. Invalidpensionen börjar 1.6.2007 efter sjukdagpenningens primärtid.

Till invalidpensionen beräknas pension för återstående tid från början av pensionsfallsåret till slutet av den månad då personen fyller 63 år, d.v.s. för tiden 1.1.2006–30.4.2014. Inkomsten för återstående tid beräknas på basis av fribrevet beräknat till slutet av år 2004 och inkomsterna år 2005. Den pensionsgrundande lönen för fribrevet beräknat till slutet av år 2004 är 1 282,50 euro per månad och årsinkomsten för år 2005 efter avdrag för arbetstagarens pensionsavgift är 18 810,00 euro (i nivån för år 2007).

Inkomst för återstående tid: 
$$\frac{(1\,282,50 \times 12 + 18\,810,00)}{24} = 1\,425,00 \text{ euro/mån}$$

Personen återgår till heltidsarbete fr.o.m. 2.5.2008, och således indras invalidpensionen fr.o.m. 1.5.2008. För tiden med pension får personen ett

pensionsförhållande för tiden 1.1.2006–30.4.2008. Den intjänade pensionen för pensionsförhållandet är den samma som den intjänade pensionen för återstående tid för motsvarande tid.

Intjänad pension för pensionsförhållandet:

$$\frac{1\,425,00 \times 28 \times 1,3\%}{12} = 43,23 \text{ euro/mån}$$

### 3.6.3 *Intjäning av pension för deltidspensionsförhållandet*

Ny pension tjänas in för deltidspensionens pensionsförhållande för tiden mellan pensionens begynnelse och slutet på månaden då pensionen upphör på den inkomstminskning som fastställdes då deltidspensionen började. Inom den privata sektorn tillväxer pensionen med 1,5 procent årligen för personer födda före 1947. För personer födda 1947 eller senare tillväxer pensionen för deltidspensionsförhållandet med 1,5 procent, om man för personen beräknar en invalidpension efter deltidspensionen, och med 0,75 procent, om man beräknar en ålderspension efter deltidspensionen.

Personer födda före år 1947 tjänar enligt KomPL och StaPL in pension med två procent om året. Huvudregeln är att personer födda år 1947 och senare tjänar in pension med 0,75 procent om året. Om emellertid arbetstagaren är född 1947–1951 och har gått i deltidspension för första gången efter att ha fyllt 60 år, tillväxer pensionen för inkomstminskningen med en procent om året.

## 3.7 **Avdrag av primära förmåner från pensionen fr.o.m.**

### 1.1.2007

Pensioner som beviljas enligt 2005 års bestämmelser samordnas endast med ersättningar enligt olycksfallsförsäkringslagen, trafikförsäkringslagen, militärskadelagen och lagen om olycksfall i militärtjänst (LITA-ersättningar). Om arbetstagaren får arbetspension enligt flera olika lagar, minskas den primära förmånen från arbetspensionerna i proportion till deras belopp. Från början av år 2007 avstår man från termen samordning och i ArPL regleras minskning av



primära förmåner i stället för samordning. Fr.o.m. år 2007 görs avdrag av LITA-förmån från den färdigt beräknade pensionen.

I den förtida ålderspensionen dras LITA-ersättningen av från pensionen efter förtidsminskningen. I den uppskjutna ålderspensionen dras LITA-ersättningen av från pensionen efter uppskovsförhöjningen. Om det i pensionen ingår normeringshöjning som har samband med omräkning av sänkt pensionsålder, görs avdrag av LITA-förmån från den pension där normeringshöjningen ingår. LITA-ersättningen dras av från den invalidpension där rehabiliteringstillägg ingår. På samma sätt förfar man i fråga om rehabiliteringspenning.

Fr.o.m. 1.1.2007 skall pensionstagaren beviljas LITA-ersättning för mer än fyra månader för att den skall dras av från hans pension. Om beloppet av den LITA-ersättning som har betalats till pensionstagaren ändras för mer än fyra månader, dras ersättningens ändrade belopp av från hans pension.

När pensionen börjar 1.1.2007 eller senare dras den LITA-ersättning som personen får alltid av från hans pension, oberoende av hur länge ersättningen har betalats ut före pensionsfallet eller huruvida ersättningens belopp har ändrats i samband med pensionsfallet. Således avstår man från den s.k. treårsregeln fr.o.m. 1.1.2007. Närmare information finns i anvisningen *Samordning och avdrag av primära förmåner från pension* i webbtjänsten Arbetspensionslagstiftningen.

Emellertid tillämpas treårsregeln på en pension där pensionsfallet inträffar före 1.1.2007 också efter att ArPL trädde i kraft. Då man samordnade pensioner enligt treårsregeln beaktades inte LITA-ersättning som personen hade fått under minst tre år omedelbart före pensionsfallet. Om LITA-ersättningarnas belopp steg i samband med pensionsfallet, drogs endast höjningen av från pensionen.

Således om man i en pension där pensionsfallet inträffar före år 2007 inte har beaktat LITA-ersättning som har fortgått minst tre år omedelbart före pensionsfallet och beloppet av LITA-ersättningen höjs 1.1.2007 eller senare, beaktas vid den nya samordningen av pensionen endast höjningen av LITA-ersättningen. Också på pensioner som beviljas på tidigare grunder efter en pension där pensionsfallet inträffar före 1.1.2007 tillämpas treårsregeln.

### ***Exempel 3.23. Avdrag av LITA-ersättning.***

Ålderspensionen har börjat 1.5.2007 och den uppgår till 1 375,45 euro per månad.

LITA-ersättningens belopp i nivån för år 2007 är 535,00 euro per månad.

Den primära förmånen dras direkt av från pensionen:  
 $1\,375,45 - 535,00 = 840,45$  euro/mån.

Pensionen efter avdrag av LITA-ersättning är 840,45 euro per månad.

...

**Exempel 3.24.** Den pension som kvarstår att betala ut efter LITA-ersättningen fördelas i lagspecifika delar.

Pensionen har beviljats enligt 2005 års bestämmelser

Pensionslag	Pension utan avdrag av LITA- ersättning euro/mån
ArPL	700,00
KomPL	100,00
StaPL	600,00
Sammanlagt	1 400,00

LITA-ersättningen är 1 000,00 euro/mån.

Den primära förmånen dras direkt av från pensionen  
 $1\,400 - 1\,000 = 400,00$  euro/mån.

Efter avdrag av LITA-ersättning kvarstår 400,00 euro per månad att betala ut.

Pensionen som betalas ut delas i lagspecifika delar i proportion till deras belopp:

$$\text{ArPL: } \frac{700}{1\,400} \times 400 = 200 \text{ euro/mån}$$

$$\text{KomPL: } \frac{100}{1\,400} \times 400 = 28,57 \text{ euro/mån}$$

$$\text{StaPL: } \frac{600}{1\,400} \times 400 = 171,43 \text{ euro/mån}$$

...

**Exempel 3.25.** *Samordning enligt 2004 års bestämmelser samt avdrag av LITA-ersättning enligt 2005/2007 års bestämmelser.*

Den intjänade pensionen enligt 2005/2007 års bestämmelser är 100 euro/mån. Pensionen enligt 2004 års bestämmelser är 1 000 euro/mån (icke samordnad). Samordningsgrunden är 2 000 euro per månad och samordningsgränsen 1 200 euro per månad. LITA-förmånen är 1 800 euro/mån.

Samordning av pensionen enligt 2004 års bestämmelser:

Pensionen och LITA-ersättningen sammanlagt:  $1\,000 + 1\,800 = 2\,800$  euro/mån

Överskjutande del:  $2\,800 - 1\,200 = 1\,600$  euro/mån

Pension som beviljats enligt 2004 års bestämmelser kvarstår inte att betala ut.

Avdrag av LITA-förmån från pensionen enligt 2005/2007 års bestämmelser:

Andelen av LITA-förmånen vilken överstiger samordningsgränsen, d.v.s. 600 euro/mån, dras av från pensionen enligt 2005/2007 års bestämmelser. Eftersom avdraget är större än pensionen, kvarstår inte heller pension beviljad enligt 2005/2007 års bestämmelser att betala ut.

...

**Exempel 3.26.** *Pensionerna som i föregående exempel, men LITA-ersättningen är 1 250 euro/mån.*

Samordning av pensionen enligt 2004 års bestämmelser:

Pension och LITA-ersättning sammanlagt:  $1\,000 + 1\,250 = 2\,250$  euro/mån

Överskjutande del:  $2\,250 - 1\,200 = 1\,050$  euro/mån

Pension som beviljats enligt 2004 års bestämmelser kvarstår inte att betala ut.

Avdrag av LITA-förmån från pensionen enligt 2005/2007 års bestämmelser:

Andelen av LITA-förmånen vilken överstiger samordningsgränsen, d.v.s. 50 euro, dras av från pensionen enligt 2005/2007 års bestämmelser.  $100 - 50 = 50$  euro/mån.



Pensionen enligt 2005/2007 års bestämmelser vilken kvarstår att betala ut är 50 euro/mån.

...

### 3.8 Uppräkning av pensioner med arbetspensionsindex

Löpande pensioner uppräknas med arbetspensionsindex oberoende av pensionstagarens eller förmånslåtarens ålder och oberoende av huruvida pensionsfallet har inträffat före eller efter lagens ikraftträdande. I indexet beaktas ändringen i inkomstnivån med vikten 0,2 och ändringen i prisnivån med vikten 0,8.

Uppräkningen med index görs så att beloppet som skall uppräknas multipliceras med indextalet för det år till vilket man vill omräkna beloppet (betalningsåret) och divideras med indextalet för det år från vilket man vill omräkna beloppet (utgångsåret).

Uppräkning med arbetspensionsindex:

$$\text{penningbelopp} \times \frac{\text{arbetspensionsindex betalningsåret}}{\text{arbetspensionsindex utgångsåret}}$$

Pensionerna indexjusteras årligen den 1 januari. Social- och hälsovårdsministeriet fastställer i oktober värdet för arbetspensionsindexet för följande år. År 2007 är indextalet för arbetspensionsindexet 2127. (*Anvisningarna om indexskyddet fr.o.m. 1.1.2005 i webbtjänsten Arbetspensionslagstiftningen.*)

#### **Exempel 3.27.** Uppräkning av pensionen.

Den löpande ålderspensionen år 2006 var 1 500 euro per månad. Den uppräknas till nivån för år 2007 med arbetspensionsindex:

$$1\,500,00 \times \frac{2127}{2081} = 1\,533,16 \text{ euro/mån}$$

...

**Exempel 3.28.** *Indexering av invalidpension.*

Invalidpensionen har börjat år 2003.

Invalidpensionen är 977,68 euro/mån enligt indexet för personer i förvärvsaktiv ålder för år 2003 (2103). Den uppräknas till nivån för indexet för personer i förvärvsaktiv ålder för år 2004 (2151):

$$977,68 \times \frac{2151}{2103} = 1\,000,00 \text{ euro/mån}$$

År 2005 är denna invalidpension:

$$1\,000,00 \times \frac{2047}{2028} = 1\,009,37 \text{ euro/mån}$$

Som nämnare används utgångsårets index för personer i pensionsåldern. En löpande pension höjs årligen till följande års nivå, d.v.s. utgångsåret och betalningsåret följer alltid på varandra.

År 2006 är denna samma invalidpension:

$$1\,009,37 \times \frac{2081}{2047} = 1\,026,14 \text{ euro/mån}$$

År 2007 är denna invalidpension:

$$1\,026,14 \times \frac{2127}{2081} = 1\,048,82 \text{ euro/mån}$$

...

## 4 Ålderspension

### 4.1 Rätt till ålderspension

Ålderspensionen beviljas tidigast från början av kalendermånaden efter 63-årsdagen, dock tidigast från början av månaden efter pensionsansökan. Ålderspensionen kan också beviljas i förtid tidigast vid 62 års ålder eller som uppskjuten pension efter fyllda 68 år. Ålderspensionen och den förtida ålderspensionen börjar tidigast från början av månaden efter det att arbetstagaren har uppnått den ålder som berättigar till ålderspension eller till förtida ålderspension och har upphört med det arbete på basis av vilket han ansöker om ålderspension. För företagaren förutsätts inte att arbetet upphör.

Ålderspensionen kan beviljas retroaktivt för de tre månader som föregår ansökningsmånaden och av godtagbar orsak också för en längre tid. Om ålderspensionen börjar 1.1.2007 eller senare, kan FöPL- och LFöPL-ålderspension beviljas retroaktivt för tre månader, om försäkringen har upphört.

Fortsatt anställning hindrar inte beviljandet av ålderspension då ansökan om ålderspension görs från början av månaden efter personens 68-årsdag.

#### 4.1.1 *Privata sektorn*

Den försäkrade har rätt att gå i ålderspension enligt eget val mellan fyllda 63 och 68 år. Då får den försäkrade pensionen till oförminskat belopp.

Den försäkrade har rätt att ta ut ålderspensionen i förtid tidigast från början av kalendermånaden efter 62-årsdagen. Sjömannen kan gå i förtida ålderspension högst ett år före den intjänade pensionsåldern, dock tidigast vid 55 års ålder.

Om den försäkrade har en sänkt pensionsålder i tilläggsskyddet vilken gäller 1.1.2005, kvarstår den fortfarande. Den kan också ge rätt till pension enligt grundskyddet i en lägre ålder än 62 år. Vid pensionsåldern i tilläggsskyddet har den försäkrade rätt till den privata sektorns fribrevspension. Tidigast vid 60 års ålder får han fribrevspensionerna enligt den offentliga sektorns pensionslagar, med undantag av fribrev enligt KomPL. Fribrevspensionen enligt KomPL får han tidigast vid 62 års ålder.



Om arbetstagaren går i ålderspension enligt SjPL före 62 års ålder, beviljas den privata sektorns pension som ålderspension vid pensionsåldern enligt SjPL.

Om den försäkrade uppskjuter ålderspensionen till en ålder över fyllda 68 år, läggs en uppskovsförhöjning till pensionen från början av kalendermånaden efter personens 68-årsdag.

#### **4.1.2 Offentliga sektorn**

Inom den offentliga sektorn kan ålderspensionen också beviljas vid den personliga pensionsåldern, vid den yrkesbaserade pensionsåldern eller vid avgångsåldern.

Ålderspensionen kan beviljas tidigast från början av kalendermånaden efter 63-årsdagen. Om arbetstagaren inom den offentliga sektorn har valt det gamla yrkesbaserade pensionsålderssystemet där åldern för ålderspension har varit lägre än 63 år, kvarstår den lägre pensionsåldern fortfarande. Villkoret för att den lägre pensionsåldern skall kvarstå är emellertid att anställningsförhållandet fortgår utan avbrott fram till pensioneringen. Anställningsförhållandet anses vara fortgående, om personen har förvärvsinkomster enligt lagen i fråga till ett belopp av 6 600 euro om året i nivån för år 2007 (6 000 euro i nivån för år 2004) eller om så inte är fallet, skall anställningsförhållandet vara kontinuerligt.

Om den offentliga sektorns personliga pensionsålder är högre än 63 år, har arbetstagaren rätt att gå i ålderspension före den personliga pensionsåldern. Då görs en minskning i pensionen.

Inom den offentliga sektorn förutsätter beviljandet av ålderspension i regel att anställningen avslutas. Om personen har två eller flera anställningar inom den offentliga sektorn, beviljas pension från alla anställningar om en anställning avslutas.

#### **4.1.3 SjPL**

Enligt SjPL kan man också få ålderspensionen vid den intjänade pensionsåldern före 63 års ålder. Arbetstagaren kan gå i pension vid den lägre intjänade pensionsåldern, om han arbetar fram till pensionsåldern och har arbetat minst 18 månader under de sista tre åren. Vilken den intjänade pensionsåldern är beror på hur länge arbetstagaren tjänstgjort på sjön. De som hör till befälet kan gå i

pension vid den intjänade pensionsåldern tidigast vid 60 års ålder och de som hör till manskapet vid 55 års ålder.

Trots att arbetstagarens SjPL-anställning inte fortgår fram till dess att han uppnår den intjänade pensionsåldern i SjPL, bibehåller arbetstagaren sin rätt att gå i ålderspension enligt SjPL vid den intjänade pensionsåldern som är lägre än 63 år och pensionen fastställs enligt de höjda intjäningsprocenterna i SjPL, om

- SjPL-anställningen upphör på grund av att fartyget säljs, trafiken avslutas eller personalen minskas eller på grund av att arbetstagaren har sagt upp sitt arbetsavtal eller hävt det på grunder som fastställs i 46 eller 49 § sjömanslagen och
- arbetstagaren uppnår den intjänade pensionsålder som han fram till dess tjänat in inom fem år efter att anställningen upphört och
- arbetstagaren har för perioden mellan anställningens slut och den tidpunkt då han uppnår den intjänade pensionsåldern rätt till kontinuerlig dagpenning eller arbetsmarknadsstöd enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa eller till arbetslöshetspension. Avbrott i utbetalningen av arbetslöshetsdagpenningen, arbetsmarknadsstödet eller pensionen lämnas emellertid obeaktat om avbrottet inte har fortgått utan avbrott en längre tid än 60 dagar eller
- arbetstagaren har ett arbete som avses i 2 kap. 12 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa vilket erbjudits av Arbetskraftsmyndigheterna och vilket han inte kan avböja utan att förlora rätten till arbetslöshetsdagpenning eller till arbetsmarknadsstöd och han söker hela tiden genom Arbetskraftsmyndigheterna arbete på ett finskt fartyg.

## 4.2 Ålderspensionens belopp

Som ålderspension beviljas den fram till pensionens begynnelsepunkt intjänade pensionen utan minskning vid 63 års ålder. Om den offentliga sektorns pensionsålder är högre än 63 år och pensionen börjar före den personliga pensionsåldern, minskas pensionen från den offentliga sektorn (normering).

Som pension beviljas pensionerna beräknade enligt 2004 års bestämmelser samt dessutom den fr.o.m. 1.1.2005 intjänade pensionen från förvärvsinkomster, från avslutade pensionsförhållanden och från förmåner för oavlönade perioder. Den pension som har tjänats in från inkomster under pensioneringstiden läggs till

ålderspensionen vid åldern för övergång till ålderspension eller på ansökan vid den ålder då pensionen under utbetalning från sektorn i fråga ändras till ålderspension (se nedan).

Om den sista pensionsanstalten enligt principen om sista pensionsanstalt först beviljar den andra sektorns pension och först senare sin egen sektors pension, läggs den intjänade pensionen för förmåner för oavlönade perioder först till denna pension som beviljas senare. I situationer där principen om sista pensionsanstalt inte tillämpas beviljar den sista pensionsanstalten den pension som tjänats in för oavlönade perioder eller i fall av samtidighet den pensionsanstalt som sköter pensionen enligt den lag som är primär, varvid den privata sektorn beviljar i första hand.

#### *Exempel 4.1. Ålderspension.*

Arbetstagaren är född 15.2.1943. Han går i ålderspension 1.6.2007. Den intjänade arbetspensionen och arbetspensionstillägget fram till 31.12.2004 är 720,00 euro/mån i nivån för lönekoeficienten år 2007. Personen har också fått sjukdagpenning år 2005.

Intjänad pension för år 2005:

År 2005 var KoPL-inkomsterna 18 053,00 euro uppräknade till nivån för år 2007 och efter avdrag av ett belopp som motsvarar arbetstagarens pensionsavgift.

Intjänad pension år 2005 på förvärvsinkomsterna, intjäningsprocenten är 1,9:

$$\frac{18\,053,00 \times 1,9\%}{12} = 28,58 \text{ euro/mån}$$

Personen fick också sjukdagpenning för 43 dagar år 2005. Förmånsgrunden för sjukdagpenningen är 21 000,00 euro i nivån för år 2007, varvid den förmånsgrundande inkomsten blir:

$$\frac{21\,000,00}{300} \times 43 = 3\,010,00 \text{ euro}$$



Av sjukdagpenningens förmånsgrundande inkomster beaktas vid beräkningen av den intjänade pensionen 65 procent:

$$\frac{3\,010,00 \times 0,65 \times 1,5\%}{12} = 2,45 \text{ euro/mån}$$

Intjänad pension för år 2006:

År 2006 har personen KoPL-inkomster för varje månad. Inkomsterna allokeras inom kalenderåret vid tillämpningen av KoPL i enlighet med arbetsgivarens anmälan. Personens arbetsgivare har anmält KoPL-inkomster för år 2006 enligt följande:

Månad	Nivån förtjänst- året	Nivån för lönekoef- ficienten 2007	Nivån år 2007 avgift avdragen
tillväxt med 1,9 %			
januari	2 500,00	2 587,02	2 447,32
februari	1 000,00	1 034,81	978,93
sammanlagt			3 426,25
tillväxt med 4,5 %			
mars	1 500,00	1 552,21	1 468,39
april	600,00	620,88	587,35
maj	1 700,00	1 759,17	1 664,17
juni	3 200,00	3 311,38	3 132,57
juli	3 500,00	3 621,83	3 426,25
augusti	4 400,00	4 553,15	4 307,28
september	3 000,00	3 104,42	2 936,78
oktober	500,00	517,40	489,46
november	600,00	620,88	587,35
december	200,00	206,96	195,78
sammanlagt			18 795,38

På basis av inkomsterna för januari och för februari tillväxer pensionen med 1,9 procent och på basis av inkomsterna fr.o.m. mars månad tillväxer pensionen med 4,5 procent i nivån för år 2007:

$$\frac{(3\,426,25 \times 1,9\%) + (18\,795,38 \times 4,5\%)}{12} = 75,91 \text{ euro/mån}$$

Intjänad pension för år 2007:

Personen har ArPL-inkomster år 2007 (fram till pensioneringen) 8 779,20 euro efter avdrag av ett belopp som motsvarar arbetstagarens pensionsavgift.

Från detta tillväxer pensionen med 4,5 procent

$$\frac{8\,779,20 \times 4,5\%}{12} = 32,92 \text{ euro/mån}$$

Ålderspensionen fr.o.m. 1.6.2007 blir

$$720,00 + 28,58 + 2,45 + 75,91 + 32,92 = 859,86 \text{ euro/mån.}$$

...

**Exempel 4.2. Företagarens ålderspension.**

Företagaren är född 15.3.1943 och han går i ålderspension 1.6.2007.

Fribreven enligt arbetspensionslagarna för tiden före år 2005 uppgår i nivån för lönekoeficienten år 2007 till 1 179,93 euro/mån.

Intjänad pension fr.o.m. 1.1.2005

FöPL-arbetsinkomsten är hela tiden den samma 24 672,00 euro/år i nivån för lönekoeficienten år 2007.

Intjänad pension år 2005 i nivån för år 2007, intjäningsprocenten är 1,9:

$$\frac{24\,672,00 \times 1,9\%}{12} = 39,06 \text{ euro/mån}$$

Intjänad pension år 2006 i nivån för år 2007:

Tiden med intjäningsprocenten 1,9 är 1.1.2006–31.3.2006, d.v.s. tre månader

Tiden med intjäningsprocenten 4,5 är 1.4.2006–31.12.2006, d.v.s. nio månader

$$\frac{\left(24\,672,00 \times \frac{3}{12} \times 1,9\%\right) + \left(24\,672,00 \times \frac{9}{12} \times 4,5\%\right)}{12} = 79,16 \text{ euro/mån}$$

Intjänad pension för år 2007:

Pensionsgrundande tid 1.1.2007–31.5.2007, d.v.s. 150 dagar

Arbetsinkomst för det knappa året:  $24\,672,00 \times \frac{150}{360} = 10\,280 \text{ euro}$

Pension:  $\frac{10\,280,00 \times 4,5\%}{12} = 38,55 \text{ euro/mån}$

Ålderspensionen fr.o.m. 1.6.2007 blir

$1\,179,93 + 39,06 + 79,16 + 38,55 = 1\,336,70 \text{ euro/mån.}$

...

### 4.3 Ålderspension på tidigare grunder

Om ålderspensionen börjar innan två år har gått sedan invalidpensionen eller arbetslöshetspensionen (eller rehabiliteringspenningen) upphörde, fastställs ålderspensionen enligt samma grunder som den tidigare pensionen. Till exempel, om den första pensionen har upphört 31.3.2007 och det nya pensionsfallet inträffar 31.3.2009, beviljas den andra pensionen på tidigare grunder.

Också på ålderspensionen som beviljas efter en heleggeffektiv invalid- eller arbetslöshetspension som beviljats enligt 2004 års bestämmelser tillämpas regeln om ålderspension på tidigare grunder enligt 2005 års bestämmelser. Bestämmelsen tillämpas fr.o.m. 1.1.2006.

Den förtida ålderspensionen kan också beviljas på tidigare grunder efter en invalidpension eller arbetslöshetspension. Då dras den återstående tiden av från pensionen från den förtida ålderspensionens begynnelsepunkt till slutåldern för den återstående tiden. Den intjänade pensionen minskas med förtidsminskning och uppräknas med arbetspensionsindex till nivån för det år då pensionen beviljas. För arbete under perioden mellan den tidpunkt då pensionen upphör och



den tidpunkt då den förtida ålderspensionen börjar tillväxer pensionen med 1,5 procent om året. Den intjänade pensionen läggs till ålderspensionen vid 63 års ålder eller minskad med förtidsminskning då den förtida ålderspensionen börjar på samma sätt som pensionstillväxt för arbete vid sidan av pension, förutsatt att arbetet har upphört.

Om förtida ålderspension beviljas efter en invalid- eller arbetslöshetspension som har beviljats enligt 2004 års bestämmelser, beräknas förtidsminskningen från 65 års ålder.

Om en person som får invalid- eller arbetslöshetspension från den offentliga sektorn beviljad enligt 2004 års bestämmelser skall beviljas ålderspension på tidigare grunder före den personliga pensionsåldern för ålderspension, beviljas förtida ålderspension enligt de gamla bestämmelserna, där återstående tid har beaktats fram till begynnelsestidpunkten för den förtida ålderspensionen och förtidsminskningen har beräknats enligt 2004 års bestämmelser.

**Exempel 4.3. Ålderspension på tidigare grunder.**

Personen fick rehabiliteringsstöd fram till 31.7.2005. Därefter återvände han till arbetet 1.8.2005. Han går i ålderspension från denna anställning 1.3.2007 efter att ha fyllt 63 år i februari 2007. Ålderspensionen beviljas på tidigare grunder, eftersom det har gått mindre än två år sedan rehabiliteringsstödet upphörde.

Ålderspensionen fastställs så att rehabiliteringsstödet uppräknas till nivån för ålderspensionens begynnelseår med arbetspensionsindex. Förvärvsinkomsterna uppräknas till nivån för det år då ålderspensionen beviljas med lönekoeficienten och intjäningsprocenten är 1,5 (inkomsterna räknas som samtidiga med pensionen, eftersom pensionen beviljas på tidigare grunder).

Rehabiliteringsstödet uppgick till 1 373,43 euro per månad år 2005. Det uppräknas med arbetspensionsindex till nivån för det år då ålderspensionen beviljas.

$$1\,373,43 \times \frac{2127}{2047} = 1\,427,11 \text{ euro/mån}$$

Förvärvsinkomsterna uppräknade med lönekoeficienten och efter avdrag av ett belopp som motsvarar arbetstagarens pensionsavgift (använder höjd pensionsavgiftsprocent, eftersom personen är över 53 år) i nivån för år 2007:

År	2007 års nivå, arbetstagares pensionsavgift avdragen, euro
2005	9 071,79
2006	21 144,83
2007	3 398,40
Sammanlagt	33 615,02

Beräknar den intjänade pensionen åren 2005–2007 på förvärvsinkomsterna, intjäningsprocenten är 1,5.

$$\frac{33\,615,02 \times 1,5\%}{12} = 42,02 \text{ euro/mån}$$

Ålderspensionen på tidigare grunder 1.3.2007 blir

$$1\,427,11 + 42,02 = 1\,469,13 \text{ euro/mån.}$$

...

#### 4.4 Förtida ålderspension

Den förtida ålderspensionen beräknas på den pension som har tjänats in fram till pensionens begynnelsestidpunkt. Förtidsminskningen görs på detta intjänade pensionsbelopp. Den förtida ålderspensionen minskas med 0,6 procent för varje månad med vilken personens ålder understiger 63 år. Förtidsminskningen kan alltså som mest uppgå till 7,2 procent. Den förtida ålderspensionen blir permanent mindre än den pension som beviljas vid 63 års ålder, eftersom pensionsbeloppet minskas med förtidsminskningen och mängden pensionsgrundande arbete blir mindre.

Förtidsminskning görs inte i situationer där en person som har fyllt 62 år beviljas ålderspension i stället för arbetslöshetspension.

Deltidspensionstagare födda före 1947 har rätt till förtida ålderspension från början av månaden efter 60-årsdagen. För dessa personer görs förtidsminskningen

enligt 2004 års bestämmelser, d.v.s. från 65 års ålder. Förtidsminskningen är 0,4 procent för varje månad som pensionen tas ut i förtid.

En person som får delinvalidpension enligt 2004 års bestämmelser har också rätt att gå i förtida ålderspension vid 60 års ålder. Inom den offentliga sektorn kan man ha denna rätt redan före 60 års ålder, varvid förtidsminskningen görs enligt 2004 års bestämmelser från 65 års ålder eller från den personliga pensionsåldern.

Sjömannen kan gå i förtida ålderspension högst ett år före den intjänade pensionsåldern, dock tidigast vid 55 års ålder. Förtidsminskningen räknas antingen från den intjänade pensionsåldern eller från 63 års ålder. Förtida uttag av pensionen minskar pensionen med 0,6 procent för varje månad som pensionen tas ut i förtid.

#### ***Exempel 4.4. Förtida ålderspension.***

Arbetstagaren är född 15.5.1945. Han ansöker om förtida ålderspension 1.7.2007. Den intjänade pensionen fram till ålderspensionens begynnelsestidpunkt uppgår till 3 309,54 euro per månad.

Förtidsminskningen är 0,6 procent och tiden med förtida uttag

$1.7.2007 - 31.5.2008 = 11$  månader

Förtidsminskningsprocenten blir  $11 \times 0,6 = 6,6$  procent

Förtidsminskningen är  $3\,309,54 \times 0,066 = 218,43$  euro/mån

Den förtida ålderspensionen 1.7.2008 blir  $3\,309,54 - 218,43 = 3\,091,11$  euro/mån

...

### **4.5 Jämförelse av ålderspension och förtida ålderspension inom den offentliga sektorn**

Om en arbetstagare inom den offentliga sektorn samtidigt enligt olika bestämmelser har rätt till både ålderspension och förtida ålderspension eller till förtida ålderspension enligt de gamla och enligt de nya reglerna, beviljas den pension som är fördelaktigast för den sökande. Jämförelsen gäller i praktiken endast personer födda före 1947 som har rätt till förtida pension enligt de gamla bestämmelserna (förtidsminskning för fem år).



Jämförelsen görs mellan totalpensionerna, vilka inkluderar grundpensionen, tilläggs pensionsandelen, det skyddade beloppet samt den fr.o.m. 1.1.2005 intjänade pensionen.

Jämförelse görs inte, om personen har uppnått den lägre yrkesbaserade specifika pensionsåldern eller sin egen personliga graderade pensionsålder.

Inom den offentliga sektorn räknas tidigareläggningen från samma ålder. Om till exempel personens pensionsålder för den kommunala anställningen är 63 år och 9 månader och för den statliga anställningen 65 år, används vid tidigareläggningen åldern 63 år och 9 månader för bägge lagarna.

#### **4.5.1 Förtida ålderspension enligt de gamla bestämmelserna inom den offentliga sektorn (förtida uttag fem år)**

Vissa persongrupper skyddades vid lagändringen 1.1.2005 så att de bibehöll den förtida ålderspensionen helt enligt de gamla bestämmelserna. Denna grupp av skyddade personer omfattar personer födda före 1947 som hann uppfylla villkoren för förtida ålderspension enligt de gamla bestämmelserna före 1.1.2005 (högst fem år kvar till den personliga pensionsåldern).

För personer som hör till denna grupp är förtidsminskningen 0,4 procent för varje månad som pensionen tas ut i förtid före den personliga pensionsåldern (normering görs inte och de får tilläggs pensionsandel om de har rätt till den). Tidigareläggningen görs från pensionsåldern, inte från avgångsåldern.

#### **4.5.2 Förtida uttag tre år inom den offentliga sektorn för personer födda 1940–1959**

Personer födda 1940–1959 har rätt till förtida ålderspension tre år före den personliga pensionsåldern (inte avgångsåldern).

För personer som hör till denna grupp är förtidsminskningen 0,6 procent för varje månad som pensionen tas ut i förtid före början av månaden efter den månad då personen fyller 63 år (tilläggs pensionsdelen går förlorad och normering görs, vilket betyder att man dividerar den före år 1995 intjänade grundpensionen med talet 1,106, vilket minskar intjäningsprocenten två procent till cirka 1,8 procent).



**Tabell 4.1. Jämförelsesituationer och -alternativ.**

Förmånstagarens ålder	Jämförelsealternativ	
under 62 år	förtida ålderspension enligt gamla bestämmelser	tre år förtida ålderspension (normerat grundskydd, beräknas endast om mindre än tre år kvar till den personliga pensionsåldern)
fyllt 62 år	förtida ålderspension enligt gamla bestämmelser	förtida ålderspension enligt nya bestämmelser (normerat grundskydd)
fyllt 63 år	förtida ålderspension enligt gamla bestämmelser	ålderspension (normerat grundskydd)

**Exempel 4.5. Normerad ålderspension.**

Intjänad KomPL-pension fram till 31.12.2004:	472,78
Arbetspensionstillägg 31.12.2004:	11,72
Pensionstillväxt fr.o.m. 1.1.2005:	5,11
Sammanlagt	489,61

Den fram till 31.12.1994 intjänade KomPL-grundpensionen uppgår till 111,57 euro. Den omräknas att motsvara 63 års ålder med en normeringskoefficient, som är 1,106.

$$111,57/1,106 = 100,88$$

Normeringsminskningen är  $111,57 - 100,88 = 10,69$ , varvid den pension som betalas ut blir 478,92 euro/mån.

För jämförelsen beräknas den förtida ålderspensionen enligt 2004 års bestämmelser. Arbetspensionstillägget beräknas enligt 2004 års bestämmelser, varvid dess belopp avviker från arbetspensionstillägget vid omvandlingen till fribrev.

**Jämförelse av förtida ålderspension:**

Intjänad pension fram till 31.12.2004:	472,78
Arbetspensionstillägg:	11,99
Pensionstillväxt fr.o.m. 1.1.2005:	5,11
<u>KomPL-tilläggspensionsandel:</u>	<u>11,15</u>
Sammanlagt	501,03
 Förtidsminskning: $13 \times 0,4 = 5,2 \%$ (pensionsålder 64 år 6 mån 27 dg → 10.2.2007)	 -26,05
Pension	474,98

Den normerade ålderspensionen är större, så den beviljas.

\*\*\*

**4.6 Uppskjuten ålderspension**

Intjäningen av pension upphör i slutet av den månad då arbetstagaren fyller 68 år. Till pensionen räknas en uppskovsförhöjning på 0,4 procent för varje månad med vilken pensionen uppskjuts över 68 års ålder.

Om en försäkrad inom den privata sektorn har fyllt 65 år före 1.1.2005 och skjuter upp sin pensionering efter 1.1.2005, beräknas pensionen helt enligt 2004 års bestämmelser. Den uppskjutna pensionen uppräknas med arbetspensionsindex till nivån för pensionens begynnelseår. Också när den privatanställda arbetstagarens anställning har upphört vid 65 års ålder före 1.1.2005 och han ansöker om ålderspension först efter att ha fyllt 68 år, beräknas, samordnas och uppskjuts pensionen enligt 2004 års bestämmelser.

Om samma arbetstagare har haft en ny anställning efter 1.1.2005 men före fyllda 68 år och han ansöker om uppskjutet uttag av ålderspensionen efter fyllda 68 år också från denna anställning, beräknas pensionen från denna anställning som börjat efter 1.1.2005 enligt 2005 års bestämmelser och höjs med uppskovsförhöjningskoefficienten för år 2005.

I fråga om kommunal anställning tillämpas KTAPL eller KPS, om arbetstagaren är född före år 1940, d.v.s. pensionen beräknas helt enligt 2004 års

bestämmelser. Det innebär att den försäkrade inte har rätt till uppskovsförhöjning. Om hans anställning emellertid har börjat före 65 års ålder, tillväxer pensionen också för arbete efter fyllda 65 år, så länge som anställningen fortgår.

**Exempel 4.6. Uppskjuten ålderspension.**

Arbetstagaren är född 6.11.1939. Han har två anställningar under perioderna 1.9.1960–30.11.2004 och 1.2.2005–31.5.2008 (försäkringsskyldigheten upphör från början av månaden efter personens 68-årsdag). Arbetstagaren går i ålderspension fr.o.m. 1.6.2008. Pensionen, samordningen / avdraget av primära förmåner och uppskovsförhöjningen beräknas enligt 2004 års bestämmelser i fråga om den första anställningen och enligt 2005 års bestämmelser i fråga om den andra anställningen.

**Pensionen från den första anställningen:**

Anställningstiden är 1.9.1960–30.11.2004. Den fram till 65-årsdagen intjänade samordnade APL-pensionen är 1 980 euro/mån.

Uppskovstiden är 1.12.2004–31.5.2008, d.v.s. 42 månader.

Uppskovsförhöjningsprocenten är enligt 2004 års bestämmelser 0,6 för varje uppskovsmånad.

Uppskovsförhöjningsprocenten är  $42 \times 0,6 = 25,20$  procent  
Uppskovsförhöjningen blir  $1\,980 \times 0,252 = 498,96$  euro/mån

Pensionen enligt 2004 års bestämmelser blir sammanlagt  
 $1\,980 + 498,96 = 2\,478,96$  euro/mån.

Pensionen uppräknas med arbetspensionsindex till nivån för pensionens begynnelseår (använt det antagna indextalet 2157 för år 2008).

$$2\,478,96 \times \frac{2157}{2028} = 2\,636,65 \text{ euro/mån}$$

**Pensionen från den andra anställningen:**

Anställningstiden är 1.2.2005-31.5.2008. Personen ansöker om pension fr.o.m. 1.6.2008. Pensionen och uppskovsförhöjningen från denna anställning beräknas enligt 2005 års bestämmelser. Den intjänade pensionen är 472,50 euro/mån i nivån för år 2008. Pensionen har tillvuxit till slutet av den månad då personen fyller 68 år (30.11.2007).

Uppskovstiden är 1.12.2007-31.5.2008, d.v.s. sex månader.

Uppskovsförhöjningsprocenten är enligt 2005 års bestämmelser 0,4 procent för varje månad med vilken pensionen skjuts upp, d.v.s.  $6 \times 0,4 = 2,4$  procent.

Uppskovsförhöjningen blir  $472,50 \times 0,024 = 11,34$  euro/mån.

Pensionen enligt 2005 års bestämmelser blir sammanlagt  
 $472,50 + 11,34 = 483,84$  euro/mån.

Den uppskjutna ålderspensionen fr.o.m. 1.6.2008 blir  
 $2\,636,65 + 483,84 = 3\,120,49$  euro/mån.

...

**4.7 Annan pension ändras till ålderspension**

För invalidpensionen och arbetslöshetspensionen avgör i regel pensionsfallstidpunkten huruvida man tillämpar 2004 års bestämmelser eller 2005 års bestämmelser, d.v.s. vid vilken ålder pensionen ändras till ålderspension. När pensionsfallet för invalid- eller arbetslöshetspensionen har inträffat 31.12.2005 eller tidigare, ändras pensionen till ålderspension vid 65 års ålder eller vid den lägre sänkta pensionsåldern. Ändring till ålderspension betyder att intjänad pensionsrätt under tiden med pension kan beviljas till pensionen, om arbetet har upphört.

Ändring av deltidspensionen till ålderspension betyder att pensionstillväxten för inkomstminskningen upphör. När deltidspensionen ändras till ålderspension beror på arbetstagarens födelseår. För personer födda 1947 och senare betalas deltidspensionen till slutet av den månad då personen fyller 68 år. Den som får



deltidspension kan på ansökan gå i ålderspension enligt eget val mellan 63 och 68 års ålder eller i förtida ålderspension tidigast vid 62 års ålder. Inom den offentliga sektorn får man den normerade pensionen från 63 års ålder fram till den egna personliga pensionsåldern och från den egna personliga pensionsåldern får man ålderspensionen till fullt belopp. För personer födda 1946 och tidigare betalas deltidspensionen till slutet av den månad då personen fyller 65 år, inom den offentliga sektorn till slutet av den månad då personen fyller 68 år. En person som får deltidspension kan gå i ålderspension vid 63 års ålder utan förtidsminskning eller i förtida ålderspension från 60 års ålder, varvid förtidsminskningen räknas från 65 års ålder.

Invalidpension och rehabiliteringsstöd där pensionsfallet inträffar 1.1.2006 eller senare ändras till ålderspension när arbetstagaren fyller 63 år. Inom den offentliga sektorn ändras den till ålderspension antingen vid 63 års ålder eller vid den lägre personliga pensionsåldern.

## **4.8 Förändringar i ålderspensionen**

### ***4.8.1 Den intjänade pensionen under tiden i pension läggs till pensionen***

Den nya pension som tjänas in för arbete som börjat under tiden med ålderspension beviljas pensionstagaren på ansökan vid 68 års ålder, om den intjänade pensionsrätten fastställs enligt pensionslagarna för samma sektor som ålderspensionen. Om en person som får ålderspension enligt den privata sektorns arbetspensionslagar emellertid arbetar i en anställning som omfattas av den offentliga sektorns pensionslagar, har han rätt att få den nya pension som tjänats in för det arbete vid sidan av pensionen vilket börjat under tiden med ålderspension enligt lagarna i fråga redan före 68 års ålder, om arbetet har upphört. Om något arbete fortfarande fortgår vid övergången till ålderspension, beviljas den intjänade pensionen från detta arbete på ansökan när arbetet har upphört.

Pensionen tillväxer för inkomster under tiden i ålderspension med 1,5 procent. För förmåner för oavlönade perioder tillväxer inte pensionen under tiden med ålderspension.

Om examen emellertid har avlagts under tiden i ålderspension före fyllda 68 år, beviljas den pension som tjänats in för studierna i 68 års ålder till ålderspensionen till den del som den kalkylmässiga tiden för att avlägga examen faller utanför tiden i pension.

#### **4.8.2 Indragning av ålderspensionen i vissa situationer**

Om en arbetstagare som blir arbetsoförmögen för en viss tid nära 63 års ålder vill fortsätta arbeta efter att arbetsoförmågan upphört, kan han ansöka om indragning av ålderspensionen. Indragningen skall ansökas om inom en månad efter att arbetsoförmågan upphört. Ålderspensionen dras in till den tidpunkt då arbetsoförmågan upphör.

För inkomsterna för arbetet efter indragningen tillväxer pensionen med 4,5 procent om året oberoende av om den nya ålderspensionen börjar inom två år efter att den föregående pensionen upphörde eller först senare. Pensionen som följer på den indragna ålderspensionen beviljas alltid på nya grunder. Ny pension tjänas in för pensionsförhållandet. För tiden i pension från början av månaden efter 63-årsdagen till slutet av den månad då rehabiliteringsstödet upphör tjänas pension emellertid inte in.

#### **4.9 Tillämpning av livslängdskoefficienten då ålderspensionen börjar**

Livslängdskoefficienten tillämpas på ålderspensioner som beviljas enligt 2005 års bestämmelser då de börjar fr.o.m. år 2009. Det här betyder att beloppet av den intjänade ålderspensionen multipliceras med den livslängdskoefficient som fastställts för åldersgruppen i fråga. Eftersom livslängdskoefficienten fastställs enligt personens födelseår, påverkas dess belopp inte av den tidpunkt då personen går i ålderspension.

Livslängdskoefficienten fastställs för varje åldersgrupp för det år då de fyller 62 år. Livslängdskoefficienten tillämpas redan på den förtida ålderspensionen. Social- och hälsovårdsministeriet fastställer den livslängdskoefficient som skall tillämpas på den åldersgrupp som skall fylla 62 år senast i slutet av november föregående år.

Livslängdskoefficienten tillämpas på personer födda år 1947 och senare. För personer födda år 1947 påverkar den emellertid inte pensionsbeloppet, eftersom dess värde för dem är ett (1).

#### **4.9.1 Livslängdskoefficienten vid sänkt pensionsålder**

Den försäkrade kan ha en sänkt pensionsålder som är lägre än 62 år. Om han går i ålderspension före 62 års ålder, tillämpas på hans ålderspension koefficienten för det år då han går i ålderspension enligt den sänkta pensionsåldern. Denna koefficient ändras inte i 62 års ålder.

#### **4.9.2 Pensionen ändras till ålderspension**

Livslängdskoefficienten tillämpas också när en invalidpension som har beviljats enligt 2005 års bestämmelser ändras till ålderspension.

På den ålderspension som beviljas efter deltidspensionen tillämpas likaså livslängdskoefficienten.

#### **4.9.3 När tillämpas inte livslängdskoefficienten**

Livslängdskoefficienten tillämpas inte på ålderspensionen i följande situationer:

- Personen är född före 1947
- Personens invalidpension enligt 2004 års bestämmelser ändras till ålderspension
- Individuell förtidspension ändras till ålderspension
- Arbetslöshetspension ändras till ålderspension
- Den privata sektorns registrerade tilläggspension beräknas.



## 5 Invalidpension

### 5.1 Rätt till invalidpension

En arbetstagare som har fyllt 18 år men inte 63 år har rätt till invalidpension, om hans arbetsförmåga bedöms vara kontinuerligt nedsatt på grund av sjukdom, handikapp eller skada med minst två femtedelar för minst ett år. Invalidpensionen beviljas som full pension, om arbetstagarens arbetsförmåga är nedsatt med minst tre femtedelar (3/5). I annat fall beviljas invalidpensionen som delinvalidpension. Full invalidpension och delinvalidpension beviljas antingen för en viss tid eller tills vidare. En invalidpension som har beviljats för en viss tid kallas rehabiliteringsstöd.

Då man bedömer i vilken grad arbetsförmågan är nedsatt beaktas arbetstagarens kvarstående förmåga att bereda sig förvärvsinkomster med sådant tillgängligt arbete som arbetstagaren skäligen kan förväntas klara av. Härvid beaktas också arbetstagarens utbildning, tidigare verksamhet, ålder, boningsort och andra motsvarande faktorer. Om arbetsförmågan varierar, beaktas arbetstagarens årsinkomst.

Om saken gäller rätten till invalidpension för en pensionssökande som har fyllt 60 år och som har en lång yrkesbana och om han på basis av nämnda faktorer inte kan anses vara arbetsoförmögen, poängteras vid bedömningen av rätten till pension arbetsoförmågans yrkesrelaterade karaktär. Då bedöms den sökandes kvarvarande funktionsförmåga i förhållande till hans eget arbete.

Full invalidpension börjar i regel efter den s.k. primärtiden för dagpenning enligt sjukförsäkringslagen.

Delinvalidpension och i vissa fall också full invalidpension börjar i början av månaden efter arbetsoförmågans inträde. Delinvalidpensionen är hälften av den fulla pensionen. (25/72, 33/81, A 8/89.)

Invalidpension kan beviljas på tidigare grunder, om arbetstagaren blir arbetsoförmögen på nytt inom två år från att den tidigare invalidpensionen (full invalidpension eller delinvalidpension) har upphört. Om arbetsoförmågan beror på samma sjukdom som tidigare, kan invalidpension beviljas på tidigare grunder också om det har gått längre tid än två år.



Det som här redogörs för i fråga om invalidpension gäller invalidpensioner där pensionsfallet inträffar 1.1.2006 eller senare.

Inom den offentliga sektorn används också yrkesrelaterad arbetsoförmåga. Då arbetstagaren går i invalidpension direkt från arbete är ett villkor att han på grund av sjukdom, handikapp eller skada har blivit arbetsoförmögen att sköta de uppgifter som hör till hans eget yrke. Om anställningen inom den offentliga sektorn har upphört redan innan arbetsoförmågan börjar, är villkoren för beviljande av pension de samma som inom den privata sektorn.

Om den offentliga sektorns arbetsgivare betalar sjuklön som är större än pensionen ännu efter att sjukdagpenningens primärtid har gått ut, börjar pensionen först efter att löneutbetalningen har upphört. Om lönen är mindre än pensionen, betalas skillnaden till arbetstagaren.

## **5.2 Invalidpensionens belopp**

Invalidpensionen består av den fram till början av pensionsfallsåret intjänade pensionen samt av pensionsdelen för återstående tid (se kapitel 5.6). Som pension beviljas den fram till slutet av 2004 intjänade pensionen samt dessutom den fr.o.m. 1.1.2005 intjänade pensionen från förvärvsinkomster, från avslutade pensionsförhållanden och från förmåner för oavlönade perioder. Pensions-tillväxten för återstående tid börjar från början av pensionsfallsåret. För pensionsfallsårets inkomster tjänas pension i allmänhet inte in. Om personen inte har rätt till återstående tid eller om inkomsten för återstående tid är noll, tillväxer pensionen på förvärvsinkomsterna till slutet av pensionsfallsmånaden.

### **5.2.1 Privata sektorn**

En invalidpension där pensionsfallet inträffar 1.1.2006 eller senare beräknas enligt både 2005 års bestämmelser och 2004 års bestämmelser från en APL/ArPL-anställning som var gällande 1.1.2005 och som fortgår utan avbrott fram till pensionsfallet (skyddad anställning). En förutsättning för tillämpningen av två beräkningssätt är dessutom att pensionsfallet inträffar senast år 2011.

Om pensionen från anställningen beräknad enligt 2004 års bestämmelser är större än pensionen beräknad enligt 2005 års bestämmelser, läggs skillnaden till pensionen beräknad enligt 2005 års bestämmelser.

Den intjänade pensionen för den skyddade anställningen enligt 2005 års bestämmelser vilken skall beräknas för det skyddade beloppet beräknas till slutet av pensionsfallsmånaden. Vid beräkningen av den intjänade pensionen för pensionsfallsåret används lönen och intjäningsprocenterna för återstående tid.

### **5.2.2 Offentliga sektorn**

Lika som för ålderspensionen begränsas inom den offentliga sektorn också för invalidpensionen beloppet av den före 1.1.2005 intjänade pensionen (se 3.4.3).

## **5.3 Invalidpension på tidigare grunder**

Invalidpension beviljas på tidigare grunder, om ny arbetsoförmåga inträder innan det gått två år sedan den föregående pensionen upphörde. Om den senare pensionen beviljas på basis av samma sjukdom, fastställs den på tidigare grunder, fastän det har gått mer än två år sedan den tidigare pensionen upphörde.

När invalidpensionen beviljas på tidigare grunder förblir pensionsbeloppet det samma. Vid behov görs endast indexjustering. Eventuella anställnings- eller tjänsteförhållanden eller eventuell företagarverksamhet under tiden i pension och mellan pensionsperioderna beaktas inte när invalidpensionen fastställs på tidigare grunder. Den intjänade pensionen från dem läggs till ålderspensionen eller till en invalidpension som beviljats på nya grunder.

Villkoret om rätt till pension för återstående tid vilket ingick i 2004 års bestämmelser för beviljande av pension på tidigare grunder har avskaffats. Om emellertid en fribrevspension enligt 2004 års bestämmelser skall beviljas på nytt efter 2004, beräknas pensionen enligt 2005 års bestämmelser, eftersom enligt 2004 års bestämmelser kan fribrevspension inte beviljas på tidigare grunder.

Den ålderspension som följer på invalidpensionen beviljas på tidigare grunder, om det inte har gått mer än två år från det att invalidpensionen upphörde tills ålderspensionen börjar. Till en sådan ålderspension läggs den pension som tjänats in för arbete under tiden i invalidpension och efter pensionen.

## **5.4 Invalidpensionen ändras till ålderspension**

En invalidpension som har beviljats enligt 2005 års bestämmelser ändras inom den privata sektorn till ålderspension från början av månaden efter 63-årsdagen.

Slutåldern för återstående tid för pension från den offentliga sektorn enligt 2005 års bestämmelser är antingen 63 år eller lägre till följd av övergångsbestämmelserna i fråga om den offentliga sektorns pensionsålder. Invalidpensionen ändras till ålderspension vid 63 års ålder eller vid den lägre pensionsåldern.

Delinvalidpensionen multipliceras med två när den ändras till ålderspension och till den läggs den nya pension som enligt 2005 års bestämmelser eventuellt har tjänats in under tiden med delinvalidpension.

## **5.5 Engångsförhöjning**

En engångsförhöjning räknas till invalidpensionen efter att det har gått fem år sedan invalidpensionen började. Engångsförhöjningen bestäms enligt personens ålder. Engångsförhöjningen görs för första gången 1.1.2010.

## **5.6 Återstående tid**

Invalidpensioner där pensionsfallet inträffar 1.1.2006 eller senare inkluderar alltid en pensionsdel för återstående tid, om villkoret för att få den uppfylls. Villkoret uppfylls om den försäkrade har förvärvsinkomster på minst 13 823,37 euro i nivån för år 2007 (12 566,70 euro i nivån för år 2004) under de tio kalenderår som föregår det år då arbetsoförmågan inträder. I villkoret för återstående tid beaktas också inkomster från övriga EU-länder.

Enligt huvudregeln är grunden för pensionen för återstående tid de med lönekoeficienten uppräknade inkomsterna för de fem kalenderår som föregår pensionsfallet (granskningsperioden). I dessa inkomster räknas med också de med lönekoeficienten uppräknade inkomstgrunderna för förmåner som betalas under oavlönade perioder och för pensionsförhållanden. Om pensionssökanden inte alls har inkomster under granskningsperioden, blir beloppet på hans pension för återstående tid noll.



För pensionsfallsåret tillväxer pensionen inte på basis av förvärvsinkomsterna, eftersom den återstående tiden beräknas som tid som ger rätt till pension från början av pensionsfallsåret. På så sätt ersätter pensionstillväxten för återstående tid den pensionsdel som inte tjänas in från förvärvsinkomsterna det år då arbetsoförmågan inträder. Om personen inte har rätt till återstående tid eller om inkomsten för återstående tid är 0, tjänar han in pension på förvärvsinkomsterna till slutet av pensionsfallsmånaden.

För återstående tid tillväxer pensionen med 1,5 procent årligen till slutet av den månad då personen fyller 50 år och därefter med 1,3 procent årligen till slutet av den månad då personen fyller 63 år. Inom den offentliga sektorn beaktas återstående tid till slutet av den månad då personen fyller 63 år eller till den lägre yrkesbaserade pensionsåldern.

I SjPL kan slutåldern för återstående tid vara antingen 63 år eller den intjänade pensionsåldern. I SjPL tillväxer pensionen i fråga om återstående tid med 1,6 procent fram till dess att personen fyller 50 år. Från 50 års ålder till 63 års ålder tillväxer pensionen med 1,4 procent årligen. En förutsättning för dessa höjda intjäningsprocenter för återstående tid är att Sjömanspensionskassan beviljar invalidpensionen och att pensionssökandens förvärvsinkomster enligt SjPL under pensionsfallsmånaden och de 36 kalendermånader som föregår den uppgår till minst 18 480 euro (16 800 i nivån för år 2004).

Pension för återstående tid kan också ingå i en familjepension som baserar sig på invalidpensionen. Fastställandet av återstående tid i fråga om arbetslöshetspensioner tas upp i kapitel 6.

#### **5.6.1 Granskningsperiod på fem år vid beräkning av inkomsten för återstående tid**

Inkomsten för återstående tid fastställs i regel på basis av inkomsterna för de fem sista kalenderår som föregår pensionsfallsåret. Den här perioden på fem år benämns granskningsperiod. I förvärvsinkomsterna inkluderas också inkomstgrunderna för sociala förmåner som betalas under oavlönade perioder och pensionsförhållandets inkomst för återstående tid uppräknade med löne-koefficienten. Om pensionssökanden inte har inkomster under granskningsperioden, blir beloppet på hans pension för återstående tid noll.



### 5.6.2 Beräkningssättet för inkomsten för återstående tid träder i kraft

För första gången beräknas inkomsten för återstående tid på basis av inkomsterna för granskningsperioden när pensionsfallet inträffar år 2006. Då inkluderas i inkomsterna för återstående tid inkomsterna för år 2005. Vidare inkluderas i dem den pensionsgrundande lön (eller genomsnittlig lön eller pensionsgrundande arbetsinkomst) enligt vilken den återstående tiden skulle ha beräknats om personen hade blivit arbetsoförmögen 31.12.2004. Den här pensionsgrundande lönen beräknad enligt 2004 års bestämmelser används vid fastställandet av inkomsterna för granskningsperioden som inkomst för år 2004. Den pensionsgrundande lönen omräknas att motsvara inkomsterna för hela året genom att multiplicera den med tolv.

Eftersom granskningsperioden på fem år träder i kraft stegvis, ändras nämnaren som används vid beräkningen av medelinkomsten för granskningsperioden årligen. Nämnaren fastställs enligt hur många hela månader som ingår i granskningsperioden. När pensionsfallet inträffar till exempel år 2006 beaktas åren 2004 och 2005, d.v.s. inkomsterna divideras med 24 månader.

**Tabell 5.1.** Beräkningssättet för inkomsten för återstående tid träder i kraft.

Pf-år	Nämnare	Inkomstår för återstående tid							
2006	24	2004	2005	-	-	-	-	-	-
2007	36	2004	2005	2006	-	-	-	-	-
2008	48	2004	2005	2006	2007	-	-	-	-
2009	60	2004	2005	2006	2007	2008	-	-	-
2010	60	-	2005	2006	2007	2008	2009	-	-
2011	60	-	-	2006	2007	2008	2009	2010	-

Den pensionsgrundande lönen för återstående tid vilken fastställs på basis av inkomsterna år 2004 beräknas enligt den lag enligt vilken personen vid slutet av året i fråga har rätt till återstående tid. Inkomsterna beaktas motsvarande hela året fastän anställningen inte har fortgått hela året. Om rätt till återstående tid inte föreligger 31.12.2004 på basis av någon lag, är inkomsten för år 2004 noll vid beräkningen av inkomsten för återstående tid.

Vilken anställning återstående tid skulle ansluta sig till om personen hade blivit arbetsoförmögen 31.12.2004 granskas enligt 2004 års bestämmelser (om anslutande av återstående tid se *Beräkningshandboken 2005*).

Om den försäkrade emellertid har haft pensionsförhållande som fortgått vid årsskiftet 2004/2005 eller som upphört 31.12.2002 eller senare, används som lön för återstående tid år 2004 den pensionsgrundande lönen för detta pensionsförhållande.

Vid beräkningen av den pensionsgrundande lönen för återstående tid upphävs tekniskt avbrytande enligt APL, om avbrytandet har gjorts inom två år före omvandlingen till fribrev vid slutet av år 2004, d.v.s. efter 31.12.2002.

### **5.6.3 Inkomsten för återstående tid enligt FöPL och LFöPL**

Då man beräknar 2004 års inkomst för inkomsten för återstående tid upphävs tekniskt avbrytande enligt FöPL, om avbrytandet har gjorts inom fyra år före omvandlingen till fribrev.

Fr.o.m. 1.1.2007 beaktas inte vid fastställandet av inkomsten för återstående tid höjda eller minskade betalningar av pensionsavgifter i arbetsinkomsten för det år som föregår pensionsfallsåret.

LPA beräknar arbetsinkomsten för återstående tid i LFöPL för LFöPL-arbetsinkomstperioder som fortgår 1.1.2005 och meddelar den i samband med omvandlingen till fribrev 31.12.2004 till intjäningsregistret. Arbetsinkomsten för återstående tid beräknas enligt den genomsnittliga arbetsinkomsten för de 4–8 senaste åren. Antalet år som tas med beror på personens ålder 31.12.2004 (i hela år).

Återstående tid kan inte anslutas till en företagaverksamhetsperiod som har fortgått kortare tid än fyra månader före 31.12.2004.

### **5.6.4 Pensionstid i inkomsten för återstående tid**

Om personen har fått pension och han efter att pensionen upphört beviljas ny pension på nya grunder, beaktas det pensionsförhållande som hänför sig till granskningsperioden vid beräkningen av inkomsterna för återstående tid. Då används som inkomster för återstående tid för tiden i pension de inkomster för

återstående tid vilka ligger till grund för den tidigare pensionen. Också avslutad tid med specialpension för lantbruksföretagare beaktas.

För en person som under granskningsperioden endast fått pension och/eller socialförsäkringsförmåner blir inkomsten för återstående tid noll. Det skall finnas förvärvsinkomster som räknas med i inkomsten för återstående tid, men de har ingen nedre gräns.

### **5.6.5 Förmåner för oavlönade perioder i inkomsten för återstående tid**

Pension tjänas in från förmåner för oavlönade perioder på basis av den förvärvsinkomst som utgör grunden för förmånen (förmånsgrunden). Pension tjänas in beroende på typen av förmån enligt en viss procentandel av den förmånsgrundande inkomst som utgör grunden för pensionen.

I inkomsten för återstående tid beaktas dock den förmånsgrundande inkomsten till minst 100 procent. Föräldradagpenningar beaktas i inkomsten för återstående tid till 117 procent. I inkomsten för återstående tid inkluderas vidare följande förmåner till miniminivå för vilka pension inte tjänas in:

- grunddagpenning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa
- arbetsmarknadsstöd
- utbildningsdagpenning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa betald av FPA
- basstöd enligt lagen om offentlig arbetskraftsservice
- sjukdagpenning som beviljas till samma belopp efter grunddagpenning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa

Dessa förmåner beaktas i den återstående tiden så att de motsvarar en månatlig inkomstnivå på 1 151,94 euro år 2007 (1 047,22 euro i nivån för år 2004). Enbart på basis av förmåner för oavlönade perioder kan man inte beräkna inkomsten för återstående tid. Den kalkylmässiga förmånsgrundande inkomsten för barnavårdstid och tid av studier enligt den särskilda lagen beaktas inte i inkomsten för återstående tid fastän den är pensionsgrundande enligt den särskilda lagen.



### **5.6.6 Inkomsterna under det år då arbetsoförmågan inträder i inkomsten för återstående tid (Undantagsregel)**

Om personen har förvärvsinkomster endast under granskningsperiodens sista år och/eller under pensionsfallsåret, beräknas inkomsten för återstående tid undantagsvis genom att beakta inkomsterna för det år då arbetsoförmågan inträder fram till slutet av pensionsfallsmånaden. För pensionsfallsårets inkomster tjänas pension inte in.

Arbetspensionen för en person som får LPAs specialpension beräknas enligt undantagsregeln, om det under granskningsperioden finns inkomster enligt de andra arbetspensionslagarna endast för pensionsfallsåret och/eller det föregående året.

Om företagaverksamheten upphör mitt i månaden, beräknas företagarförsäkringsperioden dock med en dags noggrannhet, d.v.s. den beaktas fram till slutdagen, inte till slutet av pensionsfallsmånaden.

Inkomsten för återstående tid fås genom att dividera inkomsterna för det år då arbetsoförmågan inträder och/eller för året före arbetsoförmågans inträde med högst 60, fastän inkomsterna granskas över en period på mer än fem år.

Om personen under granskningsperioden har fått endast förmåner för oavlönade perioder och/eller pension och det finns förvärvsinkomster för pensionsfallsåret och/eller för året före det, beräknas pensionen för återstående tid också i dessa fall under tillämpning av undantagsregeln. Då inkluderas i beräkningen av inkomsten för återstående tid både förvärvsinkomsterna och de förmånsgrundande inkomsterna för pensionsfallsåret och/eller det föregående året samt de förmånsgrundande inkomsterna för förmåner för oavlönade perioder för hela granskningsperioden. Likaså beaktas också inkomsten för återstående tid vilken en eventuell tidigare pension grundar sig på för granskningsperioden. Det kan till exempel vara fråga om en person som länge fått arbetsmarknadsstöd och som får arbete för en kort tid innan han blir arbetsoförmögen.

### **5.6.7 Inkomsten för återstående tid i fråga om unga personer**

För personer som blir arbetsoförmögna senast under det år då de fyller 23 år blir granskningsperioden den tid som de har hunnit omfattas av arbetspensionssystemet. Detta utgörs av tiden från början av månaden efter 18-årsdagen till

slutet av den månad då arbetsoförmågan börjar. Inkomsterna för återstående tid för unga personer beräknas genom att dividera inkomsterna under granskningsperioden med antalet månader som ingår i den här perioden, dock högst med 60 månader.

För tiden före 2005 beaktas också för unga personer den pensionsgrundande lönen beräknad enligt 2004 års bestämmelser. Om en arbetstagare som är yngre än 23 år har rätt till återstående tid på basis av 2004 års bestämmelser (om han hade blivit arbetsoförmögen 31.12.2004), inkluderas vid beräkningen av inkomsten för återstående tid också den pensionsgrundande lönen för återstående tid för år 2004 omräknad till årsnivå. Om han hade fyllt 18 år före år 2004, anses granskningsperioden börja från början av år 2004.

Om arbetstagaren fyller 18 år först på 2004 års sida, räknas som hans årsinkomst för år 2004 den pensionsgrundande lönen på månadsnivå multiplicerad med antalet hela kalendermånader efter 18-årsdagen. För år 2004 börjar beräkningen av granskningsperioden från början av månaden efter den månad då personen fyller 18 år.

Om pensionsfallet inträffar år 2006 eller senare, kan inte inkomster för tiden före 18 års ålder inkluderas i inkomsterna för återstående tid. Vid beräkningen av inkomsterna för år 2004 kan dock inkomster för tiden före 18 års ålder påverka den pensionsgrundande lönens nivå, eftersom den beräknas enligt 2004 års bestämmelser.

Om arbetstagaren blir arbetsoförmögen under det år då han fyller 18 år, kan han inte få pension för återstående tid. Villkoret för återstående tid måste uppfyllas före slutet av det år som föregår pensionsfallet.

Under övergångsperioden är det möjligt att villkoret för rätt till pension för återstående tid har uppfyllts före 18 års ålder före år 2005 och personen blir arbetsoförmögen efter år 2005 under det år då han fyller 18 år. Då kan pension för återstående tid beviljas.

#### **5.6.8 Inverkan av barnavårdstid på inkomsten för återstående tid**

Tid av vård av barn under tre år kan påverka fastställandet av inkomsten för återstående tid. Om arbetstagarens inkomster har minskat till följd av vård av barn under tre år, kan man som inkomst för återstående tid använda inkomster som inte har påverkats av barnavårdstiden. Sådana inkomster beaktas högst för de

tio sista kalenderåren. Barnavårdstiden skall ha en betydande inverkan på pensionsskyddet (20 procent) för att nämnda inkomster skall kunna användas.

Från beräkningen av inkomsten för återstående tid utelämnas de år där det ingår barnavårdstid. De fem kalenderåren kan sökas under högst tio år före pensionsfallsåret. Om barnavårdstid ingår i mer än fem år, beaktas endast sådana år där det inte ingår barnavårdstid, alltså fyra år eller färre. Om barnavårdstid ingår i alla år, kan undantagsregeln för barnavårdstid inte tillämpas.

Undantagsregeln om barnavårdstid kan leda till att inkomsten för återstående tid vilken ursprungligen skulle beräknas enligt huvudregeln skall beräknas enligt regeln för unga personer. Arbetstagaren kan vara äldre än 23 år, men när de år där det ingår barnavårdstid lämnas bort ur beräkningen kvarstår mindre än fem år i granskningsperioden fram till arbetstagarens 18-årsdag. Då beräknas inkomsten för återstående tid från de kvarstående inkomsterna enligt regeln för unga personer. Granskningsperioden följer då i övrigt regeln för unga personer, men de år där det ingår barnavårdstid utelämnas.

Om det som utgångspunkt är fråga om en person som är yngre än 23 år, följer granskningsperioden undantagsregeln för unga personer. Då utelämnas de kalenderår där det ingår barnavårdstid ur beräkningen av inkomsten för återstående tid och inkomsten beräknas från inkomsterna för de kvarstående månaderna. Om barnavårdstid finns under hela granskningsperioden, kan undantagsregeln för barnavårdstid inte tillämpas.

Pensionen skall beräknas enligt både huvudregeln och undantagsregeln för barnavårdstid, om barnavårdstiden omnämns i pensionsansökan. Tillämpningen av undantagsregeln för barnavårdstid förutsätter inte erhållande av föräldraförmån. Vid behov skall barnavårdstiden kunna bestyrkas på något sätt, om det inte finns anteckning om föräldradagpenningar i registret.

Om tillämpningen av undantagsregeln för barnavårdstid resulterar i ett pensionsbelopp som är minst 20 procent större än beräknat enligt huvudregeln, tillämpas undantagsregeln på pensionen.

Barnavårdstid före år 2005 beaktas enligt 2004 års bestämmelser när man beräknar den årsinkomst som skall tas med i den återstående tiden för år 2004. Granskningsperioden på 10 år enligt 2005 års bestämmelser träder i kraft stegvis fr.o.m. år 2005. Se tilläggsexempel 13.3.



## 5.7 Förmåner

### 5.7.1 Invalidpension och rehabiliteringsstöd

Invalidpensionen och rehabiliteringsstödet är lika stora till sitt belopp. Invalidpension betalas i form av rehabiliteringsstöd, om arbetstagarens arbetsförmåga åtminstone delvis kan återställas genom vård eller rehabilitering och det har gjorts upp en vård- eller rehabiliteringsplan för honom. Rehabiliteringsstödet beviljas alltid på viss tid. Liksom invalidpension som beviljas tills vidare kan också rehabiliteringsstöd beviljas endast om arbetstagaren har varit eller bedöms vara arbetsoförmögen i minst ett år från den tidpunkt då arbetsoförmågan uppstått. Både invalidpension och rehabiliteringsstöd kan också beviljas till beloppet av delpension, i form av delinvalidpension eller partiellt rehabiliteringsstöd.

Rehabiliteringsstöd eller annan pension som beviljas efter år 2004 och som börjar som fortsättning på rehabiliteringsstöd som har beviljats enligt 2004 års bestämmelser beräknas på basis av den löpande pensionen så att den eventuellt uppräknas med index eller om graden av arbetsoförmåga ändras multipliceras den med två eller halveras. Pensionen fastställs då enligt 2004 års bestämmelser.

#### *Exempel 5.1. Rehabiliteringsstöd.*

Arbetstagaren är född 29.1.1956. Anställningstiden för APL-anställningen är 1.8.1980-15.3.2006. Arbetsoförmågan inträder 16.3.2006.

Arbetstagarens rehabiliteringsstöd beviljas efter primärtiden för sjukdagpenning enligt sjukförsäkringslagen för tiden 1.4.2007-31.12.2007. Rehabiliteringsstödet är lika stort som invalidpensionen beviljad tills vidare. Rehabiliteringsstödet beräknas enligt 2005 års bestämmelser och ett skyddat belopp räknas till stödet.

### Omvandlingen till fribrev

Den pensionsgrundande lönen

År	Inkomst euro/år	Index	Inkomst år 2004 ind. 2151	Inkomst, avg. avdragen (fr.o.m. 1.1.96)	Tid i dagar	Genomsn. mån.inkomst
1995	16 150	1712	20 291,27	20 291,27	360	1 690,94
1996	16 250	1760	19 860,09	19 178,89	360	1 598,24
1997	16 300	1791	19 576,38	18 695,44	360	1 557,95
1998	17 800	1825	20 979,62	19 993,58	360	1 666,13
1999	18 000	1868	20 726,98	19 752,81	360	1 646,07
2000	19 000	1903	21 476,09	20 466,71	360	1 705,56
2001	15 200	1981	16 504,39	15 761,69	360	1 313,47
2002	18 200	2054	19 059,49	18 220,87	360	1 518,41
2003	19 400	2103	19 842,80	18 930,03	360	1 577,50
2004	20 100	2151	20 100,00	19 175,40	360	1 597,95
				190 466,69	3 600	

$$30 \times \frac{190\,466,69}{3\,600} = 1\,587,22 \text{ euro/mån}$$

Anställningstid 1.8.1980 – 31.12.2004 = 24 år 5 månader = 293 månader.

$$\text{Pensionen för anställningstiden är } \frac{293 \times 1,5 \% \times 1\,587,22}{12} = 581,32 \text{ euro/mån.}$$

Den fram till 31.12.2004 intjänade pensionen som omvandlats till fribrev blir i nivå för år 2007 och uppräknad med lönekoeficienten

$$581,32 \times \frac{1,100}{1,000} = 638,35 \text{ euro/mån.}$$

Pensionstillväxt fr.o.m. 1.1.2005:

År	Inkomst euro/år	Inkomst i nivå för löne- koeficienten 2007 (1,100)	Inkomst i nivå för lönekoeficienten 2007, avgift avdragen euro/år
2005	22 574,77	24 155,88	23 117,18

$$\frac{23\,117,18 \times 1,5\%}{12} = 28,90 \text{ euro/mån}$$

De intjänade pensionerna från anställningen blir sammanlagt

$$638,35 + 28,90 = 667,25 \text{ euro/mån}$$

Inkomsten för återstående tid: 1 587,22 (enligt index 2151)

Inkomsten för år 2004 uppräknas med lönekoeficienten till nivån för år 2007

$$1\,587,22 \times \frac{1,100}{1,000} = 1\,745,94 \text{ euro/mån}$$

$$12 \times 1\,745,94 = 20\,951,30 \text{ euro/år}$$

År	Inkomster
2004	20 951,30 euro
2005	23 117,18 euro

$$\frac{20\,951,30 + 23\,117,18}{24} = 1\,836,19 \text{ euro}$$

Återstående tid från början av pensionsfallsåret till slutet av den månad då personen fyller 63 år

2019	01	30
2006	01	01
13 år	0 månader	30 dagar = 157 månader

Personen fyller 50 år 29.1.2006.

Tiden med intjäningsprocenten 1,5 blir en månad och med intjäningsprocenten 1,3 156 månader.

Pensionen för återstående tid

$$\frac{(1 \times 1,5 \% \times 1\,836,19) + (156 \times 1,3 \% \times 1\,836,19)}{12} = 312,61 \text{ euro/mån}$$

Rehabiliteringsstödet fr.o.m. 1.4.2007 blir  $667,25 + 312,61 = 979,86 \text{ euro/mån}$



## Skyddat APL-belopp

Inkomsterna åren 1996–2005 vilka uppräknats med index för personer i förvärvsaktiv ålder till nivån för pensionens begynnelseår (år 2007) och efter avdrag för arbetstagarens pensionsavgift:

Den pensionsgrundande lönen

År	Inkomst euro/år	Index	Inkomst år 2007 ind. 2311	Inkomst, avg. avdragen	Tid i dagar	Genomsn. mån.inkomst
1996	16 250,00	1760	21 337,36	20 605,49	360	1 717,12
1997	16 300,00	1791	21 032,55	20 086,09	360	1 673,84
1998	17 800,00	1825	22 540,16	21 480,78	360	1 790,06
1999	18 000,00	1868	22 268,74	21 222,11	360	1 768,51
2000	19 000,00	1903	23 073,57	21 989,11	360	1 832,43
2001	15 200,00	1981	17 732,05	16 934,11	360	1 411,18
2002	18 200,00	2054	20 477,22	19 576,22	360	1 631,35
2003	19 400,00	2103	21 318,78	20 338,12	360	1 694,84
2004	20 100,00	2151	21 595,12	20 601,74	360	1 716,81
2005	22 574,77	2191	23 811,18	22 715,86	360	1 892,99
				205 549,63	3 600	

$$30 \times \frac{205\,549,63}{3\,600} = 1\,712,91 \text{ euro/mån}$$

Anställningstid 1.8.1980–15.3.2006 = 25 år 7 månader 15 dagar  
= 307 månader 15 dagar.

$$\frac{307 \frac{15}{30} \times 1,5 \% \times 1\,712,91}{12} = 658,40 \text{ euro/mån}$$

Pensionen enligt 2005 års bestämmelser beräknad fram till pensionsfallet:

Fribrevet 31.12.2004 och pensionstillväxten år 2005 blir sammanlagt 667,25 euro per månad.

För jämförelsepensionen beräknas pensionsfallsårets andel i den återstående tiden:

$$\frac{3 \times 1,3 \% \times 1\,836,19}{12} = 5,97 \text{ euro/mån.}$$

Pensionen enligt 2005 års bestämmelser blir sammanlagt:

$$667,25 + 5,97 = 673,22 \text{ euro/mån.}$$

Eftersom pensionen beräknad enligt 2004 års bestämmelser (658,40 euro per månad) är mindre än jämförelsepensionen beräknad enligt 2005 års bestämmelser (673,22 euro per månad), kvarstår inget skyddat belopp att betala.

\*\*\*

### **5.7.2 Individuell förtidspension**

I regel beviljas inom den privata sektorn efter år 2006 inte längre individuella förtidspensioner. Om personen får delinvalidpension enligt 2004 års bestämmelser, kan han få individuell förtidspension ännu åren 2007 och 2008.

I regel beviljas individuella förtidspensioner inte heller längre inom den offentliga sektorn. Inom den offentliga sektorn kan emellertid individuell förtidspension beviljas personer födda 1944–1947 som hade rätt att välja den yrkesbaserade pensionsåldern men som inte gjorde detta val.

Den individuella förtidspensionen är en lindrigare form av invalidpension. Den individuella förtidspensionens belopp beräknas på samma sätt som beloppet av en invalidpension som beviljats enligt de nya bestämmelserna. Om pensionstagaren förvärvsarbetar vid sidan av den individuella förtidspensionen och hans genomsnittliga månadsinkomst stiger till 252,27 euro per månad eller mera (i nivån för år 2007), ändras pensionen så att dess belopp motsvarar delpension. Om pensionstagarens förvärvsinkomst överstiger 60 procent av den stabiliserade inkomstnivån före den individuella förtidspensionen, avbryts utbetalningen av pensionen och pensionen lämnas vilande. Den tidigare pensionen börjar betalas ut på nytt, när inkomsterna upphör eller inte längre överstiger inkomstgränsen. Ny pension tjänas in för förvärvsinkomster under tiden med individuell förtidspension och denna nya pensionsrätt får man när pensionen ändras till ålderspension.

### 5.7.3 Rehabiliteringspenning

Grundförmånen vid rehabilitering är rehabiliteringspenning. För att förebygga arbetsoförmåga betalas rehabiliteringspenning till arbetstagare eller till företagare som hotas av arbetsoförmåga och för vilken pensionsanstalten ordnar yrkesinriktad rehabilitering. Rehabiliteringspenningens belopp är det sammanlagda beloppet av grundpensionerna höjt med 33 procent. Rehabiliteringspenningens belopp är alltså det samma som det sammanlagda beloppet av rehabiliteringsstödet och rehabiliteringstillägget. Rehabiliteringspenningen betalas helt och hållet av den arbetspensionsanstalt inom den offentliga eller inom den privata sektorn som ordnar rehabiliteringen. Den privata sektorns tilläggs pensioner beaktas inte när rehabiliteringspenningen beräknas. (A 47/95.)

Rehabiliteringspenningen betalas till fullt belopp, om rehabiliteringsklienten inte alls förvärvsarbetar under tiden av aktiv rehabilitering eller om han arbetar men lönen är högst hälften av den stabiliserade inkomsten. Rehabiliteringspenning kan betalas också för en kortare period än en månad, varvid pensionen per månad divideras med 30 och multipliceras med antalet utbetalningsdagar.

Den partiella rehabiliteringspenningens belopp är hälften av den fulla rehabiliteringspenningens belopp.

### 5.7.4 Rehabiliteringsunderstöd

Rehabiliteringsunderstödet innehåller inget tillägg utan den uppgår till det sammanlagda beloppet av personens arbetspensioner. Rehabiliteringsunderstödet kan också betalas som partiellt rehabiliteringsunderstöd. Rehabiliteringsunderstöd kan betalas för rehabiliteringens väntetid och tiden mellan rehabiliteringsperioder. Rehabiliteringsunderstöd beviljas inte, om personen får lön eller om rehabiliteringsklienten får sin utkomst på något annat sätt, till exempel genom arbetslöshetsdagpenning eller sjukdagpenning. Rehabiliteringsunderstöd kan beviljas också för uppgörande av en plan för yrkesinriktad rehabilitering. Enligt FöPL och enligt LFöPL kan rehabiliteringsunderstöd beviljas för att stöda sysselsättning. (*Anvisningarna om Arbetspensionsrehabilitering i webbtjänsten Arbetspensionslagstiftningen.*)



### **5.7.5 Rehabiliteringstillägg**

Rehabiliteringstillägget är ett tillägg som betalas utöver rehabiliteringsstöd eller tills vidare beviljad invalidpension. Tillägget är 33 procent av pensionen. Det betalas i allmänhet för de fulla kalendermånader under vilka pensionstagaren har deltagit i aktiv rehabilitering ordnad av arbetspensionsanstalten. Varje pensionsanstalt som betalar rehabiliteringsstöd eller invalidpension betalar ett tillägg på 33 procent till sin egen pension. Om en del av rehabiliteringsstöden eller pensionerna har betalats i ett för allt, beräknas inget rehabiliteringstillägg för deras del. Den privata sektorns tilläggspensioner beaktas inte när rehabiliteringstillägget beräknas. (A 47/95, A 7/04.)

När en person som får delinvalidpension börjar med rehabilitering, är rehabiliteringstilläggets belopp 33 procent av delinvalidpensionen. Ofta blir en person som får delinvalidpension emellertid tvungen att bli borta från arbetet på grund av rehabiliteringen, och då kan pensionen betalas till beloppet av den fulla pensionen under tiden av rehabilitering. Om pensionen betalas till beloppet av den fulla pensionen, beräknas också rehabiliteringstillägget på beloppet av den fulla pensionen.

## 6 Arbetslöshetspension

### 6.1 Rätt till arbetslöshetspension

Arbetslöshetspension kan beviljas en person som

- är född år 1949 eller tidigare,
- har fyllt 60 år,
- har fått ett intyg från arbetslöshetskassan eller från FPA om att han har fått arbetslöshetsdagpenning för maximitiden (500 dagar har gått ut eller rätten till tilläggsdagar har upphört i slutet av den månad då personen har fyllt 60 år),
- har fått Arbetskraftsbyråns intyg över att han är anmäld hos Arbetskraftsbyrån som arbetslös arbetssökande och inget arbete kan anvisas honom och
- har under de 15 år som omedelbart föregår pensionsfallsåret haft pensionsgrundande arbete i sammanlagt fem år. De fem åren i arbete räknas enligt månads- eller dagtekniken beroende på när anställningen upphört.

Om arbetsvillkoret på 5/15 år inte uppfylls, förlängs granskningsperioden i vissa situationer till 20 år. Arbetsvillkoret är 5/20 år för personer födda före 1945 vilka omfattas av de bestämmelser som gällde före år 2000 (se kapitel 6.4) eller vilka efter att ha fått arbetslöshetsdagpenning för maximitalet dagar hade börjat få arbetsmarknadsstöd och fick arbetsmarknadsstöd 1.1.2000. För att regeln om 5/20 år skall kunna tillämpas på personen skall han ha 15 år av arbete som omfattas av arbetspensionslagarna. Man beaktar också arbete före 23 års ålder. (A 13/2002, A 24/2002.)

I fråga om arbete före år 2005 granskas arbetsvillkoret enligt 2004 års bestämmelser. För åren efter det granskas arbetsvillkoret så att den försäkrade årsinkomsten divideras med det tidigare gränsbeloppet i APL vilket uppräknats med lönekoeficienten till nivån för året i fråga. De pensionsgrundande månaderna blir så många som antalet gånger detta gränsbelopp ingår i årslönen, dock högst 12 månader per år.

De nedan relaterade bestämmelserna, som trädde i kraft 1.1.2000, tillämpas alltid på personer som är födda 1945 eller senare. En arbetstagare född före år 1945 kan under vissa förutsättningar få arbetslöshetspension enligt bestämmelserna från år 1994 (se kapitel 6.4).

Arbetslöshetspension kan beviljas personer i åldern 60–61 år. Om personen uppfyller villkoren för att få arbetslöshetspension först efter att ha fyllt 62 år, beviljas han inte längre arbetslöshetspension. Däremot beviljas han på basis av ansökan om arbetslöshetspension en ålderspension utan någon förtidsminskning. Där ingår ingen pensionsdel för återstående tid.

Arbetslöshetspensionen kan på ansökan ändras till förtida ålderspension tidigast räknat från 62 års ålder. Förtidsminskningen räknas från 63 års ålder och minskningen är 0,6 procent per månad.

## **6.2 Arbetslöshetspensionens pensionsfall och begynnelsetidpunkt**

Som pensionsfall för arbetslöshetspensionen betraktas den dag då alla villkor för beviljandet av arbetslöshetspension har uppfyllts. I allmänhet är det den sista dagen i månaden innan pensionen börjar, om Arbetskraftsbyråns intyg har daterats inom en månad från den dagen då den arbetslöse har fått Arbetslöshetskassans eller FPAs intyg över att dagpenning betalats för maximitiden. Om Arbetskraftsbyråns intyg har daterats senare, inträffar pensionsfallet den dagen då intyget undertecknas. (Meddelande 7/2002, A 23/2001.)

Arbetslöshetspensionen börjar i början av månaden efter att alla villkor för beviljandet av pensionen har uppfyllts (A 4/94, A 37/99, A 6/2000, A 23/2001). Om arbetstagaren blir arbetslös på nytt inom ett år från det att arbetslöshetspensionen har avbrutits, börjar den tidigare pensionen betalas ut på nytt.

## **6.3 Arbetslöshetspensionens belopp**

Arbetslöshetspensionen kan beviljas

- utan återstående tid
- med en vilande pensionsdel för återstående tid eller
- som arbetslöshetspension med pensionsdel för återstående tid (se kapitel 6.4).

### **6.3.1 Intjänad pension**

De anställningar som fortgick vid årsskiftet 2004/2005 avslutas tekniskt 31.12.2004 och fribreven beräknas från dem enligt 2004 års bestämmelser.



Intjänad pension innefattar också de intjänade pensionsdelarna från tidigare anställningar och företagaverksamhet. Fr.o.m. 1.1.2005 tillväxer pensionen enligt 2005 års bestämmelser, varvid pensionen beräknas på basis av årsinkomsterna och de nya intjäningsprocenterna.

I fall av arbetslöshetspension har anställningen i allmänhet inte fortgått fram till pensionsfallet, och således finns i allmänhet inget skyddat belopp i APL att beräkna. I vissa fall, t.ex. i fråga om en person som får jämkad dagpenning, kan anställningen dock fortgå fram till pensionsfallet, varvid en sådan anställning kan vara skyddad och det skyddade beloppet beräknas. Det beräknas på samma sätt som till invalidpension (se exempel 6.1). I fråga om arbetslöshetspension kan det finnas ett skyddat belopp i APL att beräkna när pensionsfallet inträffar 1.1.2006 eller senare.

### **6.3.2 Arbetspensionstillägg och samordning**

Arbetspensionstillägget beräknas och införs i intjäningsregistret som en arbetspensionstilläggscoefficient på basis av de dagar som ger rätt till arbetspensionstillägg fram till år 2005. Fr.o.m. år 2005 tillväxer pensionen för förmåner för oavlönade perioder på basis av den inkomst som förmånen grundar sig på.

Om arbetslöshetspensionens pensionsfall inträffar 1.1.2006 eller senare, samordnas inte arbetspensionerna sinsemellan. LITA-ersättningen dras emellertid av från arbetslöshetspensionen.

### **6.3.3 Pensionstillväxten för pensionsförhållandet**

Om arbetstagaren återgår till arbetet efter att arbetslöshetspensionen enligt 2005 års bestämmelser har börjat och en ny pension börjar på nya grunder, tillväxer pensionen för pensionsförhållandet från början av pensionsfallsåret enligt 2005 års bestämmelser. Pensionen tillväxer för pensionsförhållandet med 1,3 procent på basis av de pensionsgrundande inkomsterna för återstående tid.

Om arbetstagaren har fått arbetslöshetspension enligt 2004 års bestämmelser, tillväxer pensionen för den enligt 2004 års bestämmelser (se kapitel 3.6.1).

#### **6.3.4 Pensionen för återstående tid**

Arbetslöshetspension med vilande pensionsdel för återstående tid avser en sådan arbetslöshetspension i vilken pensionsdelen för återstående tid inte betalas ut, trots att personen har rätt till pension för återstående tid. En sådan arbetslöshetspension betalas till beloppet av den pension som personen tjänat in före pensionsfallet. Pensionsdelen för återstående tid fogas först till en ålderspension som beviljas på samma grunder efter en sådan pension eller till en eventuell familjepension.

Om en arbetslöshetspension med vilande pensionsdel för återstående tid ändras till invalidpension, börjar den vilande pensionsdelen för återstående tid inte betalas ut, d.v.s. pensionsbeloppet ändras inte. Vilande pensionsdel för återstående tid fogas till den intjänade pensionen först när invalidpensionen ändras till ålders- eller familjepension.

Rätten till pension för återstående tid utreds antingen på den första tilläggsdagen, pensionsfallsdagen eller den första dagen i den första anställningen på vilken lagen om förbättrande av sysselsättningsförutsättningarna för 55 år fyllda arbetslösa tillämpas (10-anställning).

När arbetslöshetspensionens pensionsfall inträffar år 2006 granskas rätten till återstående tid och beräknas den pensionsgrundande lönen för återstående tid enligt 2004 års bestämmelser, och således beaktas t.ex. 10-anställningar. Om arbetslöshetspensionen börjar 1.1.2007 eller senare, fixeras rätten till pension för återstående tid till slutet av år 2006 enligt 2004 års bestämmelser (se kapitel 6.3.5).

Den återstående tiden beräknas dock i övrigt enligt 2005 års bestämmelser, d.v.s. från början av pensionsfallsåret till slutet av den månad då personen fyller 63 år. Intjäningsprocenten för återstående tid är 1,3 procent årligen.

#### **6.3.5 Rätten till pension för återstående tid fixeras 31.12.2006**

Om arbetslöshetspensionen börjar efter 31.12.2006, fastställs rätten till återstående tid och lönen eller arbetsinkomsten för återstående tid på samma sätt som den skulle fastställas enligt 2004 års bestämmelser om pensionsfallet inträffade 31.12.2006. Personen har rätt till återstående tid i arbetslöshets-

pensionen, om det 31.12.2006 har gått färre än 360 sådana dagar sedan anställningen upphörde vilka inte förlänger efterkarenstiden.

I KAPL och i KoPL är villkoret för rätt till återstående tid att arbetstagaren har förtjänat minst det övre gränsbeloppet under de 540 dagar som föregår pensionsfallet eller motsvarande. Om KAPL- eller KoPL-arbete pågår samtidigt med LFöPL-verksamhet, räcker det att det lägre gränsbeloppet uppnås för KAPL- eller KoPL-inkomsterna. Nämnade inkomster samt gränsbeloppen uppräknas med hälftenindex till nivån för det år då arbetslöshetspensionen börjar. Som förmånsdagar som förlänger efterkarenstiden beaktas fortfarande förmånsdagarna enligt 2004 års bestämmelser (se bilaga 3).

Om personen har en anställning som fortgår 31.12.2006, anses den vara en 10-anställning om den fram till 31.12.2006 har fortgått högst 10 månader och om också de övriga villkoren för 10-anställning uppfylls. Till en sådan anställning som 31.12.2006 har fortgått högst 10 månader ansluts i allmänhet inte återstående tid.

### ***Pensionsgrundande lön för återstående tid i APL 31.12.2006***

När den pensionsgrundande lönen i APL beräknas 31.12.2006 inkluderas också inkomsterna för år 2006 vid beräkningen av den pensionsgrundande lönen, om anställningen har fortgått hela året eller om det är fråga om en anställning som har fortgått under högst tre kalenderår. Den pensionsgrundande lönen beräknas enligt 2004 års bestämmelser. Då beaktas också automatiskt avbrytande och beräkningen av den pensionsgrundande lönen enligt övergångsbestämmelserna till följd av 1996 års lagändring. Vid behov görs också justering enligt prövning samt beräkning av utjämningslön.

Om tekniskt avbrytande i APL har gjorts efter 31.12.2004, upphävs det vid beräkningen av den pensionsgrundande lönen 31.12.2006. I den intjänade pensionen upphävs det, om det faktiska pensionsfallet inträffar inom två år från det tekniska avbrytandet. När den pensionsgrundande lönen för återstående tid beräknas 31.12.2006, tillämpas 2004 års bestämmelser på den, inklusive bestämmelserna i fråga om index. Inkomsterna (eller den redan beräknade pensionsdelen för återstående tid) uppräknas med hälftenindex till nivån för det år



då arbetslöshetspensionen börjar vid beräkningen av pensionsdelen för återstående tid.

### ***Genomsnittlig lön för återstående tid i KAPL och i KoPL 31.12.2006***

I KAPL och i KoPL behöver arbetet inte pågå hela året för att inkomsterna år 2006 skall kunna beaktas vid beräkningen av den genomsnittliga lönen. Återstående tid ansluts till KAPL eller till KoPL alltid när inkomsterna överstiger det övre gränsbeloppet.

Vid beräkningen av den genomsnittliga lönen enligt KAPL och enligt KoPL dras de förmånsdagar som berättigar till arbetspensionstillägg fortfarande av för de år som tas med i beräkningen. Även om arbetspensionstillägg inte längre tjänas in för dagar efter år 2004 (utom för personer som omfattas av 1996 och 2000 års skyddsbestämmelser och för vilka beräkningen även i övrigt görs helt enligt 2004 års bestämmelser), skall från de inkomster som tas med i den genomsnittliga lönen avdras de förmånsdagar efter 31.12.2004 för vilka arbetspensionstillägg skulle ha tjänats in enligt 2004 års bestämmelser. Eftersom pensionsfallsårets dagar för vilka arbetspensionstillägg tjänas in inte beaktas, dras 2006 års dagar för vilka arbetspensionstillägg tjänas in inte av från kalendertiden.

Då man omräknar förmånsdagarna så att de motsvarar 360 dagar multipliceras förmånsdagarna med 360 och divideras med maximiantalet utbetalningsdagar under året för förmånen i fråga. Maximiantalet för arbetslöshetsdagpenningar räknas enligt en månad på 22 dagar, d.v.s. antalet dylika dagar under året är 264.

Fr.o.m. år 2005 framgår dagar med jämkad arbetslöshetsdagpenning ur registret så att en dag med jämkad arbetslöshetsdagpenning blir en förmånsdag. Om man åren 2005-2006 vid beräkningen av arbetslöshetspensionen skall dra av dagar med jämkad arbetslöshetsdagpenning från de år som tas med vid beräkningen av den genomsnittliga lönen för återstående tid i KAPL och i KoPL, omräknas de till "paketerade" dagar såsom tidigare vilka berättigar till arbetspensionstillägg genom att multiplicera antalet förmånsdagar med proportioneringsprocenten för perioden i fråga.

**Arbetsinkomst för återstående tid för företagare**

Tekniskt avbrytande i FöPL upphävs vid beräkningen av lönen för återstående tid 31.12.2006, om avbrytandet har gjorts efter 31.12.2002. Samma princip följdes i samband med omvandlingen till fribrev 31.12.2004.

Beräkningen av arbetsinkomsten för återstående tid i FöPL och i LFöPL görs i huvuddrag enligt beräkningsreglerna som gällde år 2004. Undantaget är den årliga uppräkningsregeln av arbetsinkomsterna med lönekoeficienten fr.o.m. 1.1.2005 och beaktandet av FöPL-företagarens flexibla arbetsinkomst. Vid beräkningen av arbetsinkomsten för återstående tid beaktas de årliga arbetsinkomsterna fr.o.m. 1.1.2005 uppräknade med lönekoeficienten. De på detta sätt beräknade arbetsinkomsterna uppräknas till nivån för pensionens begynnelseår med hälftenindex.

**Exempel 6.1. Arbetslöshetspension beviljas år 2007.**

Det sista villkoret för arbetslöshetspension, 60 års ålder, uppfylls i juni 2007. Personen blev arbetslös i januari 2005 och de 500 dagarna har gått ut innan personen fyller 60 år. Personen har arbetat under tiden med arbetslöshetsdagpenning. Därför har jämkad dagpenning utbetalats åren 2005 och 2006. Rätten till pension för återstående tid är gällande dag 501. Man beräknar den vilande återstående tiden, som ansluts till pensionen när arbetslöshetspensionen ändras till ålderspension. Personen har arbetat vid sidan av arbetslöshetspensionen och ny pension tillväxer också för detta. Den nya pensionstillväxten beräknas så att inkomsterna vid sidan av arbetslöshetspensionen uppräknas med lönekoeficienten till nivån för ålderspensionens begynnelseår, avdrag görs för företagarens pensionsavgift enligt personens ålder och den intjänade pensionen beräknas, intjäningsprocenten är 1,5.

Arbetslöshetspensionen börjar 1.7.2007 och ålderspensionen 1.7.2010. Inkomsten år 2010 har förtjänats innan ålderspensionen börjar.

År	förtjänstårets nivå	2151 nivå – arb.t.avg.	2007 hälften – arb.t.avg.	2007 lönecoeff. – arb.t.avg.	2010 lönecoeff. – arb.t.avg.
1999	14 423,14	15 827,64	17 004,97		
2000	16 923,21	18 229,60	19 585,60		
2001	17 235,06	17 871,96	19 201,34		
2002	17 612,64	17 632,85	18 944,44		
2003	17 901,03	17 467,37	18 766,67		
2004	18 111,32	17 278,20	18 563,42		
2005	2 217,47			2 235,16	
2006	1 703,75			1 667,85	
2007	1 813,52			1 715,59	
2008	1 663,82				1 669,07
2009	1 748,11				1 696,88
2010	773,07				726,69

Den fram till slutet av pensionsfalls månaden intjänade pensionen:

2004 års fribrev:

Tidsperiod 15.5.1999–31.12.2004, d.v.s. 67 månader 16 dagar eller 2026 dagar

Pensionsgrundande lön, beräkningsår 1999–2004

$$\frac{(15\,827,64 + 18\,229,60 + 17\,871,96 + 17\,632,85 + 17\,467,37 + 17\,278,20)}{2026} \times 30$$

$$= 1\,544,54 \text{ euro/mån}$$

Pensionens intjäningsprocent är 1,5

$$\frac{\left(67 \frac{16}{30} \times 1,5 \% \times 1\,544,54\right)}{12} = 130,38 \text{ euro/mån}$$

Uppräknas med lönecoefficienten till nivån för arbetslöshetspensionens begynnelseår (2007)

$$130,38 \times \frac{1,100}{1,000} = 143,42 \text{ euro/mån}$$

Den på förvärvsinkomsterna intjänade pensionen efter 1.1.2005 anges i nivån för lönecoefficienten år 2007.



Inkomsterna för pensionsfallsåret ersätts med inkomsten för återstående tid, och således blir det ingen pensionstillväxt för inkomsterna år 2007, inte heller när man beräknar ålderspensionen efter arbetslöshetspensionen. Intjäningsprocenten är här 1,9 enligt personens ålder, eftersom personen inte ännu har gått i pension.

$$\frac{(2\,235,16 + 1\,667,85) \times 1,9\%}{12} = 6,18 \text{ euro/mån}$$

Dessutom tillväxer pensionen för oavlönade perioder via de inkomstrelaterade arbetslöshetsdagpenningarna och de jämkade dagpenningarna. Förmånsgrunden var 1 372,50 år 2005. Förmånsgrunden för varje år uppräknas med löne-koefficienten till nivån för beräkningstidpunkten. Med hjälp av förmånsgrunden beräknas den förmånsgrundande inkomsten per år och på basis av den beräknas den pension som årligen har tjänats in.

$$\text{År 2005 } 1\,372,50 \times \frac{1,100}{1,028} = 1\,468,63 \text{ euro}$$

$$\text{År 2006 } 1\,372,50 \times \frac{1,100}{1,063} = 1\,420,27 \text{ euro}$$

Förmån	Dagar	Andel %	Förmånsgrundande inkomst nivån år 2007	Intjänad pension nivån år 2007
2005	190		$\frac{1\,468,63}{21,5} \times 190 = 12\,978,59 \text{ e}$	$\frac{12\,978,59 \times 0,75 \times 1,5\%}{12} = 12,17 \text{ e/mån}$
2005	70	45 %	$\frac{1\,468,63}{21,5} \times 0,45 \times 70 = 2\,151,71 \text{ e}$	$\frac{2\,151,71 \times 0,75 \times 1,5\%}{12} = 2,02 \text{ e/mån}$
2006	185		$\frac{1\,420,27}{21,5} \times 185 = 12\,220,93 \text{ e}$	$\frac{12\,220,93 \times 0,75 \times 1,5\%}{12} = 11,46 \text{ e/mån}$
2006	75	45 %	$\frac{1\,420,27}{21,5} \times 0,45 \times 75 = 2\,229,49 \text{ e}$	$\frac{2\,229,49 \times 0,75 \times 1,5\%}{12} = 2,09 \text{ e/mån}$

Arbetslöshetspensionen består av beloppet av den pension som tjänats in för arbete fram till slutet av det år som föregår arbetslöshetspensionens pensionsfallsår och beloppet av den pension som tjänats in för oavlönade perioder.

$$143,42 + 6,18 + 12,17 + 2,02 + 11,46 + 2,09 = 177,34 \text{ euro/mån}$$

Arbetslöshetspensionen 1.7.2007 blir 177,34 euro/mån (+ eventuell intjänad pension från tidigare anställningar)

Ålderspensionen börjar från början av månaden efter personens 63-årsdag 1.7.2010. Ålderspensionen består av vilande återstående tid 1.1.2007–30.6.2010 (beräknad år 2007). Pensionsdelen för återstående tid uppräknas med arbetspensionsindex till nivån för ålderspensionens begynnelseår. Till detta läggs den pensionsdel som har tjänats in vid sidan av arbetslöshetspensionen åren 2008–2010. (Inkomsterna uppräknas med lönecoeffcienten till nivån för år 2010 och avdrag görs för arbetstagarens pensionsavgift enligt personens ålder. Intjäningsprocenten för pensionen vid sidan av arbetslöshetspensionen är 1,5).

Rätten till vilande pensionsdel för återstående tid granskas och den pensionsgrundande lönen beräknas helt enligt 2004 års bestämmelser som om pensionsfallet inträffade 31.12.2006. Den pensionsgrundande lönen beräknas för åren 1999–2004, 2005 är ett knappt år, och 2005 och 2006 finns inkomster för färre än 10 månader, så det anses vara en 10-anställning. Den pensionsgrundande lönen uppräknas till nivån för år 2007 med hälftenindex i APL.

$$\frac{17\,004,97 + 19\,585,60 + 19\,201,34 + 18\,944,44 + 18\,766,67 + 18\,563,42}{2026} \times 30$$

$$= 1\,659,42 \text{ euro/mån}$$

Perioden och pensionstillväxten för återstående tid beräknas enligt 2005 års bestämmelser, d.v.s. perioden för återstående tid är tiden från början av pensionsfallsåret till slutet av den månad då personen fyller 63 år, 1.1.2007–1.7.2010, d.v.s. 42 månader. Intjäningsprocenten för återstående tid är 1,3.

Pensionen för återstående tid

$$\frac{1\,659,42 \times 42 \times 1,3\%}{12} = 75,50 \text{ euro/mån}$$

Den vilande pensionsdelen för återstående tid uppräknas med arbetspensionsindex till nivån för ålderspensionens begynnelseår:

$$75,50 \times \frac{2249}{2127} = 79,83 \text{ euro/mån}$$

Dessutom tillväxer ny pension med intjäningsprocenten 1,5 för inkomsterna åren 2008–2010:

$$\frac{(1\,669,07 + 1\,696,88 + 726,69) \times 1,5\%}{12} = 5,12 \text{ euro/mån}$$

När arbetslöshetspensionen ändras till ålderspension år 2010 läggs den vilande pensionsdelen för återstående tid och den pensionsdel som har tjänats in vid sidan av arbetslöshetspensionen till arbetslöshetspensionen:  $79,83 + 5,12 = 84,95$  euro/mån (i nivån för år 2010).

...

#### 6.4 Skyddad arbetstagare född före år 1945

En arbetstagare som är född före 1945 kan få arbetslöshetspension enligt bestämmelserna från år 1994, om han **1.1.2000**

- har rätt till arbetslöshetsdagpenning enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa eller utbildningsstöd enligt lagen om arbetskraftspolitisk vuxenutbildning, d.v.s. får arbetslöshetsdagpenning eller utbildningsstöd. Han anses ha rätt till arbetslöshetsdagpenning även i det fall att
- självrisktiden för arbetslöshetsdagpenning pågår,
- han får inte arbetslöshetsdagpenning på den grund att han fick sjukdagpenning medan han var arbetslös eller



- arbetslöshetsdagpenning inte betalas på grund av periodiserat avgångsvederlag eller annan inkomst av arbete.

Även om personen vid årsskiftet har rätt till arbetslöshetsdagpenning, består rätten till arbetslöshetspension enligt de gamla reglerna endast om uppsägningen har skett före 1.8.1999 (eller före 1.7.1999 om uppsägningstiden var sex månader). Uppsägningstidpunkten har dock ingen betydelse om personen har fått full, jämkad eller minskad arbetslöshetsdagpenning för 100 dagar år 1999 innan den pensionsberättigande anställningen upphör eller permitteringen börjar eller om det är fråga om en anställning på viss tid som upphör. Då räcker det med att personen 1.1.2000 får eller har rätt att få arbetslöshetsdagpenning. Om personen är arbetslös 1.1.2000 och får **arbetsmarknadsstöd**, omfattas han av bestämmelserna från år 2000 såtillvida han inte har fått arbetslöshetsdagpenning för 100 dagar under år 1999. Registret innehåller referensuppgifter om uppsägningstidpunkten, de 100 dagarna och arbetslöshet vid årsskiftet för personer födda före 1945 liksom om tilläggsdagarna.

- det var fråga om en 10-anställning.

Enligt bestämmelserna från år 1994 betraktas som pensionsfall för arbetslöshetspensionen den dag då den arbetslösa för första gången har de facto betalats arbetslöshetspenning under 60 veckor + en månad (granskningsperioden) bakåt från den dag då Arbetskraftsbyrån gett sitt intyg. I praktiken fastställer utbetalaren av arbetslöshetsdagpenningen (Arbetslöshetskassan eller FPA) pensionsfallet i intyget om dagpenning så att det inträffar den första dagen med arbetslöshetsdagpenning under en period på 60 veckor bakåt från intygets datum. Den dagen är tidpunkten för pensionsfallet, om den som får dagpenning besöker Arbetskraftsbyrån inom en månad från intygets datum.

Enligt bestämmelserna från år 1994 räknas pensionsdelen för återstående tid med redan i arbetslöshetspensionen, om personen har rätt till återstående tid. Då påverkas pensionsbeloppet inte av att arbetslöshetspensionen ändras till ålderspension i pensionsåldern, om inte pensionstagaren har pensionsgrundande inkomster under tiden i pension fr.o.m. år 2005. Enligt 1994 års bestämmelser har personen rätt till arbetslöshetspension ännu före 65 års ålder.

## 6.5 Arbetslöshetspension och situationer då pensionen ändras

Arbetslöshetspensionen kan på ansökan ändras till invalidpension, om villkoren för invalidpension uppfylls. Ändringen kan göras senast från början av den månad som föregår arbetslöshetspensionstagarens 63-årsdag.

En arbetslöshetspension enligt 2005 års bestämmelser ändras till ålderspension vid 63 års ålder. Detta gäller också i det fall att arbetstagaren omfattas av det registrerade tilläggsskyddet och till anställningen hör sänkt pensionsålder. Till ålderspensionen läggs eventuell vilande pensionsdel för återstående tid samt intjänad pension för arbete under tiden i pension.

Om förmånslåtarens arbetslöshetspension fastställdes enligt 2005 års bestämmelser, fastställs också familjepensionen som beviljas efter den eller efter arbetslöshetspensionen som ändrats till invalidpension enligt 2005 års bestämmelser.

Den pension som tjänats in för eventuellt arbete vid sidan av arbetslöshetspensionen samt den vilande pensionsdelen för återstående tid läggs till den pension som är grund för familjepensionen.

När en delinvalidpension som har beviljats före 1.1.2000 ändras till en arbetslöshetspension, ändras pensionens belopp att motsvara beloppet för en full invalidpension med pensionsdel för återstående tid. När en delpension som har beviljats 1.1.2000 eller senare ändras till en arbetslöshetspension, tillämpas bestämmelserna från år 2000 på arbetslöshetspensionen. Om arbetstagaren inte är skyddad genom ikraftträdelsebestämmelsen, beviljas som arbetslöshetspension den fribrevspension som har intjänats fram till pensionsfallet för arbetslöshetspensionen. Den återstående tiden lämnas vilande. Som fribrev beviljas de pensioner som har intjänats från anställningsförhållanden samt fribrevet som har intjänats under perioden med delpension. I KomPL inkluderas i en arbetslöshetspension som beviljas efter delinvalidpensionen alltid samma pension för återstående tid som i delinvalidpensionen.

Arbetslöshetspension med vilande pensionsdel för återstående tid utökas med eventuella arbetspensionstillägg och barntillägg som räknas ut på basis av den intjänade pensionen, om pensionen har beräknats enligt 2004 års bestämmelser. Arbetspensionstillägg och barntillägg som räknas ut på basis av den vilande

pensionsdelen för återstående tid fogas först till den ålderspension som beviljas efter arbetslöshetspensionen. Familjepensionen utökas endast med arbetspensionstillägg enligt 2004 års bestämmelser, inte med barntillägg.

**Exempel 6.2.** *Arbetslöshetspension så att arbetslösheten börjar år 2007.*

Personen blir arbetslös år 2007. Han har inte ännu fyllt 62 år när de 500 dagpenningdagarna har gått ut. Personens intjänade pension beräknas helt enligt 2005 års bestämmelser, men för den vilande återstående tiden beräknas den pensionsgrundande lönen enligt situationen 31.12.2006 enligt 2004 års bestämmelser (i nivån för hälftenindex). Den vilande återstående tiden beräknas emellertid enligt 2005 års bestämmelser så att intjäningsprocenten är 1,3 och intjäningstiden är tiden från arbetslöshetspensionens pensionsfall till slutet av den månad då personen fyller 63 år. Den vilande pensionsdelen för återstående tid uppräknas med arbetspensionsindex till nivån för ålderspensionens begynnelseår.

År	Förtjänstårets nivå	2151 avgift avdragen	2009 hälften avg.avdrag	2009 lönecoeff. avg.avdrag
2004	23 435,74	22 357,70	24 977,01	26 927,67
2005	24 272,83		25 077,42	26 271,89
2006	25 017,53		25 320,93	27 192,90
2007	22 103,27		21 696,13	23 974,45

År	Förtjänstårets nivå	2151 nivå	2151 avgift avdragen	2009 hälften-index	2009 hälften-arb.t.avg.	2009 lönecoeff	2009 lönecoeff-arb.t.avg.
2004	23435,74	23435,74	22357,7	26181,35	24977,01	26927,67	26927,67
2005	24272,83			26621,46	25077,42	27129,85	25556,32
2006	25017,53			26766,31	25320,93	27041,53	25581,29
2007	22103,27			22983,19	21742,10	23087,87	21841,13

Personen är född 25.11.1947 och blir arbetslös i september 2007. De 500 dagpenningdagarna går ut i september 2009. Arbetslöshetspensionen beviljas fr.o.m. 1.10.2009.

Sista anställningen 1.2.2004–30.9.2007. Beräknar fribrevet 31.12.2004.

Tidsperioden 1.2.2004–31.12.2004 är 11 månader, d.v.s. 330 dagar



Pensionsgrundande lön för fribrevet

$$\frac{22\,357,70}{330} \times 30 = 2\,032,52 \text{ euro/mån}$$

Fribrevspensionen 31.12.2004, intjäningsprocenten är 1,5

$$\frac{11 \times 1,5\% \times 2\,032,52}{12} = 27,95 \text{ euro/mån}$$

Fribrevet 31.12.2004 uppräknas med lönekoeficienten till nivån för det år då arbetslöshetspensionen beviljas (2009)

$$27,95 \times \frac{1,149}{1,000} = 32,11 \text{ euro/mån}$$

Personen har dessutom dagar som berättigar till arbetspensionstillägg före 31.12.2004. Beräknar arbetspensionstillägget till fribrevet 31.12.2004.

$$\text{Arbetspensionstilläggsman före 1.1.1997} \quad \frac{147}{22} = 6 \text{ månader 15 dagar.}$$

$$\text{Arbetspensionstilläggsman fr.o.m. 1.1.1997} \quad \frac{33}{22} = 1 \text{ månad 11 dagar}$$

Dagarna som "blir över" utgör en hel månad;

$$15 + 11 = 26, \frac{26}{22} = 1 \text{ månad 4 dagar. Månaden läggs till tiden före 1.1.1997.}$$

Före 1.1.1997 blir det alltså sju månader som är månader vilka berättigar till arbetspensionstillägg.

Det är 409 hela månader från arbetstagarens 23-årsdag 25.11.1970 till 31.12.2004.

Koefficient för arbetspensionstillägget:

$$\frac{(7 + (0,8 \times 1))}{409 - (7 + 1)} = 0,019451$$

Med koefficienten för arbetspensionstillägget multipliceras den pension som har tjänats in fram till 31.12.2004 (i nivån för år 2004)

$$27,95 \times 0,019451 = 0,54 \text{ euro/mån}$$

Arbetspensionstillägget uppräknas med lönekoefficienten till nivån för pensionens betalningsår (2009):

$$0,54 \times \frac{1,149}{1,000} = 0,62 \text{ euro/mån}$$

Den intjänade pensionen och arbetspensionstillägget fram till 31.12.2004 blir i nivån för år 2009  $32,11 + 0,62 = 32,73$  euro/mån.

Pensionen efter 1.1.2005

Intjänad pension för arbete efter 1.1.2005 i nivån för lönekoefficienten år 2009, intjäningsprocenten är 1,9

$$\frac{(26\,271,89 + 27\,192,90 + 23\,974,45) \times 1,9\%}{12} = 122,61 \text{ euro/mån}$$

Förmånsgrunden för arbetslöshetsdagpenningarna är 1 972,62 euro i nivån för år 2007 och 1 995,93 euro i nivån för år 2008. Lönekoefficienten för år 2008 är en uppskattning (1,113).

År	Dagar	Förmånsgr. ink. nivå 2007	Intjänad pension nivå 2007
2007	64	$\frac{1\,972,62}{21,5} \times 64 = 5\,871,99 \text{ e}$	$\frac{5\,871,99 \times 0,75 \times 1,5 \%}{12} = 5,50 \text{ e/mån}$
2008	260	$\frac{1\,995,93}{21,5} \times 260 = 23\,854,94 \text{ e}$	$\frac{24\,136,83 \times 0,75 \times 1,5 \%}{12} = 22,63 \text{ e/mån}$

Den pension som tjänats in fram till pensionsfallet blir i nivån för lönekoeficienten år 2009  $32,73 + 122,61 + 5,50 + 22,63 = 183,47$  euro/mån.

Arbetslöshetspensionen inkluderar också vilande pensionsdel för återstående tid. Personen hade 31.12.2006 gällande rätt till pension för återstående tid enligt 2004 års bestämmelser. Den pensionsgrundande lönen som beräknas för den vilande pensionsdelen för återstående tid enligt situationen 31.12.2006 i nivån för hälftenindex år 2009:

Tidsperiod 1.2.2004–31.12.2006, d.v.s. 1050 dagar

$$\text{Pensionsgrundande lön} = \frac{(24\,977,01 + 25\,077,42 + 25\,320,93)}{1050} \times 30$$

$$= 2\,153,58 \text{ euro/mån}$$

Den återstående tiden beräknas enligt 2005 års bestämmelser så att den återstående tiden börjar i början av pensionsfallsåret (2009) och upphör 31.8.2010 i slutet av den månad då personen fyller 63 år. Den vilande pensionsdelen för återstående tid beräknas i nivån för pensionsfallsåret för arbetslöshetspensionen (hälftenindex) och beloppet för den vilande pensionsdelen för återstående tid uppräknas med arbetspensionsindex till ålderspensionens begynnelsestidpunkt.

Perioden för återstående tid 1.1.2009–30.11.2010, d.v.s. 23 månader



Vilande pensionsdel för återstående tid, intjäningsprocenten är 1,3

$$\frac{2\,153,58 \times 23 \times 1,3 \%}{12} = 68,20 \text{ euro/mån}$$

När ålderspensionen beviljas år 2010, uppräknas den vilande pensionsdelen för återstående tid med arbetspensionsindex till nivån för det år då ålderspensionen beviljas.

$$68,20 \times \frac{2249}{2203} = 69,62 \text{ euro/mån.}$$

...

## 7 Familjepension

Familjepension enligt arbetspensionslagarna kan med vissa förutsättningar betalas till förmånstagarna, d.v.s. make och barn, efter en avliden person (förmånsåtagare) som omfattats av arbetspensionslagarna. (*Anvisningarna om Familjepension i webbtjänsten Arbetspensionslagstiftningen.*)

Fastställandet av familjepensionen beror på enligt vilken lagstiftning den förmånsåtagarens pension fastställts som familjepensionen baserar sig på. Om förmånsåtagarens pension har fastställts enligt 2004 års bestämmelser, fastställs också familjepensionen enligt 2004 års bestämmelser. Om man till förmånsåtagarens pension enligt 2004 års bestämmelser fogat pensionsdel intjänad enligt 2005 års bestämmelser, ingår också i familjepensionen pensionsdelar enligt bägge lagstiftningarna.

2004 års bestämmelser betyder i fråga om familjepensioner att samordning fortfarande görs i dem.

### 7.1 Rätt till familjepension

Familjepension kan beviljas den efterlevande maken, förmånsåtagarens tidigare make, den efterlevande partnern i ett registrerat partnerskap och barnen. Familjepensionen indelas i efterlevandepension och barnpension.

#### 7.1.1 Villkoren för att beviljas efterlevandepension

Rätten till efterlevandepension uppstår på grund av äktenskap. Både änkor och änklings har rätt till pension. Den efterlevande partnern i ett registrerat partnerskap kan i princip få efterlevandepension på samma grunder som en efterlevande make, m.a.o. jämställs ett registrerat partnerskap med äktenskap. Personer som lever i ett registrerat partnerskap kan dock inte ha gemensamma barn, så rätten till efterlevandepension i ett registrerat partnerskap uppstår endast på basis av punkt 2 nedan.

Den efterlevande maken har rätt till efterlevandepension, om

- (1) den efterlevande maken och förmånslåtare har eller har haft ett gemensamt barn (eget eller adoptivbarn) och äktenskapet ingicks innan förmånslåtare hade fyllt 65 år,
- (2) den efterlevande maken och förmånslåtare inte har haft gemensamma barn, men
  - äktenskapet ingicks innan förmånslåtare fyllt 65 år och den efterlevande maken 50 år. Om en barnlös änka är född före 1.7.1950 och äktenskapet ingicks före 1.7.1990, har hon rätt till efterlevandepension fastän hon var över 50 år då äktenskapet ingicks och
  - äktenskapet varade i minst fem år och
  - den efterlevande maken hade vid förmånslåtarens död fyllt 50 år eller den efterlevande maken hade fått invalidpension som fortgått minst tre år.

En tidigare make till förmånslåtare kan ha rätt till en pension som bestäms på samma sätt som pensionen till efterlevande make, om förmånslåtare vid sitt frånfälle var skyldig att betala henne eller honom periodiskt underhållsbidrag på basis av ett lagakraftvunnet domstolsbeslut eller ett avtal fastställt av socialnämnden. Enligt lagen om kommunala pensioner kan den tidigare maken beviljas efterlevandepension också på basis av någon annan tillförlitlig utredning.

### **7.1.2 Villkoren för att beviljas barnpension**

Barnpension förutsätter att barnet vid förmånslåtarens död inte hade fyllt 18 år. Ett barn under 18 år har alltid rätt till barnpension efter sina egna föräldrar. Ett adoptivbarn har rätt till barnpension efter sina adoptivföräldrar.

Också den efterlevande makens barn eller adoptivbarn kan ha rätt till barnpension efter förmånslåtare, om barnet vid förmånslåtarens död bodde i samma hushåll med förmånslåtare och den efterlevande maken. Det samma gäller också barnet till den efterlevande partnern i ett registrerat partnerskap.

Barnet har dock rätt till barnpension efter högst två förmånslåtare samtidigt.



## 7.2 Familjepensionens belopp

Familjepensionen baserar sig på den ålders-, invalid- eller arbetslöshetspension som förmånslåtarens fick vid sitt fränfalle. Om förmånslåtarens hade arbetat över pensionsåldern, baseras familjepensionen på den uppskjutna ålderspensionen. Om förmånslåtarens fick förtida ålderspension, baseras familjepensionen på den förtida ålderspensionen.

Om förmånslåtarens fick delinvalidpension vid sitt fränfalle, ändras pensionen till full pension när familjepensionen beräknas. Om förmånslåtarens vid sitt fränfalle fick sådan arbetslöshets- eller invalidpension där rätt till en vilande pensionsdel för återstående tid ingick, beräknas familjepensionen på den arbetslöshetspension till vilken pensionsdelen för återstående tid har fogats (A 37/99).

Om förmånslåtarens inte var pensionerad eller om han fick deltidspension, baseras familjepensionen på den fulla invalidpension som förmånslåtarens skulle ha fått om han hade blivit arbetsoförmögen vid tidpunkten för sitt fränfalle. Familjepensionen kan vara högst lika stor som förmånslåtarens fulla pension (utan barntillägg).

Det sammanlagda beloppet av efterlevande- och barnpensionerna utgör en andel av förmånslåtarens pension enligt följande tabell.

**Tabell 7.1.** Efterlevande- och barnpensionernas belopp.

	Antalet barn				
	0	1	2	3	4-
Efterlevandepension	6/12	6/12	5/12	3/12	2/12
Barnpensioner	-	4/12	7/12	9/12	10/12
Sammanlagt	6/12	10/12	12/12	12/12	12/12

### Exempel 7.1. Familjepension.

Modern i familjen avlider medan hon är anställd år 2007. Moderns invalidpension skulle ha varit 810 euro per månad, om hon hade blivit arbetsoförmögen på sin dödsdag. Till familjen hörde den äkta mannen och två barn. Pensionerna utan avdrag av LITA-förmåner blir:

Efterlevandepension:  $\frac{5}{12} \times 810 = 337,50$  euro/mån

Barnpensioner:  $\frac{7}{12} \times 810 = 472,50$  euro/mån

Vartdera barnets egen andel utan avdrag av LITA-förmån blir  
 $472,50 \times 0,5 = 236,25$  euro/mån.

Avdrag av LITA-ersättning görs endast med en eventuell LITA-ersättning. Efterlevandepensionen minskas på basis av den efterlevande makens egna inkomster först när familjens yngsta barn fyller 18 år.

...

### **7.2.1 Efterlevandepensionens belopp**

Om det utöver den efterlevande maken också finns barn som förmånstagare, är den fulla efterlevandepensionen den andel av förmånslåtarens pension som familjepensionen baserar sig på enligt tabellen ovan.

Om den efterlevande maken ensam är förmånstagare, är den fulla efterlevandepensionen hälften av förmånslåtarens pension. I pensionen beaktas den efterlevande makens inkomster, som kan minska efterlevandepensionen.

### **Minskning av efterlevandepensionen**

Minskning av efterlevandepensionen på basis av den efterlevande makens egna inkomster görs i efterlevandepensionen vid följande tidpunkter:

- När det yngsta barnet fyller 18 år, om barnet bodde i samma hushåll som den efterlevande maken och förmånslåtarens då förmånslåtarens avled.
- I början av den sjunde kalendermånaden efter förmånslåtarens frånfälle, om den efterlevande maken är yngre än 65 år, inte har barn under 18 år, vilket skulle förhindra minskning av pensionen, och inte får egen pension (den efterlevande maken får full efterlevandepension som omställningspension i sex månader).

- Genast när efterlevandepensionen börjar, om den efterlevande maken har fyllt 65 år eller är pensionerad och det inte finns barn under 18 år, vilket skulle förhindra minskning av pensionen.

Den efterlevandepension som betalas till den efterlevande maken kan vara mindre än den pension som utgör den efterlevande makens andel av den familjepension som beräknats på basis av förmånslåtarens pension. Orsaken till det är att den efterlevande makens egna arbetspensioner, antingen pensioner som den efterlevande maken redan får eller den efterlevande makens beräknade pensioner, kan inverka minskande på efterlevandepensionen.

Om den efterlevande maken redan är pensionerad, används den faktiska pension som den efterlevande maken fick när förmånslåtare avled, med undantag av den privata sektorns tilläggspensioner, som den efterlevande makens arbetspension vid minskningen av efterlevandepensionen. Om den efterlevande maken vid förmånslåtarens frånfälle fick delinvalidpension, betraktas dock full invalidpension som den efterlevande makens arbetspension. Den efterlevande makens egen arbetslöshetspension beaktas i minskningen av efterlevandepensionen till det belopp som den betalas ut, d.v.s. utan pensionsdel för återstående tid, om pensionsdelen för återstående tid har lämnats vilande. Pensioner från utlandet eller pensioner betalda på basis av tjänstgöring vid någon av Europeiska gemenskapernas institutioner eller vid någon internationell organisation beaktas också.

Om den efterlevande maken inte är pensionerad eller om han eller hon får deltidspension eller delinvalidpension, betraktas som hans eller hennes arbetspension den fulla invalidpension som han eller hon skulle få, om han eller hon hade blivit arbetsoförmögen vid den tidpunkt då förmånslåtare avled. Om man inte får uppgift om pensionsbeloppet från utlandet, beräknas den efterlevande makens beräknade pension som teoretisk pension. Om den beräknade arbetspensionen avviker märkbart från den efterlevande makens verkliga inkomstnivå, kan efterlevandepensionen minskas på basis av den efterlevande makens verkliga inkomster (minskning av efterlevandepensionen i särskilda situationer).

När den efterlevande maken börjar få egen pension beräknas efterlevandepensionen på nytt. Pensionstillväxt under tiden med pension för arbete vid sidan



av invalidpension vid 63 års ålder ger inte orsak till ny beräkning. Om familjepensionen börjar när den efterlevande maken redan får invalidpension och om den efterlevande maken har inkomster under tiden i pension, används vid minskningen av efterlevandepensionen den efterlevande makens invalidpension som är under utbetalning.

Då efterlevandepensionen minskas på basis av den efterlevande makens egna inkomster minskar efterlevandepensionen från sitt fulla belopp (som vanligen är hälften av förmånslåtarens pension), om den efterlevande makens egna arbetspensioner överstiger grunden för minskningen. Grunden för minskningen fastställs på basis av det sammanlagda beloppet av förmånslåtarens alla arbetspensioner, också pensioner som betalas från utlandet, enligt följande:

**Tabell 7.2.** Grunden för minskning av efterlevandepensionen.

Grund för minskningen år 2007	Villkor
Övre gräns 714,66 euro/mån	Om förmånslåtarens arbetspensioner uppgick till 714,66 euro/mån eller mera
Förmånslåtarens arbetspension euro/mån	Om förmånslåtarens arbetspensioner uppgick till 357,52–714,66 euro/mån
Nedre gräns 357,52 euro/mån	Om förmånslåtarens arbetspensioner uppgick till högst 357,52 euro/mån

Den minskade efterlevandepensionen beräknas enligt följande formel:

Minskad efterlevandepension

$$= \frac{6}{12} \times \text{förmånstagarens pension} - 0,5 \times \text{överskjutande del}$$

Överskjutande del = Efterlevande makens egen pension – grunden för minskningen

Minskningen av efterlevandepensionen på basis av den efterlevande makens egna inkomster kan göras på nytt endast om den efterlevande maken beviljas någon annan egen arbetspension än deltidspension. Då används samma grund för minskningen som när minskningen av efterlevandepensionen gjordes första gången. Grunden för minskningen uppräknas med arbetspensionsindex till nivån för tidpunkten för den nya minskningen.

*Exempel 7.2. Minskning av efterlevandepensionen.*

Maken avlider i november 2006. Han fick ålderspension enligt 2005 års bestämmelser, och således fastställs familjepensionen också enligt 2005 års bestämmelser. Förmånslåtarens ålderspension var 1 750 euro/mån (i nivån för år 2006). Minskning av efterlevandepensionen görs efter omställningspensionen på sex månader 1.6.2007, eftersom den efterlevande maken inte ännu fick arbetspension och hon var under 65 år då förmånslåtaren avled. Vid minskningen av efterlevandepensionen beaktas som den efterlevande makens egen pension den pension som den efterlevande maken skulle ha beviljats som invalidpension om hon hade blivit arbetsoförmögen på förmånslåtarens dödsdag. Den efterlevande makens beräknade pension är 1 670 euro/mån (nivån för år 2006).

Efterlevandepension 1.12.2006 (omställningspension):  $\frac{6}{12} \times 1\,750 = 875$  euro/mån

Det finns inga LITA-ersättningar, så något avdrag av LITA-ersättning görs inte.

Minskning av efterlevandepensionen efter omställningspensionen 1.6.2007:

Grunden för minskningen av efterlevandepensionen uppgår till det övre gränobeloppet och den höjs från basåret 2004 (649,69 euro/mån) med löne-koefficienten till pensionsfallsåret för familjepensionen och därifrån framåt med arbetspensionsindex till året för minskningen av efterlevandepensionen, d.v.s. till år 2007.

$$649,69 \times \frac{1,063}{1,000} \times \frac{2127}{2081} = 705,89 \text{ euro/mån}$$

$$\text{Familjepension år 2007: } 875 \times \frac{2127}{2081} = 894,34 \text{ euro/mån}$$

Den efterlevande makens beräknade pension uppräknas med arbetspensionsindex från beräkningsåret (2006) till nivån för tidpunkten för minskning av efterlevandepensionen (1.6.2007).

$$1\,670 \times \frac{2127}{2081} = 1\,706,91 \text{ euro/mån}$$

Överskjutande del:  $1\,706,91 - 705,89 = 1\,001,02 \text{ euro/mån}$

Beloppet av minskningen av efterlevandepensionen:  $1\,001,02 \times 0,5 = 500,51 \text{ euro/mån}$

Efter minskning av efterlevandepensionen blir familjepensionen  
 $894,34 - 500,51 = 393,83 \text{ euro/mån}$ .

\*\*\*

### ***Tidigare makens pension***

Pensionen till förmånslåtarens tidigare make per månad är lika stor som den andel av efterlevandepensionen som 60 procent av den tidigare makens månatliga underhållsbidrag utgör av förmånslåtarens hela pension, d.v.s.

$$\frac{0,6 \times \text{underhållsbidrag}}{\text{förmånslåtarens pension}} \times \text{efterlevandepension}$$

Om också den efterlevande maken är förmånstagare, minskar de pensioner som betalas till tidigare make den pension som betalas till den efterlevande maken. De kan uppgå till högst hälften av efterlevandepensionen. Pensionen till den tidigare maken kan vara högst lika stor som efterlevandepensionen, om det inte finns en efterlevande make som förmånstagare.

### **7.2.2 Livslängdskoefficienten vid minskning av efterlevandepensionen**

Efterlevandepensionen justeras vid minskning av efterlevandepensionen med den livslängdskoefficient som har fastställts för året i fråga. Den koefficient som tillämpas på efterlevandepensionen är den fastställda livslängdskoefficienten för



det år från och med vilket minskningen av efterlevandepensionen görs. Livslängdskoefficienten används för första gången för de efterlevandepensioner som minskas år 2009, och då är koefficientens värde ett.

Om efterlevandepensionen senare minskas på nytt, tillämpas på den minskade efterlevandepensionen samma livslängdskoefficient som tillämpas då efterlevandepensionen minskades första gången. Om efterlevandepensionen har minskats första gången före år 2009, varvid livslängdskoefficienten inte ännu tillämpas, och ny minskning görs efter det, antas livslängdskoefficienten ha värdet ett.

Den nya minskningen av efterlevandepensionen görs emellertid på basis av beloppet av den efterlevande makens egen pension vid tidpunkten för den nya minskningen. Om minskningen gjordes första gången på basis av den beräknade pensionen och den görs en andra gång när den efterlevande maken beviljas ålderspension, justeras den efterlevande makens egen pension med livslängdskoefficienten enligt den efterlevande makens eget födelseår innan efterlevandepensionen minskas.

För att inte livslängdskoefficienten skall tillämpas två gånger elimineras livslängdskoefficientens inverkan på förmånsåtagarens pension innan efterlevandepensionen minskas, om den hade tillämpats på förmånsåtagarens pension. Livslängdskoefficienten påverkar inte barnpensionen.

Om den efterlevande makens ålderspension har justerats med livslängdskoefficienten, beaktas ålderspensionen vid minskningen av efterlevandepensionen justerad med livslängdskoefficienten. Om den efterlevande maken får annan pension eller om man beräknar en beräknad pension för den efterlevande maken före pensionsåldern för ålderspension, beaktas pensionen utan livslängdskoefficienten. Om man som ålderspension beräknar en beräknad pension för den efterlevande maken (den efterlevande maken har inte ännu gått i ålderspension, fastän det vore möjligt på basis av åldern) tillämpas på den beräknade pensionen livslängdskoefficienten enligt den efterlevande makens födelseår.

Livslängdskoefficienten tillämpas inte på efterlevandepensionen i följande situationer:

- Efterlevandepensionen minskas före år 2009

- Då efterlevandepensionen minskas på nytt, om efterlevandepensionen minskades första gången före år 2010 (eller koefficientens värde är ett)
- Familjepensionens pensionsfall inträffade före år 2005.

### **7.2.3 Barnpensionens belopp**

Barnpensionens sammanlagda belopp beräknas enligt tabell 7.1. På barnpensionens storlek inverkar endast antalet barn som är berättigade till familjepension. Barnpensionens sammanlagda belopp fördelas jämnt mellan barnen och varje barn får sin andel separat.

Tillägg till föräldralöst barn räknas inte längre till familjepensioner som börjar 1.1.2007 eller senare.

I familjepensioner där tillägg till föräldralöst barn har ingått före 1.1.2007 fortsätter emellertid utbetalningen av tillägget till föräldralöst barn ända tills pensionen till det barn som har varit berättigad till tillägg till föräldralöst barn upphör. Om alltså tillägg till föräldralöst barn var under utbetalning då ArPL trädde i kraft, fastställs tillägget till föräldralöst barn också i fall då pensionen eventuellt ändras fortfarande enligt de bestämmelser som gällde innan ArPL trädde i kraft. Eventuella ändringar i fråga om samordningen görs till tillägget till föräldralöst barn enligt 2004 och/eller 2005 års bestämmelser enligt de anvisningar som har getts tidigare.

Om ett fader- eller moderlöst barn blir föräldralöst så att pensionen till föräldralöst barn börjar 1.1.2007 eller senare, beräknas inte tillägg till föräldralöst barn till pensionen. Således skall inte heller längre överhuvudtaget tillägg till föräldralöst barn för ett barn som blivit föräldralöst beräknas i fall där den ena föräldern avlider i december 2006. Nytt tillägg till föräldralöst barn beräknas ännu i situationer efter år 2006 där pensionen börjar retroaktivt före år 2007.

## **7.3 Engångsbetalning av familjepension**

Efterlevandepensionen och barnpensionen är skilda pensioner. Därför betraktas varje förmånstagares pension som en skild pension också när man bedömer om villkoret för betalning i ett för allt uppfylls.

Familjepensionens engångsbelopp beräknas så att varje förmånstagares pension som är grund för engångsbetalningen beräknas separat. Denna pension

omräknas till betalning i ett för allt. Familjepensionens engångsbetalning utgörs av det sammanlagda beloppet av dessa engångsbetalningar.

Om pensionen betalas i ett för allt, har pensionstagaren inte längre rätt till pension på basis av samma pensionsfall från de anställningar på vilka engångsbetalningen baserade sig. Därför bör pensionen betalas i ett för allt först när det är sannolikt att pensionen inte längre ändras. I fråga om familjepension är sådana ändringar:

- antalet förmånstagare ändras
- minskning av efterlevandepensionen har gjorts på basis av den kalkylmässiga pensionen
- familjepensionen har minskats med LITA-ersättning vars belopp kan väntas ändra sig i fortsättningen.

Betalningen kan däremot ske i ett för allt, om den efterlevande maken redan får pension som har beaktats i minskningen av efterlevandepensionen eller när barnpensionens slut inte inverkar på efterlevandepensionens belopp.

För den tidigare makens pension gäller samma som för efterlevandepensionen.

### **7.3.1 Förmånslåtarens pension som tas till grund för engångsbetalningen**

Förmånstagarens pension som är grunden för engångsbetalningen erhålls genom att multiplicera den årliga pensionen med en koefficient som framgår ur följande tabell och som är beroende av antalet barn som förmånstagare.

**Tabell 7.3. Koefficienter för engångsbetalning.**

Antalet barn som får pension	Koefficient för efterlevande make och tidigare make	Barnens koefficient
0	1,00	-
1	1,00	1,00
2	1,16	1,04
3	1,80	1,10
4 eller flera	2,60	1,24

Pensionen som utgör grund för engångsbetalning omräknas till betalning i ett för allt genom att multiplicera den med den koefficient som motsvarar förmåns-



tagarens ålder. Koefficienterna för engångsbetalning framgår av bilagorna 12A–12D.

### **7.3.2 När pensionen betalas som engångsbetalning till endast en del av förmånstagarna**

Om efterlevandepensionens belopp efter avdrag av LITA-förmån överstiger gränsbeloppet för betalning i ett för allt men barnpensionen är däremot lägre än detta gränsbelopp, kan barnpensionen betalas i ett för allt. Däremot betalas efterlevandepensionen månatligen.

Om minskningen av efterlevandepensionen leder till att till exempel beloppet av familjepensionen till en "styvfamiljs" barnlösa efterlevande make blir lägre än gränsbeloppet, betalas den i ett för allt. Däremot betalas barnpensionerna som beviljats efter samma förmånsåtagare fortsättningsvis månatligen, om deras belopp överstiger gränsbeloppet för betalning i ett för allt. Pensionsanstalten kan emellertid, om den så vill, betala familjepensionen månatligen fastän villkoren för engångsbetalning uppfylls i fråga om de enskilda pensionerna.

### **7.3.3 Engångsbetalning av efterlevandepension som skall dras in till följd av nytt äktenskap**

Engångsbetalningen av efterlevandepensionen vilken betalas till följd av att ett nytt äktenskap ingåtts beräknas på helt andra grunder än engångsbetalningen av en liten pension.

Om pensionen till den efterlevande maken eller förmånsåtagarens tidigare make som är yngre än 50 år upphör till följd av att äktenskap ingåtts, betalas denna förmånstagare som engångsbelopp ett belopp som motsvarar efterlevandepensionen (eller den tidigare makens pension) för tre år. Om pensionsanstalten är VILMA-anstalt, används som grund för engångsbetalningen det månatliga sammanlagda beloppet av de pensioner som VILMA-anstalten betalar.

Engångsbeloppet beräknas på basis av den senast betalda månadspensionen. Den utgörs av pensionen för den månad då äktenskapet ingicks före förskottsinnehållning av skatt. I detta engångsbelopp för tre år beaktas inte eventuell senare engångsförhöjning av pensionen.

Engångsbetalningen till en efterlevande make som ingår äktenskap i december beräknas på basis av december månads efterlevandepension utan årsskiftets

indexförhöjning. Från engångsbeloppet drar man av det belopp som eventuellt har betalats för mycket efter att äktenskapet ingicks.

#### 7.4 Samordning av familjepension och minskning av LITA-förmån

Samordningen av familjepensioner påverkas av de bestämmelser enligt vilka förmånslåtarens pension som familjepensionen baserar sig på beräknas eller har beräknats. Om förmånslåtarens fick en pension enligt 2004 års bestämmelser, samordnas familjepensionen enligt 2004 års bestämmelser. Minskning enligt FamPL görs emellertid inte, om samordning görs 1.2.2006 eller senare. Om däremot förmånslåtarens pension beviljats enligt 2005 års bestämmelser eller om förmånslåtarens inte fick pension, minskas familjepensionen endast med LITA-förmånerna.

Vid samordning enligt 2004 års bestämmelser samordnas det sammanlagda beloppet familjepensioner med andra familjepensioner som beviljas efter förmånslåtarens (grundpensioner, primära förmåner) så att familjepensionen sammanlagt inte överstiger samordningsgränsen.

Samordningsgränsen för familjepensioner beräknas på följande sätt:

$$\frac{\text{familjepension}}{\text{förmånslåtarens pension}} \times 0,6 \times \text{samordningsgrund}$$

Samordningsgrunden är den samma som för förmånslåtarens egen pension.

Vid beräkningen av samordningsgränsen för APL-, KAPL-, KoPL-, FöPL- och LFöPL-pensioner och som minskande på familjepensionen vid samordningen beaktas av familjepensioner enligt statens familjepensionslag och enligt SjöPL endast de förmånstagares familjepension som är förmånstagare också enligt APL, KAPL, KoPL, FöPL eller LFöPL.

Avdrag av LITA-förmån i familjepensionen görs först efter att efterlevandepensionen och barnpensionerna har beräknats i förhållande till efterlevandepensionens och barnpensionernas andelar. LITA-förmånen multipliceras med den

efterlevande makens och barnens andelar av familjepensionen (tabell 7.1) och dessa LITA-förmåner enligt den efterlevande makens och barnens pensionsandelar dras av från de färdigt beräknade efterlevande- och barnpensionerna innan pensionerna fördelas mellan flera efterlevande makar eller barn.

Samma resultat får man dock fastän avdraget av LITA-förmån görs direkt från familjepensionen före indelningen i efterlevande- och barnpensioner. Skillnad uppstår endast i situationer där man undantagsvis gör minskning för den efterlevande maken på basis av den efterlevande makens egna inkomster fastän det finns barn som förmånstagare.

**Exempel 7.3.** *Familjepension och avdrag av LITA-förmån.*

Förmånslåtare avlider medan anställningen pågår i juni 2007. Den invalidpension som utgör grunden för familjepensionen är 1 375,25 euro/mån. Invalidpensionen har beräknats enligt 2005 års bestämmelser. Förmånstagare är den efterlevande maken och ett barn.

Efterlevandepensionen före avdrag av LITA-förmån blir:

$$\frac{6}{12} \times 1\,375,25 = 687,63 \text{ euro/mån}$$

Barnpensionen före avdrag av LITA-förmån blir:

$$\frac{4}{12} \times 1\,375,25 = 458,42 \text{ euro/mån}$$

**Avdrag av LITA-förmån**

Avdraget av LITA-förmån görs enligt 2005 års bestämmelser, eftersom invalidpensionen som familjepensionen baserar sig på har beräknats enligt 2005 års bestämmelser. Avdrag enligt FamPL görs inte, eftersom familjepensionen beviljas efter 1.2.2006.

LITA-pensionen är 600 euro/mån.

Familjepensionen blir sammanlagt  $687,63 + 458,42 = 1\,146,05$  euro/mån.



LITA-pensionen dras av direkt från familjepensionen

$$1\,146,05 - 600 = 546,05 \text{ euro/mån}$$

Familjepensionen efter avdrag av LITA-förmån fördelas mellan förmånstagarna på följande sätt:

$$\text{Efterlevande make: } \frac{687,63}{1\,146,05} \times 546,05 = 327,63 \text{ euro/mån}$$

$$\text{Barn: } \frac{458,42}{1\,146,05} \times 546,05 = 218,42 \text{ euro/mån}$$

...

## 8 Deltidspension

Avsikten med deltidspension är att ge äldre arbetstagare möjlighet att använda sin återstående arbetsförmåga och -vilja på ett flexibelt sätt, om det finns deltidarbete att få. En person som fyllt 58 år kan med vissa förutsättningar minska sin arbetsinsats och få deltidspension som delvis ersätter inkomstminskningen. Den nedre åldersgränsen för deltidspensionen har sänkts tillfälligt från 58 år till 56 år för perioden 1.7.1998-31.12.2002. Från början av år 2003 är åldersgränsen 58 år för personer som är födda 1947 eller senare. (*Anvisningarna om Deltidspension i webbtjänsten Arbetspensionslagstiftningen.*)

### 8.1 Villkoren för att beviljas deltidspension

Deltidspension kan fr.o.m. 1.2.2005 beviljas personer som har fyllt 58 år men inte 68 år.

#### 8.1.1 Privata sektorn

Villkoren för att arbetstagaren skall kunna få deltidspension är att

- (1) Personen under granskningsperioden har ArPL-inkomster som uppgår till minst minimibeloppet i ArPL.

Inkomster före år 2007 vilka överstiger gränsbeloppet i APL, i KAPL och i KoPL jämföras med ArPL-inkomster fr.o.m. 1.1.2007 och de kan ge rätt till deltidspension på basis av ArPL. Deltidspensioner som börjar 1.1.2007 är ArPL-deltidspensioner, om personen tidigare har haft inkomster endast enligt APL, KAPL eller KoPL.

- (2) Personen har fem år arbete under 15 års tid. Från och med 2007 granskas arbetsvillkoret om 5/15 år på basis av inkomsterna.

Årsinkomsterna ändras till tid på följande sätt: förvärvsinkomsterna för varje år uppräknas med lönekoeficienten till nivån för pensionens begynnelseår, varefter årsinkomsterna divideras med 1 047,25 euro (= 25 x 41,89 euro, 41,89 euro är nedre gräns för försäkring enligt ArPL). Beloppet 1 047,25 euro motsvarar lönekoeficientens värde ett år 2004, d.v.s. i nivån för år 2007 är gränsen 1 151,98 euro. Det delbelopp som man erhållit på detta sätt avrundas neråt till närmaste hela tal. Emellertid beaktas högst tolv månader per år.

Arbetsvillkoret uppfylls om summan av de delbelopp som beräknats för arbetet under de 15 kalenderåren uppgår till minst 60. Då man granskar huruvida arbetsvillkoret under de femton åren uppfylls blir man tvungen att också granska arbetet före den tid då ArPL har varit i kraft. Detta görs enligt de bestämmelser som var i kraft då arbetet pågick.

Således granskas arbetstiden i APL-anställningar fram till slutet av år 2004 på basis av anställningarnas längd. De pensionsgrundande KAPL- och KoPL-inkomsterna ändras till tid genom att dividera årsinkomsterna med gränsbeloppet i APL och då beaktar man hela månader, högst 12 månader per år. För företagare som omfattas av FöPL eller av LFöPL granskas företagaverksamhetens längd. Samtidiga verksamheter beaktas endast en gång vid granskningen av anställningarnas längd. Åren 2005 och 2006 granskas arbetsvillkoret så att den pensionsgrundande årsinkomsten divideras med gränsbeloppet i APL för åren i fråga (252,27 euro år 2007). De pensionsgrundande månaderna blir så många som antalet gånger APL-gränsbeloppet ingår i årslönen, dock högst 12 månader per år. Arbete i ett EU/EES-land eller i ett avtalsland inkluderas vid behov.

- (3) Personen har under de 18 månader som omedelbart föregår deltidspensionens början arbetat heltid minst 12 månader.

Denna granskningsperiod på 18 månader förlängs dock under den tid då ArPL gäller med högst sex månader, d.v.s. till högst två år sammanlagt, om personen på grund av sjukdom har fått dagpenning enligt sjukförsäkringslagen, sjuklön, ersättning för inkomstbortfall beviljad med stöd av trafikförsäkringslagen eller dagpenning enligt olycksfallsförsäkringslagen. Granskningsperioden kan förlängas endast med den tid för vilken förmånen har betalats ut.

- (4) Arbetstagaren minskar sitt förvärvsarbete.

Minskningen i arbetstiden beräknas på basis av den sammanlagda arbetstiden för alla arbeten som omfattas av arbetspensionslagarna. Arbetstagaren får inte vara frånvarande från deltidarbetet mer än sex veckor i rad. I den här sexveckorsperioden inkluderas inte semester och inte heller tid då arbetstagaren får dagpenning enligt sjukförsäkringslagen.

- (5) Lönen till den anställda skall minska i proportion till minskningen i arbetstiden till 35–70 procent av den stabiliserade inkomstnivån. Företagaren skall halvera arbetsinkomsten för den företagaverksamhet som fortgått kontinuerligt omedelbart före deltidspensionens början.



Inkomsterna måste dock minst uppgå till minimibeloppet för att omfattas av arbetspensionslagen i fråga.

- (6) Personen får inte från tidigare egen grund- eller registrerad tilläggs-pension enligt någon arbetspensionslag i Finland eller utomlands.

En person som ansöker om deltidspension och som också har arbetat i ett annat EU-land eller i ett avtalsland och omfattats av det landets socialförsäkring, kan inte få utländsk pension samtidigt som han får deltidspension i Finland.

- (7) Personen har inte efter att anställningen inom den privata sektorn upphörde fått rätt till deltidspension från den offentliga sektorn.

### **8.1.2 Offentliga sektorn**

Villkoren för att kunna få deltidspension är att

- (1) Personen är i åldern 58–67 år.
- (2) Personen får inte arbetspension eller motsvarande förmån från utlandet eller på basis av tjänstgöring vid en internationell organisation eller vid Europeiska gemenskapernas institutioner. En tidigare beviljad deltidspension förhindrar inte beviljandet av deltidspension från den offentliga sektorn.
- (3) Personen skall uppfylla kravet på slutkarens. Slutkarensen uppfylls, om personen omedelbart före deltidspensionens början har kontinuerligt heltidsarbete som omfattas av lagen i fråga och där inkomsten uppgår till minst 1 100 euro per månad (1 000 euro i nivån för år 2004) i minst sex månader. Personen har under de fem kalenderår som omedelbart föregår deltidspensionens begynnelseår inkomster som omfattas av StaPL eller av KomPL under tre kalenderår till ett belopp på minst 13 200 euro per år (12 000 euro i nivån för år 2004).

Också sjuktid beaktas. Under karenstiden på sex månader förutsätts oavbrutet arbete. Vid beräkningen av slutkarenserna beaktas kommunal eller privat anställning som föregick förstatligandet och i de inkomster som förutsätts också inkomsterna från kommunal eller privat anställning. En förutsättning är att arbetstagaren i samband med förstatligandet har överförts från kommunal eller privat anställning till statens tjänst.

- (4) Arbetstiden och -inkomsten har minskat så att inkomsterna för deltid-arbetet uppgår till sammanlagt minst 35 procent och högst 70 procent av

den stabiliserade inkomsten före minskningen, dock minst 252,27 euro per månad i nivån för år 2007. Minskningen i arbetstiden får inte avsevärt avvika från minskningen i inkomsterna.

- (5) Personen är inte frånvarande från arbetet mer än sex veckor i rad, och då inkluderas inte semester eller annan motsvarande tid och inte heller tid för vilken personen får dagpenning enligt sjukförsäkringslagen.

### 8.1.3 Företagare

En företagare som har fyllt 58 år men inte ännu 68 år har rätt till deltidspension, om:

- (1) Företagaren har under de 18 månader som omedelbart föregår deltidspensionens början haft heltidsarbete i minst 12 månader.
- (2) Företagaren har under de 15 kalenderår som omedelbart föregår deltidspensionens början tjänat in pension enligt arbetspensionslagarna sammanlagt i minst fem år.
- (3) Företagaren får inte någon annan lagstadgad pension som baserar sig på hans eget arbete eller motsvarande utländsk pension.
- (4) För att kunna få deltidspension enligt FöPL eller enligt LFöPL skall företagaren upphöra helt med företagareverksamheten eller halvera den arbetsinkomst som han hade omedelbart före deltidspensionens början för företagareverksamheten som fortgått kontinuerligt minst fyra månader. Arbetsinkomsten beaktas högst för deltidspensionens begynnelseår och för de föregående 60 månaderna. Granskningsperioden på 60 månader är den samma som vid beräkningen av pensionen för återstående tid.

Således beaktas också vid halveringen av företagarens arbetsinkomst för deltidspensioner som börjar år 2007 den faktiska arbetsinkomsten och företagareverksamhetens längd åren 2004, 2005 och 2006 samt företagareverksamheten år 2007. För år 2004 granskas företagareverksamhetens faktiska längd. Om tekniskt avbrytande har gjorts i FöPL år 2004, beaktas vid fastställandet av den halverade arbetsinkomsten endast den senare perioden i avbrottet på grund av kravet på kontinuerlig verksamhet.

- (5) En företagare som får deltidspension får inte vara kontinuerligt frånvarande från arbetet mer än sex veckor. I denna period inkluderas inte semester och inte heller tid för vilken deltidspensionstagaren har rätt till dagpenning enligt sjukförsäkringslagen.

## 8.2 Deltidspensionens pensionsfall

Rätt till deltidspension föreligger när alla villkor för att få deltidspension uppfylls. Ofta inträffar pensionsfallet dagen före övergången till deltidsarbete. Dagen kan dock vara vilken dag som helst under den månad som föregår deltidspensionens början, deltidspensionen börjar alltid i början av månaden.

## 8.3 Stabiliserad inkomstnivå i deltidspensioner som börjar år 2007

För att deltidspensionen skall kunna beräknas måste man först fastställa den stabiliserade inkomstnivån. Den stabiliserade inkomsten för deltidspensionen beräknas på basis av förvärvsinkomsterna och de inkomster som förmånerna för de oavlönade perioderna baserar sig på under granskningsperioden, d.v.s. de fem kalenderår som föregår deltidspensionens begynnelseår. Den beräknas alltså i allmänhet på samma sätt som den skulle beräknas för invalidpensionen, om personen hade blivit arbetsoförmögen den dag då deltidspensionen börjar.

Under övergångsperioden (till år 2009) beaktas kortare perioder än fem år på samma sätt som vid fastställandet av inkomsten för återstående tid vid invalidpension. Då pensionen börjar år 2007 beräknas inkomsten för återstående tid från 2005 och 2006 års förvärvsinkomster och förmånsgrunder samt från den 2004 års pensionsgrundande lön på basis av vilken den återstående tiden hade beräknats 31.12.2004.

I FöPL beaktas betalning av sänkt pensionsavgift för det år som föregår pensionsfallet. Här avviker den stabiliserade inkomsten från beräkningen av pensionen för återstående tid, där flexibel betalning av pensionsavgifter för det år som föregår pensionsfallet inte beaktas.

### *Exempel 8.1. Arbetstagarens stabiliserade inkomst.*

APL A: 1.2.1976–28.2.2004; den pensionsgrundande lönen är 1 500 euro/mån

APL B: 1.3.2004–31.10.2004; den pensionsgrundande lönen är 1 700 euro/mån

Årsinkomsten år 2005 är 16 000 euro

Årsinkomsten år 2006 är 20 000 euro



Arbetstagaren går i deltidspension 1.11.2007. Nämnaren för den stabiliserade inkomsten är 36. Som inkomst för år 2004 används den pensionsgrundande lönen för den anställning till vilken återstående tid skulle ha fogats om personen hade blivit arbetsoförmögen 31.12.2004. Den valda pensionsgrundande lönen multipliceras med tolv så att den motsvarar inkomsten för ett år.

Den stabiliserade inkomsten för deltidspensionen blir

$$\frac{(1\,700 \times 12) + 16\,000 + 20\,000}{36} = 1\,566,67 \text{ euro/mån}$$

...

## 8.4 Inkomstminskning

Deltidspensionens belopp beräknas på den totala inkomstminskningen. Den totala inkomstminskningen är skillnaden mellan den stabiliserade inkomsten och inkomsten för allt arbete under deltidspensionen.

Vid beräkningen av inkomstminskningen räknas personens stabiliserade inkomst upp med lönekoeficienten från år 2004 framåt till nivån för den tidpunkt då deltidspensionen börjar.

Inkomstminskningen skall i regel motsvara minskningen i arbetstiden. Den kvarvarande inkomsten för deltidsarbetet skall uppgå till 35–70 procent av den stabiliserade inkomstnivån. Förvärvsinkomsten av deltidsarbetet skall dock minst uppgå till minimibeloppet enligt pensionslagen i fråga. För att kunna få deltidspension skall företagaren antingen upphöra helt med företagarkerksamheten och övergå till något annat arbete som försäkras enligt arbetspensionslagarna eller halvera sin arbetsinsats och arbetsinkomst. Också företagarens inkomst för deltidsarbetet skall uppgå till 35–70 procent av den tidigare stabiliserade inkomstnivån. I situationer där företagaren inte under granskningsperioden och inte under deltidsarbetet har arbete som skall försäkras enligt andra arbetspensionslagar än FöPL och inga stora ändringar i arbetsinkomsten har gjorts före deltidspensionens början, uppfylls inkomstgränsen 35–70 procent normalt automatiskt när företagaren halverar sin arbetsinkomst då han går i deltidspension.

Vid beräkningen av inkomstminskningen görs inte avdrag för arbetstagares pensionsavgift från lönen för deltidsarbetet.

**Exempel 8.2.** *Arbetstagarens inkomstminskning.*

Arbetstagaren går i deltidspension 1.7.2007 och den stabiliserade inkomsten är 1 600 euro per månad. Lönen för deltidsarbetet är 960 euro/mån, d.v.s. 60 procent av den stabiliserade inkomsten.

Inkomstminskningen på grund av deltidspension är  $1\,600 - 960 = 640$  euro/mån.

...

**Exempel 8.3.** *Företagarens inkomstminskning.*

Företagaren går i deltidspension år 2007. Den stabiliserade inkomsten är 1 590,28 euro/mån och arbetsinkomsten som skall halveras är likaså 1 590,28 euro/mån.

Företagarens inkomstminskning är skillnaden mellan den stabiliserade inkomsten och den halverade arbetsinkomsten:  $1\,590,28 - 795,14 = 795,14$  euro/mån

...

## 8.5 Deltidspensionens belopp

Deltidspensionens belopp är 50 procent av inkomstminskningen.

Deltidspensionen kan dock vara högst 75 procent av den pension som personen har tjänat in före pensionsfallet och efter avdrag av LITA-förmån. Till den intjänade pensionen läggs före avdrag av LITA-förmån arbetspensionstillsägget för tiden före år 2005. Socialförsäkringsförmåner beaktas vid beräkningen av 75-procentsgränsen endast till slutet av det år som föregår pensionsfallsåret. Då pensionsfallet inträffar 31.12 beaktas de sociala förmånerna för hela det föregående året. Inom den offentliga sektorn multipliceras inkomsterna för det år som föregår pensionsfallsåret till pensionsfallsåret, om de allmänna villkoren för multiplicering uppfylls (Se kapitel 3.2.1). Vid beräkningen

av maximibeloppet beaktas pensionerna från både den privata och den offentliga sektorn enligt grundskyddet.

Också pension som tjänats in i arbete som försäkrats i ett EU/EES-land eller i ett avtalsland beaktas vid beräkningen av maximibeloppet. Om man inte får uppgift om förmån som intjänats utomlands, kan man vid beräkningen av maximibeloppet beakta en sådan teoretisk pension som personen skulle ha tjänat in om arbetet utomlands hade utförts i Finland (LA 4/2001).

**Exempel 8.4. Företagarens deltidspension.**

Företagaren är född 1.6.1946. FöPL-verksamheten började 26.6.1982 och i verksamheten gjordes tekniskt avbrytande 31.12.1997. Företagaren minskar sin arbetsinsats till hälften och går i deltidspension 1.7.2007. Den FöPL-pension som har tjänats in fram till övergången i pension uppgår till 665,69 euro/mån. Den intjänade pensionen från tidigare APL-anställningar uppgår till 569,10 euro och den intjänade pensionen från KAPL-inkomster uppgår till 24,06 euro (i nivån för år 2007).

Arb.ink.period	Dagar	Arb.ink. euro/år nivån år 2007
1.1.1998–1.1.2002	1441	22 170,03
2.1.2002–31.12.2004	1079	23 269,34
1.1.2005–30.6.2007	900	21 828,79

Vid beräkningen av den arbetsinkomst som skall halveras beaktas för pensionsfallsåret den gällande arbetsinkomsten + arbetsinkomsterna för maximalt de fem föregående åren (60 + 11 månader). Den arbetsinkomst som skall halveras beräknas dock från FöPL-verksamhet som har fortgått minst fyra månader. Under övergångsperioden beaktas som arbetsinkomst för år 2004 den verkliga fastställda arbetsinkomsten för år 2004 (genomsnittlig arbetsinkomst under perioden 1.1.04–1.12.04). Vid fastställandet av den arbetsinkomst som skall halveras granskas arbetsinkomsterna under perioden 1.1.2004–30.6.2007. Om FöPL-perioden hade varit kortare, till exempel 15.6.2005–30.6.2007, skulle den halverade arbetsinkomsten beräknas på motsvarande sätt för denna tid.



Arbetsinkomst som skall halveras:

År	Faktisk fastställd arb.ink. euro/år	Dagar
2004	23 269,34	360
2005	21 828,79	360
2006	21 828,79	360
2007	21 828,79	180
Sammanlagt		1260

$$\frac{(23\,269,34 \times 360 + 21\,828,79 \times 900)}{1\,260} = 22\,240,38 \text{ euro/år}$$

$$= 1\,853,37 \text{ euro/mån}$$

Stabiliserad inkomst:

Den stabiliserade inkomstnivån beräknas utgående från inkomsterna för de fem år som föregår pensionsfallet (lika som inkomsten för återstående tid). Inkomsten för år 2004 utgörs av inkomsten vid omvandlingen till fribrev 31.12.2004 multiplicerad med tolv. När pensionsfallet inträffar år 2007 används vid beräkningen av den stabiliserade inkomsten de fastställda arbetsinkomsterna för åren 2004, 2005 och 2006.

Vid omvandlingen av FöPL-verksamheten till fribrev år 2004 upphävs inte det tekniska avbrytande som gjordes år 1998, eftersom det har gått över fyra år sedan dess räknat från tidpunkten 31.12.2004. Arbetsinkomsterna har angetts i indexnivån för år 2007.

Arbetsinkomsten år 2004:

$$\frac{(22\,170,03 \times 1441 + 23\,269,34 \times 1079)}{(1441 + 1079)} = 22\,640,73 \text{ euro/år}$$

Den fastställda arbetsinkomsten år 2005 är 21 828,79 euro/år (nivån år 2007)

Den fastställda arbetsinkomsten år 2006 är 21 828,79 euro/år (nivån år 2007)

$$\text{Stabiliserad inkomst: } \frac{22\,640,73 + 21\,828,79 + 21\,828,79}{36}$$

$$= 1\,841,62 \text{ euro/mån}$$

Inkomstminskningen är den stabiliserade inkomstnivån minskat med den halverade arbetsinkomsten:  $1\,841,62 - (1\,853,37/2) = 914,94 \text{ euro/mån}$ .

Deltidspensionen är hälften av inkomstminskningen:  $914,94/2 = 457,47 \text{ euro/mån}$

Maximibeloppet är  $(665,69 + 569,10 + 24,06) \times 0,75 = 944,14 \text{ euro/mån}$

Den halverade arbetsinkomsten (926,69 euro/mån) skall rymmas inom inkomstgränserna (35–70 procent), som blir  $644,56 - 1\,289,13 \text{ euro/mån}$ .

Företagarens deltidspension fr.o.m. 1.7.2007 är 457,47 euro/mån.

...

**Exempel 8.5.** *Arbetsinkomst som skall halveras, stabiliserad inkomst och deltidspensionens belopp.*

Företagarverksamheten började 1.1.2003 och den har fortgått utan avbrott fram till ansökan om deltidspension. Företagaren ansöker om deltidspension från 1.4.2007. Den fastställda arbetsinkomsten är 18 800 euro/år (i nivå för år 2007).

Arbetsinkomst som skall halveras:

Den arbetsinkomst som skall halveras beräknas på basis av företagarverksamhetens gällande fastställda arbetsinkomster för åren 2004, 2005, 2006 och 2007. Som längst kan granskningsperioden första gången vara 71 månader 1.11.2010.

FöPL: 1.1.2003–31.3.2007

År	Arb.ink. euro/år (ind. 1.100)	Dagar då arb.ink. gäller
2004	18 800,00	360
2005	18 800,00	360
2006	18 800,00	360
2007	18 800,00	90

$$\frac{18\,800 \times 1170}{1170} = 18\,800 \text{ euro/år}$$

Halverad arbetsinkomst:

$18\,800 \times 0,5 = 9\,400$  euro/år överstiger fortfarande minimigränsen i FöPL och ryms inom inkomstgränserna 35–70 procent (548,33–1 096,67 euro/mån) beräknade för den stabiliserade inkomsten. Personen har alltså rätt till deltidspension. Den halverade arbetsinkomsten är den arbetsinkomst enligt vilken företagarkerksamheten på deltid försäkras i FöPL.

Stabiliserad inkomst:

31.12.2004 skulle återstående tid fogas till en företagarkerperiod vars arbetsinkomst är 18 800 euro/år (nivån för år 2007).

Arbetsinkomsten år 2005 är 18 800 euro/år (nivån för år 2007).

Arbetsinkomsten år 2006 är 18 800 euro/år (nivån för år 2007).

$$\text{Den stabiliserade inkomsten blir: } \frac{18\,800 \times 3}{36} = 1\,566,67 \text{ euro/mån}$$

Deltidspensionens belopp:

Inkomstminskningen är skillnaden mellan den stabiliserade inkomsten och den halverade arbetsinkomsten:

$$1\,566,67 - 783,33 = 783,34 \text{ euro/mån}$$

Deltidspensionen är 50 procent av inkomstminskningen.

$$783,34 \times 0,5 = 391,67 \text{ euro/mån}$$



Till sitt belopp kan deltidspensionen inte överstiga 75 procent av den pension som tjänats in fram till övergången till deltidspension. Företagaren hade tjänat in 621,23 euro/mån i arbetspension före övergången till deltidspension.

Maximibeloppet:  $621,23 \times 0,75 = 462,71$  euro/mån.

Företagarens deltidspension fr.o.m. 1.4.2007 är 391,67 euro/mån.

\*\*\*

## 8.6 Pensionstillväxt för tiden i deltidspension

Den som är deltidspensionerad tjänar in pension både för deltidarbetet och för inkomstminskningen som deltidspensionen grundar sig på.

För deltidarbetet tjänar personer födda 1946 och tidigare in pension på samma sätt som för annat arbete enligt bestämmelserna om pensionstillväxt vilka gällde år 2004, d.v.s. med 1,5 procent om året till början av det år då personen fyller 60 år och därefter med 2,5 procent om året fram till dess att personen fyller 65 år. För tiden som deltidspensionerad tjänar man in pension med 1,5 procent om året av den inkomstminskning enligt vilken deltidspensionen för första gången fastställdes. Inkomstminskningen uppräknas vid beräkningen av pensionen med lönecoeffcienten till nivån för den tidpunkt då pensionen börjar. Pensionsdelar som tjänats in under tiden med deltidspension läggs till pensionen som beviljas senare.

Personer födda 1947 och senare tjänar in ny pension från lönen för deltidarbetet liksom för annat arbete (i åldern 58–62 år med 1,9 procent/år och i åldern 63–68 år med 4,5 procent/år). För tiden i pension, d.v.s. för den s.k. inkomstminskningen, är intjäningsprocenten 0,75 procent om året. Pension tjänas emellertid in med 1,5 procent om året, om deltidspensionen slutar i invalidpension. Likaså tjänas pension in från inkomstminskningen med 1,5 procent, om deltidspensionen följs av en period med arbetslöshetsdagpenning och därefter arbetslöshetspension.

Personer födda före år 1947 tjänar enligt KomPL och enligt StaPL in pension med två procent om året. Huvudregeln är att personer födda år 1947 och senare tjänar in pension med 0,75 procent om året. Om emellertid arbetstagaren är född

1947–1951 och har gått i deltidspension för första gången efter att ha fyllt 60 år, tillväxer pensionen för inkomstminskningen med en procent om året.

### **8.7 Avbrott, indragning och ny beräkning av deltidspensionen**

Förändringar i inkomsterna för deltidarbetet kan orsaka att deltidspensionen beräknas på nytt eller dras in. Då man granskar inverkan av förändringen i inkomsterna på pensionens belopp jämförs de ändrade inkomsterna med den lön för deltidarbetet vilken användes i samband med att pensionen började eller vid en senare förändringstidpunkt. Denna lön uppräknas före jämförelsen med lönekoeficienten till nivån för granskningstidpunkten.

Utbetalningen av deltidspensionen avbryts, om arbetstagarens inkomst för deltidarbetet eller tiden av frånvaro från arbetet ändras tillfälligt så att villkoren för deltidarbetet inte uppfylls. Utbetalningen av deltidspensionen kan avbrytas för högst sex månader.

#### ***Deltidspensionen dras in:***

- Om inkomsterna för deltidarbetet inte har hållits inom inkomstgränserna på 35–70 procent.
- Om utbetalningen av pensionen har varit avbruten över sex månader. För att deltidspensionen skall kunna börja utbetalas på nytt skall villkoren uppfyllas och deltidspensionen beräknas på nytt börjande från den stabiliserade inkomsten.
- Om deltidspensionstagaren är frånvarande från arbetet mer än sex veckor i rad (borträknat perioder som inte räknas med i sexveckorsperioden, såsom semester).
- På pensionstagarens begäran genast när rätten till pension upphört (arbetet upphör, heltidsarbete osv.). En indragen pension kan beviljas på tidigare grunder, om villkoren för att beviljas pension uppfylls på nytt innan sex månader har gått; om pensionen har varit indragen mer än sex månader, beviljas deltidspensionen på nya grunder, förutsatt att alla villkoren för att få pension uppfylls.

- Om pensionstagaren beviljas en pension som förhindrar beviljandet av deltidspension. Deltidspension från den privata sektorn vilken automatiskt ändras till ålderspension gör att deltidspensionen från den offentliga sektorn dras in. Personen kan samtidigt få deltidspension från både den privata och den offentliga sektorn.

För personer födda år 1946 och tidigare ändras deltidspensionen från den privata sektorn automatiskt till en ålderspension av samma storlek som deltidspensionen vid 65 års ålder fastän arbetstagarens anställning fortgår. Härvid sjunker intjäningsprocenten för både arbetet inom den privata sektorn och för arbetet inom den offentliga sektorn till 1,5 procent. Dessutom dras deltidspensionen från den offentliga sektorn in, eftersom deltidspensionen från den privata sektorn vilken ändrats till ålderspension anses vara förhindrande pension.

#### **Omräkning görs**

- Om inkomsten från deltidsarbetet ändras med mer än 10 procent. Deltidspensionen beräknas på nytt med användande av samma stabiliserade inkomst.
- Om pensionstagaren beviljas annan deltidspension eller primär förmån eller om den primära förmånens belopp ändras

Deltidspensionen beräknas på nytt i nivån för den månad som följer på den månad då inkomsten ändrades och den ändrade pensionen börjar från början av samma månad. Om inkomsterna har ändrats den 1 dagen i månaden, betalas pensionen emellertid ändrad redan från början av den månaden.

### **8.8 Rätt till deltidspension inom den offentliga sektorn för personer som valt den yrkesbaserade särskilda pensionsåldern**

Inom den offentliga sektorn har också de som valt den yrkesbaserade särskilda pensionsåldern möjlighet att få deltidspension.

Härvid betyder ansökan om och mottagandet av deltidspension att valet återtogs, och då kan personen inte få ålderspension i den valda särskilda pensionsåldern utan han övergår till att omfattas av den allmänna pensionsåldern för ålderspension. Det betyder att personen kan gå i ålderspension antingen i den



graderade personliga pensionsåldern eller enligt det nya systemet mellan 63 och 68 års ålder.

Att valet återtas betyder också att arbetstagaren har rätt till förtida ålderspension och till individuell förtidspension inom statens system, om villkoren för dem i övrigt uppfylls. I KomPL har man inte rätt till individuell förtidspension.

## **8.9 Pension som beviljas efter deltidspensionen**

### **8.9.1 Ålderspension efter deltidspensionen, personer födda 1946 och tidigare**

Man kan gå i ålderspension vid 63 år utan förtidsminskning. Ålderspensionen börjar senast från början av månaden efter den månad då personen fyllt 65 år. Om personen fortsätter arbeta över 65 års ålder, ändras deltidspensionen till en ålderspension av samma storlek och pensionstillväxten för inkomstminskningen upphör, för arbetet intjänas ny pension med 1,5 procent om året till slutet av den månad då personen fyller 68 år. Personer födda 1946 och tidigare har rätt till förtida ålderspension vid 60 års ålder, förtidsminskningen görs alltid från 65 års ålder. Uppskovsförhöjningen räknas först efter fyllda 68 år. Uppskovsförhöjningen är 0,4 procent för varje månad med vilken pensionen skjuts upp.

Personer födda före år 1947 tjänar enligt KomPL och enligt StaPL in pension med två procent om året.

### **8.9.2 Ålderspension efter deltidspensionen, personer födda 1947 och senare**

Man kan gå i ålderspension mellan 63 och 68 års ålder. Om deltidsarbetet fortgår, ändras pensionen till en ålderspension till beloppet av deltidspensionen i 68 års ålder. Man har rätt till förtida ålderspension vid 62 års ålder och förtidsminskningen är 0,6 procent per månad räknat från 63 års ålder. Uppskjuten ålderspension kan man få efter att ha fyllt 68 år. Uppskovsförhöjningen är 0,4 procent för varje månad med vilken pensionen skjuts upp.

Huvudregeln är att personer födda år 1947 och senare tjänar in pension med 0,75 procent om året enligt KomPL och enligt StaPL. Om emellertid arbetstagaren är född 1947–1951 och har gått i deltidspension för första gången efter

att ha fyllt 60 år, tillväxer pensionen för inkomstminskningen med en procent om året.

**Exempel 8.6.** *Deltidspension i ArPL och därpåföljande ålderspension.*

Arbetstagaren är född 10.10.1947 och han går i deltidspension fr.o.m. 1.9.2007. Efter deltidspensionen ansöker arbetstagaren om ålderspension fr.o.m. 1.6.2011. Penningbeloppen i exemplet är angivna i nivån för år 2007.

**Arbetstagarens deltidspension**

Den stabiliserade inkomsten för deltidspensionen är 1 566,67 euro/mån.

Arbetstagaren minskar sin arbetstid så att lönen av deltidssarbetet är 60 procent av den stabiliserade inkomstnivån.

Lönen för deltidssarbetet är 940,00 euro/mån.

Inkomstminskningen är  $1\,566,67 - 940 = 626,67$  euro/mån.

Deltidspensionen är hälften av inkomstminskningen  $626,67 \times 0,5 = 313,34$  euro/mån.

Den pension som arbetstagaren tjänat in före deltidspensionens början är 402 euro/mån.

Maximibeloppet är  $402 \times 0,75 = 301,50$  euro/mån.

Deltidspensionen kan uppgå till högst maximibeloppet, och således blir personens deltidspension 301,50 euro/mån.

**Arbetstagarens ålderspension fr.o.m. 1.6.2011**

Pensionen tillväxer för inkomstminskningen i deltidspensionen under perioden 1.9.2007–31.5.2011, d.v.s. för 45 månader. Intjäningsprocenten är 0,75.

Inkomstminskningen uppräknas till nivån för ålderspensionens begynnelseår med lönekoeficienten:

$$626,67 \times \frac{1,220}{1,100} = 695,03 \text{ euro/mån}$$

**Pension för inkomstminskningen:**

$$\frac{695,03 \times 45 \times 0,75 \%}{12} = 19,55 \text{ euro/mån}$$

**Pension för förvärvsinkomsterna:**

**2007**

År 2007 är inkomsten för deltidsarbetet 3 974,65 euro. Pension intjänad från inkomsterna uppräknade med lönekoeficienten och efter avdrag för arbetstagarens pensionsavgift:

$$\frac{4\,170,20 \times 1,9 \%}{12} = 6,60 \text{ euro/mån}$$

**2008**

År 2008 är inkomsten 12 103,24 euro. Pension intjänad från inkomsterna uppräknade med lönekoeficienten och efter avdrag för arbetstagarens pensionsavgift:

$$\frac{12\,510,60 \times 1,9 \%}{12} = 19,81 \text{ euro/mån}$$

**2009**

År 2009 är inkomsten 13 211,50 euro. Pension intjänad från inkomsterna uppräknade med lönekoeficienten och efter avdrag för arbetstagarens pensionsavgift:

$$\frac{13\,214,26 \times 1,9 \%}{12} = 20,92 \text{ euro/mån}$$

**2010**

Arbetstagaren fyller 63 år. Inkomsterna måste periodiseras till följd av att intjäningsprocenten ändras.



År 2010 är årsinkomsten 12 916,42 euro. Årsinkomsten uppräknas till nivån för år 2011 och avdrag görs för arbetstagarens pensionsavgift (12 510,60 euro).

Tiden med intjäningsprocenten 1,9 är 1.1.2010–31.10.2010, d.v.s. 10 månader.

Tiden med intjäningsprocenten 4,5 är 1.11.2010–31.12.2010, d.v.s. 2 månader.

Inkomsten med intjäningsprocenten 1,9 blir  $12\,510,60 \times \frac{10}{12} = 10\,425,50$  euro,

pension  $\frac{10\,425,50 \times 1,9\%}{12} = 16,51$  euro/mån

Inkomsten med intjäningsprocenten 4,5 blir  $12\,510,60 \times \frac{2}{12} = 2\,085,10$  euro,

pension  $\frac{2\,085,10 \times 4,5\%}{12} = 7,82$  euro/mån

### 2011

Inkomsten efter avdrag för arbetstagarens pensionsavgift då anställningen upphör är 4 700 euro.

Intjänad pension  $\frac{4\,700 \times 4,5\%}{12} = 17,63$  euro/mån

Ålderspension efter deltidspensionen:

$448,85 + 19,55 + 6,60 + 19,81 + 20,92 + 16,51 + 7,82 + 17,63$   
 $= 554,69$  euro/mån.

...

### 8.9.3 Invalidpension eller arbetslöshetspension efter deltidspensionen

Invalidpensionen består av den fram till deltidspensionens början intjänade pensionen, pensionsdelar som tjänats in under tiden i deltidspension samt pensionsdelar för återstående tid. Pensionen beräknas på samma sätt oberoende av personens födelseår.

**Exempel 8.7.** Beräknar invalidpension efter deltidspensionen till företagarens deltidspension som beräknades i exempel 8.5.

Företagaren är född 17.3.1949. Han ansöker om invalidpension efter deltidspensionen år 2011. Invalidpensionens pensionsfall inträffar i augusti 2010. Efter deltidspensionen beräknas pensionen på nya grunder. Deltidspensionstagaren beviljas invalidpension, om han blir arbetsoförmögen innan han har hunnit fylla 63 år. Pensionen som följer på deltidspensionen beräknas som en invalidpension, eftersom personen fyller 63 år först år 2012.

Då deltidspensionen börjar 1.4.2007 hade personen tjänat in arbetspension sammanlagt 621,23 euro/mån i nivån för år 2007. Den uppräknas med lönekoeficienten till nivån för invalidpensionens begynnelseår (2011):

$$621,23 \times \frac{1,220}{1,100} = 689,00 \text{ euro/mån}$$

#### **Intjänad pension efter 1.4.2007**

För perioden med företagareverksamhet på deltid:

Perioden som företagare på deltid 1.4.2007–31.12.2009 är 33 månader (pensionsfallet för arbetsoförmågan inträffar 17.8.2010, den intjänade pensionen beräknas till slutet av det år som föregår pensionsfallet)

Arbetsinkomsten för företagareverksamheten på deltid är 9 400 euro/år i nivån för år 2007. Den uppräknas med lönekoeficienten till nivån för invalidpensionens begynnelseår:

$$9\,400 \times \frac{1,220}{1,100} = 10\,425,45 \text{ euro/år}$$

#### **Intjänad pension 1.4.2007–31.12.2009**

2007 är ett knappt år, tidsperioden 1.4.2007–31.12.2007 är 270 dagar;

$$\text{arbetsinkomsten för det knappa året } \frac{10\,425,45}{360} \times 270 = 7\,819,09 \text{ euro/år}$$

intjänad pension 1.4.2007–31.12.2009, intjäningsprocenten är 1,9 enligt åldern

$$\frac{(7\,819,09 + 10\,425,45 + 10\,425,45) \times 1,9\%}{12} = 45,39 \text{ euro/mån}$$

**Pension för tiden i deltidspension:**

inkomstminskning 1.4.2007–31.12.2009, d.v.s. för 33 månader.

Inkomstminskningen är 783,34 euro/mån i nivån för år 2007, den uppräknas till nivån för invalidpensionens begynnelseår med lönekoeficienten:

$$783,34 \times \frac{1,220}{1,100} = 868,80 \text{ euro/mån}$$

Intjäningsprocenten är 1,5, eftersom personen börjar få invalidpension efter deltidspensionen

$$\frac{868,80 \times 33 \times 1,5\%}{12} = 35,84 \text{ euro/mån}$$

**Pension för återstående tid 1.1.2010–31.3.2012**

Inkomsten för återstående tid, granskningsperioden är 2005–2009

2005:

$$18\,800 \text{ euro/år i nivån för år 2007} \\ = 20\,850,91 \text{ euro/år i nivån för år 2011}$$

2006:

$$18\,800 \text{ euro/år i nivån för år 2007} \\ = 20\,850,91 \text{ euro/år i nivån för år 2011}$$

2007:

$$1.1.2007\text{--}31.3.2007, 90 \text{ dagar, arbetsinkomsten är } 18\,800 \text{ euro/år i nivån för år } 2007 \\ = 20\,850,91 \text{ euro/år i nivån för år 2011} \\ 1.4.2007\text{--}31.12.2007, 270 \text{ dagar, arbetsinkomsten är } 9\,400 \text{ euro/år i nivån för år } 2007 \\ = 10\,425,45 \text{ euro/år i nivån för år 2011}$$

2007 totalarbetsinkomst:

$$\frac{20\,850,91 \times 90 + 10\,425,45 \times 270}{360} = 13\,031,82 \text{ euro/år i nivån för år 2011}$$



2007 inkomstminskning 1.4.2007–31.12.2007, 9 månader, 783,34 euro/mån i nivån för år 2007 = 868,80 euro/mån i nivån för år 2011

Inkomstminskningens belopp år 2007:  $868,80 \times 9 = 7\,819,20$  euro

För år 2007 tas i beräkningen av inkomsten för återstående tid med  $13\,031,82 + 7\,819,20 = 20\,851,02$  euro i nivån för år 2011

2008 arbetsinkomst 10 425,45 euro/år i nivån för år 2011

2008 inkomstminskning;  $868,80 \times 12 = 10\,425,60$  euro

För år 2008 tas i beräkningen av inkomsten för återstående tid med  $10\,425,45 + 10\,425,25 = 20\,850,50$  euro/år

2009 arbetsinkomst 10 425,45 euro/år i nivån för år 2011

2009 inkomstminskning  $868,80 \times 12 = 10\,425,60$  euro

För år 2009 tas i beräkningen av inkomsten för återstående tid med  $10\,425,45 + 10\,425,25 = 20\,850,50$  euro/år

Inkomsten för återstående tid beräknas på basis av arbetsinkomsterna åren 2005–2009 + inkomstminskningen + eventuella förmåner för oavlönade perioder.

$$\frac{20\,850,91 + 20\,850,91 + 20\,851,02 + 20\,850,91 + 20\,850,91}{60}$$

$$= 1\,737,58 \text{ euro/mån}$$

Perioden för återstående tid är 1.1.2010–31.3.2012, d.v.s. 27 månader, intjäningsprocenten är 1,3.

$$\text{Pension för återstående tid: } \frac{1\,737,58 \times 27 \times 1,3\%}{12} = 50,82 \text{ euro/mån}$$

Invalidpensionen efter deltidspensionen år 2011 blir

$$689 + 45,39 + 35,84 + 50,82 = 821,05 \text{ euro/mån.}$$

**Tabell 8.1.** Deltidspension inom den privata sektorn, sammanfattning.

Född 1946 eller tidigare	Född 1947 eller senare
<p>Rätt till deltidspension i åldern 56–64 år</p> <p>Stabiliserad inkomst = inkomsten för återstående tid, pensionsfallsårets inkomster beaktas inte</p> <p>Pensionens belopp hälften av inkomstminskningen</p> <p>Pensionstillväxt för deltidssarbetet</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- i åldern 56–59 år 1,5 procent</li> <li>- i åldern 60–64 år 2,5 procent</li> <li>- pensionstillväxt för inkomstminskningen 1,5 procent om året</li> </ul> <p>Rätt till ålderspension vid 63 års ålder</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- arbetspensionerna samordnas inte</li> <li>- om fortsätter deltidssarbetet, ändras pensionen vid 65 års ålder till en ålderspension som är lika stor som deltidspensionen. Pensionen tillväxer för arbete vid sidan av pensionen med 1,5 % om året till 68 års ålder.</li> </ul> <p>Rätt till förtida ålderspension i åldern 60–62 år</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- förtidsminskning 0,4 procent/mån räknas från 65 års ålder</li> </ul> <p>Uppskjuten ålderspension</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- förhöjning beräknas inte för åldern 65–67 år</li> <li>- uppskovsförhöjning efter 68 års ålder 0,4 procent/mån</li> </ul>	<p>Rätt till deltidspension i åldern 58–67 år</p> <p>Stabiliserad inkomst = inkomsten för återstående tid, pensionsfallsårets inkomster beaktas inte</p> <p>Pensionens belopp hälften av inkomstminskningen</p> <p>Pensionstillväxt för deltidssarbetet</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- i åldern 58–62 år 1,9 procent</li> <li>- i åldern 63–67 år 4,5 procent</li> <li>- pensionstillväxt för inkomstminskningen 0,75 procent om året</li> <li>- vid beräkningen av invalid- och arbetslöshetspensionen är pensionstillväxten för inkomstminskningen 1,5 procent om året</li> </ul> <p>Rätt till ålderspension i åldern 63–68 år</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- om fortsätter deltidssarbetet, ändras pensionen vid 68 års ålder till en ålderspension som är lika stor som deltidspensionen.</li> </ul> <p>Rätt till förtida ålderspension vid 62 års ålder</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- förtidsminskning 0,6 procent/mån räknas från 63 års ålder</li> </ul> <p>Uppskjuten ålderspension</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- uppskovsförhöjning efter 68 års ålder 0,4 procent/mån</li> </ul>

## 9 Beräkning av EU/EES-pension

EU-bestämmelserna (bestämmelserna om den sociala tryggheten i EES-avtalet som trädde i kraft 1.1.1994 och EU-avtalet som trädde i kraft 1.1.1995) skall tillämpas på de lagstadgade finska arbetspensionerna alltid när det är fråga om en person som också har arbetat i något annat EU- eller EES-land utöver Finland. I fortsättningen används förkortningen EU om EU- och EES-länderna. *Närmare om fastställandet av pensionen enligt EU-bestämmelserna redogörs för i anvisningarna om Fastställande av EU-pensionen i webbtjänsten Arbetspensionslagstiftningen.*

För de nordiska länderna gäller dessutom den nordiska konventionen om social trygghet som trädde i kraft 1.9.2004 och som tillämpas vid sidan av EU-bestämmelserna.

Om personen har arbetat som anställd eller företagare också i något annat EU-land än Finland, beräknas pensionen på två sätt:

- (1) Som nationell pension
  - helt enligt den finska arbetspensionslagstiftningen
  - enligt förordning 1408/71, varvid man beaktar bestämmelserna om samordning i förordningen och i överenskommelserna om social trygghet (avtalsländer se bilaga 14)
- (2) Som pro rata-pension, som beräknas med hjälp av en teoretisk pension, d.v.s. som om hela yrkesbanan vore arbete utfört i Finland.

Den större av de beräknade pensionerna beviljas.

### 9.1 Nationell pension

Pensionen enbart enligt nationell lag beräknas med beaktande av endast den nationella lagstiftningen. Förordningen 1408/71 begränsar samordningen av pensioner och samordning är möjligt endast i vissa situationer. Pensionen som skall beräknas enligt den nationella lagen enligt förordningen 1408/71 och som skall användas i jämförelsen betyder i Finland att

- arbetspensionerna kan samordnas vad gäller den finska pensionen för återstående tid med de EU-länder i vilkas pension återstående tid ingår,
- samordningen med primära LITA-förmåner kan göras endast delvis om också ett annat EU-land beaktar dem i den samordning som görs där.



## 9.2 Teoretisk pension

Den teoretiska pensionen behövs för beräkningen av den s.k. pro rata -pensionen. Den teoretiska pensionen beräknas i övrigt på samma sätt som den nationella pensionen, förutom att också försäkringsperioderna från de övriga EU-länderna jämföras med de finska försäkringsperioderna. Från de övriga EU-länderna beaktas de motsvarande försäkringsperioder som skulle berättiga till arbetspension om de hade försäkrats i Finland. Vid beräkningen av förhållandet mellan den teoretiska och pro rata -pensionen beaktas försäkringsperioderna per land i hela månader. Samtidiga anställningstider beaktas endast en gång.

Den högre intjäningsprocenten gäller fr.o.m. 1.1.2005 också för arbete i de andra EU-länderna från början av månaden efter att personen fyllt 53 eller 63 år.

Den teoretiska pensionen beräknas som en helhet för alla arbetspensions-system i Finland. Den teoretiska pensionen beräknas så att fribreven multipliceras med förhållandet mellan den sammanlagda anställningstiden i EU-länderna och anställningstiden enligt de finska arbetspensionslagarna och till resultatet läggs pensionen för den eventuella återstående tiden och pensionsdel för eventuell höjd intjäningsprocent.

I FPAs pension är pensionsåldern för ålderspension fortfarande 65 år. Från och med 1.1.2005 beaktar FPA vid beräkningen av sin egen pension det belopp av arbetspensionerna som personen har tjänat in från arbete fram till 63 års ålder. FPA använder vid beräkningen av sin egen pension ett belopp för den teoretiska pensionen där försäkringsperioderna har beaktats fram till 63 års ålder.

### *Exempel 9.1. Teoretisk pension.*

Personen är född 11.10.1958. Han har arbetat i Finland åren 1982–1996 sammanlagt 180 månader och den intjänade pensionen för den tiden är 450,00 euro/mån i nivån för år 2006.

Därefter har han arbetat i Sverige åren 1997–2005 sammanlagt 108 månader. Pensionsfallet inträffar år 2006. Försäkringsperioderna är sammanlagt 288 månader, av vilka 180 månader är finska försäkringsperioder.

Nationell pension:

I granskningsperioden beaktas år 2006 inkomsterna för åren 2004 och 2005. Eftersom personen under granskningsperioden endast har inkomster från Sverige, blir beloppet för pensionen för återstående tid noll. Den nationella pensionen uppgår till den intjänade pensionens storlek, d.v.s. 450,00 euro/mån.

Teoretisk pension:

I granskningsperioden beaktas inkomsterna för åren 2004 och 2005. Eftersom personen under granskningsperioden endast har inkomster från Sverige, blir beloppet för pensionen för återstående tid noll.

$288/180 \text{ månader} \times 450,00 \text{ euro} = 720,00 \text{ euro}$

...

### 9.3 Pro rata -pension

På basis av den teoretiska pensionen beräknas pro rata -pensionen. Den utgör samma proportionella andel av den teoretiska pensionen som den pensionsgrundande anställningstiden enligt de finska pensionslagarna utgör av den sammanlagda anställningstiden i de olika EU-länderna. Pro rata -pensionens belopp utgörs av de finska fribreven samt eventuella pro rata -andelar för återstående tid och för tid med höjd intjäningsprocent.

**Exempel 9.2.** *Pro rata -pension.*

Pro rata -pensionen i det föregående exemplet är

$180/288 \times 720,00 \text{ euro} = 450,00 \text{ euro/mån}$

Den nationella pensionen och pro rata-pensionen är lika stora, och således beviljas den nationella pensionen.

...

**Exempel 9.3. EU-invalidpension.**

Personen är född 1.12.1959. Han har arbetat i Finland åren 1983–2003 sammanlagt 252 månader och den intjänade pensionen för den tiden är 510,00 euro/mån i nivån för år 2010. Pensionen börjar pensionsfallsåret.

Därefter har han arbetat i Sverige åren 2004–2007 sammanlagt 43 månader. Senast har han på nytt arbetat i Finland åren 2007–2009 sammanlagt 29 månader och den intjänade pensionen för den tiden är 90,00 euro i nivån för år 2010.

Förvärvsinkomsterna uppräknade med lönekoeficienten och efter avdrag för arbetstagares pensionsavgift euro/år före pensionsfallet år 2010:

År	Inkomster	mån
2005	Sverige	12
2006	Sverige	12
2007	Sverige	7
2007	10 000	5
2008	30 000	12
2009	32 000	12

Granskningsperiodens inkomster är 72 000 euro förtjänade i Finland. Försäkringsperioderna är sammanlagt 324 månader, av vilka 281 månader är finska försäkringsperioder.

Nationell pension:

Då man beräknar den nationella pensionen divideras inkomsterna för återstående tid med 60. Således blir inkomsten för återstående tid  $72\,000 \text{ euro}/60 = 1\,200 \text{ euro/mån}$ , från vilket pensionen för återstående tid för den återstående tiden på 156 månader blir 202,80 euro/mån.

$510,00 + 90,00 + 202,80 = 802,80 \text{ euro/mån}$

Teoretisk pension:

Då man beräknar den teoretiska pensionen och pro rata -pensionen är nämnaren antalet månader i Finland under granskningsperioden, dock så att ett knappt år är 12 månader. I detta fall blir vid beräkningen av den teoretiska pensionen



nämnamnaren alltså 36. Inkomsten för återstående tid beräknas genom att dividera inkomsterna med 36, d.v.s.  $72\,000 \text{ euro} / 36 = 2\,000 \text{ euro}$ , från vilket pensionen för återstående tid för den återstående tiden på 156 månader blir 338,00 euro/mån.

$$324/281 \text{ månader} \times (510,00 \text{ euro} + 90,00 \text{ euro}) + 338,00 \text{ euro} \\ = 1\,029,81 \text{ euro/mån}$$

Från detta blir pro rata -pensionen

$$281/324 \times 1\,029,81 \text{ euro} = 893,14 \text{ euro/mån}$$

Pro rata -pensionen är större, så den beviljas.

\*\*\*

## 9.4 Samordning av EU-pension

I samband med lagändringen år 2005 avstod man från samordning i den nationella lagstiftningen. I fortsättningen är endast minskning av LITA-förmåner möjligt. Enligt lagändringen år 2005 dras LITA-förmånen av direkt från arbetspensionen. Således kvarstår arbetspension att betala ut, om dess belopp är större än LITA-förmånen. Också LITA-förmåner som betalas från utlandet beaktas som minskande på arbetspensionen.

2005 års bestämmelser tillämpas i regel när ålderspensionens pensionsfall inträffar år 2005 eller senare, eller när invalid- eller familjepensionens pensionsfall inträffar år 2006 eller senare.

Dessutom är samordning möjligt, om både Finland och det andra EU-landet beviljar pension för återstående tid. Denna bestämmelse skall tillämpas, om pensionsfallet inträffar år 2006 eller senare. Även tidigare har detta varit möjligt enligt förordning 1408/71, och nu har bestämmelsen tagits in i den nationella lagstiftningen.

## 9.5 Förhöjd intjäningsprocent

Pension tjänas in fr.o.m. början av år 2005 med 1,9 procent från de inkomster som arbetstagaren haft från början av månaden efter att han fyllt 53 år till slutet av den månad då han fyller 63 år. Pension tjänas å sin sida in med 4,5 procent

från de inkomster som arbetstagaren haft från början av månaden efter den månad då han fyllt 63 år till slutet av den månad då han fyller 68 år.

EU-bestämmelserna förutsätter att försäkringsperioder i andra EU-länder jämföras med försäkringsperioderna i Finland. Därför har pensionssökanden rätt till höjd intjäningsprocent om han har arbetat som arbetstagare eller företagare i ett annat EU-land i en ålder som berättigar till höjd intjäningsprocent i Finland. Eftersom rätten till höjd intjäningsprocent uppkommer på basis av förordning 1408/71, beräknas förhöjningen endast till den teoretiska pensionen, på basis av vilken pro rata-pensionen beräknas.

När den höjda intjäningsprocenten beräknas till den teoretiska pensionen och till pro rata-pensionen, som beräknas på basis av den, kan pro rata-pensionen vara större än pensionen beräknad enligt de nationella reglerna. I Finland måste pensionen beräknas som pro rata-pension också när man inte ännu ansöker om ålderspension från det andra EU-landet, om pensionen beräknad på detta sätt blir större.

Förhöjningens andel beräknas som ett separat tillägg till den teoretiska pensionen. Om arbetet i Finland har utförts före 1.1.2005, ansluts förhöjningens andel till den pensionsgrundande lön till vilken återstående tid hade anslutit sig då den sista anställningen i Finland upphör.

Om arbete har utförts i Finland efter 1.1.2005, fastställs den inkomst till vilken förhöjningen ansluts enligt årsinkomsterna i Finland. Förvärvsinkomsterna i Finland fr.o.m. 1.1.2005 divideras med kalendermånaderna i Finland, dock så att ett knappt år är 12 månader.

När den höjda intjäningsprocenten räknas till invalidpensionen beaktas jämförbart arbete i ett annat EU-land högst till slutet av det år som föregår det finska pensionsfallsåret. När förhöjningen räknas till ålderspensionen beaktas jämförbart arbete högst fram till slutet av den finska pensionsfallsmånaden.

Vid beräkningen av den höjda pensionstillväxten beaktas arbete där personen har varit försäkrad i ett annat EU-land. Om karaktären hos det andra EU-landets försäkringsperiod (d.v.s. är det fråga om arbete eller till exempel barnavårdstid) inte kan utredas, jämföras vid den höjda pensionstillväxten den försäkrade tid i det andra EU-landet vilken är pensionsgrundande. Härvid jämföras dock inte bosättningstid.

## **9.6 Återstående tid**

### **9.6.1 Villkor för återstående tid**

Invalidpensioner där pensionsfallet inträffar 1.1.2006 eller senare inkluderar alltid en pensionsdel för återstående tid, om villkoren för att få den uppfylls (pension för återstående tid). Villkoret uppfylls om sökanden har förvärvsinkomster på minst 13 823,37 euro (12 566,70 euro i nivån för år 2004) under de tio kalenderår som föregår det år då arbetsoförmågan inträder. Vid behov beaktas inkomsterna i andra EU-länder.

Inkomsterna från andra EU-länder utreds inte, om man på basis av ansökningshandlingarna ser att det finns arbete i ett annat land åtminstone ett år. I oklara fall ber man sökanden eller det andra EU-landets försäkringsanstalt om en utredning av inkomsterna.

### **9.6.2 Inkomst för återstående tid i EU-situationer**

Inkomsten för återstående tid fastställs i regel på basis av inkomsterna för de fem sista kalenderår (granskningsperioden) som föregår pensionsfallsåret. För att den finska pensionen för återstående tid skall kunna beräknas måste det under den femåriga granskningsperioden finnas förvärvsinkomster som försäkrats enligt de finska pensionslagarna. Om det under granskningsperioden endast finns inkomster från det andra EU-landet och eventuella förmåner för oavlönade perioder från Finland, blir beloppet av pensionen för återstående tid noll.

Om det är fråga om en ung person eller om ett pensionsfall som inträffar under övergångsperiod, tillämpas de specialbestämmelser som gäller dessa situationer.

Då man beräknar den nationella pensionen divideras de finska förvärvsinkomsterna under granskningsperioden med antalet månader som ingår i perioden i fråga (60). Nämnaren är i regel alltid 60, fastän det i granskningsperioden ingår år då personen har arbetat i ett annat EU-land. Om det är fråga om övergångsperiod eller om en ung person, används den nämnare som också i övrigt skulle tillämpas på en motsvarande person.

Då man beräknar den teoretiska pensionen och pro rata -pensionen och personen har under granskningsperioden pensionsgrundande försäkringstid i ett



annat EU-land, divideras de finska inkomsterna under granskningsperioden med antalet månader i Finland under granskningsperioden. Då blir ett knappt år 12 månader.

Granskningsperioden kan innehålla år då personen inte har inkomster från Finland och inte heller pensionsgrundande försäkringsperioder i något annat EU-land. Då divideras de finska inkomsterna med antalet finska månader under granskningsperioden med tillägg av de månader med vilka de finska månaderna och de övriga EU-ländernas pensionsgrundande försäkringsperioder understiger 60 månader. Också då blir ett knappt år 12 månader.

**Exempel 9.4. Förhöjd intjäningsprocent.**

Personen är född 6.1.1946. Han har arbetat i Finland åren 1969–2000 sammanlagt 374 månader och den intjänade pensionen för den tiden är 730,00 euro/mån i nivån för år 2009. Ålderspensionen börjar 1.2.2009. Han har också arbetat i Sverige åren 2000–2005 i 67 månader, av vilka 12 månader i en ålder som berättigar till höjd intjäningsprocent. Efter det har han arbetat i Finland åren 2006–2009.

Förvärvsinkomsterna uppräknade med lönecoeffcienten och efter avdrag för arbetstagares pensionsavgift euro/år före pensionsfallet år 2009 är:

År	Inkomster	mån
2006	21 600	12
2007	22 200	12
2008	22 900	12
2009	2 000	1

Förvärvsinkomsterna i Finland är sammanlagt 68 700 euro. Den intjänade pensionen för åren 2006–2009 är 108,78 euro/mån.

Försäkringsperioderna är sammanlagt 478 månader, av vilka 411 månader är finska försäkringsperioder.



Nationell pension:

$$730,00 \text{ euro} + 108,78 \text{ euro} = 838,78 \text{ euro/mån}$$

Teoretisk pension:

Vid beräkningen av den höjda pensionstillväxtens inkomstgrund för den teoretiska pensionen divideras de finska årsinkomsterna fr.o.m. 1.1.2005 med antalet kalendermånader i Finland, dock så att för ålderspensionens pensionsfallsår beaktas inkomsterna endast fram till pensionsfallet. Således är den höjda pensionstillväxtens inkomstgrund  $68\,700 \text{ euro}/37 = 1\,856,76 \text{ euro}$ .

$$\frac{478}{411} \times 838,78 + \frac{12 \times 0,4\% \times 1\,856,76}{12} = 982,95 \text{ euro}$$

$$\text{Från detta blir pro rata -pensionen } \frac{411}{478} \times 982,95 \text{ euro} = 845,17 \text{ euro/mån}$$

Pro rata -pensionen är större, så den beviljas.

...

## 9.7 EU-familjepension

Även efterlevandepensionen och barnpensionen beräknas på två sätt, enligt den nationella lagen och som pro rata -pension, och den större pensionen betalas. Den efterlevande maken och barnen kan få familjepension från de EU-länder där förmånslåtarens har arbetat. (A 12/04.)

### 9.7.1 Efterlevandepension

Vid beräkningen av efterlevandepensionen enligt den nationella lagstiftningen är förmånslåtarens pension vid fastställandet av grunden för minskningen av efterlevandepensionen antingen summan av den nationella pensionen och den utländska pensionen eller den teoretiska pensionen. Om avdrag av LITA-förmån skall göras, inkluderas härvid alla förmånstagares pensioner. Vid minskningen av efterlevandepensionen beaktas förutom den efterlevande makens egna pensioner från Finland också den efterlevande makens egna pensioner från andra EU-länder. Som den efterlevande makens egen pension används samma belopp vid minskningen av både den nationella och den teoretiska efterlevandepensionen.

Om den efterlevande maken inte ännu får pension, används vid minskningen av efterlevandepensionen som den efterlevande makens egen pension den kalkylmässiga pensionen där man beaktar också den efterlevande makens utlandsarbete.

Den teoretiska efterlevandepensionen beräknas på basis av förmånslåtarens teoretiska pension. Om avdrag av LITA-förmån skall göras, inkluderas härvid alla förmånstagares pensioner. Minskningen av efterlevandepensionen görs på den teoretiska efterlevandepensionen, på basis av vilken pro rata -efterlevandepensionen beräknas.

### 9.7.2 Barnpension

Enligt huvudregeln beräknas barnpensionen både som nationell pension och pro rata -pension på samma sätt som efterlevandepensionen, om förmånslåtarens har avlidit 1.9.1999 eller senare.

Om förmånslåtarens emellertid har arbetat i Belgien, Frankrike, Danmark, Storbritannien eller Irland, betalas barnpensionen enligt de tidigare reglerna i första hand från barnets bosättningsland till beloppet av den teoretiska pensionen. Om barnet bor i ett annat land än Finland och har rätt till barnpension i det land där han bor, kan Finland då betala skillnaden, om barnförmånerna från Finland är större. Skillnaden beräknas genom att från de finska barnförmånerna minska barnförmånerna från bosättningslandet (= tilläggsutbetalning). I Finland beaktas vid beräkningen av tilläggsutbetalningen arbetspensionen enligt enbart nationell lagstiftning, grundbeloppet för barnpensionen som betalas från folkpensions-systemet och det genomsnittliga barnbidraget.

**Exempel 9.5.** *Avdrag av LITA-förmån från familjepension och från minskad efterlevandepension.*

Förmånslåtarens dödsdag är 17.2.2007. Förmånslåtarens pension är 2 300 euro/mån, av vilket 1 500 euro är intjänad pension och 800 euro är pensionsdel för återstående tid. Förmånstagare är den efterlevande maken och ett barn. LITA-förmånen är 800 euro/mån.

Nationell pension:

Avdrag av LITA-förmån enligt 2007 års bestämmelser

Familjepension:

Efterlevande make  $6/12 \times 2\,300 = 1\,150$  euro/mån

Barn  $4/12 \times 2\,300 = 766,67$  euro/mån

$1\,150 + 766,67 = 1\,916,67$  euro/mån sammanlagt till den efterlevande maken och till barnet

LITA-förmån avdragen:  $1\,916,67 - 800 = 1\,116,67$  euro/mån

Efterlevande makens andel:  $1\,150/1\,916,67 \times 1\,116,67 = 670$  euro/mån

Barnets andel:  $766,67/1\,916,67 \times 1\,116,67 = 446,67$  euro/mån

Om avdrag av LITA-förmån görs skilt i efterlevandepensionen och i barnpensionen, är pensionernas slutsummor de samma.

Teoretisk pension:

Antar att endast Finland drar av LITA-förmånens belopp från arbetspensionens belopp. Försäkringsperioden i Finland är 10 år och i det andra EU-landet fem år.

Beräknar förmånslåtarens teoretiska pension:

$15/10 \times 1\,500 + 800 = 3\,050$  euro/mån

Efterlevande makens teoretiska pension:

$6/12 \times 3\,050 = 1\,525$  euro/mån

Barnets teoretiska pension:

$4/12 \times 3\,050 = 1\,016,67$  euro/mån

Efterlevande makens pro rata -pension:

$10/15 \times 1\,525 = 1\,016,67$  euro/mån

Barnets pro rata -pension:

$10/15 \times 1\,016,67 = 677,78$  euro/mån



Efterlevande makens och barnets pro rata -pensioner sammanlagt

$$1\,016,67 + 677,78 = 1\,694,45 \text{ euro/mån}$$

Den nationella pensionen är större, så den beviljas.

Nytt avdrag av LITA-förmån:

Barnet fyller 18 år 25.8.2009. Förmånslåtarens uppräknade pension är 2 390,83 euro/mån. Efterlevandepension  $6/12 \times 2\,390,83 = 1\,195,42$  euro/mån.

Minskning av efterlevandepensionen:

Grunden för minskning av efterlevandepensionen i den antagna nivån för lönekoeficienten år 2009 är 751,69 euro/mån.

Den efterlevande makens egen beräknade pension är 1 000 euro/mån.

Överskjutande del:  $1\,000 - 751,69 = 248,31$  euro/mån

Minskad efterlevandepension:  $1\,195,42 - 0,5 \times 248,31 = 1\,071,26$  euro/mån

LITA-förmånen till den efterlevande maken blir 550 euro/mån

LITA-förmån avdragen:  $1\,071,26 - 550 = 521,26$  euro/mån

Efterlevandepension fr.o.m. 1.9.2009 521,26 euro/mån

Minskning av EU-efterlevandepensionen:

Förmånslåtarens teoretiska pension i nivån för arbetspensionsindex år 2009 är 3 170,45 euro/mån.

Den teoretiska efterlevandepensionen blir  $6/12 \times 3\,170,45 = 1\,585,23$  euro/mån

$$1\,585,23 - 124,16 = 1\,461,07 \text{ euro/mån}$$

Pro rata-efterlevandepensionen

$$10/15 \times 1\,461,07 = 974,05 \text{ euro/mån}$$

LITA-förmån avdragen:  $974,05 - 550 = 424,05$  euro/mån

Den nationella pensionen är större, så den beviljas.

\*\*\*

## 10 Ansvarsfördelning

### 10.1 Finansiering av arbetspensionerna

De renodlade principerna för finansieringen av pensioner är fördelningssystem och fonderingssystem.

I ett fördelningssystem finansieras pensionsutgiften och tillhörande omkostnader för varje år med de pensionsavgifter som uttas under året i fråga. I ett fonderingssystem tar man varje år som pensionsavgift ut ett belopp som i genomsnitt räcker till för att finansiera det under året i fråga intjänade pensionskyddet under pensionens utbetalningstid då man beaktar räntor och mortalitet.

I ett fonderingssystem finansierar varje generation sina egna pensioner och arbetstagaren sparar på sätt och vis en del av sin lön (i en fond) för sin kommande pension.

#### **10.1.1 Den privata sektorns delvis fonderade system**

Vid finansieringen av pensioner enligt pensionslagarna för löntagare inom den privata sektorn (ArPL, SjPL) tillämpas ett delvis fonderande system. Pensionen som skall betalas ut kan i princip delas i två delar beroende på hur den finansieras. En del av den pension som skall betalas ut har fonderats på förhand och medlen för utbetalning av pensionen tas till denna del ur fonden. En del finansieras enligt fördelningssystemet och medlen fås från pensionsavgiften för pensionens betalningsår.

Pensioner enligt pensionslagarna för löntagare inom den privata sektorn har fonderats på individuell nivå ända sedan lagen trädde i kraft. Den kommande ålderspensionen fonderas vid den tidpunkt då pensionen tjänas in medan anställningen fortgår (årligen). Invalid- och arbetslöshetspensioner fonderas när pensionen börjar.

Lagen om pension för arbetstagare fastställer för varje pensionsslag den princip enligt vilken fonderingen görs samt den ansvariga pensionsanstalten. För den på förhand fonderade delen av den enskilda pensionen svarar varje pensionsanstalt till den del som den har uttagit avgift för denna pension till fonden (pensionens fonderade del). Pensionsanstalten beräknar försäkrings-

matematiskt beloppet för ansvarsskulden för varje försäkrad person vars kommande pension den har fonderat på förhand.

Den del av pensionen som överstiger den fonderade delen (pensionens gemensamt finansierade del) finansieras enligt fördelningssystemet.

Sjömanspensionskassan deltar i ansvarsfördelningen med en SjPL-andel, som motsvarar APL-andelen (= SjPL-andel i ansvarsfördelningen). Till den del som pensionen enligt SjPL överstiger ansvarsfördelningsandelen (överstigande del i SjPL) finansieras den av Sjömanspensionskassan.

### **10.1.2 Företagare**

Pensioner enligt pensionslagarna för företagare inom den privata sektorn (FöPL, LFöPL) finansieras enligt fördelningssystemet. Pensionsavgifterna för varje år minskade med omkostnaderna används till att finansiera den pensionsutgift som skall betalas ut under året i fråga. Staten finansierar pensionsutgiften till den del som avgifterna inte räcker till för att täcka den. Staten har deltagit i finansieringen av LFöPL-pensioner ända sedan lagen trädde i kraft och i finansieringen av FöPL-pensioner sedan år 1979.

### **10.1.3 Offentliga sektorn**

Finansieringen av pensionssystemen inom den offentliga sektorn fungerar i huvudsak enligt principen för fördelningssystem. Nuförtiden sparas emellertid medel också inom den offentliga sektorn i kollektiva buffertfonder; i det kommunala pensionssystemet (KomPL) har fondering gjorts sedan 1988 och i statens pensionssystem (StaPL) sedan år 1990.

### **10.1.4 Oavlönade perioder**

Kostnaderna för pensionsdelar intjänade för oavlönade perioder vilka pensionsanstalterna betalar fördelas mellan pensionsanstalterna i proportion till de förvärvsinkomster som försäkrats vid pensionsanstalten.

Staten finansierar de intjänade pensionsdelarna enligt "lagen om pensionsersättning som skall betalas av statens medel för tiden för vård av barn under tre år eller för tiden för studier".



## 10.2 Ansvarsfördelning mellan pensionsanstalterna

Den privata sektorns pensionsanstalter har allt sedan systemet trädde i kraft fungerat enligt den så kallade principen om sista pensionsanstalt. Pensionen beviljas och betalas i sin helhet av den pensionsanstalt där arbetstagarens senaste anställning var försäkrad. Den sista pensionsanstalten betalar då också de pensionsdelar som någon annan pensionsanstalt har fonderat på förhand samt de pensionsdelar som finansieras enligt fördelningssystemet. Fr.o.m. år 2004 omfattas också den offentliga sektorns pensionsanstalter av principen om sista pensionsanstalt.

Pensionsskyddscentralen (PSC) gör årligen en utredning av kostnaderna för utbetalda pensioner, d.v.s. ansvarsfördelning mellan pensionsanstalterna. Vid ansvarsfördelningen fördelar PSC kostnaderna mellan pensionsanstalterna för pensioner och pensionsdelar som utbetalats under året och som skall finansieras enligt fördelningssystemet.

I samband med ansvarsfördelningen uttar pensionsanstalterna också de pensionsdelar som de har betalat men som någon annan pensionsanstalt har fonderat från den pensionsanstalt som har gjort fonderingen.

Ansvarsfördelningen görs enligt de ansvarsfördelningsgrunder som social- och hälsovårdsministeriet har fastställt samt enligt VILRA-avtalet mellan den offentliga och den privata sektorn årligen för de pensioner som har betalats ut under kalenderåret.

I praktiken sker det så att pensionsanstalterna årligen ger PSC exakta uppgifter om de pensioner som de har betalat ut under kalenderåret fördelade i delar för ansvarsfördelningen enligt hur pensionsdelarna finansieras. Pensionsanstalterna ger också PSC uppgifter baserade på de vid pensionsanstalten försäkrade personernas lönesummor på basis av vilka kostnaderna för de utbetalda pensioner som skall finansieras gemensamt fördelas mellan pensionsanstalterna. På basis av dem beräknar PSC för varje pensionsanstalt gottgörelse och avgift:

- avgiften består av pensionsanstaltens andel av den pensionsutgift som skall finansieras gemensamt samt av den pensionsutgift som andra pensionsanstalter har betalat och som pensionsanstalten i fråga svarar för

- gottgörelsen består av den av pensionsanstalten betalda pensionsutgift som skall finansieras gemensamt samt som de andra anstalterna svarar för.

Om avgiften är större än gottgörelsen, betalar pensionsanstalten skillnaden till PSC. I motsatt fall betalar PSC skillnaden till pensionsanstalten. Arrangerat på detta sätt utjämnar finansieringen av de pensioner som anstalterna svarar för gemensamt skillnaderna mellan pensionsanstalterna till följd av förändringar i kretsarna av aktiva.

Utredningen av intjänade pensionsdelar för oavlönade perioder vilka pensionsanstalterna betalat görs årligen vid PSC på basis av de uppgifter som pensionsanstalterna har meddelat. Pensionsanstalterna meddelar PSC också uppgifter om de intjänade pensionsdelarna för barnavårdstid och för tid av studier vilka anstalten har betalat. Staten gottgör dessa utbetalda pensioner till pensionsanstalterna via PSC.

Kostnaderna för pensionerna:

- för ArPL-SjPL-pensionernas fonderade delar svarar den pensionsanstalt som har fonderat pensionsdelen
- för de pensionsdelar av ArPL-SjPL-pensionerna vilka finansieras gemensamt svarar ArPL- och SjPL-pensionsanstalterna i regel i proportion till de försäkrade lönesummorna
- för den överskjutande delen i SjPL svarar Sjömanspensionskassan
- för FöPL-pensionerna svarar FöPL-pensionsanstalterna gemensamt
- för FöPL-tilläggs pensionen svarar den försäkrande pensionsanstalten
- för LFöPL-pensionerna svarar Lantbruksföretagarnas pensionsanstalt
- för KomPL-pensionerna svarar Kommunernas Pensionsförsäkring
- för StaPL-pensionerna svarar Statskontoret
- för KyPL-pensionerna svarar Kykrans centralfond
- för KelaL-eläkkeistä svarar Folkpensionsanstalten.

För de intjänade pensionsdelarna för oavlönade perioder svarar pensionsanstalterna i proportion till de försäkrade inkomsterna. För de intjänade pensionsdelarna för barnavårdstid och för tid av studier svarar staten.

### 10.3 Indelning av pensionen i delar för ansvarsfördelningen

För ansvarsfördelningen delas pensionen för varje pensionsslag in i en del som finansieras gemensamt, en del som finansieras av pensionsanstalten själv, en del som finansieras av en annan pensionsanstalt och en överskjutande del i SjPL (= del som överstiger grundskyddet i APL). Indelningen görs separat för följande grupper:

- Pensionsdel intjänad enligt grundskyddet i ArPL och i FöPL samt enligt SjPL, LFöPL, StaPL, KomPL, KyPL och KelaL
  - löpande utbetalningar
  - engångsbetalningar
  - engångsbetalningar för EG-överföringsbelopp.
- Pensionsdel enligt registrerat tilläggsskydd i APL och enligt arbetsgivarförsäkring
  - löpande utbetalningar
  - engångsbetalningar för EG-överföringsbelopp.
- Pensionsdel enligt registrerat tilläggsskydd i FöPL
  - löpande utbetalningar
  - engångsbetalningar för EG-överföringsbelopp.
- Pension intjänad för oavlönade perioder.
- Pension intjänad för barnavårdstid och för tid av studier.

#### 10.3.1 Alderspension

Ålderspensionen fonderas individuellt under den aktiva tiden i fråga om arbetstagare i åldern 18–54 år. Före år 2005 påbörjades fonderingen från fyllda 23 år.

Fonderad pension har tjänats in enligt följande:

- Fr.o.m. 1.7.1962 till slutet av år 1976 med en procent på inkomsterna för varje år.
- Åren 1977–1996 med 1,5 procent på inkomsterna för varje år.
- Fr.o.m. början av år 1997 med 0,5 procent på inkomsterna för varje år.



Förutom den nämnda fonderingen överför man årligen till ålderspensionsansvaret medel för att förstärka fonderingsgraden. I ålderspensionens fonderade delar görs alltså årligen nivåhöjningar. Fr.o.m. år 2007 riktas höjningarna till de fonderade delarna för över 54-åriga försäkrade och pensionstagare.

Pensionsanstalterna specificerar inte ålderspensionernas fonderade delar och gemensamt finansierade delar i ArPL och i SjPL då de meddelar uppgifter för ansvarsfördelningen till PSC. Ansvarsfördelningen i fråga om ålderspensioner görs kollektivt och varje pensionsanstalt meddelar för detta ändamål uppgifter om det sammanlagda beloppet av de ålderspensioner som den har betalat ut under året och dessutom det sammanlagda beloppet av de ålderspensioner som har betalats ut under året och som pensionsanstalten i fråga svarar för. Utredningen görs på basis av dessa uppgifter.

### **10.3.2 Invalidpension, individuell förtidspension och rehabiliteringsstöd**

Invalidpensionen finansieras gemensamt i sin helhet, om det sammanlagda beloppet av den försäkrades ArPL-SjPL-inkomster under de två kalenderår som föregår pensionsfallsåret är mindre än 13 823,37 euro (12 566,70 euro i nivån för år 2004).

I annat fall beräknas invalidpensionens fonderade del på basis av beloppet av den ArPL-SjPL-pension som motsvarar invalidpensionens begynnelsestidpunkt. Den fonderade del som varje ArPL-SjPL-pensionsanstalt svarar för är den del av ArPL-SjPL-pensionen som motsvarar andelen av ArPL-SjPL-inkomsterna för de pensionstagare som försäkrats i pensionsanstalten i fråga av alla de under de två åren försäkrade förvärvsinkomsterna, inkomsterna som utgör grund för förmånerna för oavlönade perioder, förmånerna enligt 76 § 4 mom. i ArPL eller enligt 80 § 3 mom. i SjPL samt inkomsten för återstående tid för ett annat tidigare pensionsförhållande än deltidspension.

#### **Exempel 10.1. Rehabiliteringsstöd.**

Arbetstagaren är född 29.1.1956. Anställningstiden för APL-anställningen är 1.8.1980-15.3.2006. Arbetsoförmågan inträder 16.3.2006.

Arbetstagarens rehabiliteringsstöd beviljas efter primärtiden för sjukdagpenning enligt sjukförsäkringslagen för tiden 1.4.2007-31.12.2007. Rehabiliteringsstödet är lika stort som invalidpensionen beviljad tills vidare. Rehabiliteringsstödet beräknas enligt 2005 års bestämmelser och ett eventuellt skyddat belopp räknas till stödet.

### Omvandlingen till fribrev

Den pensionsgrundande lönen

År	Inkomst euro/år	Index	Inkomst år 2004 ind. 2151	Inkomst avg.avdrag (fr.o.m. 1.1.96)	Tid i dagar	Genomsnittl. mån.inkomst
1995	16 150	1712	20 291,27	20 291,27	360	1 690,94
1996	16 250	1760	19 860,09	19 178,89	360	1 598,24
1997	16 300	1791	19 576,38	18 695,44	360	1 557,95
1998	17 800	1825	20 979,62	19 993,58	360	1 666,13
1999	18 000	1868	20 726,98	19 752,81	360	1 646,07
2000	19 000	1903	21 476,09	20 466,71	360	1 705,56
2001	15 200	1981	16 504,39	15 761,69	360	1 313,47
2002	18 200	2054	19 059,49	18 220,87	360	1 518,41
2003	19 400	2103	19 842,80	18 930,03	360	1 577,50
2004	20 100	2151	20 100,00	19 175,40	360	1 597,95
				190 466,69	3 600	

$$30 \times \frac{190\,466,69}{3\,600} = 1\,587,22 \text{ euro/mån}$$

Anställningstiden 1.8.1980 – 31.12.2004 = 24 år 5 månader = 293 månader.

$$\text{Pensionen för anställningstiden blir } \frac{293 \times 1,5 \% \times 1\,587,22}{12} = 581,32 \text{ euro/mån.}$$

Den fram till 31.12.2004 intjänade pensionen som omvandlats till fribrev blir i nivån för år 2007 och uppräknad med lönekoeficienten

$$581,32 \times \frac{1,100}{1,000} = 638,35 \text{ euro/mån.}$$

**Pensionstillväxt fr.o.m. 1.1.2005:**

År	Inkomst euro/år	Inkomst nivå för lönecoeff. år 2007 (1,100)	Inkomst nivå för lönecoeff. år 2007 avgift avdragen euro/år
2005	22 574,77	24 155,88	23 117,18

$$\frac{23\,117,18 \times 1,5\%}{12} = 28,90 \text{ euro/mån}$$

De intjänade pensionerna från anställningen sammanlagt  
 $638,35 + 28,90 = 667,25 \text{ euro/mån}$

Inkomsten för återstående tid:

Inkomsten för år 2004 1 587,22 euro (i indexnivån 2151) uppräknas med lönecoefficienten till nivån för år 2007

$$1\,587,22 \times \frac{1,100}{1,000} = 1\,745,94 \text{ euro/mån}$$

$$12 \times 1\,745,94 = 20\,951,30 \text{ euro/år}$$

År	Inkomster
2004	20 951,30 euro
2005	23 117,18 euro

$$\frac{20\,951,30 + 23\,117,18}{24} = 1\,836,19 \text{ euro/mån}$$

Återstående tid från början av pensionsfallsåret till slutet av den månad då personen fyller 63 år

2019      01      30

2006      01      01

13 år      0 mån      30 dagar = 157 månader

Personen fyller 50 år 29.1.2006. Tiden med intjäningsprocenten 1,5 är 1 mån och med intjäningsprocenten 1,3 156 månader.



Pensionen för återstående tid

$$\frac{(1 \times 1,5 \% \times 1836,19) + (156 \times 1,3 \% \times 1836,19)}{12} = 312,61 \text{ euro/mån.}$$

Rehabiliteringsstödet fr.o.m. 1.4.2007 blir  $667,25 + 312,61 = 979,86$  euro/mån.

Skyddat belopp i APL kvarstår inte att betala ut.

Indelning av rehabiliteringsstödet i delar för ansvarsfördelningen:

Arbetstagaren har en APL-anställning, som har varit försäkrad i pensionsanstalt A.

Rehabiliteringsstödet som börjar 1.4.2007 inkluderar pension för återstående tid och beloppet av inkomsterna för ansvarsfördelningens granskningsperiod sammanlagt utan avdrag för arbetstagarens pensionsavgift överstiger gränsen 13 823,37 euro (i nivån för år 2007), och således ingår en fonderad del i pensionen. Granskningsperioden för ansvarsfördelningen är tidsperioden 1.1.2005–31.12.2005 och inkomsternas belopp för den perioden utan avdrag för arbetstagarens pensionsavgift och i nivån för lönekoeficienten år 2007 är 24 155,88 euro.

Den fonderade delen av rehabiliteringsstödet är  $24\,155,88 / 24\,155,88 \times 979,86 = 979,86$  euro per månad, d.v.s. då rehabiliteringsstödet börjar är det fonderad del i sin helhet och för den fonderade delen svarar pensionsanstalt A.

...

**Exempel 10.2. ArPL-invalidpension.**

Arbetstagaren är född 30.9.1955. Invalidpensionens pensionsfall inträffar 15.7.2007. Pensionen börjar efter sjukdagpenningsperioden år 2008.

Den intjänade pensionen och arbetspensionstillägget fram till 31.12.2004 samt arbetspensionen intjänad åren 2005 och 2006 är i nivån för år 2008 1 200 euro/mån.

Inkomsten för återstående tid beräknas på den pensionsgrundande lönen år 2004 samt på inkomsterna åren 2005 och 2006. Inkomsten för år 2004 är den medellön enligt KAPL som man får då man antar att pensionsfallet inträffade 31.12.2004. Medellönen enligt KAPL är 1 970 euro/mån (i nivån för år 2008). Den omräknas till årsinkomst genom att multiplicera med tolv (12). Inkomsterna år 2005 är 25 000 euro och inkomsterna år 2006 är 26 000 euro. Inkomsterna anges i nivån för år 2008 och avdrag har gjorts för arbetstagarens pensionsavgift.

Inkomsten för återstående tid är:

$$\frac{(12 \times 1\,970) + 25\,000 + 26\,000}{36} = 2\,073,33 \text{ euro/mån}$$

Perioden för återstående tid är tiden från början av pensionsfallsåret till slutet av den månad då personen fyller 63 år, 1.1.2007-30.9.2018, d.v.s. 141 månader.

$$\text{Pension för återstående tid: } \frac{141 \times 1,3 \% \times 2\,073,33}{12} = 316,70 \text{ euro/mån}$$

ArPL-invalidpensionen år 2008 blir:

$$1\,200 + 316,70 = 1\,516,70 \text{ euro/mån.}$$

Indelning av invalidpensionen i delar för ansvarsfördelningen:

Antar att arbetstagaren har KAPL-arbete före 1.1.2007 och att arbetet fortsätter från början av år 2007 som en ArPL-anställning som är försäkrad i Etera.

Pensionen inkluderar pension för återstående tid och beloppet av inkomsterna för ansvarsfördelningens granskningsperiod sammanlagt utan avdrag för arbetstagarens pensionsavgift överstiger gränsen 13 986,74 euro (i nivån för den uppskattade lönekoeficienten år 2008), och således ingår en fonderad del i pensionen. Granskningsperioden för ansvarsfördelningen är tiden 1.1.2005–31.12.2006 och inkomsterna för den perioden utan avdrag för arbetstagarens

pensionsavgift är  $26\,205,45 + 27\,168,23 = 53\,373,68$  euro motsvarande nivån för lönekoeficienten år 2008.

Pensionens fonderade del är  $53\,373,68 / 53\,373,68 \times 1\,516,70 = 1\,516,70$  euro per månad, d.v.s. då pensionen börjar är den en pension som fonderats i sin helhet och för den fonderade delen svarar Etera.

\*\*\*

### **10.3.3 Rehabiliteringspenning**

Den fonderade delen av rehabiliteringspenningen är lika stor som den fonderade delen av den ArPL-SjPL-invalidpension som rehabiliteringspenningen grundar sig på skulle ha blivit, om man i stället för rehabiliteringspenning hade beviljat invalidpension. Den fonderade delen fördelas mellan de ansvariga pensionsanstalterna på samma sätt som invalidpension.

### **10.3.4 Arbetslöshetspension**

När arbetslöshetspensionen är en fribrevspension finansieras den gemensamt i sin helhet.

När arbetslöshetspensionens pensionsfall inträffar 1.1.2007 eller senare, fastställs rätten till pension för återstående tid på samma sätt som den skulle fastställas enligt 2004 års bestämmelser, om pensionsfallet inträffade 31.12.2006.

Om arbetstagaren har rätt till pension för återstående tid 31.12.2006 och

- han har efter 31.12.2006 inkomster försäkrade enligt ArPL eller enligt SjPL till ett belopp på minst 22 000 euro (20 000 euro i nivån för år 2004), ingår inte fonderad del i arbetslöshetspensionen
- han har efter 31.12.2006 inkomster försäkrade enligt ArPL eller enligt SjPL till ett lägre belopp än 22 000 euro (20 000 euro i nivån för år 2004), är arbetslöshetspensionens fonderade del beloppet av ArPL-SjPL-pensionen då den börjar och för pensionen svarar den pensionsanstalt som har försäkrat den anställning till vilken återstående tid ansluts.
- han har inte arbete som omfattas av ArPL eller av SjPL efter 31.12.2006, den fonderade delen är beloppet av pensionen enligt den privata sektorns

pensionslagar för löntagare då pensionen börjar och för pensionens fonderade del svarar den pensionsanstalt som har försäkrat den anställning till vilken återstående tid ansluts.

### **10.3.5 Deltidspension och familjepension**

Deltidspensioner och familjepensioner enligt ArPL och enligt SjPL finansieras gemensamt i sin helhet.

### **10.3.6 Överskjutande del i SjPL**

Intjänad pension eller pensionsdel enligt SjPL delas i två delar för ansvarsfördelningen, en del som motsvarar grundskyddet i APL (SjPL-pensionens ansvarsfördelningsdel) och en överskjutande del (överskjutande del i SjPL). SjPL-pensionens ansvarsfördelningsdel delas in i en fonderad del och i en del som finansieras gemensamt på det sätt som har beskrivits för varje pensionsslag. Den överskjutande delen i SjPL finansieras av Sjömanspensionskassan.

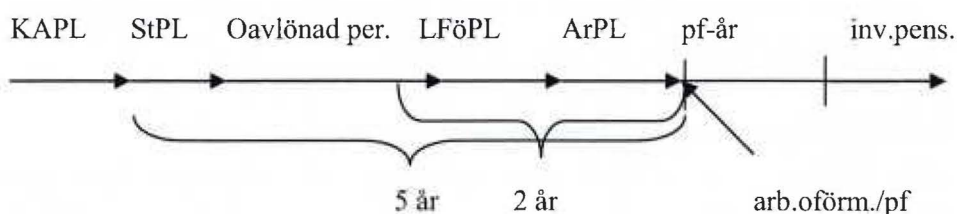
### **10.3.7 Pensioner enligt registrerad tilläggsförmån i APL och i FöPL**

För den fonderade delen av den registrerade tilläggspensionen i APL svarar alltid den pensionsanstalt som har försäkrat tilläggspensionen. Den pensionsanstalt som har försäkrat tilläggsförmånen beräknar beloppet av den fonderade delen enligt de beräkningsgrunder som social- och hälsovårdsministeriet har fastställt och meddelar beloppet till intjäningsregistret när tilläggsförmånen har upphört. Den pensionsdel som överstiger den fonderade delen är pension som finansieras gemensamt.

För beloppet av registrerad tilläggsförmån i FöPL svarar i sin helhet den pensionsanstalt som har försäkrat tilläggsförmånen.



**Exempel 10.3. Invalidpension och ansvarsfördelning.**



Intjänade pensioner:	Euro
KAPL	500
StPL	200
Oavlönad intjänad från inkomstrelaterade dagpenningar	50
LFöPL	80
ArPL	270
Sammanlagt	1 100

Inkomst för återstående tid:	5 år granskn.period	2 sista åren
StPL	5 000	
Oavlönad intjänad från inkomstrelaterade dagpenningar	3 000	
LFöPL	7 000	7 000
ArPL	13 000	13 000
Sammanlagt	28 000	20 000

Pensionen för återstående tid (inkluderar också intjänad pension för oavlönade perioder) = 500 euro.

Indelning av pensionen för återstående tid i lagspecifika delar:

StPL-andel	$5\,000/28\,000 \times 500 = 89,29$ euro
LFöPL-andel	$7\,000/28\,000 \times 500 = 125,00$ euro
ArPL-andel	$13\,000/28\,000 \times 500 = 235,71$ euro

Fördelning av den fonderade delen av KAPL-ArPL-pensionen på ansvariga pensionsanstalter:

Beloppet av ArPL-KAPL-pensionen =  $500 + 270 + 260,00 = 1\,030,00$  euro

ArPL ansvarar =  $13\,000/20\,000 \times 1\,030,00 = 669,50$  euro

Finansieras gemensamt =  $1\,030,00 - 669,50 = 360,50$  euro

Ansvaret för den intjänade pensionen för oavlönade perioder fördelas mellan alla arbetspensionsanstalter i proportion till de försäkrades lönesumma.

För ansvarsfördelningen meddelas pensionen indelad i delar:

	Euro
StPL	300,00
Intjänad för inkomstrelaterade dagpenningar oavlönad	50,00
LFöPL	220,00
ArPL ansvarar	669,50
ArPL – finansieras gemensamt	360,50
Sammanlagt	1 600,00

## 11 Engångsbetalning

Pensionsanstalten har rätt att utan pensionstagarens medgivande betala pensionen som engångsbetalning, om dess belopp före avdrag av primär förmån är mindre än 22 euro per månad (20 euro i nivån för år 2004). Då man granskar om pensionen blir lägre än gränsbeloppet för engångsbetalning beaktas den totala VILMA-pensionen samt den registrerade tilläggspensionen.

Pensionen kan betalas i ett för allt också när pensionens belopp uppgår till minst 22 euro per månad men högst 55 euro per månad (50 euro i nivån för år 2004) före avdrag av primär förmån. Då förutsätts emellertid att pensionsanstalten har meddelat att pensionen kommer att betalas i ett för allt och att pensionstagaren inte har motsatt sig detta inom den tidsfrist som pensionsanstalten meddelat. Dessa gränsbelopp på 22 euro och 55 euro tillämpas när betalningen i ett för allt sker år 2007, fastän pensionen har beviljats och den börjar år 2006.

Som engångsbetalning kan man betala ålderspension, full invalidpension (också rehabiliteringsstöd) och familjepension som efter minskning av efterlevandepensionen och före avdrag av primär förmån blir mindre än gränsbeloppet för engångsbetalning. Som engångsbetalning kan man inte betala delinvalidpension och arbetslöshetspension.

Om ny pension tjänas in vid sidan av en ålders- eller invalidpension som betalas ut månatligen, läggs den sedan till den pension som redan är under utbetalning, fastän den nya intjänade pensionen till sitt belopp inte når upp till gränsbeloppet för engångsbetalning.

### 11.1 Ålderspension som beviljas som fortsättning på invalidpension

Om pensionsanstalten betalar en invalidpension som beviljats tills vidare i ett för allt, betalar den samtidigt som engångsbelopp också ålderspensionen som beviljas efter invalidpensionen. Pensionsanstalten kan överväga om den betalar invalidpension i ett för allt, men någon valmöjlighet finns inte mera för ålderspensionen. Alltså kan nu också en full invalidpension som innefattar återstående tid och där

pensionsfallet inträffar 1.1.2006 eller senare och som fastställs enligt 2005 års bestämmelser betalas i ett för allt.

## 11.2 Gränsbeloppet uppräknas med lönekoeficienten

Gränsbeloppet för engångsbetalning uppräknas med lönekoeficienten, men pensioner under utbetalning med arbetspensionsindex. Således finns det större chans än tidigare att en pension som vid begynnelse tidpunkten översteg gränsen för engångsbetalning senare faller under gränsbeloppet för engångsbetalning. Då kan pensionsanstalten betala pensionen som ett engångsbelopp, men lagen förutsätter det inte.

## 11.3 Beräkning av engångsbetalningen

Engångsbeloppet beräknas enligt de grunder som social- och hälsovårdsministeriet fastställt. Social- och hälsovårdsministeriets förordning (23.12.2004/1285), genom vilken grunderna fastställts, gavs 23.12.2004 och trädde i kraft 1.1.2005.

Engångsbeloppet beräknas genom att multiplicera den årliga pensionen med den koeficient som motsvarar pensionstagarens ålder. Om invalidpensionen vid beräkning enligt 2004 års bestämmelser betalas i ett för allt, tillämpas tidigare fastställda koeficienter. Koeficienterna justeras år 2009. Kvinnor och män har samma koeficienter.

## 11.4 Tidpunkten för beräkning av engångsbetalningen

Engångsbetalningen beräknas i allmänhet för tiden efter beslutet om engångsbetalning. En pension som beviljas retroaktivt betalas normalt, d.v.s. som månatlig pension.

Engångsbetalning av familjepension betalas till alla förmånstagare som har rätt till engångsbetalning vid samma tidpunkt.

Om pensionen betalas i ett för allt, har pensionstagaren inte längre rätt till pension på basis av samma pensionsfall från de anställningar på vilka engångsbetalningen baserade sig. Av denna orsak borde pensionsanstalten inte betala en pension i ett för allt förrän det är sannolikt att pensionen inte längre ändras.



**Exempel 11.1.** Engångsbetalning av ålderspension.

En arbetstagare född 8.7.1943 beviljas ålderspension. I stället för månatlig pension betalas pensionen i ett för allt fr.o.m. 1.10.2007.

Pensionstagarens ålder 1.10.2007 är 64 år 2 månader, varvid koefficienten för engångsbetalning är 15,71 (använder bilaga 12 A Koefficienter för engångsbetalning av ålders- och efterlevandepension).

Ålderspensionen är 8,71 euro per månad, den årliga pensionen är  $12 \times 8,71 = 104,52$  euro per månad.

Engångsbetalningens belopp är  $104,52 \times 15,71 = 1\,642,01$  euro per månad.

...

**Exempel 11.2.** Invalidpension och engångsbetalning av kommande ålderspension.

Invalidpensionen för en person född 7.10.1975 är 14,62 euro per månad. Pensionen betalas i ett för allt fr.o.m. 1.4.2007. Med samma engångsbetalning betalas också den kommande ålderspensionen.

Pensionstagarens ålder 1.4.2007 är 31 år fem månader, varvid koefficienten för engångsbetalning är 21,46. Här används koefficienterna för invalidpension och kommande ålderspension, vilka framgår av bilaga 12 B.

Invalidpensionen är 14,62 euro per månad och den årliga pensionen är  $12 \times 14,62 = 175,44$  euro.

Engångsbetalningens belopp är  $175,44 \times 21,46 = 3\,764,94$  euro per månad.

...

## 12 Dröjsmålsförhöjning

Om handläggningen av en pension på en pensionsanstalt tar längre än tre månader, måste anstalten betala en dröjsmålsförhöjning på pensionen. Höjningen av förmånen beräknat per år följer räntefoten som avses i 4 § 1 mom. räntelagen. Dröjsmålsförhöjningen betalas inte om den är lägre än 5,93 euro i nivån för år 2007 (5,39 euro i nivån för år 2004). (A 22/92, A 15/95, LA 17/94, LA 2/95.)

Höjningen beräknas för dröjsmålstidens varje dag, dock inte för tiden innan tre månader har gått från slutet av den kalendermånad då förmånstagaren har framfört sitt krav till pensionsanstalten samt sådan utredning av förmånens grund och belopp som skäligen kan förutsättas av honom.

Om pensionsansökan har blivit anhängig i februari, beräknas höjningen från första dagen i juni. Om pensionen betalas den 15 i månaden, räknas för de pensionsrater som hänför sig till tiden före 1 juni (kan uppgå till pensionen för flera månader) en höjning för 15 dagar. Pensionen för juni höjs inte, eftersom den inte har fördröjts.

Pensionssökanden kan ansöka om pensionen i god tid innan pensionen börjar. Om utbetalningen av pensionen börjar under samma kalendermånad som rätten till pension, blir det ingen dröjsmålsförhöjning att betala fastän handläggnings-tiden har överstigit tre månader.

Vid beräkningen av förhöjningstiden anses kalendermånaden ha 30 dagar och året 360 dagar.

### *Exempel 12.1. Dröjsmålsförhöjning.*

Pensionsansökan med vilken personen ansöker om pension fr.o.m. 1.6.2007 har blivit anhängig 15.5.2007. Personen beviljas pension fr.o.m. 1.6.2007, men pensionsbeslutet fördröjs och pensionen för tiden 1.6.2007–30.11.2007 betalas retroaktivt 20.11.2007. Den löpande utbetalningen börjar 1.12.2007. Dröjsmåls-tiden börjar 1.9.2007, på basis av vilket dröjsmålsförhöjning för den retroaktiva pensionsdelen beräknas enligt följande:

Pension för tiden	Dröjsmålsperiod	Procent
1.6.2007–31.8.2007	1.9.2007–20.11.2007	11
1.9.2007–30.9.2007	1.10.2007–20.11.2007	11
1.10.2007–31.10.2007	1.11.2007–20.11.2007	11
1.11.2007–31.11.2007	Inte fördröjd	-

Dröjsmålsförhöjningen för tiden 1.1–30.6.2007 är 11 procent om året.

\*\*\*

**Exempel 12.2.** Dröjsmålsförhöjning i invalidpension.

Invalidpensionsansökan blev anhängig 15.5.2007. Dröjsmålstiden börjar 1.9.2007. Pensionen beviljas retroaktivt fr.o.m. 1.1.2007 och de retroaktiva pensionsraterna betalas 20.11.2007. Den löpande månatliga utbetalningen börjar 1.12.2007. Månadspensionen är 1 500 euro per månad och dröjsmålsförhöjningsprocenten är 11.

Tid	1.1.2007–30.8.2007	1.9.2007–30.9.2007	1.10.2007–30.10.2007
Pension som skall höjas	12 000 euro	1 500 euro	1 500 euro
Dröjsmålstid	1.9.2007–20.11.2007	1.10.2007–20.11.2007	1.11.2007–20.11.2007
Dröjsmålsförhöjning	$0,11 \frac{80}{360} \times 12\,000$ = 293,33 e	$0,11 \frac{50}{360} \times 1\,500$ = 22,92 e	$0,11 \frac{20}{360} \times 1\,500$ = 9,17 e

Pensionen för tiden 1.11.2007–30.11.2007 är inte längre fördröjd, eftersom den har betalats ut under samma månad.

Den dröjsmålsförhöjning som skall betalas ut i samband med betalningen av de retroaktiva pensionsdelarna 20.11.2007 blir 325,42 euro.

## 13 Tilläggsexempel

I exemplen används följande antagna indextal och avdragsprocenter för arbetstagarens pensionsavgift då man beräknar inkomster för de år för vilka index inte ännu har kunnat fastställas.

År	hälften	arbetspensions-index	lönekoefficient	arbets- tagarens avgift under 53 år	arbets- tagarens avgift över 53 år
1995	1712				
1996	1760	1737		0,0343	
1997	1791	1754		0,045	
1998	1825	1783		0,047	
1999	1868	1812		0,047	
2000	1903	1838		0,047	
2001	1981	1912		0,045	
2002	2054	1968		0,044	
2003	2103	2002		0,046	
2004	2151	2028	1,00	0,046	
2005	2191	2047	1,028	0,046	0,058
2006	2246	2081	1,063	0,043	0,054
2007	2311	2127	1,100	0,043	0,054
2008	2341	2157	1,113	0,045	0,057
2009	2403	2203	1,149	0,046	0,058
2010	2465	2249	1,184	0,047	0,06
2011	2528	2296	1,220	0,048	0,061

### Exempel 13.1. Skyddat belopp i APL.

Arbetstagaren är född 15.6.1943. Hans anställning som började 1.1.1980 fortgår utan avbrott fram till övergången till ålderspension 1.7.2008 då anställningen upphör. Således beräknas pensionen också enligt 2004 års bestämmelser. Vid beräkningen enligt 2004 års bestämmelser anses anställningen inte ha avbrutits 31.12.2004. För 2004 års fribrev och för pensionen som beräknas enligt 2004 års bestämmelser uppräknas inkomsterna med hälftenindex till nivån för åren 2004 och 2008. Vid beräkningen av pensionen enligt 2005 års bestämmelser uppräknas inkomsterna till nivån för år 2008 med lönekoefficienten.



År	förvärvsinkomst euro/år nivån förtjänståret	förvärvsinkomst euro/år 2004 års nivå (2151) arb.t.avg. avdragen	förvärvsinkomst euro/år 2008 hälftenindex (2311) arb.t.avg. avdragen	förvärvsinkomst euro/år 2008 lönecoefficient (1,113) arb.t.avg. avdragen
1992	10 861,45	13 890,00	15 116,92	15 459,57
1993	10 170,38	12 960,00	14 104,77	14 424,48
1994	10 876,65	13 860,00	15 084,26	15 426,18
1995	11 787,41	14 810,00	16 118,18	16 483,53
1996	13 336,00	15 739,66	17 129,97	17 518,25
1997	14 534,64	16 670,65	18 143,19	18 554,43
1998	18 963,03	21 299,93	23 181,37	23 706,82
1999	20 250,53	22 222,49	24 185,43	24 733,64
2000	21 491,52	23 150,57	25 195,48	25 766,59
2001	22 324,80	23 149,78	25 194,63	25 765,71
2002	24 973,01	25 001,66	27 210,07	27 826,85
2003	28 469,45	27 779,76	30 233,58	30 918,88
2004	26 205,23	24 999,79	27 208,04	27 824,76
2005	28 041,27		28 223,29	28 598,99
2006	24 607,58		24 263,41	24 373,73
2007	20 159,03		19 277,16	19 255,02
2008	8 000,00		7 544,00	7 544,00

## 1) Pensionen enligt 2005 års bestämmelser:

Beräknar 2004 års fribrev enligt 2004 års bestämmelser i nivån för år 2004. Det erhållna beloppet av den intjänade pensionen uppräknas till nivån för år 2008, det år då pensionen börjar, med lönecoefficienten. I anställningen görs automatiskt avbrytande 31.12.1997.

## Kontinuerlig anställning

## Pensionsgrundande lön (beräkningsår 1995–2004)

$$\frac{14\,810 + 15\,739,66 + 16\,670,65 + 21\,299,93 + 22\,222,49 + 23\,150,57 + 23\,149,78 + 25\,001,66 + 27\,779,76 + 24\,999,79}{3600} \times 30$$

$$= 1\,790,20 \text{ euro/mån}$$

## Pensionsgrundande tid och pensionstillväxt:

Pensionstillväxt med 1,5 procent (under 60 år) 1.1.1980–31.12.2002, d.v.s. för 276 månader

Pensionstillväxt med 2,5 procent (fr.o.m. början av det år då personen fyller 60 år fram till tidpunkten 31.12.2004) 1.1.2003–31.12.2004, d.v.s. för 24 månader

2004 års fribrev

$$\frac{(276 \times 1,5 \% \times 1\,790,20) + (24 \times 2,5 \% \times 1\,790,20)}{12} = 707,13 \text{ euro/mån}$$

I anställningen görs automatiskt avbrytande 31.12.1997.

Period 1 = 1.1.1980–31.12.1997

Pensionsgrundande lön, beräkningsår 1992, 1994, 1996 och 1997

$$\frac{13\,890 + 13\,860 + 15\,739,66 + 16\,670,65}{1440} \times 30 = 1\,253,34 \text{ euro/mån}$$

Pensionen tillväxer med 1,5 % under perioden 1.1.1980–31.12.1997, d.v.s. 216 månader

Intjänad pension för den första anställningsperioden

$$\frac{216 \times 1,5 \% \times 1\,253,34}{12} = 338,40 \text{ euro/mån}$$

Period 2 = 1.1.1998–31.12.2004

Pensionsgrundande lön (beräkningsår 1998–2004)

$$\frac{21\,299,93 + 22\,222,49 + 23\,150,57 + 23\,149,78 + 25\,001,66 + 27\,779,76 + 24\,999,79}{2520} \times 30 = 1\,995,29 \text{ euro/mån}$$

Pensionsgrundande tid och pensionstillväxt:

Pensionstillväxt med 1,5 procent 1.1.1998–31.12.2002, d.v.s. för 60 månader

Pensionstillväxt med 2,5 procent 1.1.2003–31.12.2004, d.v.s. för 24 månader

Intjänad pension för den andra perioden:

$$\frac{(60 \times 1,5 \% \times 1\,995,29) + (24 \times 2,5 \% \times 1\,995,29)}{12} = 249,41 \text{ euro/mån}$$

De intjänade pensionerna för perioderna 1 och 2 är sammanlagt  $338,40 + 249,41 = 587,81$  euro/mån. Pensionen för den kontinuerliga anställningen 707,13 euro/mån är större.

2004 års fribrev uppräknas till nivån för år 2008 (det år då pensionen börjar) med lönekoeficienten.

$$707,13 \times \frac{1,113}{1,000} = 787,04 \text{ euro/mån}$$

Pensionen för förvärvsinkomster förtjänade efter 31.12.2004 beräknas på de inkomster som har justerats till nivån för det år då pensionen beviljas och från vilka avdrag har gjorts för arbetstagarens pensionsavgift.

Beräkningsformeln för pensionen är  $\frac{\text{intjäningsprocent} \times \text{årsinkomst}}{12}$

Intjäningsprocenten är 1,9 under perioden 1.1.2005–30.6.2006 och under perioden 1.7.2006–30.6.2008 är intjäningsprocenten 4,5.

Pension med intjäningsprocenten 1,9

$$\frac{1,9 \% \times \left( 28\,598,99 + \frac{6}{12} \times 24\,373,73 \right)}{12} = 64,58 \text{ euro/mån}$$

Pension med intjäningsprocenten 4,5

$$\frac{4,5 \% \times \left( \frac{6}{12} \times 24\,373,73 + 19\,255,02 \times 7\,544 \right)}{12} = 146,20 \text{ euro/mån}$$

Den intjänade pensionen efter 1.1.2005 blir  $64,58 + 146,20 = 210,78$  euro/mån.

Pensionen beräknad enligt 2005 års bestämmelser = 2004 års fribrev + intjänad pension för förvärvsinkomster förtjänade efter 31.12.2004 blir  $787,04 + 210,78 = 997,82$  euro/mån.

2) Pensionen enligt 2004 års bestämmelser, beräknas helt enligt 2004 års bestämmelser utan omvandling till fribrev 31.12.2004.

Pensionsgrundande lön, beräkningsår 1998–2007 (hälftenindex)

$$\frac{23\,181,37 + 24\,185,43 + 25\,195,48 + 25\,194,63 + 27\,210,07 + 30\,233,58 + 27\,208,04 + 28\,223,29 + 24\,263,41 + 19\,277,16}{3600} \times 30$$

= 2 118,10 euro/mån

Pensionsgrundande tid och pensionstillväxt

Pensionstillväxt med 1,5 procent 1.1.1980–31.12.2002, d.v.s. för 276 månader

Pensionstillväxt med 2,5 procent 1.1.2003–15.6.2008, d.v.s. för 65 månader  
15 dagar

Pension

$$\frac{(276 \times 1,5 \% \times 2\,118,10) + \left(65 \frac{15}{30} \times 2,5 \% \times 2\,118,10\right)}{12} = 1\,019,78 \text{ euro/mån}$$

I anställningen görs automatiskt avbrytande 31.12.1997

Period 1 = 1.1.1980–31.12.1997

Pensionsgrundande lön, beräkningsår 1992, 1994, 1996 och 1997

$$\frac{15\,116,92 + 15\,084,26 + 17\,129,97 + 18\,143,19}{1440} \times 30 = 1\,364,05 \text{ euro/mån}$$

Pensionen tillväxer med 1,5 procent under perioden 1.1.1980–31.12.1997 d.v.s.  
216 månader

$$\frac{216 \times 1,5 \% \times 1\,364,05}{12} = 368,29 \text{ euro/mån}$$



Intjänad pension för den första perioden blir 368,29 euro/mån.

Period 2 = 1.1.1998–15.6.2008

Pensionsgrundande lön (beräkningsår 1998–2007)

$$\frac{23\,181,37 + 24\,185,43 + 25\,195,48 + 25\,194,63 + 27\,210,07 + 30\,233,58 + 27\,208,04 + 28\,223,29 + 24\,263,41 + 19\,277,16}{3600} \times 30$$

= 2 118,10 euro/mån

Pensionsgrundande tid och pensionstillväxt

Pensionstillväxt med 1,5 procent 1.1.1998–31.12.2002, d.v.s. för 60 månader

Pensionstillväxt med 2,5 procent 1.1.2003–15.6.2008, d.v.s. för 65 månader  
15 dagar

Pension

$$\frac{(60 \times 1,5 \% \times 2\,118,10) + \left(65 \frac{15}{30} \times 2,5 \% \times 2\,118,10\right)}{12} = 447,89 \text{ euro/mån}$$

Intjänad pension för den andra perioden blir 447,89 euro/mån.

De intjänade pensionerna för perioderna 1 och 2 är sammanlagt  
 $368,29 + 447,89 = 816,18$  euro/mån.

Pensionen för den kontinuerliga anställningen 1 019,78 är större.

Jämför pensionerna beräknade enligt 2004 års bestämmelser och enligt  
2005 års bestämmelser

Pensionen beräknad enligt 2004 års bestämmelser blir 1 019,78 euro/mån

Pensionen beräknad enligt 2005 års bestämmelser blir 997,82 euro/mån

Pensionen beräknad enligt 2004 års bestämmelser är större, och således läggs ett  
skyddat APL-belopp till pensionen beräknad enligt 2005 års bestämmelser. Det

skyddade beloppet är skillnaden mellan pensionerna beräknade enligt 2004 års bestämmelser och enligt 2005 års bestämmelser.

Skyddat belopp i APL  $1\,019,78 - 997,82 = 21,96$  euro/mån

Ålderspensionen 1.7.2008 blir  $997,82 + 21,96 = 1\,019,78$  euro/mån.

\*\*\*

**Exempel 13.2.** Ålderspension enligt ArPL vid 63 års ålder.

Arbetstagaren är född 14.7.1944. Hans anställning som började 1.1.1970 fortgår utan avbrott fram till dess att ålderspensionen börjar 1.8.2007, och således beräknas pensionen också enligt 2004 års bestämmelser.

År	förvärvsinkomst euro/år nivån förtjänståret	förvärvsink. euro/år 2004 års nivå (2151) arb.t.avg. avdragen	förvärvsinkomst euro/år 2007 hälftenindex (2311) arb.t.avg. avdragen	förvärvsinkomst euro/år 2007 lönekoeficienten (1,100) arb.t.avg. avdragen
1992	43 164,30	55 200,01	59 306,00	60 720,01
1993	43 632,17	55 600,00	59 735,75	61 160,00
1994	43 946,07	56 000,00	60 165,50	61 600,00
1995	44 889,26	56 400,00	60 595,26	62 040,00
1996	46 475,13	54 851,76	58 931,85	60 336,94
1997	47 626,78	54 626,00	58 689,31	60 088,60
1998	48 870,29	54 892,80	58 975,95	60 382,08
1999	50 369,13	55 274,00	59 385,50	60 801,40
2000	51 666,76	55 655,20	59 795,06	61 220,72
2001	54 152,86	56 154,00	60 330,96	61 769,40
2002	56 530,36	56 595,20	60 804,98	62 254,72
2003	58 270,01	56 858,40	61 087,75	62 544,24
2004	60 000,00	57 240,00	61 497,74	62 964,00
2005	62 237,39		61 838,63	62 733,84
2006	64 048,52		62 343,40	62 698,87
2007	36 215,48		34 631,22	34 591,45
2008			0,00	0,00

Pensionen beräknad enligt 2005 års bestämmelser:

Beräknar 2004 års fribrev enligt 2004 års bestämmelser i nivån för år 2004. Det erhållna beloppet av den intjänade pensionen uppräknas till nivån för år 2007, det år då pensionen börjar, med lönekoeficienten.

Pensionsgrundande lön, beräkningsår 1995–2004

$$\frac{56\,400 + 54\,851,76 + 54\,626 + 54\,892,80 + 55\,274 + 55\,655,20 + 56\,154 + 56\,595,20 + 56\,858,40 + 57\,240}{3600} \times 30$$
$$= 4\,654,56 \text{ euro/mån}$$

Pensionsgrundande tid och pensionstillväxt

Pensionstillväxt med 1,5 procent 1.1.1970–31.12.2003, d.v.s. för 408 månader

Pensionstillväxt med 2,5 procent 1.1.2004–31.12.2004, d.v.s. för 12 månader

2004 års fribrev:

$$\frac{(408 \times 1,5 \% \times 4\,654,56) + (12 \times 2,5 \% \times 4\,654,56)}{12} = 2\,490,19 \text{ euro/mån}$$

I anställningen görs automatiskt avbrytande 31.12.1998.

Period 1 = 1.1.1970–31.12.1998

Pensionsgrundande lön, beräkningsår: 1993, 1994, 1996, 1997 och 1998

$$\frac{55\,600 + 56\,000 + 54\,851,76 + 54\,626 + 54\,892,80}{1800} \times 30 = 4\,599,51 \text{ euro/mån}$$

Pensionen tillväxer med 1,5 procent under perioden 1.1.1970–31.12.1998, d.v.s. 348 månader

Intjänad pension för den första perioden

$$\frac{348 \times 1,5 \% \times 4\,599,51}{12} = 2\,000,79 \text{ euro/mån}$$

Period 2 = 1.1.1999–31.12.2004

Pensionsgrundande lön (beräkningsår 1999–2004)

$$\frac{55\,274 + 55\,655,20 + 56\,154 + 56\,595,20 + 56\,858,40 + 57\,240}{2160} \times 30$$

$$= 4\,691,34 \text{ euro/mån}$$

Pensionsgrundande tid och pensionstillväxt:

Pensionstillväxt med 1,5 procent 1.1.1999–31.12.2003, d.v.s. för 60 månader

Pensionstillväxt med 2,5 procent 1.1.2004–31.12.2004, d.v.s. för 12 månader

$$\frac{(60 \times 1,5 \% \times 4\,691,34) + (12 \times 2,5 \% \times 4\,691,34)}{12} = 469,13 \text{ euro/mån}$$

Intjänad pension för den andra perioden 469,13 euro/mån.

De intjänade pensionerna för perioderna 1 och 2 är sammanlagt  
 $2\,000,79 + 469,13 = 2\,469,92 \text{ euro/mån}$

Pensionen för den kontinuerliga anställningen 2 490,19 euro/mån är större.

2004 års fribrev uppräknas till nivån för år 2007 (det år då pensionen börjar) med lönekoeficienten

$$2\,490,19 \times \frac{1,100}{1,000} = 2\,739,21 \text{ euro/mån}$$

Pensionen för inkomster förtjänade efter 31.12.2004

Intjäningsprocenten är 1,9 under perioden 1.1.2005–31.7.2007.

$$\frac{(62\,733,84 + 62\,698,87 + 34\,591,45) \times 1,9 \%}{12} = 253,37 \text{ euro/mån}$$

Pensionen beräknad enligt 2005 års bestämmelser = 2004 års fribrev + intjänad pension för förvärvsinkomster förtjänade efter 31.12.2004  
 $2\,739,21 + 253,37 = 2\,992,58 \text{ euro/mån}$ .



Arbetstagaren har dessutom under perioden 15.3.1970–31.12.1972 haft en anställning som omfattas av StaPL.

Den offentliga sektorn samordnar 31.12.2004. Samordningen görs enligt 2004 års bestämmelser med användande av en modifierad samordningsgräns. Vid samordningen 31.12.2004 beaktas alla de arbetspensioner som har tjänats in fram till dess. Efter att Statskontoret har utfört samordningen är StaPL-pensionen 32,18 euro/mån i nivån för år 2007.

Pensionen beräknad enligt 2005 års bestämmelser sammanlagt  
 $2\,739,21 + 253,37 + 32,18 = 3\,024,76$  euro/mån.

2) Pensionen beräknad enligt 2004 års bestämmelser

Pensionsgrundande lön (beräkningsår 1997–2006, hälftenindex)

$$\frac{58\,689,31 + 58\,975,95 + 59\,385,50 + 59\,795,06 + 60\,330,96 + 60\,804,98 + 61\,087,75 + 61\,497,74 + 61\,838,63 + 62\,343,40}{3600} \times 30$$

= 5 039,58 euro/mån

Pensionsgrundande tid och pensionstillväxt

Tiden med intjäningsprocenten 1,5 1.1.1970–31.12.2003 blir 408 månader

Tiden med intjäningsprocenten 2,5 1.1.2004–14.7.2007 blir 42 månader 14 dagar

Pension

$$\frac{(408 \times 1,5 \% \times 5\,039,58) + \left(42 \frac{14}{30} \times 2,5 \% \times 5\,039,58\right)}{12} = 3\,016,05 \text{ euro/mån}$$

I anställningen görs automatiskt avbrytande 31.12.1998.

Period 1 = 1.1.1970–31.12.1998

Pensionsgrundande lön, beräkningsår: 1993, 1994, 1996, 1997, 1998

$$\frac{59\,735,75 + 60\,165,50 + 58\,931,85 + 58\,689,31 + 58\,975,95}{1800} \times 30$$

$$= 4\,941,64 \text{ euro/mån}$$

Pensionen tillväxer med 1,5 procent under perioden 1.1.1970–31.12.1998, d.v.s.  
348 mån

Intjänad pension för första perioden

$$\frac{348 \times 1,5 \% \times 4\,941,64}{12} = 2\,149,61 \text{ euro/mån}$$

Period 2 = 1.1.1999–14.7.2007

Pensionsgrundande lön (beräkningsår 1999–2006)

$$\frac{59\,385,50 + 59\,795,06 + 60\,330,96 + 60\,804,98 + 61\,087,75 + 61\,497,74 + 61\,838,63 + 62\,343,40}{2880} \times 30$$

$$= 5\,073,79 \text{ euro/mån}$$

Pensionsgrundande tid och pensionstillväxt:

Tiden med intjäningsprocenten 1,5 1.1.1999–31.12.2003 blir 60 månader

Tiden med intjäningsprocenten 2,5 1.1.2004–14.7.2007 blir 42 månader 14 dagar

Intjänad pension för andra perioden:

$$\frac{(60 \times 1,5 \% \times 5\,073,79) + \left(42 \frac{14}{30} \times 2,5 \% \times 5\,073,79\right)}{12} = 829,42 \text{ euro/mån}$$

De intjänade pensionerna för perioderna 1 och 2 är sammanlagt

$$2\,149,61 + 829,42 = 2\,979,03 \text{ euro/mån}$$

Pensionen för den kontinuerliga anställningen 3 016,05 euro/mån är större.

Eftersom den beräknade pensionsåldern enligt 2004 års bestämmelser är 65 år, minskas den intjänade pensionen med förtidsminskning. Tiden med förtidsminskning är tiden från slutet av den månad då personen fyller 65 år till den dag då pensionen börjar, d.v.s. 1.8.2007–31.7.2009.

Förtidsminskningen är 0,4 procent och tiden med förtidsminskning

$1.8.2007 - 31.7.2009 = 24$  månader

Förtidsminskningsprocenten blir  $24 \times 0,4 = 9,6$  procent

Förtidsminskningen blir  $3\,016,05 \times 0,096 = 289,54$  euro/mån

Pensionen beräknad enligt 2004 års bestämmelser blir

$3\,016,05 - 289,54 = 2\,726,51$  euro/mån

Jämför pensionerna beräknade enligt 2004 års bestämmelser och enligt 2005 års bestämmelser

Pensionen beräknad enligt 2005 års bestämmelser blir 2 992,58 euro/mån

Pensionen beräknad enligt 2004 års bestämmelser blir 2 726,51 euro/mån

Pensionen beräknad enligt 2005 års bestämmelser är större, och således uppkommer inget skyddat APL-belopp.

Ålderspensionen fr.o.m. 1.8.2007 blir  $2\,992,58$  (APL/ArPL) +  $31,18$  (StaPL)  
 $= 3\,024,75$  euro/mån.

...

**Exempel 13.3.** *Hur barnavårdstid inverkar på inkomsten för återstående tid.*

Personen blir arbetsoförmögen det år då hon fyller 35 år. Den återstående tiden är sammanlagt 339 månader, av vilka 183 månader är tid med intjäningsprocenten 1,5 och 156 månader tid med intjäningsprocenten 1,3.

År	Inkomst som tas med i inkomsten för återstående tid (förvärvsinkomst och oavlönade perioder sammanlagt), i nivån för pensionsfallsåret och efter avdrag för arbetstagarens pensionsavgiftsandel	
2001	30 000	
2002	24 200	innehåller barnavårdstid
2003	9 600	innehåller barnavårdstid
2004	1 200	innehåller barnavårdstid
2005	8 400	innehåller barnavårdstid
2006	36 000	
2007	28 800	
2008	8 800	innehåller barnavårdstid
2009	7 600	innehåller barnavårdstid
2010	30 000	
pensionsfallsår	10 000	pensionsfallsår

Inkomsten för återstående tid enligt huvudregeln, granskningsperioden utgörs av åren 2006, 2007, 2008, 2009 och 2010.

$$\frac{36\,000 + 28\,800 + 8\,800 + 7\,600 + 30\,000}{60} = 1\,853,33 \text{ euro/mån}$$

Pensionen för återstående tid:

pension med intjäningsprocenten 1,5

$$\frac{1\,853,33 \times 183 \times 1,5 \%}{12} = 423,95 \text{ euro/mån}$$

pension med intjäningsprocenten 1,3

$$\frac{1\,853,33 \times 156 \times 1,3 \%}{12} = 313,21 \text{ euro/mån}$$

Pensionen för återstående tid sammanlagt  $423,95 + 313,21 = 737,16$  euro/mån

Inkomsten för återstående tid enligt undantagsregeln för barnavårdstid kan beräknas fr.o.m. år 2005 för högst de tio år som föregår pensionsfallsåret. Man beaktar de år där det inte ingår barnavårdstid, d.v.s. åren 2006, 2007 och 2010.



$$\frac{36\,000 + 28\,800 + 30\,000}{3 \times 12} = 2\,633,33 \text{ euro/mån}$$

Pension för återstående tid

pension enligt intjäningsprocenten 1,5

$$\frac{2\,633,33 \times 183 \times 1,5\%}{12} = 602,37 \text{ euro/mån}$$

pension enligt intjäningsprocenten 1,3

$$\frac{2\,633,33 \times 156 \times 1,3\%}{12} = 445,03 \text{ euro/mån}$$

Pensionen för återstående tid sammanlagt  $602,37 + 445,03 = 1\,047,40$  euro/mån

Jämförelsen görs mellan totalpensionerna.

Den intjänade pensionen blir 250 euro/mån.

Skillnaden mellan huvudregeln och regeln om barnavårdstid blir

$$1\,047,40 - 737,16 = 310,24 \text{ euro/mån}$$

$$\text{procentuell inverkan } \frac{310,24}{987,16} \times 100 = 31,43\%$$

Personens pension beräknas med tillämpning av regeln om barnavårdstid, eftersom pensionen enligt den är mer än 20 procent högre än pensionen beräknad enligt huvudregeln. Personens pension för återstående tid blir 1 047,40 euro/mån.

\*\*\*

## Bilagor

**Bilaga 1 Index, lönekoeficient och avdragskoeficient**

År	Indextal Arbetsför- ålder/ APL- hälftenindex	Pensionsålder/ arbetspensionsindex	Lönekoeficient	Avdragskoeficient	
				under 53 år	har fyllt 53 år
1961-62	100	100			
1963	106	106			
1964	116	116			
1965	130	130			
1966	142	142			
1967	152	152			
1968	165	165			
1969	182	182			
1970	197	197			
1971	216	216			
1972	247	247			
1973	274	274			
1974	315	315			
1975	383	383			
1976	462	462			
1977	524	524			
(1.7.1977*	544	544)			
1978	573	573			
1979	608	608			
(1.7.1979*	628	628)			
1980	665	665			
(1.7.1980*	697	697)			
1981	745	745			
(1.7.1981*	780	780)			
1982	836	836			
(1.7.1982*	866	866)			
1983	915	915			
(1.7.1983*	952	952)			
1984	1006	1006			
(1.7.1984*	1019	1019)			
1985	1088	1088			
1986	1165	1165			
1987	1225	1225			
1988	1291	1291			
1989	1387	1387			
1990	1481	1481			
1991	1595	1595			
1992	1682	1682			
1993	1688	1688			
1994	1688	1688			
1995	1712	1712			
1996	1760	1737		0,0343	
1997	1791	1754		0,045	
1998	1825	1783		0,047	
1999	1868	1812		0,047	
2000	1903	1838		0,047	
2001	1981	1912		0,045	
2002	2054	1968		0,044	
2003	2103	2002		0,046	
2004	2151	2028		0,046	
2005	2191	2047	1,028	0,046	0,058
2006	2246	2081	1,063	0,043	0,054
2007	2311	2127	1,100	0,043	0,054

\* Förhandsjustering av index (preliminärt index har använts när pensioner har beviljats och betalats).

## Bilaga 2

## Barntillägg i procent

FöPL och LFöPL Företagarens födelseår	Barntillägg i procent för ett barn
–1927	20
1928	19
1929	18
1930	17
1931	16
1932	15
1933	14
1934	13
1935	12
1936	11
1937	10
1938	9
1939	8
1940	7
1941	6
1942	5
1943	4
1944	3
1945	2
1946	1
1947–	–

## Minskad efterlevandepension år 2007

	Förmånsfattarens pension, euro/mån																			
	200	400	600	800	1000	1200	1400	1600	1800	2000	2200	2400	2600	2800	3000	3200	3400	3600	3800	4000
0	100	200	300	400	500	600	700	800	900	1000	1100	1200	1300	1400	1500	1600	1700	1800	1900	2000
200	100	200	300	400	500	600	700	800	900	1000	1100	1200	1300	1400	1500	1600	1700	1800	1900	2000
400	79	200	300	400	500	600	700	800	900	1000	1100	1200	1300	1400	1500	1600	1700	1800	1900	2000
600	0	100	300	400	500	600	700	800	900	1000	1100	1200	1300	1400	1500	1600	1700	1800	1900	2000
800	0	0	200	357	457	557	657	757	857	957	1057	1157	1257	1357	1457	1557	1657	1757	1857	1957
1000	0	0	100	257	357	457	557	657	757	857	957	1057	1157	1257	1357	1457	1557	1657	1757	1857
1200	0	0	0	157	257	357	457	557	657	757	857	957	1057	1157	1257	1357	1457	1557	1657	1757
1400	0	0	0	57	157	257	357	457	557	657	757	857	957	1057	1157	1257	1357	1457	1557	1657
1600	0	0	0	0	57	157	257	357	457	557	657	757	857	957	1057	1157	1257	1357	1457	1557
1800	0	0	0	0	0	57	157	257	357	457	557	657	757	857	957	1057	1157	1257	1357	1457
2000	0	0	0	0	0	0	57	157	257	357	457	557	657	757	857	957	1057	1157	1257	1357
2200	0	0	0	0	0	0	0	57	157	257	357	457	557	657	757	857	957	1057	1157	1257
2400	0	0	0	0	0	0	0	0	57	157	257	357	457	557	657	757	857	957	1057	1157
2600	0	0	0	0	0	0	0	0	0	57	157	257	357	457	557	657	757	857	957	1057
2800	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	57	157	257	357	457	557	657	757	857	957
3000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	57	157	257	357	457	557	657	757	857
3200	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	57	157	257	357	457	557	657	757
3400	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	57	157	257	357	457	557	657
3600	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	57	157	257	357	457	557
3800	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	57	157	257	357	457
4000	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	57	157	257	357



**Bilaga 3 Förmåner som berättigar till arbetspensionstillägg och som förlänger efterkarenstiden vid beräkning enligt 2004 års bestämmelser**

	Max dagar/mån	Rätt till arbets- pensions tillägg	Förlänger efterkarens tiden
<b>ARBETSLÖSHETSFÖRMÅNER</b>			
Inkomstrelaterad arbetslöshetsdagpenning (lagen om utkomstskydd för arbetslösa 1290/2002), även minskad och jämkad	22	X	X
Grunddagpenning (lagen om utkomstskydd för arbetslösa 1290/2002)		-	X
Arbetsmarknadsstöd (lagen om utkomstskydd för arbetslösa 1290/2002) max. 500 dagar		-	X
Arbetslöshetsersättning (före 1.1.1985)		-	X
Arbetslöshetsunderstöd (före 1.1.1985)	22	X	X
Tid av anställning på högst 10 mån för äldre arbetslösa (enligt den lag som var i kraft före år 2000) *		-	X
<b>REHABILITERINGSFÖRMÅNER</b>			
Rehabiliteringspenning från FPA (lagen om Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningförmåner 566/2005)	25	X	X
Ersättning för inkomstbortfall enligt rehabiliteringsbestämmelserna för trafikförsäkringen (bl.a. trafikförsäkringslagen 279/59)	30	X	X
Ersättning för inkomstbortfall enligt rehabiliteringsbestämmelserna för olycksfallsförsäkringen (bl.a. olycksfallsförsäkringslagen 608/48)	30	X	X
Rehabiliteringspenning och -understöd enligt arbetspensionslagarna	30	X	X
Sjukdagpenning eller motsvarande ersättning (sjukförsäkringslagen 1224/2004)		-	X

\* om pensionsfallet inträffar 1.1.2000 eller senare, fastställs rätten till återstående tid redan när den första 10-anställningen börjar.

	Max dagar/mån	Rätt till arbets- pensions- tillägg	Förlänger efterkaren stiden
<b>UTBILDNINGSFÖRMÅNER</b>			
Yrkesutbildningspenning (lagen om utbildningsfonden (1306/2002), personligt stöd för frivillig yrkesutbildning enligt grundskolelagen (476/83) eller gymnasielagen (477/83), beviljas inte längre efter 1.1.2003)	30	X	X
Avgångsbidragets vuxenutbildningstillägg för frivillig yrkesinriktad vuxenutbildning (som ovan)	30	X	X
Avgångsbidragets vuxenutbildningstillägg för arbetsmarknadsutbildning (se ovan)		-	-
Förtjänststöd för arbetsmarknadsutbildning (lagen om offentlig arbetskraftsservice 1295/2002)	22	X	X
Basstöd för arbetsmarknadsutbildning (lagen om offentlig arbetskraftsservice 1295/2002)		-	X
Utbildningsdagpenningens inkomstrelaterade dagpenning (lagen om utkomstskydd för arbetslösa 10 kap. 1290/2002)	22	X	X
Utbildningsdagpenningens grunddagpenning (lagen om utkomstskydd för arbetslösa 10 kap. 1290/2002)		-	X
Studieledighet (lagen om studieledighet 273/79)		-	X
Vuxenutbildningsstöd (L om vuxenutbildningsstöd 1276/2000)	22	X	X

Efterkarenstiden förlängs också, om personen har haft ett barn under 3 år och därför under någon tid har fått moderskaps-, faderskaps- eller föräldrapenning eller hemvårdsstöd.

## **Bilaga 4      Beräkningen av den pensionsgrundande lönen enligt APL**

### **1 Den pensionsgrundande lönen före år 1966**

Den pensionsgrundande lönen bestäms enligt den regelbundna lönen, naturaförmånerna bestäms enligt olycksfallsförsäkringstabellen.

Lönerna under det år då anställningsförhållandet upphör och det föregående kalenderåret räknas ihop. Det sammanlagda beloppet divideras med antalet arbetsdagar under perioden i fråga och kvoten multipliceras med 25.

När den pensionsgrundande lönen fastställs räknas lönen under året innan anställningen upphör inte upp med index. Den pensionsgrundande lönen räknas upp till index för det år då pensionen beviljas.

### **2 Den pensionsgrundande lönen år 1966**

Den pensionsgrundande lönen bestäms utgående från den lön som är underkastad förskottsinnehållning av skatt. Naturaförmåner behandlas på samma sätt som vid beskattningen.

I övrigt beräknas den pensionsgrundande lönen på samma sätt som i fråga om anställningar som har upphört före år 1966.

### **3 Den pensionsgrundande lönen år 1967**

Den pensionsgrundande lönen bestäms utgående från den lön som är underkastad förskottsinnehållning av skatt (detsamma gäller naturaförmånerna).

Den pensionsgrundande lönen beräknas utgående från lönerna under de tre sista kalenderåren. Först beräknas den månatliga lönen under varje kalenderår så att årslönen divideras med anställningstiden det året och kvoten multipliceras med 30. Månadslönerna räknas upp med index för det år då anställningsförhållandet upphör. De två bästa månadslönerna väljs ut. Den pensionsgrundande lönen är den genomsnittliga månadslönen beräknad på basis av två år.

Om anställningstiden under det år då anställningsförhållandet börjar inte når upp till sex månader, beaktas lönerna under det året inte vid beräkningen av den pensionsgrundande lönen, om det fortfarande blir kvar minst två kalenderår med lön.



**4 Den pensionsgrundande lönen fr.o.m. 1.1.1968**

Den pensionsgrundande lönen fastställs genom att av de högst fyra sista kalenderåren, då anställningen har fortgått, välja de två kalenderår under vilka arbetstagarens genomsnittliga indexjusterade månatliga lön är störst. Den pensionsgrundande lönen är genomsnittet av lönen per månad under dessa två år. Om anställningen har fortgått under flera än två kalenderår, beaktas inte det kalenderår då anställningen började, om anställningen under det kalenderåret inte fortgick minst sex månader.

**5 Den pensionsgrundande lönen fr.o.m. 1.1.1979**

Den pensionsgrundande lönen beräknas utgående från lönerna under de fyra sista åren i ett anställningsförhållande, så att man beaktar de indexjusterade lönerna under de två år, som blir kvar när året med den högsta och året med den lägsta lönen lämnas bort. Om anställningen har fortgått under fyra kalenderår så att den under det första året har pågått mer än sex månader, beräknas den pensionsgrundande lönen på basis av de två inkomstmässigt mellersta åren. Om anställningen däremot har fortgått under fyra kalenderår så att den under det första året har pågått mindre än sex månader, beaktas det första kalenderåret inte. Då beräknas den pensionsgrundande lönen så att det år då den genomsnittliga månatliga lönen är som lägst inte tas med.

Om en anställning har fortgått under tre kalenderår så att den under det första året har pågått minst sex månader, utelämnas också det år då den genomsnittliga månatliga lönen har varit som lägst. Om en anställning som har fortgått under tre kalenderår inte har pågått i minst sex månader under det första året, bestäms den pensionsgrundande lönen utgående från lönerna under de två övriga kalenderåren.

Lagändringen 1.1.1979 trädde i kraft steg för steg. Ikraftträdelsestadgandet förutsatte att den gamla bestämmelsen skulle tillämpas vid beräkningen av den pensionsgrundande lönen, om det bästa kalenderåret som skulle beaktas inträffade innan lagen trädde i kraft.

**6 Den pensionsgrundande lönen fr.o.m. 1.1.1980**

Den pensionsgrundande lönen beräknas i övrigt på samma sätt som har beskrivits i punkt 5, men de löner som en person har fått efter 63 års ålder beaktas inte längre vid fastställandet av den pensionsgrundande lönen.



### **7 Den pensionsgrundande lönen fr.o.m. 1.1.1994**

Pensionsfallsåret beaktas inte längre vid beräkningen av den pensionsgrundande lönen i anställningar som upphör i och med ett pensionsfall, om anställningen har fortgått i minst tre kalenderår inklusive pensionsfallsåret. Vid beräkningen av ålderspensionen beaktas anställningstiden tills personen uppnår pensionsåldern.

Om en anställning upphör före pensionsfallet eller en anställning som upphör i och med ett pensionsfall har fortgått under högst två kalenderår, beräknas den pensionsgrundande lönen enligt punkt 5.

### **8 Den pensionsgrundande lönen fr.o.m. 1.1.1996**

Den pensionsgrundande lönen beräknas i regel utgående från de indexjusterade lönerna under de högst tio sista kalenderåren före pensionsfallet eller före det år då anställningen upphör. Vid beräkningen av den pensionsgrundande lönen kan högst en tredjedel av dessa år lämnas bort, om inkomsterna under de åren är lägre än hälften av medeltalet för alla tio år.

Vid beräkningen av den pensionsgrundande lönen i en anställning som har pågått under mera än tre kalenderår utelämnas det år då anställningen upphör, eller pensionsfallsåret, om det inte är ett helt år. En anställning har pågått hela året om den upphör 30. eller 31.12. Även om det arbetsrättsliga anställningsförhållandet fortsätter till slutet av året beaktas endast anställningstiden fram till den dag då arbetstagaren uppnår pensionsåldern. Det år då arbetstagaren uppnår pensionsåldern betraktas som ett helt arbetsår, om hans födelsedag är 30. eller 31.12.

I anställningar som har pågått under tre eller färre kalenderår beaktas det år då anställningen upphörde eller pensionsfallsåret även om det inte är ett helt år.

Från de indexjusterade årslönerna fr.o.m. 1996 tas bort ett belopp som motsvarar arbetstagares pensionsavgift.

Detta sätt att räkna gäller anställningar som börjar 1996 eller senare. Under övergångsperioden gäller både de nya och de gamla beräkningsreglerna, om anställningen fortgick över 1.1.1996.

De år före 1.1.1996 som tas med i beräkningen av den pensionsgrundande lönen (urvalsåren) väljs enligt de bestämmelser som gällde före år 1996. Från tiden före 1.1.1996 kan sålunda högst fyra urvalsår tas med, åren 1992–1995. Till

dess gamla urvalsår läggs anställningsåren efter 1995, ett år i sänder. Antalet urvalsår kan vara högst tio.

Av urvalsåren före 1996 tas med som beräkningsår de två inkomstmässigt mellersta, som den pensionsgrundande lönen hade beräknats på enligt de gamla reglerna. Om urvalsåren före 1.1.1996 är färre än fyra, väljs beräkningsåren bland dem enligt de tidigare reglerna. De två bästa av tre år, varje år av två eller ett år. (Se närmare Bilaga 5)

### **9 Den pensionsgrundande lönen fr.o.m. 1.1.2005**

Vid beräkningen enligt 2004 års bestämmelser tas semesterersättningen som betalas då anställningen upphör med i beräkningen av den pensionsgrundande lönen.

Enligt 2005 års bestämmelser fastställs pensionen på basis av inkomsterna för varje år vilka har uppräknats med lönekoeficienten och minskats med arbetstagares pensionsavgift samt på basis av de inkomster som socialförsäkringsförmånerna baserar sig på.

## **Bilaga 5      Pensionsgrundande lön i APL enligt 2004 års bestämmelser**

Den pensionsgrundande lönen beräknas enligt 2004 års bestämmelser från inkomsterna åren 2005 och 2006 för arbetslöshetspensionens återstående tid, vid beräkningen av APL-anställningens skyddade belopp samt för arbetstagare som omfattas av skyddsbestämmelserna. Semesterersättning som betalas ut när anställningen upphör beaktas inte vid fastställandet av den pensionsgrundande lönen fram till slutet av år 2004. Efter år 2004 beaktas semesterersättningen fr.o.m. 1.1.2005 i situationer där den pensionsgrundande lönen beräknas enligt 2004 års bestämmelser.

### ***Beräkning av den pensionsgrundande lönen***

Uträkningen av den pensionsgrundande lönen ändrades i början av år 1996. Tidigare räknades den pensionsgrundande lönen på basis av lönerna för högst anställningens fyra sista kalenderår (se Bilaga 4). Fr.o.m. år 1996 beräknas den pensionsgrundande lönen på basis av de indexjusterade genomsnittliga månadsinkomsterna för högst anställningens 10 sista kalenderår före pensionsfallsåret eller före det år då anställningen upphör. Beräkningen ändras dock stegvis över en övergångsperiod, varvid både beräkningsreglerna som är i kraft fr.o.m. år 1996 och de tidigare beräkningsreglerna för tiden före år 1996 är gällande vid beräkningen av den pensionsgrundande lönen åren 1996–2004.

I långa anställningar, som fortgått under mer än tre kalenderår, beaktas inte pensionsfallsåret eller det år då anställningen upphört, om det inte är ett helt år. En anställning har pågått hela året om den har börjat 1.1 eller tidigare och om den upphör eller pensionsfallet inträffar 30. eller 31.12. I kortare anställningar, som pågått under högst tre kalenderår, beaktas däremot också ett ofullständigt sista år vid beräkningen av den pensionsgrundande lönen.

Vid anställningar som upphör i och med att den anställda får ålderspension anses vid beräkningen av den pensionsgrundande lönen anställningsförhållandet upphöra den dag då personen uppnår pensionsåldern, även om anställningsförhållandet och löneutbetalningen fortgår längre. Inkomsterna sätts i proportion



till dagen då pensionsåldern uppnås. Endast när personen uppnår åldern för ålderspension 30. eller 31.12 tas lönen för det året i sin helhet med i beräkningen.

Också lönen före 23 års ålder beaktas, om de ifrågavarande åren enligt beräkningsreglerna skall tas med vid beräkningen.

Vid beräkningen av den pensionsgrundande lönen lämnas högst en tredjedel av dessa år bort, om inkomsterna under de åren är lägre än hälften av medeltalet för alla urvalsår.

De högst tio åren, som väljs till grund för beräkningen av den pensionsgrundande lönen, kallas urvalsår. De år som blir kvar när de urvalsår då inkomsterna har varit lägre än 50 procent av medeltalet för alla urvalsår lämnas bort kallas beräkningsår. Högst en tredjedel av urvalsåren kan lämnas bort på denna grund. Åren lämnas bort i tur och ordning börjande från det år som har den lägsta lönen enligt följande tabell. (A 45/95, A 49/96.)

**Tabell.** Tillämpning av 1/3-regeln.

Antal urvalsår	År som högst kan utelämnas
1–2	0
3–5	1
6–8	2
9–10	3

Lönen under urvalsåren räknas om till index för det år då anställningen upphör. Ett belopp som motsvarar arbetstagares pensionsavgift för dessa år dras sedan av från de indexjusterade årslönerna.

Den månatliga pensionsgrundande lönen beräknas till slut så att de indexjusterade årslönerna under beräkningsåren minskade med arbetspensionsavgiften räknas ihop, summan divideras med det sammanlagda antalet dagar som anställningen pågått (högst 360 per år) under dessa år och kvoten multipliceras med 30.

**Exempel.** Den pensionsgrundande lönen när anställningen börjat efter år 1995.

Anställningstiden är 1.6.1996–15.2.2003. Lönerna har indexjusterats till nivån för det år då anställningen upphör och ett avdrag motsvarande arbetstagares arbetspensionsavgift för de ifrågavarande åren har gjorts på lönerna.



I urvalsåren räknas med högst de 10 kalenderåren före det år då anställningen upphör, i detta fall sju år.

År	Inkomst euro/år	Dgr	Inkomst euro/mån
1996	12 000	210	1 714,29
1997	13 500	360	1 125,00
1998	22 000	360	1 833,33
1999	25 500	360	2 125,00
2000	7 500	360	625,00
2001	5 000	360	416,67
2002	28 000	360	2 333,33
	113 500	2370	

För 50 % -jämförelsen måste man räkna ut den genomsnittliga månadslönen för urvalsåren.

$$30 \times \frac{113\,500}{2370} = 1\,436,71 \text{ euro/mån}$$

50 procent av den genomsnittliga månadslönen:

$$0,5 \times 1\,436,71 = 718,36 \text{ euro/mån.}$$

Lönerna för år 2000 och 2001 är under 50 procent av den genomsnittliga månadslönen. Av de sju åren kan högst två år med löner på mindre än 50 procent av den genomsnittliga månadslönen lämnas bort, och således lämnas båda dessa år bort vid beräkningen av den pensionsgrundande lönen. Den pensionsgrundande lönen räknas som medeltalet av lönerna för åren 1996–1999 och 2002.

1996	12 000	210	1 714,29
1997	13 500	360	1 125,00
1998	22 000	360	1 833,33
1999	25 500	360	2 125,00
2002	28 000	360	2 333,33
	101 000	1650	

Den genomsnittliga månadslönen för beräkningsåren (den pensionsgrundande lönen) är

$$30 \times \frac{101\,000}{1650} = 1\,836,36 \text{ euro/mån.}$$

\*\*\*

### **Övergångsperiod**

Ändringen av beräkningen av den pensionsgrundande lönen år 1996 träder i kraft stegvis. Under övergångsperioden gäller både beräkningsreglerna som trädde i kraft år 1996 och reglerna som gällde före det, om anställningen fortgick över 1.1.1996 och pensionsfallet inträffar före år 2006.

De år före 1.1.1996 som tas med i beräkningen av den pensionsgrundande lönen (urvalsår) väljs enligt de beräkningsregler som gällde före år 1996. Det kan finnas högst fyra urvalsår från tiden före 1.1.1996, åren 1992–1995. Till dessa gamla urvalsår läggs ett år i sänder av förvärvsåren efter år 1995. Antalet urvalsår kan vara högst tio.

Om antalet urvalsår för tiden före år 1996 är fyra, tas de två mellersta av dem med i beräkningsåren på vilka den pensionsgrundande lönen enligt de tidigare reglerna skulle ha baserat sig. När pensionsfallet inträffar eller anställningen upphör 1.1.–29.12.1996, räknas den pensionsgrundande lönen enligt de tidigare reglerna för de fyra sista åren (1992–1995) som den genomsnittliga månadslönen för de två till lönen mellersta åren. År 1996 tas inte med i beräkningen, eftersom pensionsfallsåret eller det år då anställningen upphör inte beaktas vid beräkningen av den pensionsgrundande lönen i långa anställningar. När pensionsfallet inträffar eller en anställning som fortgått längre än tre kalenderår upphör 30.12.1996–29.12.1997 (eller man gör ett automatiskt avbytande), blir åren 1992–1996 urvalsår. Beräkningsår är härvid de två mellersta åren under tiden 1992–1995 samt år 1996. På så sätt kommer alltid ett år till med i beräkningen tills antalet urvalsår är 10.

Om mindre än fyra år från tiden före 1.1.1996 tas med i urvalsåren, väljs beräkningsåren bland dem enligt de gamla reglerna som om anställningen hade upphört i slutet av år 1995: de två bästa av tre år, varje år av två eller ett år. Om anställningen har fortgått mindre än en månad under år 1995 och anställningen fortgår över årsskiftet, tas lönen från 1995 inte med vid beräkningen av den pensionsgrundande lönen.

Urvalsåren kan alltså vara högst tio. När övergångsperioden har framskridit så långt att antalet urvalsår från tiden efter år 1995 är sju, kan endast tre av åren före 1.1.1996 tas med. I beräkningsåren ingår då de två år, under vilka den indexjusterade lönen var högst. När antalet år efter 1995 är åtta, kan endast två

urvalsår från tiden före 1.1.1996 tas med. Dessa två är samtidigt beräkningsår. När antalet år efter 1995 är tio, kan åren före 1.1.1996 inte längre beaktas.

**Exempel.** Beräkningen av den pensionsgrundande lönen under övergångsperioden

Anställningstiden är 1.1.1990–30.9.2001. I exemplet har lönerna indexjusterats till nivån för det år när anställningen upphör och arbetstagares arbetspensionsavgift har dragits av från dem.

År	Inkomst euro/år	Dgr	Inkomst euro/mån
1992	21 600	360	1 800
1993	22 200	360	1 850
1994	18 000	360	1 500
1995	19 200	360	1 600
1996	22 800	360	1 900
1997	24 000	360	2 000
1998	25 200	360	2 100
1999	25 800	360	2 150
2000	27 600	360	2 300

Vid beräkningen av den pensionsgrundande lönen tas från tiden före 1996 med de inkomstmässigt mellersta åren 1992 och 1995 samt från och med året 1996 alla år, 1996–2000.

1992	21 600	360	1 800
1995	19 200	360	1 600
1996	22 800	360	1 900
1997	24 000	360	2 000
1998	25 200	360	2 100
1999	25 800	360	2 150
2000	27 600	360	2 300
	166 200	2520	

Den pensionsgrundande lönen blir  $30 \times \frac{166\,200}{2520} = 1\,978,57$  euro/mån.

...

När 1/3-regeln tillämpas under övergångsperioden, behandlas urvalsåren före 1996 en aning annorlunda än urvalsåren från år 1996 och senare. Först väljs de år från vilkas löner medeltalet för gränsen på 50 procent räknas. Före år 1996 tas endast beräkningsåren med, som kan till antalet vara högst två, medan för perioden från 1996 och framåt tas alla urvalsår med i beräkningen av detta medeltal. De år som valts ut på detta sätt kallas beräkningsår för genomsnittet. På basis av det sammanlagda antalet beräkningsår för genomsnittet fastställs den tredjedel av åren som kan utelämnas. År som blir under 50 procent kan dock dras av först fr.o.m. år 1996. Första gången kan år under 50 procent avdras när pensionsfallet inträffar eller anställningen upphör 30.12.1996.

**Exempel.** *Utelämnning av år med lägre lön än 50 procent av genomsnittet.*

Anställningstiden är 1.6.1980–17.2.2000. I exemplet har lönerna indexjusterats till nivån för det år när anställningen upphör och arbetstagaes arbetspensionsavgift har dragits av från dem.

År	Inkomst euro/år	Dgr	Inkomst euro/mån
1992	21 600	360	1 800
1993	22 200	360	1 850
1994	18 000	360	1 500
1995	19 200	360	1 600
1996	22 800	360	1 900
1997	6 000	360	500
1998	25 200	360	2 100
1999	25 800	360	2 150

I beräkningsåren ingår de inkomstmässigt mellersta åren 1992 och 1995 från tiden före 1.1.1996. Den genomsnittliga lönen under beräkningsåren för genomsnittet räknas ut för att se om lönen något år varit lägre än 50 procent av genomsnittet. Det ofullständiga året 2000 utelämnas.



År	Inkomst euro/år	Dgr	Inkomst euro/mån
1992	21 600	360	1 800
1995	19 200	360	1 600
1996	22 800	360	1 900
1997	6 000	360	500
1998	25 200	360	2 100
1999	25 800	360	2 150
	120 600	2160	

$$30 \times \frac{120\,600}{2160} = 1\,675,00 \text{ euro/mån}$$

$$50\text{-procentsgränsen: } 0,5 \times 1\,675,00 = 837,50 \text{ euro/mån}$$

Av förvärvsåren lämnas år 1997 bort. Den pensionsgrundande lönen räknas som medeltalet av åren 1992 och 1995 samt 1996 och 1998–1999.

1992	21 600	360	1 800
1995	19 200	360	1 600
1996	22 800	360	1 900
1998	25 200	360	2 100
1999	25 800	360	2 150
	114 600	1800	

$$\text{Den pensionsgrundande lönen blir } 30 \times \frac{114\,600}{1800} = 1\,910 \text{ euro/mån.}$$

...

### **Automatiskt avbrytande**

Avsikten med automatiskt avbrytande är att förhindra att pensionsskyddet försvagas på grund av att lönen eventuellt minskar i och med att personen blir äldre. Ett automatiskt avbrytande innebär att anställningen automatiskt avbryts för beräkning av pensionen, när villkoren för automatiskt avbrytande uppfylls, även om anställningen fortgår.

Ett automatiskt avbrytande kan göras tidigast i slutet av det år då arbetstagaren fyller 54 år, dock senast i slutet av det år då han fyller 62 år. Dessutom förutsätts att arbetstagarens anställningsförhållande har fortgått utan avbrott i minst tio år. Om anställningen har fortgått i tio år t.ex. när arbetstagaren fyller 58 år, görs avbrytandet i slutet av det år då han fyller 58 år. Automatiskt avbrytande kan dock ha gjorts tidigast 31.12.1994.

Deltidspensionens stabiliserade inkomst beräknades utan automatiskt avbrytande före år 2005 (A 8/98).

Efter avbrytandet betraktas anställningen som två separata anställningsperioder. Pensionsskyddet bestäms på basis av anställningsperioderna som om de var två separata APL-anställningar. För den automatiskt avbrutna anställningen räknas pensionen på två sätt: på basis av lönen för den kontinuerliga anställningen och lönerna för de avbrutna anställningsperioderna. Den intjänade pensionen för anställningen är den högre av dessa.

I samband med pensionsfallet jämförs de icke samordnade arbetspensionerna. För jämförelsen räknar man ut den pension som den oavbrutna anställningen och tidigare fribrev ger samt den pension som anställningsperioderna efter avbrytandet och tidigare fribrev ger. Den större av pensionerna väljs.

Den pensionsgrundande lönen för återstående tid efter den oavbrutna anställningen är den pensionsgrundande lönen i anställningen och den pensionsgrundande lönen för den avbrutna anställningen är den senare periodens pensionsgrundande lön. Om den senare perioden inte har fortgått sex månader, används den första periodens pensionsgrundande lön som lön för den återstående tiden.

Om det automatiska avbrytandet har gjorts i slutet av 1994, beräknas den pensionsgrundande lönen fram till avbrytandet enligt den beräkningsregel för den pensionsgrundande lönen vilken gällde före år 1996 och efter avbrytandet enligt regeln för övergångsperioden. Om det automatiska avbrytandet har gjorts i slutet av 1995, beräknas den pensionsgrundande lönen fram till avbrytandet enligt den beräkningsregel för den pensionsgrundande lönen vilken gällde före år 1996 och efter avbrytandet enligt de regler som trädde i kraft 1.1.1996.

### ***Tekniskt avbrytande***

Om arbetstagaren i en fortlöpande anställning övergår från heltidsarbete till deltidsarbete eller tvärtom, kan anställningen indelas i två separata perioder. Detta kallas tekniskt avbrytande. Tekniskt avbrytande kan göras tidigast fr.o.m. 1.1.1985. (4/85.)

Ett tekniskt avbrytande av anställningen förutsätter att

- anställningen har pågått minst tre år före tidpunkten för avbrytandet (också efter automatiskt avbrytande),
- arbetstagaren har en regelbunden arbetstid som har ändrats,
- ändringen i arbetstiden har medfört att lönen sänkts med minst en fjärdedel eller höjts med minst en tredjedel,
- ändringen i arbetstiden inte är avsedd som tillfällig.

Endast pensionsfall kan upphäva det tekniska avbrytandet när pensionsfallet inträffar innan två år har förflutit sedan det tekniska avbrytandet. Att anställningen upphör har ingen betydelse.

Den anställningstid på tio år som är en förutsättning för automatiskt avbrytande räknas från det tekniska avbrytandet framåt.

## **Undantag i beräkningen av den pensionsgrundande lönen**

### ***Utgjämningslön***

Om återstående tid ansluts till en APL-anställning som har pågått en kortare tid än sex månader, skall den pensionsgrundande lönen för den återstående tiden beräknas för en granskningsperiod som det vägda medeltalet av den pensionsgrundande lönen i flera anställningar som föregått pensionsfallet, s.k. utjämningslön. Granskningsperioden omfattar efterkarenstiden och året före den, d.v.s. i regel två år.

Vid beräkningen av utjämningslönen beaktas högst 12 månaders anställningstid under granskningsperioden i hela månader från pensionsfallet bakåt räknat, i den ordning som anställningarna upphört. Vid beräkningen av utjämningslönen beaktas både anställningar som överskrider och som understiger

inkomstgränsen i APL. I utjämningslönen tas 10-anställningar inte med. (A 14/89, A 20/98, LA 4/98.)

### ***Barnavårdstid***

Om det i de år som ligger till grund för fastställandet av den pensionsgrundande lönen ingår oavlönad barnavårdstid, beräknas den pensionsgrundande lönen enligt de sista sådana åren i vilka barnavårdstid inte ingår. Den pensionsgrundande lönen beräknas dock enligt den normala regeln, om den räknat på detta sätt blir större. (A 26/90, A 45/95, A 23/97.)

### ***Justering av den pensionsgrundande lönen enligt prövning***

När man beräknar pensionen enligt 2004 års bestämmelser kan regeln om justering av den pensionsgrundande lönen enligt prövning bli tillämplig. Den pensionsgrundande lönen kan alltså beräknas på basis av andra än de sista årens löner, såsom huvudregeln lyder. Om lönen t.ex. på grund av sjukdom har minskat betydligt så att den pensionsgrundande lönen inte motsvarar den stabiliserade inkomstnivån, kan den pensionsgrundande lönen justeras enligt prövning i samband med pensionsfallet. Minskningen av inkomsterna måste emellertid väsentligt påverka (20 %) pensionsskyddet för att justering enligt prövning skall kunna tillämpas. Tillämpningsgränsen för justering enligt prövning har stigit stegvis från 1996 till nuvarande 20 procent. (A 7/89, A 30/93, A 45/95.)

Den pensionsgrundande lönen kan justeras enligt prövning på grund av alterneringsledighet i sådana fall där anställningen upphör av orsaker som inte beror på arbetstagaren. Vid övergång till deltids- och ålderspension tillämpas justering av den pensionsgrundande lönen enligt prövning inte på grund av alterneringsledighet (A 17/96, LA 3/96). Justering enligt prövning kan komma i fråga när det gäller den pensionsgrundande lönen för en anställd som fått deltidstillägg. (A 6/98.)



## Bilaga 6 Gränsbeloppen för att omfattas av APL, KAPL och KoPL

År	APL-index/ lönkoefficient	Nedre gränsbelopp enligt KAPL* 33,64 euro	Inkomstgräns enligt KoPL 90,82 euro	Övre gränsbelopp KAPL och KoPL** 134,55 euro	Inkomstgräns enligt APL
1962	100	33,64		134,55	
1963	106	35,66		142,62	
1964	116	39,02		156,08	
1965	130	43,73		174,92	
1966	142	47,77		191,06	30,27
1967	152	51,13		204,52	30,27
1968	165	55,50		222,01	30,27
1969	182	61,22		244,88	38,68
1970	197	66,27		265,06	42,00
1971	216	72,66		290,63	46,05
1972	247	83,08		332,34	52,66
1973	274	92,17		368,67	59,21
1974	315	105,96		423,83	66,58
1975	383	128,83		515,33	80,83
1976	462	155,41		621,62	99,25
1977	524	176,26		705,04	115,86
1978	573	192,74		770,97	131,08
1979	608	204,52		818,07	144,81
1980	665	223,69		894,76	157,89
1981	745	250,60		1 002,40	179,41
1982	836	281,21		1 124,84	201,12
1983	915	307,78		1 231,14	221,54
1984	1006	338,39		1 353,58	244,24
1985	1088	365,98		1 463,91	265,98
1986	1165	391,88	745,12	1 567,51	285,19
1987	1225	412,06	783,50	1 648,24	300,58
1988	1291	434,26	825,71	1 737,04	317,62
1989	1387	466,55	887,11	1 866,21	337,85
1990	1481	498,17	947,23	1 992,69	357,87
1991	1595	536,52	1 020,14	2 146,08	380,02
1992	1682	565,78	1 075,79	2 263,14	399,30
1993	1688	567,80	1 079,62	2 271,21	399,94
1994	1688	567,80	1 079,62	2 271,21	399,94
1995	1712	575,88	1 094,97	2 303,50	408,50
1996	1760	592,02	1 125,68	2 368,09	418,61
1997	1791	602,45	1 145,50	2 409,80	429,92
1998	1825	613,89		2 455,54	439,54
1999	1868	628,35		2 513,40	449,12
2000	1903	640,12		2 560,49	458,86
2001	1981	666,36		2 665,44	474,17
2002	2054	690,97		2 763,66	489,00
2003	2103	707,45		2 829,59	499,22
2004	2151	723,60		2 894,17	509,34
2005	1,028	743,86		2 947,99	519,76
2006	1,063	769,19		3 133,71	543,79

\* KoPL fr.o.m. 1.1.1998, \*\* KoPL fr.o.m. 1.1.1996.

## Bilaga 7 Arbetslöshetspensionen i 2005 års pensionsreform

Arbetslöshetspension enligt bestämmelserna år 2000		Arbetslöshetspension enligt bestämmelserna år 1994	
<ul style="list-style-type: none"> <li>- ålder minst 60 år</li> <li>- maximitalet dagar arbetslöshetsdagpenning, 500 dagar</li> <li>- yrkesbana 5/15 år</li> <li>- arbetslös arbetssökande</li> <li>- pensionsfall; alla villkor för att få pension uppfylls</li> <li>- återstående tid ingår inte i arbetslöshetspensionen fast man har rätt till den, vilande återstående tid</li> </ul>		<ul style="list-style-type: none"> <li>- ålder minst 60 år</li> <li>- maximitalet dagar arbetslöshetsdagpenning, 500 dagar</li> <li>- yrkesbana 5/15 år</li> <li>- 60 veckor pensionsfall: första dagen med dagpenning räknat 60 veckor bakåt från det att intyget över dagpenningar undertecknades</li> <li>- arbetslös arbetssökande</li> <li>- återstående tid beviljas i arbetslöshetspensionen (om man har rätt)</li> </ul>	
född 1939–1942	född 1943–1944	född 1945	född 1946–1949
<p><b>arbetslös 1.1.1996</b>  <b>arbetslös 1.1.2000</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- arb.lösh.pens. enligt bestämmelserna 1994</li> <li>- också möjligt yrkesbana 5/20 år</li> <li>- eventuell återstående tid 1,5 %/år 65 år</li> <li>- pensionen beräknas enligt bestämmelserna 2004</li> <li>- pensionsålder 65 år</li> </ul> <p><b>i arbete 1.1.1996</b>  <b>arbetslös 1.1.2000</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- arb.lösh.pens. enligt bestämmelserna 1994</li> <li>- också möjligt yrkesbana 5/20 år</li> <li>- eventuell återstående tid intjänning 1,2 och 0,8 %/år 65 år</li> <li>- pensionen beräknas enligt bestämmelserna 2004</li> <li>- pensionsålder 65 år</li> </ul> <p><b>arbetslös 1.1.1996</b>  <b>i arbete 1.1.2000</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- arb.lösh.pens. best. 2000</li> <li>- vilande pensionsdel för återstående tid 1,5 %/år 65 år</li> <li>- pensionen beräknas enligt bestämmelserna 2004</li> <li>- pensionsålder 65 år</li> </ul> <p><b>i arbete 1.1.1996</b>  <b>i arbete 1.1.2000</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- arb.lösh.pens. enligt bestämmelserna 2000</li> <li>- vilande pensionsdel för återstående tid 0,8 %/år</li> <li>- om PF 2004 beräknas pensionen enligt bestämmelserna 2004</li> <li>- om PF 2005 eller senare och personen har redan fyllt 62 år, beviljas pensionen som ålderspension utan förtidsminskning</li> </ul>	<p><b>arbetslös 1.1.2000</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- arb.lösh.pens. enligt bestämmelserna 1994</li> <li>- också möjligt yrkesbana 5/20 år</li> <li>- eventuell återstående tid intjänning 1,2 och 0,8 %/år 65 år</li> <li>- pensionen beräknas enligt bestämmelserna 2004</li> <li>- ålderspension 65 år</li> </ul> <p><b>i arbete 1.1.2000</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- arb.lösh.pens. enligt bestämmelserna 2000</li> <li>- vilande pensionsdel för återstående tid 0,8 %/år</li> <li>- om PF 2005 eller tidigare beräknas pensionen enligt bestämmelserna 2004 och återstående tid 65 år</li> <li>- om PF 2006 eller senare beräknas pensionen enligt bestämmelserna 2005 och återstående tid 63 år</li> <li>- rätt till återstående tid och pensionsgrundande lönen enligt bestämmelserna 2004</li> <li>- om villkoren uppfylls efter fyllda 62 år, beviljas pensionen som ålderspension utan förtidsminskning</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- arb.lösh.pens. enligt bestämmelserna 2000</li> <li>- om PF 2005 beräknas pensionen enligt bestämmelserna 2004 och återstående tid 65 år</li> <li>- om PF 2006 eller senare beräknas pensionen enligt bestämmelserna 2005 och återstående tid 63 år</li> <li>- rätt till återstående tid och pensionsgrundande lönen enligt bestämmelserna 2004</li> <li>- om villkoren uppfylls efter fyllda 62 år, beviljas pensionen som ålderspension utan förtidsminskning</li> </ul> <p><b>Arbetslöshetspensionen börjar 1.1.2007 eller senare</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- rätten till återstående tid och den pensionsgrundande lönen för återstående tid fastställs enligt bestämmelserna 2004</li> <li><del>som om</del> arbetslöshetspensionens PF inträffat 31.12.2006</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>- arb.lösh.pens. enligt bestämmelserna 2000</li> <li>- pensionen beräknas enligt bestämmelserna 2005 och återstående tid 63 år</li> <li>- rätt till återstående tid och pensionsgrundande lönen enligt bestämmelserna 2004</li> <li>- om villkoren uppfylls efter fyllda 62 år, beviljas pensionen som ålderspension utan förtidsminskning</li> </ul> <p><b>Arbetslöshetspensionen börjar 1.1.2007 eller senare</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- rätten till återstående tid och den pensionsgrundande lönen för återstående tid fastställs enligt bestämmelserna 2004</li> <li><del>som om</del> arbetslöshetspensionens PF inträffat 31.12.2006</li> </ul>

## Bilaga 8 Gränsbeloppen för försäkring enligt FöPL, LFöPL och ArPL

År	Indexnivå/ lönekoeficient	FöPL	LFöPL	ArPL (41,89)
1966	142			
1967	152			
1968	165			
1969	182			
1970	197	42,00	84,09	
1971	216	46,05	92,20	
1972	247	52,66	105,44	
1973	274	58,42	116,96	
1974	315	67,16	134,46	
1975	383	81,65	163,49	
1976	462	98,50	197,22	
1977	524	111,72	223,68	
1978	573	122,16	244,60	
1979	608	129,62	259,54	
1980	665	141,78	283,87	
1981	745	158,83	318,02	
1982	836	178,23	356,87	
1983	915	195,07	390,59	
1984	1006	214,47	429,43	
1985	1088	231,96	464,44	
1986	1165	248,37	497,31	
1987	1225	261,17	522,92	
1988	1291	275,24	551,09	
1989	1387	295,70	590,07	
1990	1481	315,74	632,20	
1991	1595	340,05	680,86	
1992	1682	358,60	718,00	
1993	1688	359,88	720,56	
1994	1688	359,88	2 159,25	
1995	1712	364,99	2 189,95	
1996	1760	375,23	2 251,35	
1997	1791	381,83	2 291,00	
1998	1825	389,08	2 334,50	
1999	1868	398,25	2 389,50	
2000	1903	405,71	2 434,27	
2001	1981	5 068,09*	2 534,05	
2002	2054	5 255,93	2 627,96	
2003	2103	5 381,31	2 690,66	
2004	2151	5 504,14	2 752,07	
2005	1,028	5 658,26	2 829,13	
2006	1,063	5 850,92	2 925,46	
2007	1,100	6 054,55	3 027,28	46,08**

Fram till år 2002 användes mark. Gränsbeloppen i euro har fått genom att omvandla mark till euro ifrågavarande år. Fr.o.m. år 2002 tillämpas gränsbeloppen i lagen i euro justerade med index från lagens nivå. Fr.o.m. år 2004 har gränsbeloppen skrivits in i lagen i euro.

\*Gränsbeloppet ändrades till årsnivå.

\*\*Gränsbeloppet enligt ArPL anges på månadsnivå.

## **Bilaga 9 Skillnader i pensionsberäkningen enligt StaPL och APL**

### **Fastställande av StaPL-pensionen fram till 31.12.2004**

#### ***Pensionsgrundande tid***

Tjänstgöring före 1.1.1967:

- åldern under tjänstgöringstiden har varit minst 21 år
- tjänstgöringstiden räknas inte som pensionsgrundande i något annat pensions-system.
- om hela tjänstgöringstiden infaller före år 1967, behövs som grund för pensionsrätten en tjänstgöring som fortgått minst fyra månader och som har upphört efter 30.6.1962.

Tjänstgöring fr.o.m. 1.1.1967:

- efter att ha fyllt 23 år har arbetstagaren haft en kontinuerlig anställning som fortgått minst en månad.
- för samtidiga anställningar (minst 2 mån) intjänas skilda pensioner.
- för anställningar som fortgått mindre än en månad och/eller som understiger gränobeloppet intjänas pension fr.o.m. 1.1.1998.

#### ***Pensionstillväxt och personlig pensionsålder***

Statligt anställda födda 1.1.1940–31.12.1959 delas in i nya och gamla arbetstagare. Alla personer födda efter 1.1.1960 vilka blev statligt anställda för första gången efter 31.12.2004 är nya arbetstagare oberoende av om anställningsförhållandet fortgår. Indelningen i nya och gamla arbetstagare har betydelse bl.a. i fråga om pensionsåldern och pensionstillväxten.

#### ***Gammal förmånstagare***

Arbetstagaren anses vara gammal förmånstagare om följande villkor uppfylls:

- arbetstagaren hade ett kontinuerligt anställningsförhållande 31.12.1992 och
- anställningen fortgår utan avbrott fram till pensionsfallet.



Pensionen tillväxer (gäller också personer födda efter 31.12.1959 vilka uppfyller nämnda villkor):

- fram till 31.12.1994 med 2,2 procent om året (11/60 procent per månad)
- fr.o.m. 1.1.1995 med 1,5 procent om året (1/8 procent per månad)
- från början av månaden efter den månad då 55-årsdagen infaller med två procent om året (1/6 procent per månad).

Gamla förmånstagares personliga pensionsålder är 63–65 år.

#### **Ny förmånstagare**

- Arbetstagare som efter 31.12.1992 för första gången omfattas av statens pensionssystem.
- Arbetstagare vars anställning avbryts för mer än en månad innan den nya StaPL-anställningen börjar (efter 31.12.1998 betyder redan ett avbrott på en dag att arbetstagaren blir en ny förmånstagare).

Pensionen tillväxer:

- fram till 31.12.1994 med två procent om året (1/6 procent per månad)
- fr.o.m. 1.1.1995 med 1,5 procent om året (1/8 procent per månad)
- från början av det år då personen fyller 60 år med 2,5 procent om året (5/24 procent per månad).

Nya förmånstagares personliga pensionsålder är 65 år.

#### **Beräkningen av den pensionsgrundande lönen**

- Beräkning av den pensionsgrundande lönen skilt för varje anställningsförhållande från år 1987. För anställning som fortgick 1.1.1987 basfribrev, på basis av vars pensionsgrundande lön man beräknar pensionstillväxten för anställningsförhållanden som upphört före det.
- Anställningsförhållandena för personer födda år 1940 och senare har omvandlats till fribrev 31.12.2004. Omvandlingen till fribrev år 2004 omfattar åren 1995–2004 och den pensionsgrundande lönen beräknas enligt 10-årsregeln. Vid omvandlingen till fribrev justeras lönen enligt prövning,

och förutsättningen för detta är att inverkan av lönesänkningen på den pensionsgrundande lönen är minst 7,5 procent. Det förutsätts inget särskilt skäl för lönesänkningen.

## **Bilaga 10 Skillnader i pensionsberäkningen enligt KomPL och APL**

Lagen om kommunala pensioner KomPL trädde i kraft 1.8.2004. Till KomPL överfördes föreskrifterna i både lagen om pension för kommunala tjänsteinnehavare och arbetstagare (= KTAPL) och pensionsstadgan för Kommunernas pensionsförsäkring. KomPL gäller emellertid inte personer födda före 1940, utan på dem tillämpas fortfarande KTAPL och pensionsstadgan för Kommunernas pensionsförsäkring.

### ***Fastställande av KomPL-pensionen fram till 31.12.2004***

#### **Pensionsgrundande tid**

- Anställning hos varje kommun, kommunalförbund eller annat medlemsamfund utgör en separat anställning. Kraven på anställningsperiodernas längd avviker från dem i APL.
- Pension tjänas in separat för varje samtidig KomPL-tjänstgöring vid olika medlemssamfund.
- Det förekommer skillnader jämfört med APL i fråga om huruvida oavlönade perioder skall betraktas som pensionsgrundande tid.
- Fr.o.m. 1.1.1998 tjänar man in pension också för anställningar som är kortare än en månad och/eller där lönen inte når upp till gränsbeloppet. Pensionsrätt uppstår dock inte, om den pension som har tjänats in fram till 31.12.2004 är mindre än 1,93 euro/månad.

#### **Intjäning av pension**

- Grundpensionens intjäningsprocent 2,0 procent till slutet av år 1994, därefter 1,5 procent och från det att personen fyllt 55 år 2,0 procent.
- Tilläggspensionsskydd endast fram till 31.12.1994, intjäningsprocenten 0,2 procent/år. För att få tilläggspensionens andel förutsätts oavbruten tjänstgöring under perioden 31.12.1992–31.12.2004 och dessutom att den årliga minimiinkomstgränsen uppnås fr.o.m. år 2005 eller i övrigt oavbruten tjänstgöring fram till den personliga pensionsåldern.

#### Beräkning av den pensionsgrundande lönen

- Beräkning av den pensionsgrundande lönen för varje tjänstgöringsförhållande fr.o.m. 1989. Från tjänstgöringsförhållande som gällde 1.1.1989 grundfribrev, med vars pensionsgrundande lön man beräknar pensionstillväxten för de tjänstgöringsförhållanden som har upphört före det.
- Tjänstgöringsförhållandena för personer födda 1940 och senare har omvandlats till fribrev 31.12.1994 och 31.12.2004. Vid omvandlingen till fribrev år 1994 har den pensionsgrundande lönen beräknats på inkomsterna för åren 1990–1993 enligt principen om de två mellersta. Vid omvandlingen till fribrev år 2004 inkluderas åren 1995–2004 och den pensionsgrundande lönen beräknas enligt tioårsregeln. Vid omvandlingen till fribrev görs både år 1994 och år 2004 en prövningsbaserad justering av lönen, och förutsättningen för det är att inverkan av löneminskningen på fribrevets pensionsgrundande lön är minst 7,5 procent. För löneminskningen förutsätts ingen exceptionell orsak.



## Bilaga 11 Koefficienter för sänkt pensionsålder

### Koefficienter för sänkt pensionsålder ( $k_w$ )

Koefficienter som motsvarar pensionsåldern med en månads noggrannhet uträknade enligt social- och hälsovårdsministeriets beslut och villkoren och grunderna för fribrev motsvarande minimiskyddet enligt arbetspensionslagarna fr.o.m. 1.1.2005.

	Månader											
Alder	0 mån	1 mån	2 mån	3 mån	4 mån	5 mån	6 mån	7 mån	8 mån	9 mån	10 mån	11 mån
-50	1,891	1,885	1,880	1,874	1,868	1,863	1,857	1,851	1,846	1,840	1,834	1,829
51	1,823	1,818	1,812	1,807	1,801	1,796	1,790	1,785	1,779	1,774	1,768	1,763
52	1,757	1,752	1,746	1,741	1,736	1,730	1,725	1,720	1,714	1,709	1,704	1,698
53	1,693	1,688	1,683	1,677	1,672	1,667	1,662	1,656	1,651	1,646	1,641	1,635
54	1,630	1,625	1,620	1,615	1,609	1,604	1,599	1,594	1,589	1,584	1,578	1,573
55	1,568	1,563	1,558	1,553	1,548	1,543	1,538	1,533	1,528	1,523	1,518	1,513
56	1,508	1,503	1,498	1,493	1,488	1,483	1,479	1,474	1,469	1,464	1,459	1,454
57	1,449	1,444	1,439	1,435	1,430	1,425	1,420	1,415	1,410	1,406	1,401	1,396
58	1,391	1,386	1,381	1,377	1,372	1,367	1,362	1,357	1,352	1,348	1,343	1,338
59	1,333	1,328	1,324	1,319	1,314	1,309	1,305	1,300	1,295	1,290	1,286	1,281
60	1,276	1,267	1,258	1,249	1,240	1,231	1,222	1,213	1,204	1,195	1,186	1,177
61	1,168	1,161	1,153	1,146	1,138	1,131	1,123	1,116	1,108	1,101	1,093	1,086
62	1,078	1,072	1,065	1,059	1,052	1,046	1,039	1,033	1,026	1,020	1,013	1,007
63	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000
64	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000
65	1,000											

## Bilaga 12 A Koefficienter för engångsbetalning i fråga om ålders- och efterlevandepensioner

ålder	0 mån	1 mån	2 mån	3 mån	4 mån	5 mån	6 mån	7 mån	8 mån	9 mån	10 må	11 må
18	29,12	29,11	29,10	29,09	29,07	29,06	29,05	29,04	29,03	29,02	29,00	28,99
19	29,98	28,97	28,96	28,94	29,93	28,92	28,91	28,89	28,88	28,87	28,86	28,84
20	28,83	28,82	28,81	28,79	28,78	28,77	28,76	28,74	28,73	28,72	28,71	28,69
21	28,68	28,67	28,66	28,65	28,63	28,62	28,61	28,60	28,59	28,58	28,56	28,55
22	28,54	28,53	28,51	28,50	28,49	28,47	28,46	28,45	28,43	28,42	28,41	28,39
23	28,38	28,37	28,35	28,34	28,33	28,31	28,30	28,29	28,27	28,26	28,25	28,23
24	28,22	28,21	28,19	28,18	28,16	28,15	28,14	28,12	28,11	28,09	28,08	28,06
25	28,05	28,02	27,99	27,97	27,94	27,91	27,88	27,85	27,82	27,80	27,77	27,74
26	27,71	27,70	27,68	27,67	27,65	27,64	27,62	27,61	27,59	27,58	27,56	27,55
27	27,53	27,53	27,50	27,49	27,47	27,46	27,44	27,43	27,41	27,40	27,38	27,37
28	27,35	27,33	27,32	27,30	27,29	27,27	27,26	27,24	27,22	27,21	27,19	27,18
29	27,16	27,14	27,13	27,11	27,09	27,08	27,06	27,04	27,03	27,01	26,99	26,98
30	26,96	26,94	26,93	26,91	26,89	26,88	26,86	26,84	26,83	26,81	26,79	26,78
31	26,76	26,74	26,73	26,71	26,70	26,68	26,67	26,65	26,63	26,62	26,60	26,59
32	26,57	26,55	26,54	26,52	26,50	26,48	26,47	26,45	26,43	26,41	26,40	26,38
33	26,36	26,34	26,32	26,31	26,29	26,27	26,25	26,23	26,21	26,20	26,18	26,16
34	26,14	26,12	26,11	26,09	26,07	26,05	26,04	26,02	26,00	25,98	25,97	25,95
35	25,93	25,89	25,85	25,82	25,78	25,74	25,70	25,66	25,62	25,59	25,55	25,51
36	25,47	25,45	25,43	25,41	25,39	25,37	25,35	25,33	25,31	25,29	25,27	25,25
37	25,23	25,21	25,19	25,17	25,15	25,13	25,11	25,09	25,07	25,05	25,03	25,01
38	24,99	24,97	24,95	24,93	24,90	24,88	24,86	24,84	24,82	24,80	24,77	24,75
39	24,73	24,71	24,69	24,67	24,65	24,63	24,61	24,58	24,56	24,54	24,52	24,50
40	24,48	24,46	24,44	24,42	24,39	24,37	24,35	24,33	24,31	24,29	24,26	24,24
41	24,22	24,20	24,18	24,15	24,13	24,11	24,09	24,06	24,04	24,02	24,00	23,97
42	23,95	23,93	23,91	23,88	23,86	23,84	23,82	23,79	23,77	23,75	23,73	23,70
43	23,68	23,66	23,63	23,61	23,59	23,56	23,54	23,55	23,49	23,47	23,45	23,42
44	23,40	23,38	23,35	23,33	23,30	23,28	23,26	23,23	23,21	23,18	23,16	23,13
45	23,11	23,06	23,01	22,96	22,91	22,86	22,82	22,77	22,72	22,67	22,62	22,57
46	22,52	22,49	22,47	22,44	22,42	22,39	22,37	22,34	22,31	22,29	22,26	22,24
47	22,21	22,18	22,16	22,13	22,11	22,08	22,06	22,03	22,00	21,98	21,95	21,93
48	21,90	21,88	21,85	21,83	21,80	21,78	21,75	21,73	21,70	21,68	21,65	21,63
49	21,60	21,57	21,54	21,52	21,49	21,46	21,43	21,40	21,37	21,35	21,32	21,29
50	20,26	21,23	21,21	21,18	21,15	21,12	21,10	21,07	21,04	21,01	20,99	20,96
51	20,93	20,90	20,87	20,85	20,82	20,79	20,76	20,73	20,70	20,68	20,65	20,62
52	20,59	20,56	20,53	20,51	20,48	20,45	20,42	20,39	20,36	20,34	20,31	20,28
53	20,25	20,22	20,19	20,16	20,13	20,10	20,07	20,04	20,01	19,98	19,95	19,92
54	19,89	19,86	19,83	19,81	19,78	19,75	19,72	19,69	19,66	19,64	19,61	19,58
55	19,55	19,49	19,43	19,37	19,31	19,25	19,19	19,12	19,06	19,00	18,94	18,88
56	18,82	18,79	18,76	18,73	18,70	18,67	18,64	18,60	18,57	18,54	18,51	18,48
57	18,45	18,42	18,39	18,36	18,32	18,29	18,26	18,23	18,20	18,17	18,13	18,10
58	18,07	18,04	18,01	17,98	17,95	17,92	17,89	17,85	17,82	17,79	17,76	17,73
59	17,70	17,67	17,64	17,61	17,57	17,54	17,51	17,48	17,45	17,42	17,38	17,35
60	17,32	17,29	17,26	17,23	17,19	17,16	17,13	17,10	17,07	17,04	17,00	16,97
61	16,94	16,91	16,88	16,84	16,81	16,78	16,75	16,71	16,68	16,65	16,62	16,58
62	16,55	16,52	16,49	16,45	16,42	16,39	16,36	16,32	16,29	16,26	16,23	16,19
63	16,16	16,13	16,10	16,07	16,03	16,00	15,97	15,94	15,91	15,88	15,84	15,81
64	15,78	15,75	15,71	15,68	15,64	15,61	15,57	15,54	15,50	15,47	15,43	15,40
65	15,36	15,29	15,23	15,16	15,09	15,03	14,96	14,89	14,83	14,76	14,69	14,63
66	14,56	14,53	14,49	14,46	14,43	14,39	14,36	14,33	14,29	14,26	14,23	14,19
67	14,16	14,13	14,09	14,06	14,02	13,99	13,96	13,92	13,89	13,85	13,82	13,78
68	13,75	13,72	13,69	13,65	13,62	13,59	13,56	13,52	13,49	13,46	13,43	13,39
69	13,36	13,33	13,29	13,26	13,22	13,19	13,15	13,12	13,08	13,05	13,01	12,98
70	12,94	12,91	12,88	12,85	12,81	12,78	12,75	12,72	12,69	12,66	12,62	12,59
71	12,56	12,53	12,49	12,46	12,42	12,39	12,35	12,32	12,28	12,25	12,21	12,18
72	12,14	12,11	12,08	12,05	12,02	11,99	11,97	11,94	11,91	11,88	11,85	11,82
73	11,79	11,76	11,73	11,70	11,66	11,63	11,60	11,57	11,54	11,51	11,47	11,44
74	11,41	11,38	11,34	11,31	11,27	11,24	11,20	11,17	11,13	11,10	11,06	11,03
75	10,99	10,96	10,93	10,90	10,87	10,84	10,81	10,77	10,74	10,71	10,68	10,65
76	10,62	10,59	10,56	10,53	10,49	10,46	10,43	10,40	10,37	10,34	10,30	10,27
77	10,24	10,21	10,18	10,15	10,12	10,09	10,07	10,04	10,01	9,98	9,95	9,92
78	9,89	9,86	9,83	9,80	9,77	9,74	9,71	9,67	9,64	9,61	9,58	9,55
79	9,52	9,49	9,47	9,44	9,41	9,38	9,36	9,33	9,30	9,27	9,25	9,22
80	9,19	9,16	9,13	9,10	9,07	9,04	9,02	8,99	8,96	8,93	8,90	8,87
81	8,84	8,81	8,78	8,75	8,72	8,69	8,67	8,64	8,61	8,58	8,55	8,52
82	8,49	8,46	8,43	8,40	8,37	8,34	8,31	8,28	8,25	8,22	8,19	8,16
83	8,13	8,10	8,07	8,04	8,01	7,98	7,95	7,91	7,88	7,85	7,82	7,79
84	7,76	7,73	7,71	7,68	7,65	7,63	7,60	7,57	7,55	7,52	7,49	7,47
85-	7,44											



## Bilaga 12 B Koefficienter för engångsbetalning i fråga om invalidpensioner

*Invalid- och ålderspensionen betalas samtidigt i ett för allt, koefficienterna för engångsbetalning på månadsnivå.*

År	0mån	1mån	2mån	3mån	4mån	5mån	6mån	7mån	8mån	9mån	10mån	11mån
18	20,17	20,19	20,20	20,22	20,23	20,34	20,25	20,27	20,28	20,30	20,31	20,32
19	20,33	20,35	20,36	20,37	20,38	20,39	20,41	20,42	20,43	20,44	20,45	20,46
20	20,47	20,48	20,49	20,51	20,52	20,53	20,54	20,55	20,56	20,58	20,59	20,60
21	20,61	20,62	20,64	20,65	20,66	20,67	20,69	20,70	20,70	20,71	20,73	20,74
22	20,75	20,76	20,78	20,78	20,79	20,80	20,82	20,83	20,83	20,84	20,86	20,87
23	20,88	20,88	20,90	20,91	20,91	20,93	20,94	20,95	20,96	20,97	20,98	20,99
24	21,00	21,01	21,02	21,03	21,03	21,04	21,06	21,06	21,07	21,07	21,09	21,10
25	21,10	21,10	21,09	21,10	21,09	21,09	21,08	21,08	21,07	21,08	21,07	21,07
26	21,06	21,07	21,08	21,08	21,09	21,10	21,11	21,11	21,12	21,13	21,13	21,15
27	21,15	21,15	21,17	21,17	21,18	21,18	21,20	21,20	21,20	21,22	21,22	21,23
28	21,23	21,25	21,25	21,26	21,26	21,27	21,28	21,29	21,29	21,30	21,30	21,31
29	21,32	21,32	21,33	21,33	21,34	21,34	21,35	21,35	21,35	21,36	21,36	21,37
30	21,37	21,38	21,38	21,39	21,39	21,40	21,41	21,41	21,42	21,42	21,43	21,43
31	21,44	21,45	21,45	21,45	21,46	21,46	21,47	21,48	21,48	21,48	21,49	21,49
32	21,50	21,51	21,50	21,51	21,51	21,51	21,52	21,52	21,53	21,52	21,53	21,53
33	21,54	21,54	21,55	21,54	21,55	21,55	21,56	21,56	21,56	21,57	21,57	21,57
34	21,58	21,58	21,59	21,58	21,58	21,59	21,59	21,59	21,59	21,60	21,60	21,60
35	21,60	21,59	21,57	21,55	21,53	21,52	21,51	21,49	21,48	21,46	21,44	21,43
36	21,41	21,41	21,42	21,42	21,41	21,41	21,41	21,42	21,42	21,42	21,41	21,41
37	21,41	21,42	21,42	21,42	21,42	21,42	21,42	21,41	21,41	21,41	21,41	21,41
38	21,41	21,41	21,41	21,41	21,41	21,41	21,41	21,39	21,39	21,39	21,39	21,39
39	21,39	21,39	21,39	21,38	21,38	21,38	21,38	21,37	21,37	21,37	21,37	21,36
40	21,36	21,36	21,35	21,35	21,35	21,34	21,34	21,33	21,33	21,33	21,32	21,32
41	21,31	21,31	21,30	21,31	21,30	21,30	21,29	21,28	21,28	21,28	21,28	21,27
42	21,27	21,26	21,26	21,25	21,25	21,24	21,24	21,24	21,23	21,22	21,22	21,22
43	21,21	21,20	21,20	21,19	21,18	21,17	21,17	21,17	21,16	21,15	21,15	21,14
44	21,13	21,12	21,12	21,11	21,11	21,10	21,10	21,08	21,07	21,07	21,06	21,06
45	21,05	20,02	20,99	20,96	20,93	20,90	20,86	20,83	20,80	20,78	20,74	20,71
46	20,68	20,66	20,66	20,64	20,64	20,62	20,62	20,61	20,59	20,59	20,57	20,57
47	20,55	20,55	20,53	20,52	20,51	20,50	20,49	20,47	20,47	20,45	20,44	20,43
48	20,42	20,41	20,40	20,38	20,38	20,37	20,36	20,34	20,33	20,32	20,31	20,29
49	20,29	20,27	20,25	20,24	20,23	20,21	20,20	20,19	20,17	20,16	20,14	20,12
50	20,11	20,10	20,09	20,07	20,05	20,04	20,02	20,01	20,00	19,98	19,96	19,95
51	19,93	19,92	19,90	19,89	19,87	19,85	19,84	19,82	19,81	19,79	19,77	19,76
52	19,74	19,73	19,71	19,69	19,67	19,65	19,64	19,63	19,61	19,59	19,57	19,55
53	19,53	19,51	19,50	19,48	19,46	19,44	19,43	19,41	19,39	19,37	19,36	19,33
54	19,31	18,29	18,28	19,25	19,24	19,22	19,20	19,18	19,15	19,14	19,12	19,10
55	19,08	19,03	18,98	18,93	18,87	18,83	18,77	18,72	18,67	18,62	18,56	18,52
56	18,46	18,44	18,41	18,39	18,37	18,34	18,32	18,31	18,28	18,26	18,24	18,21
57	18,19	18,17	18,13	18,11	18,09	18,05	18,03	18,01	17,98	17,95	17,93	17,90
58	17,88	17,85	17,82	17,80	17,77	17,75	17,73	17,70	17,68	17,65	17,63	17,60
59	17,58	17,55	17,52	17,50	17,47	17,44	17,41	17,38	17,35	17,33	17,30	17,27
60	17,24	17,22	17,19	17,16	17,13	17,11	17,07	17,05	17,02	17,00	16,96	16,94
61	16,91	16,88	16,84	16,82	16,78	16,75	16,72	16,69	16,66	16,62	16,60	16,56
62	16,53	16,50	16,47	16,44	16,41	16,38	16,35	16,32	16,28	16,25	16,22	16,19

## Bilaga 12 C Koefficienter för engångsbetalning i fråga om rehabiliteringsstöd

Koefficienterna för engångsbetalning i fråga om rehabiliteringsstöd på månadsnivå.

År	0 må	1 må	2 må	3 må	4 må	5 må	6 må	7 må	8 må	9 må	10 må	11 må
18	15,75	15,76	15,76	15,76	15,76	15,76	15,76	15,77	15,77	15,77	15,77	15,77
19	15,77	15,78	15,78	15,78	15,78	15,78	15,78	15,78	15,78	15,78	15,78	15,78
20	15,78	15,78	15,78	15,78	15,78	15,78	15,78	15,78	15,78	15,78	15,78	15,78
21	15,78	15,78	15,78	15,78	15,78	15,78	15,78	15,78	15,77	15,77	15,77	15,77
22	15,77	15,77	15,77	16,76	15,76	15,76	15,76	15,76	15,75	15,75	15,75	15,75
23	15,75	15,74	15,74	15,75	15,73	15,73	15,73	15,73	15,72	15,72	15,72	15,71
24	15,71	15,71	15,70	15,70	15,69	15,69	15,69	15,68	15,68	15,67	15,67	15,67
25	15,66	15,66	15,65	15,65	15,64	15,64	15,63	15,63	15,62	15,62	15,61	15,61
26	15,60	15,60	15,59	15,58	15,58	15,57	15,57	15,56	15,55	15,55	15,54	15,54
27	15,53	15,52	15,52	15,51	15,50	15,49	15,49	15,48	15,47	15,47	15,46	15,45
28	15,44	15,44	15,43	15,42	15,41	15,40	15,40	15,39	15,38	15,37	15,36	15,35
29	15,35	15,34	15,33	15,32	15,31	15,30	15,29	15,28	15,27	15,26	15,25	15,24
30	15,23	15,22	15,21	15,20	15,19	15,18	15,17	15,16	15,15	15,14	15,13	15,12
31	15,11	15,10	15,09	15,07	15,06	15,05	15,04	15,03	15,02	15,00	14,99	14,98
32	14,97	14,96	14,94	14,93	14,92	14,90	14,89	14,88	14,87	14,85	14,84	14,83
33	14,82	14,80	14,79	14,77	14,76	14,74	14,73	14,72	14,70	14,69	14,67	14,66
34	14,65	14,63	14,62	14,60	14,58	14,57	14,55	14,54	14,52	14,51	14,49	14,48
35	14,46	14,45	14,43	14,41	14,39	14,38	14,36	14,34	14,33	14,31	14,29	14,28
36	14,26	14,24	14,23	14,21	14,19	14,17	14,15	14,14	14,12	14,10	14,08	14,06
37	14,04	14,03	14,01	13,99	13,97	13,95	13,93	13,91	13,89	13,87	13,85	13,83
38	13,81	13,79	13,77	13,75	13,73	13,71	13,69	13,66	13,64	13,62	13,60	13,58
39	13,56	13,54	13,52	13,49	13,47	13,45	13,43	13,40	13,38	13,36	13,34	13,31
40	13,29	13,27	13,24	13,22	13,20	13,17	13,15	13,12	13,10	13,08	13,05	13,03
41	13,00	12,98	12,95	12,93	12,90	12,88	12,85	12,82	12,80	12,77	12,75	12,72
42	12,70	12,67	12,64	12,61	12,59	12,56	12,53	12,51	12,48	12,45	12,42	12,40
43	12,37	12,34	12,31	12,28	12,25	12,22	12,19	12,17	12,14	12,11	12,08	12,05
44	12,02	11,99	11,96	11,93	11,90	11,87	11,84	11,80	11,77	11,74	11,71	11,68
45	11,65	11,62	11,59	11,55	11,52	11,49	11,45	11,42	11,39	11,36	11,32	11,29
46	11,26	11,22	11,19	11,15	11,12	11,08	11,05	11,02	10,98	10,95	10,91	10,88
47	10,84	10,81	10,77	10,73	10,70	10,66	10,62	10,58	10,55	10,51	10,47	10,44
48	10,40	10,36	10,32	10,28	10,25	10,21	10,17	10,13	10,09	10,05	10,01	9,97
49	9,94	9,89	9,85	9,81	9,77	9,73	9,69	9,65	9,61	9,57	9,52	9,48
50	9,44	9,40	9,36	9,31	9,27	9,23	9,18	9,14	9,10	9,05	9,01	8,97
51	8,92	8,88	8,83	8,79	8,74	8,69	8,65	8,60	8,56	8,51	8,46	8,42
52	8,37	8,33	8,28	8,23	8,18	8,13	8,08	8,04	7,99	7,94	7,89	7,84
53	7,79	7,74	7,69	7,64	7,59	7,54	7,49	7,44	7,39	7,34	7,29	7,23
54	7,18	7,13	7,08	7,02	6,97	6,92	6,86	6,81	6,75	6,70	6,65	6,59
55	6,54	6,48	6,43	6,37	6,31	6,26	6,20	6,14	6,09	6,03	5,97	5,92
56	5,85	5,80	5,74	5,68	5,62	5,56	5,50	5,45	5,39	5,33	5,27	5,21
57	5,15	5,09	5,02	4,96	4,90	4,83	4,77	4,71	4,65	4,58	4,52	4,46
58	4,40	4,33	4,26	4,20	4,13	4,07	4,00	3,93	3,87	3,80	3,74	3,67
59	3,61	3,54	3,47	3,40	3,33	3,26	3,19	3,12	3,05	2,98	2,91	2,84
60	2,77	2,70	2,63	2,55	2,48	2,41	2,33	2,26	2,19	2,12	2,04	1,97
61	1,90	1,82	1,74	1,67	1,59	1,51	1,43	1,36	1,28	1,20	1,13	1,05
62	0,97	0,89	0,81	0,73	0,65	0,57	0,49	0,41	0,32	0,24	0,16	0,08



## Bilaga 12 D Koefficienter för engångsbetalning i fråga om barnpension

Kapitalvärdena för engångsbetalning av barnpension														
Barnets ålder när pensionens slutålder är														
18 år	21 år	24 år	0 mån	1 mån	2 mån	3 mån	4 mån	5 mån	6 mån	7 mån	8 mån	9 mån	10 mån	11 mån
		0	17,19	17,15	17,11	17,07	17,02	16,98	16,94	16,90	16,82	16,82	16,77	16,73
		1	16,69	16,65	16,60	16,56	16,52	16,47	16,43	16,39	16,34	16,30	16,26	16,21
		2	16,17	16,13	16,08	16,04	16,00	15,95	15,91	15,87	15,82	15,78	15,74	15,69
	0	3	15,65	15,60	15,56	15,51	15,47	15,42	15,38	15,33	15,28	15,24	15,19	15,15
	1	4	15,1	15,05	15,01	14,96	14,91	14,87	14,82	14,77	14,73	14,68	14,63	14,59
	2	5	14,54	14,49	14,44	14,40	14,35	14,30	14,25	14,20	14,15	14,11	14,06	14,01
0	3	6	13,96	13,91	13,86	13,81	13,76	13,71	13,66	13,61	13,56	13,51	13,46	13,41
1	4	7	13,36	13,31	13,26	13,21	13,16	13,11	13,06	13,00	12,95	12,90	12,85	12,8
2	5	8	12,75	12,70	12,65	12,59	12,54	12,49	12,44	12,38	12,33	12,28	12,23	12,17
3	6	9	12,12	12,07	12,01	11,96	11,90	11,85	11,79	11,74	11,68	11,63	11,57	11,52
4	7	10	11,46	11,40	11,35	11,29	11,24	11,18	11,13	11,07	11,01	10,96	10,90	10,85
5	8	11	10,79	10,73	10,68	10,62	10,56	10,50	10,45	10,39	10,33	10,27	10,22	10,16
6	9	12	10,10	10,04	9,98	9,92	9,86	9,80	9,75	9,69	9,63	9,57	9,51	9,45
7	10	13	9,39	9,33	9,27	9,21	9,15	9,09	9,03	8,96	8,90	8,84	8,78	8,72
8	11	14	8,66	8,60	8,53	8,47	8,41	8,34	8,28	8,22	8,15	8,09	8,03	7,96
9	12	15	7,90	7,84	7,77	7,71	7,64	7,58	7,51	7,45	7,38	7,32	7,25	7,19
10	13	16	7,12	7,05	6,99	6,92	6,85	6,79	6,72	6,65	6,59	6,52	6,45	6,39
11	14	17	6,32	6,25	6,18	6,12	6,05	5,98	5,91	5,84	5,77	5,71	5,64	5,57
12	15	18	5,50	5,43	5,36	5,29	5,22	5,15	5,08	5,00	4,93	4,86	4,79	4,72
13	16	19	4,64	4,58	4,50	4,43	4,36	4,28	4,21	4,14	4,06	3,99	3,92	3,84
14	17	20	3,77	3,7	3,62	3,55	3,47	3,40	3,32	3,25	3,17	3,10	3,02	2,95
15	18	21	2,87	2,79	2,72	2,64	2,56	2,48	2,41	2,33	2,25	2,17	2,10	2,02
16	19	22	1,94	1,86	1,78	1,7	1,62	1,54	1,47	1,39	1,31	1,23	1,15	1,07
17	20	23	0,99	0,91	0,83	0,74	0,66	0,58	0,5	0,41	0,33	0,25	0,17	0,08

### Bilaga 13 Gränserna för förvärvsinkomster under tiden som pensionerad

Pensionsform	Inkomstgräns
Ålderspension	Inga begränsningar
Förtida ålderspension	Inga begränsningar
Full invalidpension	högst 40 procent av den genomsnittliga månadsinkomsten eller av den pensionsgrundande arbetsinkomsten (eller av den pensionsgrundande lönen eller arbetsinkomsten enligt 2004 års bestämmelser)
Delinvalidpension	högst 60 procent av den genomsnittliga månadsinkomsten (eller av den pensionsgrundande lönen eller arbetsinkomsten enligt 2004 års bestämmelser)
Individuell förtidspension	<p>* högst den nedre gränsen i den tidigare APL 252,27 euro/mån (i nivån för år 2007)</p> <p>* högst 60 procent av den genomsnittliga månadsinkomsten (eller av den pensionsgrundande lönen eller arbetsinkomsten enligt 2004 års bestämmelser) → delpension</p> <p>* över 60 procent av den genomsnittliga månadsinkomsten (eller av den pensionsgrundande lönen eller arbetsinkomsten enligt 2004 års bestämmelser) → den individuella förtidspensionen lämnas vilande</p>
Arbetslöshetspension	gränsbeloppet är 575,97 euro per månad (i nivån för år 2007)
Deltidspension	minst 35 procent och högst 70 procent av den stabiliserade inkomsten, för företagare hälften av den genomsnittliga arbetsinkomsten enligt FöPL, emellertid minst den nedre gränsen enligt pensionslagen.

## **Bilaga 14    Gällande överenskommelser om social trygghet 1.1.2007**

Inom EU- och EES-länderna tillämpas i första hand EG-förordningarna om social trygghet, 1408/71 och 574/72.

	<b>I kraft</b>
1. TYSKA FÖRBUNDSREPUBLIKEN	1.8.1998
2. STORBRITANNIEN OCH NORDIRLAND	1.2.1984
– Ändring av överenskommelsen	31.12.1992
3. SCHWEIZ	1.10.1986
4. ÖSTERRIKE	1.7.1987
– Tilläggsöverenskommelse	1.1.1994
5. SPANIEN	1.8.1987
6. CANADA	1.2.1988
– Protokoll om ändring av överenskommelsen	1.1.1997
7. QUÉBEC (avtalsreglering om social trygghet)	1.4.1988
– Ändring av avtalsregleringen	1.9.1998
8. LUXEMBURG	1.2.2002
9. GREKLAND	1.5.1991
10. FÖRENTA STATERNA	1.11.1992
11. NORDISKA KONVENTIONEN OM SOCIAL TRYGGHET	1.9.2004
12. ESTLAND	1.11.2006
13. ISRAEL	1.9.1999

## Tilläggsuppgifter

### PSC:s cirkulär som berör pensionsberäkningen

- 15/64:      Ändringar i arbetspensionslagarna samt med deras ikraftträdande sammanhängande praktiska åtgärder
- 16/71:      Ändringar i arbetspensionslagarna
- 25/72:      Ändringar av arbetspensionslagarna, som träder i kraft den 1 januari 1973
- 23/80:      Ändringar i arbetspensionslagarna
- 18/81:      Ändringar i arbetspensionslagarna som träder i kraft den 1 juli 1981
- 33/81:      Ändringar i sjukförsäkringslagen och arbetspensionslagarna fr.o.m. 1.1.1982
- 4/85:       Tekniskt avbrytande av ett arbetsförhållande
- 28/85:      Boendetid om minst fem år i Finland förutsätts för beviljande av heleggeffektiv invalidpension: utländska pensioner beaktas vid samordningen
- 53/85:      Tillämpningsanvisningar gällande förtida och uppskjutet uttag av ålderspension
- 29/86:      Uträkningen av pension enligt KoPL
- 12/87:      Social- och hälsovårdsministeriets beslut om pensionsutbetalning i ett för allt
- A 7/89:      Införande av en undre åldersgräns och justering av lön enligt prövning
- A 8/89:      Primärtiden vid omvandling av delinvalidpension till full invalidpension
- A 14/89:     Återstående tid och lön för återstående tid
- A 8/90:      Pensionsgrundande inkomster
- A 11/90:     De nya bestämmelserna om familjepension som träder i kraft 1.7.1990
- A 26/90:     Oavlönad barnavårdstid och den pensionsgrundande lönen
- A 3/91:      Engångsbelopp
- A 12/91:     Undantag beträffande beaktandet av garanterat arbete i arbetspensionsskyddet
- A 23/91:     Pärmen Invalidpension och individuell förtidspension
- A 27/91:     Ändringar föreslås i arbetsinkomsten, försäkringspremien och fastställandet av pensionen enligt LFöPL
- A 2/92:      Arbetstagares pensionsavgift



- A 3/92: Ändringen av arbetsinkomsten, försäkringspremien och fastställandet av pensionen enligt LFöPL stadfäst
- A 4/92: Ändring angående återstående tid 1.10.1991
- A 16/92: Arbetsförhållandets kontinuitet enligt arbetspensionslagarna
- A 17/92: Uträkning och beviljande av SjPL-pension
- A 22/92: Dröjsmålsförhöjning av arbetspensionerna
- A 47/92: Lagarna om arbetstagares pensionsavgift stadfästa
- A 51/92: Lagarna om arbetstagares pensionsavgift
- A 13/93: Ändringar i lagen om utkomstskydd för arbetslösa, sysselsättningslagen och lagen om utbildnings- och avgångsbidragssonden
- A 24/93: Ändring i tillämpningsanvisningarna för förtida och uppskjuten ålderspension
- A 29/93: Pärmen Samordning av pensioner
- A 30/93: Automatiskt avbrytande av arbetsförhållande
- A 31/93: Arbetspensionstillägg och arbetslöshetstillägg
- A 33/93: Arbetspensionsreformen 1994
- A 42/93: Regler som träder i kraft 1.1.1994 och som tillämpas vid beräkning av pension
- A 43/93: Ändringar i lagen om utkomstskydd för arbetslösa
- A 47/93: Höjning av minimigränsen för arbetsinkomsten enligt obligatorisk LFöPL-försäkring föreslås
- A 56/93: Höjd minimigräns för arbetsinkomsten enligt den obligatoriska LFöPL-försäkringen
- A 62/93: Flexibel pensionsålder för sjömän
- A 65/93: Arbetstagares pensionsavgift
- A 70/93: Tillämpningen av EES
- A 2/94: Ändring av 1.1.1994 i stadgandena om återstående tid, ändring av ikraftträdelsestadgandet för arbetslöshetspensionen och ändringar i stadgandena om utkomstskydd för arbetslösa
- A 4/94: Arbetslöshetspension
- A 21/94: 1994 års pensionsreform ur företagarsynvinkel
- A 27/94: Hur arbete under pensioneringstiden inverkar på pensionen
- A 51/94: Proposition angående företagares rätt till utkomstskydd för arbetslösa
- A 11/95: Arbetslöshetsdagpenning för företagare enligt de stadganden som trädde i kraft 1.1.1995 och dagpenningens inverkan på arbetspensionen
- A 15/95: Ändring av dröjsmålsförhöjning och dröjsmålsränta från 1.5.1995
- A 19/95: Tilläggsanvisningar om tillämpningen av EU:s nya socialtrygghetsbestämmelser
- A 20/95: Familjepension enligt stadgandena om social trygghet i EU

- A 41/95: Sänkt pensionsålder och samordningsreglerna  
A 42/95: Sammanlänkningen av korta arbetsförhållanden fr.o.m. 1.1.1996  
A 44/95: Indexjusteringen fr.o.m. 1.1.1996  
A 45/95: Beräkningsreglerna för APL-pensionslönen fr.o.m. 1.1.1996  
A 46/95: Bestämmelserna om återstående tid och samordningsreglerna fr.o.m. 1.1.1996  
A 47/95: Ändringarna i bestämmelserna om rehabilitering och i invalidpensionerna  
A 50/95: Kartan över registrerbara tilläggförmåner enligt 11 § APL  
A 7/96: Deltidspension  
A 12/96: Beräkning av KoPL-pension 1.1.1996  
A 16/96: Ändringar i utkomstskyddet för arbetslösa  
A 17/96: Alterneringsledighet och deltidstillägg  
A 22/96: Ändringar i arbetslöshetsdagpenningen föreslås  
A 23/96: Tillägg till cirkulär A 41/95  
A 29/96: Ändrade regler för arbetslöshetsdagpenning fr.o.m. 1997  
A 32/96: Ändringen av lagen om utkomstskydd för arbetslösa inverkar på arbetslöshetspensionen  
A 48/96: Arbetspensionen enligt EU-bestämmelserna om social trygghet  
A 49/96: Ändring av ikraftträdandet av beräkningsregeln för APL-pensionslön  
A 2/97: Arbetspensionstillägget fr.o.m. 1.1.1997  
A 9/97: Työllisyyslaki muuttui  
A 22/97: Stöd till långtidsarbetslösa för frivilliga studier  
A 23/97: Tilläggsanvisningar för beräkningsregler för APL-pensionslön  
A 29/97: Beviljande av EU-barnpension som tilläggsutbetalning  
A 30/97: Tillämpningsanvisningar för rehabiliteringen (pärm)  
A 41/97: Ändringarna i FöPL och LFöPL fr.o.m. 1.1.1998 samt avslutande av FöPL-försäkring retroaktivt  
A 44/97: Försäkring av korttidsanställningar  
A 45/97: Intjänandet av APL-pension för delmånader fr.o.m. 1.1.1998  
A 46/97: Införande av lika villkor för registrerad tilläggspension för kvinnor och män  
A 2/98: Fastställande av tilläggspension för personer som går i deltidspension eller förtida ålderspension  
A 4/98: Lagen om stödjande av arbetslösas frivilliga studier  
Minimiinkomstgränsen för företagares utkomstskydd för arbetslösa  
A 6/98: Sysselsättning med hjälp av sysselsättningsstöd, med dem jämförbara sysselsättningsåtgärder och de sysselsattas pensionsskydd  
A 7/98: Korttidsanställningar och återstående tid fr.o.m. 1.1.1998

- A 8/98: Hallitus esittää muutoksia osa-aikaeläkejärjestelyihin
- A 9/98: Muutokset osa-aikaeläkejärjestelyihin vahvistettu
- A 11/98: Ändringar som gäller deltidspension
- A 16/98: Ikääntyneiden työttömien työllistymistä edistetään
- A 20/98: Ny lag om förbättrande av sysselsättningsförutsättningarna för äldre arbetslösa
- A 22/98: Den nya överenskommelsen om social trygghet mellan Finland och Förbundsrepubliken Tyskland
- A 34/98: Hallitus esittää muutoksia LEL:n tulevan ajan palkan laskemiseen
- A 35/98: Euroopan yhteisöjen virkamiesten eläkeoikeuksien siirto
- A 1/99: Omräkningskurserna för euron fr.o.m. 1.1.1999
- A 4/99: Nytt beräkningssätt för återstående tid enligt KAPL
- A 20/99: Ändring i EU-förordningen om social trygghet 1408/71
- A 23/99: Ändringar i arbetspensionslagarna i början av år 2000
- A 26/99: Muutoksia valtion eläkelakiin vuoden 2000 alusta
- A 33/99: Hallitus esittää muutoksia luopumistukilakiin
- A 37/99: Ändringarna i bestämmelserna om arbetslöshetspension träder i kraft 1.1.2000
- A 6/2000: Ändringar som gäller registrerad APL-tilläggs-pension, förmåner enligt sänkt pensionsålder, och koefficienter för betalning i ett för allt från 1.1.2000
- A 7/2000: Engångsbetalning
- A 10/2000: Luopumistukijärjestelmän muutokset on vahvistettu
- A 21/2000: Regeringens proposition om vuxenutbildningsstöd
- A 4/2001: Aikuiskoulutustukea koskevat säännökset voimaan
- A 11/2001: Euron i arbetspensionssystemet  
Korrigerig av cirkulär A 11/2001 och A 22/2001
- A 23/2001: Arbetslöshetspension (pärm)
- A 25/2001: Laki rekisteröidystä parisuhteesta
- A 31/2001: Bestämmelserna om försäkringsbefrielse i företagarnas pensionslagar upphävs 1.1.2002
- A 2/2002: Kansaneläkelain mukaiset lapsikorotukset
- A 5/2002: Luopumistukea ehdotetaan jatkettavaksi
- A 7/2002: Förslag om införande av ettårsregeln i lag
- A 9/2002: Vuoden sääntöä koskeva lainsäädäntö on vahvistettu
- A 11/2002: Ny överenskommelse om social trygghet mellan Finland och Luxemburg
- A 13/2002: Ändring av bestämmelserna om deltidspension och individuell förtidspension samt mindre ändringar i bestämmelserna om arbetslöshetspension
- A 15/2002: Justeringen av arbetspensionerna till följd av samordningen av arbetspensionen och folkpensionen



- A 22/2002: EU-Schweiz-avtalet
- A 24/2002: Ändring av arbetsvillkoret om 5/15 år för arbetslöshetspension
- A 25/2002: Osa-aikaeläkeä ja yksilöllistä varhaiseläkeä koskevia muutoksia sekä työttömyyseläkesäännösten tarkistamista koskeva lainsäädäntö on vahvistettu
- A 28/2002: Ändringar i rehabiliteringslagstiftningen föreslås
- A 34/2002: Julkisten alojen osa-aikaeläkeä, yksilöllistä varhaiseläkeä ja työttömyyseläkeä koskevat muutokset
- A 37/2002: Justering av arbetspensionerna till följd av samordningen av arbetspensionen och folkpensionen
- A 38/2002: Regeringens proposition om reformering av pensionslagstiftningen inom den privata sektorn
- A 47/2002: Hallitus esittää joustoa YEL-vakuuttamiseen
- A 12/2004: Perhe-eläke EU:n sosiaaliturvasäännösten mukaan
- A 20/2004: Invalidpensioner



## PSC:s meddelanden som berör pensionsberäkningen

- LA 3/90: Eläkkeen karttuminen ja TEL-työsuhteen päättyminen lapsen-  
hoitoaikana
- LA 2/91T: Asevelvollisen vakuuttaminen ja eläketurva
- LA 6/91T: Uuden eläkkeen karttuminen eläkkeelläoloaikana
- LA 7/91T: Velvoitetyösuhteen kesto
- LA 2/92: Tuleva aika lapsenhoitoajan perusteella
- LA 9/92: YEL:n tekninen katkaisu lesken laskennallisessa eläkkeessä
- LA 12/92: Tulevan ajan liittäminen velvoitetyöhön
- LA 13/92: Entisen puolison elatusapu leskeneläkkeessä
- LA 13/93: Takautuvalle eläkkeelle maksettava viivästyskorotus
- LA 16/93: Yrittäjäeläkkeen karttuminen varhennetulla vanhuuseläkkeellä  
ollessa
- LA 5/94: Ulkomaantyön eläkepalkka
- LA 6/94: Työllistämistuilla työllistäminen, tähän rinnastettavat työllistämis-  
tavat ja työllistettyjen eläketurva
- LA 8/94: Työntekijäin eläkemaksun huomioon ottaminen päivärahoissa
- LA 9/94: Eläkkeen perusteena olevat ansiot
- LA 13/94: Eläkesovitusperuste ja edunjättäjän ulkomailta saama eläke
- LA 16/94: Työnantajan työntekijälleen ottama yksilöllinen vapaaehtoinen  
eläkevakuutus ja säästöhenkivakuutus eläkepalkassa
- LA 17/94: Työeläkkeen viivästyskorotusta ei peritä SOLITA-eläkkeestä
- LA 18/94: Osakeoptiot ja TEL-palkka
- LA 2/95: Viivästyskorkosäännöksen voimaantulo
- LA 3/95: Käteiset voittopalkkiot ja TEL-palkka
- LA 10/95: Velvoitetyön poikkeuksellinen huomioon ottaminen työeläke-  
turvassa
- LA 19/95: Eläkkeen jatkaminen ja yhteensovituksen suorittaminen ennen  
vuodenvaihdetta 1996
- LA 8/96: Työeläkkeen ja liikennevakuutuskorvauksen yhteensovitus
- LA 9/96: Eläkepalkka ulkomaantyössä. Asumiskustannusten korvaus ei  
eläkepalkkaa
- LA 10/96: Seurannaislaitoksen vapaakirjan yhteensovittaminen
- LA 14/96: Työsuhteen kestäessä maksetut työttömyyspäivärahat ja tulevan  
ajan oikeus
- LA 18/96: Ulkomaan eläkkeen muuntaminen eläkesovituksessa
- LA 24/96: Lisäpäivillä olevan työttömyyspäiväraha ei nollaannu
- LA 16/97: Osa-aika-eläkkeen vakiintunut ansiotaso ja automaattinen katkaisu
- LA 17/97: Tulevan ajan oikeus ja 1.lisäpäivä

- LA 18/97: Uusi ennakkoperintälaki ja työeläkelait  
LA 3/98: LVL:n ja TVL:n mukainen pääomitettu korvaus ja yhteensovitus  
LA 4/98: Tasoituspalkan laskemisessa käytettävä tarkastelujakso  
LA 11/98: EU:n sosiaaliturva-asetuksen 1408/71 ja 574/72 laajentaminen  
LA 2/99: Lesken lapsi perhe-eläkkeen edunsaajana (VakOn päätös)  
LA 3/99: Palkattoman poissaolon aikaiset satunnaiset palkat ja TEL-TaEL-  
rajanveto  
LA 8/99: Eläkesovituksesta johtuvan vähennyksen jakaminen kahden EU-  
maan välillä (VakOn päätös)  
LA 10/99: KEKO-koulutukseen kuuluva työskentely ei tapahdu työsuhteessa  
LA 11/99: EY-tuomioistuimen oikeuskäytäntöä koskien vakuutuskausia  
LA 16/99: Yksilöllisen varhaiseläkkeen alkamisaika  
LA 3/2000: Työttömyyseläke eläkesovituksessa  
LA 4/2000: Perhe- tai omaishoidon vaikutus tulevaan aikaan ja osa-aika-  
eläkkeeseen  
LA 11/2000: Työttömyyseläkkeen myöntäminen Kelan vanhojen päivärahojen  
perusteella  
LA 13/2000: Yrittäjänä toimivan lesken maksamattomien YEL-vakuutus-  
maksujen vaikutus lesken laskennalliseen eläkkeeseen  
LA 1/2001: Osa-aikaeläkeongelmia  
LA 2/2001: Työeläkkeen ja liikennevakuutuskorvauksen yhteensovitus  
LA 3/2001: Leskeneläkkeen eläkesovitus EU-eläkkeissä  
LA 4/2001: Osa-aikaeläke ja ulkomaantyö  
LA 5/2001: 1. isäpäivä, 10-töysuhteet ja tulevan ajan liittäminen  
LA 1/2002: Aikuiskoulutustuen vaikutus työeläkelisään ja tulevan ajan  
oikeuteen  
LA 3/2002: Osa-aikaeläkkeensaajan lomautus ja sen vaikutus eläkkeeseen  
LA 7/2002: Työttömyyseläkkeen eläketapahtuma sovellettaessa 1.8.2002  
lainmuutosta 1.1.2000 työmarkkinatukea saaneisiin  
LA 8/2002: Lomautettuna irtisanotulle työntekijälle maksettu irtisanomisajan  
palkka ei kuulu eläkepalkkaan  
LA 10/2002: Laskentaryhmän kannanottoja ansaitun eläkkeen muunto-  
tilanteisiin

## Anvisningar och meddelanden publicerade i webbtjänsten Arbetspensionslagstiftningen fr.o.m. 1.1.2005

Intjäning av pension

Pensionstillväxten för oavlönade perioder

Betalning av pension till annan än pensionstagaren själv

Pensionsgrundande inkomster  
Överföring av EG-tjänstemännens pensionsrätt  
Engångsbetalning  
Rehabilitering  
Tilläggs pensionsskydd  
Ändringar i registrerade tilläggsförmåner 1.1.2005  
Deltidspension  
Famijepension  
Omräkningskoefficienter för den intjänade pensionen i grundskyddet fr.o.m.  
1.1.2005  
ArPL-försäkring  
Arbetspensionernas indexskydd  
Invalidpension  
Arbetsstagares pensionsavgift  
Arbetslöshetspension  
Utlandsarbete och pensionen  
Ålderspension  
Omvandlingen till fribrev 31.12.2004  
VILMA-principen om sista pensionsanstalt  
Samordning och avdrag av primära förmåner från pensionen  
FöPL-försäkring

## Övriga publikationer

LFöPL-guide (LPA)  
Työeläke (FINVA 2006)  
Boken Vår sociala trygghet 2006 (Varma)  
Arbetspensionslagarna 2000 (PSC)  
Arbetspensionslagarna 2005 (PSC)  
Arbetspensionslagarna 2007 (PSC)  
Työeläkkeen laskentaopas 1994 (PSC)  
Työeläkkeen laskentaopas 1996 (PSC)  
Handbok för beräkning av arbetspensioner 1998 (PSC)  
Handbok för beräkning av arbetspensioner 2000 (PSC)  
Handbok för beräkning av arbetspensioner 2002 (PSC)  
Handbok för beräkning av arbetspensioner 2005 (PSC, endast i elektronisk form)  
Handbok för beräkning av arbetspensioner 2006 (PSC, endast i elektronisk form)  
Broschyren Företagarens arbetsinkomst 2006 (PSC)









**Belopp i euro vilka motsvarar nivån för lönekoeficienten år 2007 (1,100)**

Lagrum	Ursprungligt belopp i euro (nivån 1,000)	År 2007	Användningsändamål
<b>ArPL</b>			
4 §	41,89	46,08	
66 § och 74 §	12 566,70	13 823,37	Nedre gränsbelopp i ArPL Villkor för återstående tid och för oavlönade perioder
76 § 3 mom	523,61	575,97	Minimigrund för föräldrapenning
76 § 4 mom	1 047,22	1 151,94	Grundförmåner i inkomsten för återstående tid
90 §	324,77	357,25	Nedre gräns för minskning av FamP
90 §	649,69	714,66	Övre gräns för minskning av FamP
114 § 1 mom	20,00	22,00	Gränsbelopp för engångsbetalning
114 § 2 mom	50,00	55,00	
115 §	5,39	5,93	Dröjsmålsförhöjning
<b>FöPL</b>			
4 §	5 504,14	6 054,55	Nedre gränsbelopp i FöPL
12 §	11 008,28	12 109,11	Inkomstgräns för deltidspensionen
112 §	125 000,00	137 500,00	Övre gräns för arbetsinkomsten
<b>LFöPL</b>			
7 §	2 752,07	3 027,28	Nedre gränsbelopp i LFöPL
16 §	1 175,30	1 292,83	Basarbetsinkomster för jordbruksmark
	477,48	525,23	
	321,34	353,47	
	101,00	111,10	
	18,34	20,17	
17 §	45,86	50,45	Basarbetsinkomster för skogsmark
	22,93	25,22	
	36,69	40,36	
	18,34	20,17	
	27,52	30,27	
	13,76	15,14	
20 §	22,06	24,27	Renägarens arbetsinkomster
	44,11	48,52	
<b>SjPL</b>			
65 §	16 800,00	18 480,00	Villkor för högre intjäningsprocenter i SjPL
<b>StaPL/KomPL</b>			
14 §	12 000,00	13 200,00	Villkor för deltidspensionen
	1 000,00	1 100,00	
	229,34	252,27	
69 §	6 000,00	6 600,00	Gräns för multiplicering av inkomster
<b>StaPEL</b>			
2 § och 3 §	523,61	575,97	Grund för intjäning av förmån
4 §	12 566,70	13 823,37	Villkor för intjäning av förmån

**Pensionsskyddscentralen** är ett lagstadgat centralorgan för Finlands arbetspensionssystem. Dess planeringsavdelning ger ut Handboken för beräkning av arbetspensioner, som innehåller de väsentliga beräkningsreglerna för arbetspensionen inom den privata och den offentliga sektorn. Planeringsavdelningen ger också ut andra handböcker och publikationer.

**Eläketurvakeskus** on Suomen työeläkejärjestelmän lakisääteinen keskuselin. Sen suunnitteluosasto julkaisee Työeläkkeen laskentaopasta, johon on koottu keskeiset työeläkkeen laskentasäännöt yksityiseltä ja julkiselta puolelta. Suunnitteluosasto julkaisee myös muita käsikirjoja ja julkaisuja.

**The Finnish Centre for Pensions** is the statutory central body of the Finnish earnings-related pension scheme. Its Planning Department publishes a guidebook for the calculation of the earnings-related pension, Työeläkkeen laskentaopas, which contains the main rules for the calculation of the earnings-related pension in the private and the public sector. The Planning Department also publishes other guidebooks and publications.

ISSN 1795-9578

**Pensionsskyddscentralen**  
ELÄKETURVAKESKUS



**Pensionsskyddscentralen**

00065 Pensionsskyddscentralen  
Tfn 010 7511  
Fax (09) 148 1172

**Eläketurvakeskus**

00065 Eläketurvakeskus  
Puh. 010 7511  
Faksi (09) 148 1172

**Finnish Centre for Pensions**

FI-00065 Eläketurvakeskus, Finland  
Tel. +358 10 7511  
Fax +358 9 148 1172

[www.etk.fi](http://www.etk.fi)